

ELTE
Neveléstudományi Doktori Iskola
Moduláris képzési program

A NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA MODULÁRIS KÉPZÉSI SZERKEZETE¹

TANTÁRGYI KÖVETELMÉNY			KUTATÁS			OKTATÁS	
típus	te	kr	típus	db	kr	kurzus	kr
KÖTELEZŐ							
törzsmodul	1.	7	publikáció	1.	8	1.	7
	2.	7	publikáció	2.	8	2.	7
	3.	7	publikáció	3.	8	3.	7
	4.	7				4.	7
	5.	7					
alapmodul (Andragógia / Gyógypedagógia / Nevelélmélet / Pedagógiatörténet / Tanulás-tanítás programok)	6.	7	műhely	1.	3		
	7.	7	műhely	2.	3		
	8.	7	műhely	3.	3		
	9.	7	műhely	4.	3		
Kötelező összesen		63			36		28
KÖTELEZŐEN VÁLASZTANDÓ							
választható modul vagy kurzusok (pl. programközi tematikus modul és/vagy tematikus műhely, másik alapmodul, Pszichológiai DI-modul, szabadon választott kurzusok)	10.	7	választható tevékenység*	x	x		
	11.	7		x	x		
	12.	7		x	x		
	13.	7					
	14.	7					
	15.	7					
Kötelezően választandó összesen		42			11		
Mindösszesen (180 kr)		105			47		28

¹ Megtárgyalta és elfogadta a Neveléstudományi Doktori Iskola Tanácsa 2012. május 30-i ülésén.

*A tudományos kutatómunkáért megszerezendő kreditek teljesítésének érdekében az alábbi feladatok elvégzésérét, egyéni elbírálás alapján kapható kredit:

- publikáció
- kutató teamben való részvétel
 - o koncepció, kutatási stratégia kialakítása, eredmények értékelése
 - o elsődleges adatelemzés
 - o empirikus kutatásban való részvétel
 - o közreműködés a kutatás teljes folyamatában
 - o közreműködés a kutatás lényeges szakaszaiban
 - o adatfelvétel, elemzés és értékelés
- **kurzusként meghirdetett tematikus műhelyben való részvétel**
- külföldi kutatómunka
 - o közreműködés a projekt, a kutatás teljes folyamatában
 - o közreműködés a projekt, a kutatás lényeges szakaszaiban
 - o adatfelvétel, elemzés és értékelés
- elméleti kutatás
 - o nemzetközi és hazai idegen nyelvű szakirodalom elemző feldolgozása
 - o nemzetközi és hazai magyar nyelvű szakirodalom elemző feldolgozása
- elméleti munka az empirikus kutatás előkészítésre
 - o nemzetközi és hazai idegen nyelvű szakirodalom elemző feldolgozása
 - o nemzetközi és hazai magyar nyelvű szakirodalom elemző feldolgozása
- tudományszervezés
 - o önálló tudományszervezési feladat
 - o önálló kiállítás szervezése
 - o konferencia-, kiállítás szervezésben való részvétel
- szerkesztési tevékenység:
 - o tudományos kiadvány szerkesztésében való részvétel
 - o tankönyv-, tananyag szerkesztésében való közreműködés
 - o folyóiratok szerkesztőségében való közreműködés

A MODULOK ÁTTEKINTÉSE

Az egyes modulokban megjelenő kurzusok átfogó jellegűek; különböző tartalmi bontásokban jelenhetnek meg, az aktuális hallgatói igények és a tudományterület legújabb eredményei függvényében.

I. Törzsmodul

Társadalom-és nevelésfilozófia

Történetiség és neveléstudomány

A neveléstudomány hazai és nemzetközi irányzatai

Kutatási stratégiák és paradigmák

II. Alapmodulok

Andragógia Program

Gyógypedagógia Program

Neveléselmélet Program

Pedagógiatörténet Program

Tanítás-tanulás Program

III. Programközi tematikus modulok

Iskolakutatás és nevelésszociológia

Történeti-rendszerző és összehasonlító neveléstudomány

Kora gyermekkor pedagógiája

A pedagógusi praxis, a gyakorlat kutatása

Rendszer-és szervezetkutatások

Atipikus fejlődés, speciális szükségletek interdiszciplináris vizsgálata

Felnőttoktatás, szakképzés és felsőoktatás-kutatás

I. TÖRZSMODUL

Modulfelelős: Szabolcs Éva

A törzsmodul tanegységei azt a szerepet töltik be a doktori iskolai képzésben, hogy a különböző bemenettel érkező hallgatók számára a neveléstudomány legfontosabb elméleti ismereteit felkínálják. A legfrissebb kutatási eredményeket szintetizáló tanegységek mellett célunk az is, hogy a tudományos kutatói szerepekre való felkészítést elindítsuk, a kutatásmódszertani ismereteket bővítsük.

A törzsmodulban meghirdetett tanegységekből 5 elvégzése kötelező.

A TÖRZSMODUL TANEGYSÉGEI:

- 1. Társadalom- és nevelésfilozófia**
- 2. Történetiség és neveléstudomány**
- 3. A neveléstudomány hazai és nemzetközi irányzatai**
- 4. Kutatási stratégiák és paradigmák:** „kvalitatív és kevert kutatási módszerek és eszközök, kvantitatív kutatások, osztálytermi kutatások, pedagógiatörténeti kutatások
- 5. Kora gyermekkor kutatásának specifikumai és gyakorlata**
- 6. How to write and publish a research paper**

1. TÁRSADALOM- ÉS NEVELÉSFILOZÓFIA

Tantárgyfelelős: Schaffhauser Franz

A kurzus célja olyan, a neveléstudomány művelése szempontjából alapvető fogalmaknak a körüljárása, kapcsolatuk, változásaik megvitatása mint az emberkép, a nevelési célok, nevelhetőség, pedagógiai értékek. A szemléletformáló kurzus hozzá kíván járulni ahhoz, hogy a hallgatók kialakíthassák, újraformálhassák saját, szakmailag megalapozott pedagógiai nézetrendszerüket.

Tematikai elemek

- a nevelésfilozófiával kapcsolatos megközelítések a felvilágosodás korától
- mit jelent a filozófiai alapozású pedagógia?
- társadalmi eszmerendszerek és a pedagógia kapcsolata
- posztmodern: átfogó nevelésfilozófiai rendszerek helyett részleges nevelésfilozófiai paradigmák

Tanulásszervezés

előadás, egyéni szakirodalmi anyagfeldolgozás

Követelmények

értekező műfajú dolgozat készítése egy választott nevelésfilozófiai probléma elemzéséről

Szakirodalom

- Bangó Jenő (2005): Niklas Luhmann rendszerelmélete és a konstruktivista nevelés. <http://www.szazadveg.hu/files/kiadoarchivum/bango.pdf> Letöltés: 2012. október 29.
- Frankl, E. V. (2005): Az ember az értelemre irányuló kérdéssel szemben. Jel Kiadó, Budapest.
- Ghirardelli, P. (2000): Educational Theory: Herbart, Dewey, Freire and Postmodernists. http://www.ffst.hr/ENCYCLOPAEDIA/doku.php?id=educational_theory Letöltés: 2012. október 29.
- Oelkers, J. (1994): Theorien der Erziehung. Erziehung als historisches and aktuelles Problem. Roth, München.
- Oelkers, J. (1998): Nevelésetika. Vince Kiadó, Budapest.
- Schaffhauser Franz (2000): A nevelés alanyi feltételei. Telosz Kiadó, Budapest.
- Stevenson, I. and Haberman, D. (1998): Ten Theories of Human Nature. Oxford University Press, New York – Oxford.
- Zrinszky László (1998): A nevelésfilozófia harmadik évezredének végén. Magyar Pedagógia, 98. 2. sz. 123–133.

2. TÖRTÉNETISÉG ÉS PEDAGÓGIA

Tantárgyfelelős: Szabolcs Éva

A tantárgy célja olyan neveléstudományi kutatói szemléletmód alakítása, formálása, amelyben helye van a történeti látásmódnak, a pedagógiai jelenségek változását, egymásra hatását értelmező nézőpontnak. A kurzus elvégzése segítséget nyújthat ahhoz, hogy a jelenkor pedagógiai problémáit ne elszigetelten értelmezzék a hallgatók, hanem lássák gyökereiket; megértésükben és megoldási kísérleteikben sok szempontú megközelítéseket alkalmazzanak.

Tematikai elemek

- Felfogások a történeti megismerésről, a történeti időről
- A megismerés, a tudás, az ismeretközvetítés történeti és pedagógiai összefüggései
- Szóbeliség - írásbeliség - képiség. Az olvasás és írás jelentőségének változása az európai kultúrában az egyes történeti korokban
- Történeti értelmezések a gyermekségről, ifjúkorral

Tanulásszervezés: előadás, megbeszélés, reflexiók

Követelmény

írásban elkészítendő kb. 10–12 oldal terjedelmű, jegyzetapparátussal, hivatkozásokkal ellátott (ld. a Magyar Pedagógia c. folyóirat publikációs stílusát) önálló szellemi alkotásnak tekinthető elemző dolgozat, amely a következő témák közül választható:

- Az írásbeliség funkcióváltozásai a nyugati kultúrában
- Gyermekkorok – életkorok: a gyermekség ismérvei történeti és kulturális megközelítésben

Szakirodalom

- Báthory Zoltán (2002): Tudásértelmezések a magyar középiskolában. Iskolakultúra, 12. 3. sz. 69–75.
- Blake, N., Smeyers, P., Smith, R. and Standish, P. (1998, ed.): Thinking again. Education after Postmodernism. Bergin & Garvey, Westport – London.
- Buckingham, D. and V. Tingstad. (2010, ed.): Childhood and consumer culture. Palgrave Macmillan, London.
- Depaepe, M and B. Henkens. (2000, ed.): The Challenge of the Visual in the History of Education. Gent.
- Golnhofer Erzsébet és Szabolcs Éva (2005, szerk.): Gyermekkor: nézőpontok, narratívák – Eötvös József Kiadó, Budapest.
- Gyáni Gábor (2000): Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése. Napvilág Kiadó, Budapest.
- Hegedűs Judit (2004): A gyermekkor-történet a hazai neveléstörténeti kutatásokban. Iskolakultúra, 14. 3. sz. 84–90.
- LeGoff, Jacques (2000): Az értelmiség a középkorban. Osiris Kiadó, Budapest.
- Assmann, Jan (1999): A kulturális emlékezet. Atlantisz Kiadó, Budapest.
- Leduc, Jean (2006): A történészek és az idő. Kalligram Kiadó, Pozsony.
- Mészáros István (1982): Ars, Litteratura, Philosophia. Tudomány- és tananyagrendszerek Alkuintól Erasmusig. Filológiai Közlöny, 28. 1. sz. 1–37.
- Paedagogica Historica című folyóirat
- Pukánszky Béla (2001): A gyermekkor története. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Pukánszky Béla szerk. (2003): Két évszázad gyermekei. Eötvös József Kiadó, Budapest.
- Romsics Ignác (2011): Clio bűvöletében. Osiris Kiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (2004): Ismeretelmélet és pedagógia. Iskolakultúra, 14. 9. sz. 28–37.
- Szabolcs Éva szerk. (2009): Ifjúkorok, gyermekvilágok. 1–2. kiad. Eötvös József Kiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (2010): Gyermekből tanuló. Az iskolás gyermek 1868–1906. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Thomka Beáta (2000, szerk.): Narratívák 4. A történelem poetikája. Kijárat Kiadó, Budapest.
- Varga Kornél (2008): A tudás értékorientált megközelítése. In: Biró Zsuzsanna és Pap K. Tünde (szerk.): Posztmodern kihívások a pedagógiatörténet-írásban. Gondolat Kiadó, Budapest. 196–228.

3. A NEVELÉSTUDOMÁNY HAZAI ÉS NEMZETKÖZI IRÁNYZATAI

Tantárgyfelelős: Halász Gábor és Németh András

A kurzus célja a hazai és külföldi szakirodalom, valamint a saját kutatások alapján a neveléstudomány jelentősebb hazai és nemzetközi irányzatainak nemzetközi összehasonlító- és recepciótörténeti keretbe ágyazott bemutatása a 18. századtól napjainkig; tájékozódás a neveléstudomány legújabb eredményeit közlő papíralapú és internetes szakirodalomban; mérlegelő, kritikai érzék finomítása a legújabb tudományos eredmények értelmezésében, felhasználásában. Ezzel a hallgató saját doktori kutatásának elősegítése a fő cél, így mindig egyénileg is illeszkedő tematika alapján épül fel a kurzus végleges tartalma. A megadott szakirodalom tájékoztató jellegű, a pillanatnyilag legfrissebb kiadványokat tartalmazza.

Tematikai elemek

- a modern európai kutatóegyetem létrejötte, és ennek a humboldti egyetemreform nyomán Közép-, illetve Kelet-Közép-Európában kibontakozó kutatóegyetemek egyetemi illetve akadémiai tudományrendszereinek kialakulása
- a modern társadalomtudományok, ezen belül a neveléstudomány főbb regionális fejlődésmoდეlljei, a közép-európai egyetemi neveléstudomány kialakulása és főbb irányzatai
- a magyar neveléstudomány kialakulása és fejlődésének főbb szakaszai és jelentősebb irányzatai
- napjaink főbb neveléstudományos irányzatai

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés

Követelmények

szakirodalmi feldolgozás, analízis-szintetizáló elemzés a legújabb pedagógiai szakirodalom alapján írásban és szóban, a témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmány fordítása és kritikai elemzése, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Charle, Ch. (1996): Vordenker der Moderne. Die Intellektuellen im 19. Jahrhundert. Frankfurt am Main.
- Cruikshank, K. (1993): The Rise and Fall of American Herbartianism: Dynamics of an Educational Reform movement. University of Wisconsin.
- Gosden, P.H. (1972): The Evolution of a Profession. Oxford.
- Helm, L., Tenorth, H. und E.- Horn (1992): Autonomie und Heteronomie – Erziehungswissenschaft im historischen Prozeß. In: Schriewer, J., Keimer, E. und Charle, Ch. (Hrsg.): Sozialer Raum und akademische Kulturen. Frankfurt am Main – Berlin. 251–275.
- Hopfner Johanna und Németh András (2008, Hrsg.): Pädagogische und kulturelle Strömungen in der k.u.k. Monarchie. Lebensreform, Herbartianismus und reformpädagogische Bewegungen. Frankfurt am Main.

- Horn, K.P., Németh, A. und Pukánszky, B. (2001, Hrsg.): Erziehungswissenschaft in Mitteleuropa. Budapest.
- Keimer, E. (1997): Erziehungswissenschaft 1947–1990 – Eine empirische vergleichende Untersuchung zur kommunikativen Praxis einer Disziplin im Spiegel ihrer Zeitschriften. Frankfurt am Main.
- Németh A. és Pukánszky B. (1997): Paradigmatikus irányzatok a magyar neveléstudomány fejlődésében. Magyar Pedagógia, 97. 3–4. sz. 303–318.
- Németh András (2004, szerk): A szellemtudományi pedagógia magyar recepciója. Budapest.
- Németh András (2002): A magyar neveléstudomány fejlődéstörténete. Budapest.
- Németh András (2005): A magyar pedagógia tudománytörténete. Budapest.
- Németh, András (2009): Der Herbartianismus in der ungarischen Universitätspädagogik. In: Adam, Erik und Grimm, Gerald (Hrsg.): Die Pädagogik der Herbartianismus in der Österreichisch-Ungarischen Monarchie. Münster. 93–112.
- Németh, András (2006): Die Universitätspädagogik und Milde Rezeption in Ungarn in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts. In: Breinbauer, Ines Maria, Grim, Gerald und Jäggle, Martin (Hrsg.): Milde revisited. Vincenz Eduard Mildes pädagogisches Wirken aus der Sicht der modernen Erziehungswissenschaft. Lit Verlag, Wien. 143–163.
- Németh, András (2006): The relationship between educational science at the universities and educational movements influenced by „new education“ outside academia In: Hofstetter R.-Schneuwly, B. (ed.): Passion, Fusion, Tension. New Education and Educational sciences. Bern. 169–190.
- Oelkers, J. (1989): Die große Aspiration: zur Herausbildung der Erziehungswissenschaft im 19. Jahrhundert. Darmstadt.
- Stichweh, R. (1994): Wissenschaft, Universität, Professionen. Frankfurt am Main.
- Wagner, P. and Wittrock, B. (1990): States, Institutions and Discourses: A Comparative Perspective on the Structuralisation of the Social Sciences. In: Wagner, P., Wittrock, B. and Whitley, R. (ed.): Discourses on Society. The Shaping of the Social Science Disciplines. Dordrecht. 331–357.

- Csapó Benő (2012, szerk.): Mérlegen a magyar iskola. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Halász Gábor (2010): „Az oktatáskutatás globális trendjei”. A Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottsága, Budapest.
- Hargreaves, A. and Shirley, D. (2012): The Global Fourth Way. The Quest for Educational Excellence. Sage.
- Németh András (2010): Emberi idővilágok – pedagógiai megközelítések. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (2010, szerk.): Neveléstudomány – reflexió – innováció. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Jelentés a magyar közoktatásról című kötetek.
- Jelentősebb nemzetközi folyóiratok:
 - *American Educational Research Journal*
 - *Erziehung und Unterricht*
 - *Higher Educational Management*
 - *International Journal of Educational Research*
 - *International Review of Education*
 - *Journal of Teacher Education*

- *Lifelong Learning in Europe*
- *Review of Educational Research*
- *Teaching and Teacher Education*
- *Zeitschrift für Pädagogik*
- Fontosabb internetes oldalak:
- www.mphp.hu
- www.opkm.hu
- www.ofi.hu
- www.oecd.org/education/
- <http://www.iiep.unesco.org>

4. KUTATÁSI STRATÉGIÁK ÉS PARADIGMÁK

Tantárgyfelelős: Szabolcs Éva

További oktatók: Falus Iván, Vámos Ágnes

A **kurzus célja** a hallgatók tudásának elmélyítése azokról a kutatási módszerekről és a mögöttük álló elméleti, ismeretelméleti megfontolásokról, amelyek segítségével a pedagógiai jelenségvilág problémáit tudományos kutatás tárgyává tudják tenni. A tantárgy segítséget nyújt a hallgatóknak abban, hogy saját kutatási témájukhoz illeszkedő módszereket, módszeregyütteseket tudjanak választani és eredményesen felhasználni.

Tematikai elemek

- Ismeretelméleti megközelítések a kvantitatív és kvalitatív kutatási stratégiák és módszerek kiválasztásához
- Kvantitatív és kvalitatív módszerek alkalmazásának lehetőségei és korlátai
- A hallgatók kutatásaihoz illeszkedő módszerek alkalmazásának, kidolgozásának elvei, menete, kipróbálása

Tanulásszervezés

megbeszélés, egyéni kutatómunka

Követelmények

saját kutatáshoz illeszkedő módszerek, módszeregyüttesek kidolgozása, tesztelése, bemutatása

Szakirodalom:

- Babbie, Earl (2001): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest.
- Csíkos Csaba (2009): Mintavétel a kvantitatív kutatásokban. Gondolat Kiadó, Budapest.

- Csíkos Csaba (2012): Pedagógiai kísérletek kutatómódszertana. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Falus Iván és Ollé János (2008): Az empirikus kutatás gyakorlata. Adatelemzés és statisztikai feldolgozás. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Falus Iván (2004, szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Flick, U. (2002): An Introduction to Qualitative Research. Sage, London.
- Golnhofer Erzsébet (2002): Az esettanulmány. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Horváth György (2004): A kérdőíves módszer. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Horváth György (1993): Bevezetés a tesztelméletbe. Keraban Kiadó, Budapest.
- Kéri Katalin (2001): Bevezetés a neveléstörténeti kutatások módszertanába. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Kozma Tamás és Sike Emese (2004, szerk.): Pedagógiai informatika. DE Kiadványa, Debrecen.
- Krippendorff, Karl (1995): A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Balassi Kiadó, Budapest.
- Molnár Gyöngyvér (2012): A Rasch-modell alkalmazási lehetőségei az empirikus kutatások gyakorlatában. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Sántha Kálmán (2006): Mintavétel a kvalitatív kutatásban. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Seidman, I. (2002): Az interjú, mint kvalitatív kutatási módszer. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (2001): Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Szivák Judit (2002): A pedagógus gondolkodás kutatásának módszerei. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Szokolszky Ágnes (2004): Kutatómunka a pszichológiában. Osiris Kiadó, Budapest

A TANULÁS- ÉS TANÍTÁSKUTATÁS MÓDSZEREI, ESZKÖZEI

Tantárgyfelelős: Vámos Ágnes

További oktatók: Ehmann Bea, Mészáros György, Nahalka István, Ollé János, Sallai Éva, Szabolcs Éva

A kurzus célja, hogy a tanulás- és tanítás kutatásában nyújtson konkrét segítséget a problémafelvetéstől a mintaválasztáson át az adatok, információk begyűjtéséig, majd az értelmezéséig, a következtetések levonásáig és az eredmények közzétételéig. Lehetővé tesz egy-egy módszerben való elmélyülést mind a kvalitatív, mind a kvantitatív paradigma mentén. Törekszik annak bemutatására, hogy a pedagógiai kutatásban a választott értelmező rendszeren belül sokféle módszer és eljárás van. A tantárgy az új oktatáskutatási megközelítések, eljárásokra való nyitottságot képviseli, valamint a tudomány alapvető etikai normáit.

Tematikai elemek

- Neveléstörténeti kutatások módszerei (forrás-elemzés, dokumentumelemzések)
- Kvantitatív paradigma, statisztikai módszerek, eszközök alkalmazása (empirikus kutatások, adatbáziskezelés, statisztikai módszerek)
- Kvalitatív stratégia, módszerek, eszközök (akciókutatás, pedagógiai antropológia, narratív módszerek)

- Egy-egy kutatási módszer megismerése (esettanulmány, megfigyelés, kérdőív, metafora alkalmazása, számítógépes tartalomelemzés, videós óraelemzés)

Tanulásszervezés

előadás, megbeszélés és műhelyszerű feldolgozás kombinációja a hallgatók kutatási témájához és kutatói érdeklődéséhez, állapotához igazodva. A hallgatók közösen feldolgoznak lezárt kutatásokat, értelmezik az ott alkalmazott paradigmát, megvizsgálják az eszközöket és ezek felhasználását. A hallgatók a közös tanulás és az egyéni törekvések, érdekek figyelembe vételével dolgoznak a félév során. Lehetőség van terepen folyó párhuzamos tapasztalatok vagy korábbi kutatási élmények és eredmények felhasználására is.

Követelmények

A saját aktuális kutatási nézőpont reflektív megfogalmazása szóban vagy előrehaladott kutatási stratégia-alkotás esetén a választott paradigmák melletti érvelés írásban (ez utóbbi segítheti a disszertációban szükséges leírást.) Egy hazai és egy nemzetközi kutatás bemutatása a hallgatók körében és szemlézése írásban (aktuális témafeldolgozás és a formai, szakmai elvárások teljesülésekor publikációs kreditszerzés is lehetséges). A hallgató kutatási témájában a hazi kiváltására megvédett doktori disszertáció kutatásának bemutatása is lehetséges. Minden esetben 1 oldalas összefoglaló készítése elvárt a kutatás empirikus részéről, kérdések, problémák megfogalmazásával. Egy kutatási módszer kipróbálása, ahhoz eszközkészítés vagy korábbi eszközök továbbfejlesztése, elővizsgálata (a hallgató kutatási előrehaladása szerint).

Szakirodalom

Összefoglaló művek:

- Babbie, E. (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest.
- Falus Iván (2001, szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó. Budapest.
- Majoros Pál (2004): A kutatómódszertan alapjai. Perfekt Kiadó. Budapest.
- Szokolszky Ágnes (2004): Kutatómunka a pszichológiában. Osiris Kiadó. Budapest.
- Egy-egy részterületen való elmélyüléhez olvasnivaló:
- Alvesson, M. and Skoldberg, K. (2000): Reflexive Methodology: New Vistas for Qualitative Research. Sage Publications, Thousand Oaks.
- Campbell, Anne and Groundwater-Smith, Susanne (2010, ed.): Action Research in Education. SAGE Publications Ltd., London – California – New Delhi – Singapore.
- Denzin, Norman K. and Lincoln, Yvonna S. (2005): Handbook of Qualitative Research. 3th ed. Sage Publication Inc. International Educational and Professional Publisher, London – New York.
- Geertz, C. (1994): Sűrű leírás: Út a kultúra értelmező elmélete felé. In: Clifford Geertz (szerk.): Az értelmezés hatalma. Antropológiai írások. Századvég Kiadó, Budapest. 170–199.
- Glaser, B.G. (1998): Doing Grounded Theory: Issues and Discussion. Sociology Press, Mill Valley.
- Sántha Kálmán (2009): Bevezetés a kvalitatív pedagógiai kutatás módszertanába. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (2001): Kvalitatív metodológia a pedagógiában. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

- Vámos Ágnes (2012): Az akciókutatás és a tudományról való gondolkodás. In: Vámos Ágnes és Lénárd Sándor (szerk.): Képzési program és szervezet Magyarországon a bolognai folyamat kezdetén. A BaBe-projekt (2006-2011). Eötvös Kiadó, Budapest. 299–326.
- Egy-egy módszer alkalmazásához:
- Ehmann Bea (2002): A szöveg mélyén. A pszichológiai tartalomelemzés. Új Mandátum, Budapest.
- Falus Iván és Ollé János (2008): Az empirikus kutatások gyakorlata. Adatfeldolgozás és statisztikai elemzés. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Golnhofer Erzsébet (2001): Az esettanulmány. Műszaki Könyvkiadó. Budapest.
- Gordon Győri János (2008): Tanórakutatás. Oktatásmódszertani kiskönyvtár. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Seidman, I. (2002): Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Vicsek Lilla (2006): Fókuszcsoport. Elméleti megfontolások és gyakorlati alkalmazás. Osiris Kiadó, Budapest.
- Vámos Ágnes (2003): Metafora a pedagógiában. Oktatásmódszertani kiskönyvtár. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Anderson, Gary L. (1989): Critical Ethnography in Education: Origins, Current Status, and New Directions. Retrieved.
http://eric.ed.gov:80/ERICWebPortal/custom/portlets/recordDetails/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=ED307285&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=ED307285 Letöltés: 2012. november 1.

5. A KORA GYERMEKKOR KUTATÁSÁNAK SPECIFIKUMAI ÉS GYAKORLATA

Tantárgyfelelős: Hunyady Györgyné

További oktatók: M.Nádasi Mária, Hunyady Györgyné, F. Lassú Zsuzsa, Ollé János, Sántha Kálmán

A kurzus célja, hogy a jelöltek – kutatásmetodikai ismereteik bővítése mellett – felismerjék az összefüggést az életkor és a kutatási stratégia között, képesek legyenek a kora gyermekkorban folytatott kutatások adekvát módszereit alkalmazni, illetve új metodikai eszközöket fejleszteni, megszilárduljon a kutatás folyamatában tanúsított morális magatartásuk.

Tematikai elemek

- kvalitatív és kvantitatív kutatási stratégiák lehetséges kapcsolata a kora gyermekkori vizsgálatokban, az adatgyűjtés és feldolgozás célszerű módjainak, a minőségi elemzés (logikai és tartalmi) kritériumainak megtalálása,
- a kora gyermekkori pedagógiai kutatások sajátos eszközei (pl. a vizualításra épülő módszerek, az interjúk speciális változatai).

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, szakirodalom feldolgozása, egyéni vagy csoportreferátum megtartása

Szakirodalom

- Babbie, Earl (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest.
- Falus Iván (2000, szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Golnhofer Erzsébet (2001): Az esettanulmány. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Golnhofer Erzsébet és Szabolcs Éva (2005): Gyermekkor: nézőpontok, narratívák. Eötvös József Könyvkiadó. Budapest.
- Krippendorff, K. (1995): A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Balassi Kiadó, Budapest.
- Sántha Kálmán (2006): Mintavétel a kvalitatív pedagógiai kutatásban. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Seidman, Irving (2002): Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (1999): Tartalomelemzés a gyermekkortörténet kutatásában, Gyermekkép Magyarországon 1868–1890. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (2001): Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Szokolszky Ágnes (2006, szerk.): Kutatómunka a pszichológiában. Osiris Kiadó, Budapest.

6. HOW TO WRITE AND PUBLISH A RESEARCH PAPER

Tantárgyfelelős: Károly Krisztina

Aims and focus

This course intends to aid PhD students in mastering the skills necessary for getting their work published. The main topics to be covered include what scientific writing is, the characteristics and the critical evaluation of research papers, preparing a manuscript for submission, the publication process, ethical issues, journals in the field of language pedagogy and applied linguistics, journals' guidelines. During the course of the seminar participants will be expected to present and write up part of their PhD research and prepare it for publication.

Requirements

Students are required to do home reading and attend classes on a regular basis, present their research, and give feedback on their peers' work.

Recommended readings

- [Sine ed.] (2000): TESOL editorial policy.. TESOL Quarterly, 34. 2. No. 381–388. (genres, format, conditions; statistical and qualitative research guidelines)
- [Sine ed.](1998): Publication Manual of the American Psychological Association. 4th ed. American Psychological Association, Washington.
- Curry, M. J., and Lillis, T. (2004): Multilingual scholars and the imperative to publish in English: Negotiating interests, demands and rewards. TESOL Quarterly, 38. 4. No. 663–688.
- Day, R. A., and Gastel, B. (2006): How to write and publish a scientific paper. Cambridge University Press, Cambridge.
- Flowerdew, J. (2000): Discourse community, legitimate peripheral participation, and the nonnative-Englishspeaking scholar. TESOL Quarterly, 34.1. No. 127–150.
- Holliday, A. H. (2002). Doing and writing qualitative research. Sage, London.
- Mackey, A. and Gass, S. M. (2005). Second language research: methodology and design. Mahwah NJ. Lawrence, Erlbaum.
- Swales, J. M. and Feak, Ch. B. (1994): Academic writing for graduate students. The University of Michigan Press, Michigan.
- TESOL Quarterly research guidelines:
http://www.tesol.org/s_tesol/seccss.asp?CID=476&DID=2150 Letöltés: 2012. október 29.

II. A PROGRAMOK ALAPMODULJAI

ANDRAGÓGIA PROGRAM ALAPMODUL

Modulfelelős: Pethő László és Feketéné Szakos Éva

Általános alapelvek és célok:

Az 50 éve elindult a népművelő képzést megszervező tanszéknek, ill. jogelődjeinek, valamint széles körből rekrutálódott, nemzetközileg elismerést szerzett munkatársi grémiumának tevékenysége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a felnőttképzés mára kiépült oktatási és tudományos apparátussal – kézikönyvekkel, periodikumokkal, tankönyvekkel, multimédiás tananyagokkal – rendelkezik. Az alapmodul első számú szándéka az így felgyülemlett teoretikus jellegű tudásbázis megismertetése és alkotó módon való feldolgozása. A kiválasztott tartalmak és témakörök között ugyanúgy megjelenik a hagyományok feldolgozása, mint az élethosszig tartó tanulás nagyívű programjának követése, az innováció e területen való megnyilvánulása, továbbá a felnőttoktatás célprogramjainak társadalmi elfogadottsága és a módszertani kutúra megalapozása. A modulban szereplő kurzusajánlat összeválogatása során főleg az andragógiai program keretében tevékenykedő doktoranduszaink felkészülését igyekeztünk elősegíteni, ugyanakkor minden társprogramunk számára is nyitott és beemelhető ajánlat összeállítására törekedtünk.

A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező. Az alapmodulhoz műhely kapcsolódik: 4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé

INNOVATÍV TRENDEK ÉS KUTATÁSI IRÁNYOK AZ EZREDFORDULÓ UTÁNI ANDRAGÓGIÁBAN

Tantárgyfelelős: Feketéné Szakos Éva

A kurzus célja:

A tantárgy célja bevezetni a hallgatókat az andragógiai elméletképzés újabb kutatásokon alapuló trendjeibe. Szintetizáló áttekintésre törekedve elemezzük és rendszerezzük az ezredforduló utáni időszak nagyhatású globális, nemzetközi és hazai andragógiai elméleti irányait és azok gyakorlati alkalmazási lehetőségeit. Az elméleti szakirodalmi forrásokon kívül empirikus andragógiai kutatási eredményekre is támaszkodunk.

Tematikai egységek:

- Elmélet és gyakorlat viszonya az andragógiában
- Az ezredforduló utáni andragógiai elméletképzés főbb tendenciái
- Andragógiai trendkutatás és innováció

- A felnőttképzés professzionalizációja és a tanulási paradigma az andragógiában
- Újabb andragógiai elméletek és hazai alkalmazásuk; impulzusok a kutatás számára

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó egy kiválasztott tanulmány kritikai elemzése és önálló szemináriumi dolgozat készítése

Szakirodalom

- Benedek András (2010, szerk.): A szakképzés és a felnőttképzés fejlesztése. Tények és tendenciák. NSZFI, Budapest
- Feketéné Szakos Éva (2010): A felnőttek tanulása és oktatása – új felfogásban. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Zrinszky László (2002): A tudás mint andragógiai probléma (Tanulás az egész életen át). Magyar Pedagógia, 102. 2. sz. 131–144.
- Benke Magdolna (2008): Összegző vizsgálat a hazai szak- és felnőttképzési kutatások és fejlesztések helyzetéről. Felnőttképzés, 6. 4. sz. 6–12.
- Nuissl, E. (1999): A felnőttképzés elmélete és gyakorlata. Educatio, 8. 1. sz. 73–78.
- Maróti Andor (2009): Felnőttképzés a posztmodern társadalomban. In: Zrinszky László (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből. A megújuló felnőttképzés. Gondolat, Budapest. 9–23.
- Szabóné Molnár Anna (2003): Felnőtteket oktató tanárok kommunikatív és interaktív készségei. ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest. (Doktori (PhD) disszertáció)
- Barz, H. (2006): Innovation in der Weiterbildung. ZIEL, Augsburg.
- Arnold, R. és Pätzold, H. (2008): Bausteine zur Erwachsenenbildung. Schneider Verlag, Baltmannsweiler.
- Finger, M. (1990): Does adult education need a philosophy? Studies in Continuing education, 12. 2. sz. 99–106.
- Halász Gábor (2010): Az oktatáskutatás globális trendjei. Vitaanyag.http://halaszg.ofi.hu/Download/Oktataskutatas_MTA.pdf Letöltés: 2012. november 8.
- Pethő László (2010): A felnőttképzés fogalomhasználata a tudományban és a felsőoktatásban. A német nyelvterület gyakorlatának néhány sajátossága. In: Szabolcs Éva (szerk.): Neveléstudomány – reflexió – innováció. Gondolat Kiadó, Budapest. 113–118.
- Schoger, W. (2004): Andragogik? Zur begründung einer Disziplin von der Erwachsenenbildung/ Weiterbildung. Schneider Verlag Hohengehren, Baltmannsweiler.
- Farkas Éva (2010): A felnőttoktatók képzésének európai trendjei. In: Kozma Tamás és Perjés István (szerk.): Új kutatások a neveléstudományokban 2009. Többnyelvűség és multikulturalitás. Budapest, Aula Kiadó 268–282.
- Feketéné Szakos Éva (2010b): Innováció és felnőttképzés. Felnőttképzés, 8. 1. sz. 47–51.
- Merriam, S. B. és Brouckett, R. G. (2007): The profession and practice of adult education. Jossey-Bass, San Francisco.
- Siebert, H. (2012): Didaktisches Handeln in der Erwachsenenbildung. ZIEL, Augsburg.

ANDRAGÓGIAELMÉLET**Tantárgyfelelős: Arapovics Mária****További oktatók: Feketéné Szakos Éva, Sz. Molnár Anna, Striker Sándor**

A kurzus célja bevezetni a hallgatókat az andragógiai alapvető elméleti kérdéseibe, az andragógiai tudás rendszerezése, továbbfejlesztése, valamint a felnőttképzés világa összefüggések differenciált és rendszerszemléletű értelmezése.

Tematikai elemek:

- Andragógiai fogalmak. Az andragógia tudományelméleti alapjai.
- A pedagógia és az andragógia viszonyrendszere
- A felnőttkor pszichikus jellemzői. Életkori sajátosságok a felnőttek tanulásában.
- A felnőttek tanulási motivációja.
- Tanulási stílusok, oktatói szerepek
- Az egész életen át tartó tanulás filozófiája

Tanulásszervezés:

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények:

aktív részvétel a kontaktórákon, a hallgató saját kutatási témájához és a kurzushoz illeszkedő tudományos igényű szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre (10–15 oldalas dolgozat)

Szakirodalom:

- Brookfield, S. B. (1994): „Self directed learning”. In: [Sine nomine] (ed.): YMCA George Williams College ICE301 Adult and Community Education Unit 2. Approaching adult education. YMCA George Williams College, London.
- Durkó Mátyás (1972, szerk.): A felnőttnevelés és népművelés pszichológiai és andragógiai kérdései. Budapest.
- Feketéné Szakos Éva (2009): A felnőttoktatás és -képzés tudománya (andragógia) és a pedagógia különbségeiről. In: Henczi Lajos (szerk.): Felnőttoktató. Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest. 268–276.
- Jarvis P, Holford J and Griffin C (1998): The Theory and Practice of Learning. Kogan Page, London.
- Knowles, M. S. (1970, 1980) The Modern Practice of Adult Education. Andragogy versus pedagogy. Englewood Cliffs, Prentice Hall – Cambridge.
- Lindeman, E. C. (1926) The Meaning of Adult Education. In: [Sine nomine]: (1989 ed.), Norman, University of Oklahoma.
- Maróti Andor (1997, szerk.): Andragógiai szöveggyűjtemény. I–II. köt. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Maróti Andor (2010): Nemzetközi összehasonlító felnőttoktatás. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Mezirow, J. (1981): A critical theory of adult learning and development. Adult Education, 32. Vol. 1. No.

- Pethő László (2010): A felnőttképzés fogalomhasználata a tudományban és a felsőoktatásban. A német nyelvterület gyakorlatának néhány sajátossága. In: Szabolcs Éva (szerk.): Neveléstudomány – reflexió – innováció. Gondolat Kiadó, Budapest. 113–118.
- Striker Sándor (2010): A felnőttoktatás, mint kulturális válasz Európában In: Szabolcs Éva (szerk.): Neveléstudomány – reflexió – innováció. Gondolat Kiadó, Budapest. 52–70.
- Tennant, M. (1988, 1996): Psychology and Adult Learning. Routledge, London.
- Yeaxlee, B. (1929): Lifelong Education. A sketch of the range and significance of the adult education movement. Cassell and Company, London.
- Zrinszky László (1995, 2000): A felnőttképzés tudománya/ Bevezetés az andragógiába. OKKER Oktatási Iroda, Budapest.

A FELNŐTTOKTATÁS SZOCIOLÓGIAI KÉRDÉSEI

Tantárgyfelelős: Pethő László

A kurzus célja bevezetni a hallgatót, az oktatás és képzés társadalomtörténeti és szociológiai kérdéseibe, valamint megismertetni a legfrissebb nemzetközi és hazai kutatási eredményeket.

Tematikai elemek

- Az oktatás és képzés társadalomtörténeti kérdései
- A felnőttoktatás fogalmának módosulása, a módosulások szociológiai meghatározói
- A magyar társadalom és a felnőttek oktatása
- A felnőttképzés szociológiai kérdései az EU országaiban
- Az élethosszig tartó tanulás problematikája és annak szociológiai megközelítései
- A legfrissebb nemzetközi és hazai kutatási eredmények feldolgozása és megismerése

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, a hallgató saját kutatási témájához és a kurzushoz illeszkedő tudományos igényű szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre (10–15 oldalas dolgozat)

Szakirodalom

- Andorka Rudolf (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris Kiadó, Budapest.
- Benedek András (2003): Változó szakképzés. A magyar szakképzés szerkezetének változásai. Okker Kiadó, Budapest.
- Bourdieu, Pierre (1978): A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. Gondolat Kiadó, Budapest.

- Freire, Paulo (2000): Pedagogy of the Oppressed. 3rd Ed. Continuum Press, New York.
- Kaiser, Arnim und Neuwied (Hrsg.): Europahandbuch Weiterbildung = European manual of continuing education = Manual européen de la formation continue. Luchterhand.
- Kozma Tamás (2000): Felnőttképzés és gazdaság. Pallas Debrecina 11. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- Jarvis, Peter (Sine anno): The Sociology of Adult and Continuing Education.
- Pethő László (2006): Felnőttoktatás és politika. In: Feketéné Szakos Éva (szerk.): Fókuszban a felnőttek tanulása. Szent István Egyetem Gazdasági és Társadalomtudományi Kar, Tanárképző Intézet, Gödöllő. 133–140.
- Wirt, Ingeborg (1978, Hrsg.): Handwörterbuch der Erwachsenenbildung Paderborn.
- [Sine nomine] (2005): Population and Social Conditions. European Communities.

A FELNŐTT TANULÁS TÖRTÉNELMI-TÁRSADALMI KONTEXTUSAI

Tantárgyfelelős: Striker Sándor

A kurzus célja

A hallgatók doktori kutatásaihoz a felnőttkori tanulás nemzetközi és magyar jelenségeinek, folyamatainak és hatásmechanizmusainak elemző áttekintése, átfogó történelmi-társadalmi kontextusba helyezése.

Tematikai elemek

- A tudományos kutatás társadalmi-történelmi kontextusai. A kumulatív és a paradigmaváltó tudásminták. Tapasztalati tudás és érték, tényítéletek és értékítéletek – valóságaink világa.
- A szocializáció és felnőtté válás tanulási folyamatai. A felnőtt lét társadalmi-gazdasági kritériumai. A felnőtt társadalom.
- A felnőtt tanulás – művelődés nyelvi-terminológiai változásainak társadalmi háttere és indikátor szerepe Európában és Magyarországon. A terminológia befolyása a kutatásra és a praxisra.
- A formális, non-formális és informális tanulás formai és tartalmi egymásra-hatásai felnőtt korban. Amit egymástól tanulunk.
- Változtatás és kontinuitás, adaptáció, hagyományépítés és interkulturális egymásra-hatások. A felnőtt tanulás, a mobilitás és a társadalmi szerkezet formálódása a globális térben.

Tanulásszervezés

konzultáció, egyéni szakirodalmi anyagfeldolgozás

Követelmények

a felnőtttanulás gyarkorlata, történeti folyamatainak és kortárs hatásmechanizmusainak, valamint társadalmi indokainak és egyéni motivációinak komparatív módszerekkel történő feldolgozása

A tantárgy feldolgozásának módszerei: A konzultációkon a hallgatók az oktató segítségével komparatív módszerekkel áttekintik a felnőtt tanulás gyakorlatának történeti folyamatait és kortárs hatásmechanizmusait, társadalmi indokait és egyéni motivációit, a szakirodalom megfelelő forrásainak figyelembe vételével.

Szakirodalom

- [Sine nomine] (2005): A Magyar Köztársaság Kormányának stratégiája az egész életen át tartó tanulásról. <http://www.om.hu/main.php?folderID=1074> Letöltés: 2012. november 8.
- Angelusz Róbert és Tardos Róbert (2001, szerk.): Társadalmak rejtett hálózata. Magyar Közvéleménykutató Intézet, Budapest.
- Arapovics Mária (2007b): Oktatási és felnőttoktatási nonprofit szervezetek a statisztika tükrében. Képzés és Gyakorlat. 3. sz. 73–88.
- Bourdieu, P. (1997): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz R. (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest. 156–177.
- Budai Ágnes (2000): Az egész életen át tartó tanulás. Új Pedagógiai Szemle, 50. 11. sz. 107–121.
- Coleman, J. S. (1996): Társadalmi tőke. In: Lengyel György – Szántó Zoltán (1996, szerk.): A gazdasági élet szociológiája. BKE Szociológiai és Szociálpolitikai Tanszék, Budapest. 99–129.
- Európa Tanács (2006): Felnőttkori tanulás: Tanulni sohasem késő. Bizottság Közleménye. 23.10. 2006.
- Európai Bizottság (2000): Memorandum az egész életen át tartó tanulásról. In: Sz. Tóth János (2001, szerk.): Európa Kézikönyv az élethosszig tartó tanulásról. Magyar Népfőiskolai Társaság – Szent István Egyetem, Budapest.
- European Commission (1994): White Paper on Growth, Competitiveness and Employability. EC, Brussels-Luxembourg.
- European Commission (2000): A Memorandum on Lifelong Learning. Brussels. 30.10.2000
- SEC (2000): Eurostat Statistics in Focus.
- Population and Social Conditions (2005): Lifelong learning in Europe. 8. No. www.eurostat.europa.eu Letöltés: 2012. november 8.
- Eurydice (2000): Lifelong Learning: the Contribution of Education Systems in the Member States of the European Union. Eurydice European Unit, Lisszabon. 2000. március 17–18.
- Field, John (2006): Lifelong Learning and the New Educational Order. Trentham Books, Stoke on Trent.
- Fukuyama, F. (1999): Social Capital and Civil Society. In: [Sine nomine] (ed.): Second Generation Reforms. IMF, Washington.
- Futó Péter, Hanthy Kinga és Lányi Pál (2005): A szociális gazdaság jelene és jövője Magyarországon. Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Gelencsér Katalin (1998): A felnőttművelődés funkcióinak főbb változásai. In: Maróti-Rubovszky-Sári (szerk.): A magyar felnőttoktatás története. Budapest. 15–25.

- Harangi László, Heribert Hinzen és Sz. Tóth János (1998, szerk.): Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az életen át tartó tanulásról. Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete, Budapest.
- Jarvis, Peter (2007): Globalisation, Lifelong Learning and the Learning Society. Routledge, London.
- Kailis, Emanuel and Pilos, Spyridon (2005): Lifelong Learning in Europe. Statistic in Focus.
- Kovalcsik József (2003): A kultúra csarnokai. 2. kiadás. Editio Pluringua, Budapest.
- Lawson, K. H. (1975): Filozófiai fogalmak és értékek a felnőttoktatásban. In: Maróti Andor (2001, szerk.): Andragógiai Szöveggyűjtemény. 9. kiadás. Nemzeti Tankönyvkiadó. 65–107.
- Maróti Andor (2006): A tanuló felnőtt. In: Feketéné Szakos Éva (2006, szerk.): Fókuszban a felnőttek tanulása. Szent István Egyetem Gazdasági és Társadalomtudományi Kar, Tanárképző Intézet, Gödöllő. 9–18.
- OECD (2001): Knowledge and Skills for Life. First results from PISA 2000. Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris.
- Polónyi István (2002): Az oktatás gazdaságtana. Osiris Kiadó, Budapest.
- Pordány Sarolta (2000): Fejlesztési irányok és szükségletek az iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben. In: [Sine nomine] (szerk.): Felnőttképzés a közművelődésben. MMI, Budapest.
- Putman, Robert (1994): A prosperáló közösség. A társadalmi tőke és a közélet (részletek). Parola. 3. sz.
- Report on Learning in Canada (2007): Redefining how success is measured in First Nations, Inuit and Métis Learning, Canadian Council for Learning. Ottawa – Vancouver. www.ccl-cca.ca Letöltés: 2012. november 8.
- Rónay Jácint, Münsterberg, Hugo és Lewin, Kurt (2003): Nemzetkarakterológiák. Osiris Kiadó, Budapest.
- Sáska Géza (1992): Ciklikusság és centralizáció – A központosított tanügyigazgatás és a felnőttoktatás esete. Educatio, Budapest.
- Striker Sándor (1989): Az öntevékenység társadalmi üzenete. Kultúra és Közösség, 16. 3. sz. 79–91. http://www.striker.hu/sites/default/files/attach/ontevtarsuz_str.pdf Letöltés: 2012. november 3.
- Striker Sándor (2007): The Terminology of Adult Education as an Indicator of Socio-Political Changes in Hungary. (Konferencia előadás.)
- Striker Sándor (2010): Amit nem mutat az Eurostat – a magyar felnőttoktatás sajátos történeti meghatározottsága. A szak és felnőttképzés-szervezés gyakorlata, 2. 28. sz. 1–26.
- Striker Sándor (2010): A felnőttoktatás mint kulturális válasz Európában. In: Szabolcs Éva (szerk.): Neveléstudomány – reflexió – innováció. Gondolat Kiadó, Budapest. 52–70.
- Striker, Sándor (2012): Democracy, Participation vs. Paternalism – Patterns of Informal Adult Learning In: [Sine nomine] (szerk.): Adult Education theoretical and historic perspectives, Eötvös Kiadó, Budapest. 35–51.
- Striker Sándor (2012): Valóságaink világa, In: Agárdi P. és Székely M. (szerk.): A valóság fellazulása. Lukács Archivum-Argumentum Kiadó, Budapest. 71–83.
- Striker Sándor (2012): Amit egymástól tanulunk – a rejtett felnőttoktatók világa. (Konferencia előadás.)
- Sz. Tóth János (2001, szerk.): Európa Kézikönyv az élethosszig tartó tanulásról. Magyar Népfőiskolai Társaság – Szent István Egyetem, Budapest.

- Sz. Tóth János (2004, szerk.): Felnőttképzés az Európai Unióban. Magyar Népfőiskolai Társaság – Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Healy, T., Coté, S. and Helliwell, J. F. (2000): The Well-Being Nations. The Role of Human and Social Capital. Education and Skills, OECD.
- UNESCO (1997): Oktatás – Rejtett kincs. Osiris Kiadó – Magyar Unesco Bizottság, Budapest.
- UNESCO (2009): Global Report on Adult Learning and Education
- [Sine nomine] (2006): Where Is the Wealth of Nations? – Measuring Capital for the 21st Century: The International Bank for Reconstruction and Development. The World Bank.

A FELNŐTTOKTATÓK INTERAKTÍV KOMPETENCIÁI ÉS A FELNŐTTEK TANULÁSÁNAK SEGÍTÉSE

Tantárgyfelelős: Szabóné Molnár Anna

A kurzus célja

A tárgy arra törekszik, hogy az újabb kutatási eredmények felhasználásával andragógiai és kommunikációelméleti megközelítésben áttekintést adjon a felnőttoktatói kompetencia készségeiről. Segítse a hallgatókat saját oktatói gyakorlatukra történő reflektálásban, továbbá eszközt adjon annak kutatásához.

Tematikai egységek

- A felnőttoktatás eredményességét növelő tényezők, köztük a felnőttoktatók szakmai kompetenciái az újabb kutatási eredmények tükrében. A felnőttoktatás interszubjektív folyamatairól megfogalmazott reflexiók, a kommunikatív andragógia meglátásai.
- A kommunikációs folyamatként értelmezett felnőttoktatás a globalizáció kontextusában. A felnőttoktatói kommunikációs készségek mint a szociális és az interkulturális kompetencia elemei. A felnőttoktatók felkészítése az interkulturális kommunikációra
- Új kutatásmetodológiai megoldás a tranzakcionális analízis.
- A felnőttoktató meghallgatói, befogadóí pozíciójához kapcsolódó figyelmi készségek (mindfulness). A felnőttoktató kezdeményező pozíciójához tartozó közlő készségek. Kommunikációs ügyesség a felnőttoktatási interakciókban („sense of presence”, „situational awareness”): A személyiség én-állapotai: Gyermeki (Child) énállapot (exteropsziché), Szülői (Parent) énállapot (archeopsziché), Felnőtt (Adult) énállapot (neopsziché). Az én-állapotok strukturális és funkcionális megközelítése.
- Felnőttoktatók órai munkájának elemzése, az egogram.
- Felnőttoktató típusok.
- A Felnőtt–Felnőtt interakciók hatása a tanuló felnőttek motivációjára, önképére, a tanulócsoporthoz légkörére, a tanulás eredményességére.

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

az újabb kutatási eredmények feldolgozása, felnőttoktatók órai munkájának elmezése, egogram készítése

Szakirodalom

- Berne, E. (1984): Emberi játszmák. Háttér Kiadó, Budapest.
- Brookfield, S. (1989): Facilitating adult learning. In: Merriam, Sh. B. and Cunningham, Ph. M. (1989, ed.): Handbook of adult and continuing education. Jossey-Bass Publishers, San Francisco – London. 201–210.
- Brookfield, S. (1989a): Oktatói szerepek és oktatási stílusok. In: [Sine nomine] (ed.): Lifelong education for adults. An international handbook. Pergamon Press, London.
- Brookfield, S. D. (1996): Teacher roles and teaching styles. In: Tuijnman, A. (ed.): International encyclopedia of adult education and training. OECD, Pergamon, Oxford – New York – Tokyo. 529–534.
- Clarke, I. J. és Dawson, C. (2004): Felnővekedni újra. Z-Press Kiadó, Budapest.
- Daines, J., Daines, C. és Graham, B. (2006): Adult learning, adult teaching. Welsh Academic Press, Cardiff.
- Green, John O. and Burleson, Brandt E. (2003, szerk.): Handbook of communication and social skills. Lawrence Erlbaum, London. 515–550.; 871–908.
- Heimlich, J. E. and Norland, E. (1994): Developing teaching style in adult education. Jossey-Bass, San Francisco.
- Járó K. (1999, szerk.): Játszmák nélkül. Tranzakcióanalízis a gyakorlatban. Helikon Kiadó, Budapest.
- Sz. Molnár Anna (2004): A felnőttoktatói kompetenciák empirikus vizsgálata. In: [Sine nomine] (szerk.): A felnőttoktatás kihívásai a XXI. században. NFI, Budapest.
- Sz. Molnár Anna (2006): A tranzakcióanalízis alkalmazási lehetőségei az andragógiában. Pedagógusképzés, 4. 1–2. sz. 31–46.
- Wilson, A. L. and Hayes, E. R. (2000, szerk.): Handbook of adult and continuing education. 312–327.

GYÓGYPEDAGÓGIA PROGRAM ALAPMODUL

Modulfelelős: Zászkaliczky Péter

A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező. Az alapmodulhoz műhely kapcsolódik: 4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé

A GYÓGYPEDAGÓGIA TUDOMÁNYELMÉLETI, NEVELÉSFILOZÓFIAI ÉS NEVELÉSETIKAI ÖSSZEFÜGGÉSEI

Tantárgyfelelős: Zászkaliczky Péter

A kurzus célja hogy áttekintést biztosítson a multidiszciplináris társadalomtudományként értelmezett gyógypedagógia bölcséleti – tudomány- és morálfilozófiai, valamint antropológiai – alapjairól, illetve a kérdéskör egy-egy részterületébe történő elmélyedés biztosításával lehetőséget adjon a filozófiai szintű reflexióra, a „Gyógypedagógia van, hogyan lehetséges?” kérdés válaszadási kísérleteinek kidolgozására.

Tematikai elemek:

- Bevezetés és problémafelvetés. A gyógypedagógia filozófiai alapkérdései
- A gyógypedagógia tudományelméleti és tudomány-rendszertani dilemmái és modelljei. Tudományos kánonok, magyarázat és megértés, pozitivista és hermeneutikai megközelítések
- A gyógypedagógia nevelésfilozófiai problémái
- A gyógypedagógia nevelésetikai háttere
- Bioetikai kihívások, fogyatékoság és morális státusz, kísérletek a morális státusz kétségbevonhatatlanságának igazolására
- Embertani koncepciók, a gyógypedagógiai antropológia mint a gyógypedagógia bázisdiszciplínája

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon; önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken az adott félévre kidolgozott tematika szerinti; a témakörökhöz kapcsolódó önálló rövid prezentáció ismertetése; megadott témakörökből választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre; szakirodalom feldolgozása prezentációval segített egyéni vagy csoportreferátum megtartása összehasonlító elemzés témakörben; elméleti vagy a szakmai gyakorlat alapján általánosítható kérdések megvitatása külföldi szakmai tapasztalatok bemutatása; önálló elemző dolgozat készítése valamely előzetesen egyeztetett problémafelvetés vonatkozásában.

Szakirodalom:

- Antor, G. und Bleidick, U. (2000): Behindertenpädagogik als angewandte Ethik. Kohlhammer, Stuttgart.
- Dederich, M. (2007): Körper, Kultur und Behinderung. Eine Einführung in die Disability Studies. Transkript, Bielefeld.
- Dederich, M. und Jantzen, W. (2009, Hrsg.): Behinderung und Anerkennung. Kohlhammer, Stuttgart.
- Graumann, S. et al. (2004, Hrsg.): Ethik und Behinderung. Ein Perspektivenwechsel. Campus, Frankfurt – New York.
- Haeberlin, U. (2003): Wissenschaftstheorie für Heil- und Sonderpädagogik. In: Leonhardt, A. und Wember, F. B. (Hrsg.): Grundfragen der Sonderpädagogik. Bildung – Erziehung – Behinderung. Beltz, Weinheim – Basel. 58–80.
- Illyés Sándor (1998): A gyógypedagógiai tradíció. C•E•T. Central European Time, 5. 29–32.

- Kovács J. és Réthelyi J. (2004): „...kisebb morális státusúnak tekintik őket...”. A fogyatékoság jelensége a bioetikában. In: Zászkaliczky P. és Verdes T. (szerk.): Tágabb értelemben vett gyógypedagógia. A fogyatékoság jelensége a gyógypedagógia határtudományaiban. ELTE BGGYFK – KFPSZK, Budapest. 473–501.
- Leonhardt, A. (2004, Hrsg.): Wie perfekt muss der Mensch sein? Behinderung, molekulare Medizin und Ethik. Reinhardt, München – Basel.
- Oelkers, J. (1998): Nevelésetika. Vince, Budapest.
- Zászkaliczky P. (2004): A gyógypedagógia antropológiai kérdésfeltevései. In: Gordosné Szabó A. (szerk.): Gyógyító neveléstudomány. Medicina, Budapest. 41–54.
- Zászkaliczky P. (2006): A (gyógy)pedagógiai antropológia, mint a (gyógy)pedagógia bázisdiszciplínája. In: Kelemen Elemér és Falus Iván (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből 2005. Műszaki Kiadó, Budapest. 79–99.

BEVEZETÉS A TUDOMÁNYELMÉLETBE

Tantárgyfelelős: Könczei György

A kurzus célja hogy a hallgatók fogalmat alkossanak arról, hogy miként változott a 20. században és a 21. századra a tudomány meta szintű megértése és értelmezése, és kialakítsák saját, védhető tudományfölfogásukat, tekintettel megírandó doktori munkájukra.

Tematikai elemek

- A tudományelmélet tudománytörténete – tekintettel az eszmetörténeti kontextusra
- Főbb értékek, tipikus gondolkodási és kutatási irányok
- A metodológia vezérszempontjainak alakváltozásai
- Fontosabb műhelyek, eredmények
- A hazai eredmények bemutatása
- A társadalomtudományi módszertan és értékrend posztmodern átrendeződése

Tanulásszervezés

blended learning (kevert tanulási mód) előadás + szeminárium elektronikus felhangokkal, ahol a tanár az elolvasandó *nehéz* szakszövegeket döntő részben digitális formában biztosítja

Követelmények

aktív részvétel, legfeljebb 1 hiányzással (hiányzás esetén kemény feladat elvégzése); szakirodalom-elemzés, online feladatmegoldások; az önálló hallgatói feladatokból legalább egynek határidőre történő teljesítése

Szakirodalom

- Corker, Mairian and Shakespeare, Tom (2002): Mapping the Terrain. Disability/Postmodernity: Embodying Disability Theory. Continuum, London.
- Feyerabend, Paul (1998): A tudomány egy szabad társadalomban. In: Laki János szerk.: Tudományfilozófia. Osiris Kiadó, Budapest. 153–169.
- Hempel, Carl (1999): Tanulmányok a konfirmáció logikájáról. In: Forrai Gábor – Szegedi Péter szerk.: Tudományfilozófiai szöveggyűjtemény. Áron Kiadó, Budapest.
- Kuhn, T.(1999): Objektivitás, értékítélet és elméletválasztás. In: Forrai Gábor – Szegedi Péter szerk.: Tudományfilozófiai szöveggyűjtemény. Áron Kiadó, Budapest
- Lakatos Imre (1999): Falszifikáció és a tudományos kutatási programok metodológiája. In: Forrai Gábor – Szegedi Péter szerk.: Tudományfilozófiai szöveggyűjtemény. Áron Kiadó, Budapest
- Polányi Mihály (1992): A hallgatólagos következtetés logikája. In: Polányi Mihály filozófiai írásai I. Atlantisz Kiadó, Budapest.155–181.
- Popper, Karl (1999): Három nézet az emberi tudásról. In: Forrai Gábor – Szegedi Péter szerk.: Tudományfilozófiai szöveggyűjtemény. Áron Kiadó, Budapest.
- Quine, W. (1973): Az empirizmus két dogmája. Magyar Filozófiai Szemle. 2. sz.

- Rudolf Carnap (1999): A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül. In: Forrai Gábor – Szegedi Péter szerk.: Tudományfilozófiai szöveggyűjtemény. Áron Kiadó, Budapest.
- Weber, Max (1998) A tudomány mint hivatás. In uő: Tanulmányok. Budapest, Osiris Kiadó, 127–155.
- Továbbá: angol, ill. esetleg más nyelvű feldolgozandó olvasmányok a Hallgatók nyelvi felkészültségének függvényében.

GYÓGYPEDAGÓGIA NEMZETKÖZI ÖSSZEHAISONLÍTÁSBAN
Tantárgyfelelős: Mesterházi Zsuzsa

A kurzus célja, tájékozódás a gyógypedagógia aktuális nemzetközi helyzetéről elméleti és gyakorlati kérdésekben, a gyógypedagógia-tudományág továbbfejlesztésének elősegítése az innovációs/kutatási projektek megismerésén keresztül; az összehasonlítás metodológiájának megismerése, alkalmazása, felkészítés ezen a területen végzendő tudományos kutató munkára és a gyógypedagógiai ellátásokat meghatározó közoktatási döntési folyamatokban való részvételre; az összehasonlító vizsgálatok és elemzések különböző típusainak megismerése: probléma-centrikus összehasonlítás, fejlődési folyamatok elemzése, statisztikai adatok összehasonlítása, az összehasonlító gyógypedagógia jelentősebb eredményeinek megismerése.

Tematikai elemek

- Az összehasonlító és nemzetközi gyógypedagógia kialakulása, helye a gyógypedagógia tudomány rendszerében; alkalmazott kutatási módszerek.
- A gyógypedagógia kompetenciakörének változásai a 19. századtól; az oktató-nevelő, a terápiás-rehabilitációs és az integrált nevelésre felkészítő gyógypedagógusok képzési modelljeinek összehasonlítása.
- A gyógypedagógiai terminológia fejlődése a 20. század elejétől; a szakmai anyagok fordításának problémái, a nominális és a funkcionális ekvivalencia.
- A gyógypedagógia elméletképzésének főbb tendenciái; nemzetközi hatások megjelenése a hazai gyógypedagógiai gyakorlatban, adaptációs problémák
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket ellátó közoktatási intézményrendszer és a gyógypedagógia körébe tartozó speciális pedagógiák összehasonlítása a fogyatékoságok típusai, illetve gyógypedagógiai folyamat egyes szakaszai szerint.
- A hazai gyógypedagógia aktuális problémái az EU-hoz való csatlakozást követő években: innovációk elterjesztése, szolgáltatási hálózatok létrehozása, a támogatott fejlesztések hazai előzményei.
- Az összehasonlító vizsgálatok megtervezésének, lefolytatásának, eredményeinek, gyakorlati alkalmazásának bemutatása; a nemzetközi összehasonlító vizsgálatokban való részvétel feltételei.

Tanulásszervezés

előadás, a hallgatók által önállóan feldolgozott témák bemutatása és megvitatása és egyéni konzultáció.

Követelmények

részvétel a kontakt órákon; önálló felkészülés és közreműködés a szemináriumai megbeszéléseken; a témakörökhöz kapcsolódó önálló rövid prezentáció ismertetése; megadott témakörökből választható szemináriumai dolgozat elkészítése határidőre.

Szakirodalom

- Artiles, Alfredo J. (2006): A gyógypedagógia változó identitása. Iskolakultúra, 16.10. sz. 3–35.
- Becker, K-P. (2003): Nominális vagy funkcionális ekvivalencia – a globális szakmai kommunikáció problémái. Gyógypedagógiai Szemle. Különszám. 36–42.
- Bodorné Németh T. (2008): Sajátos nevelési igény, hátrányos helyzet és különtámogatás. ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest. (PhD disszertáció)
- Fazekas K., Köllő J. és Varga J. (2008, szerk.): Zöld könyv 2008 – a magyar közoktatás megújításáért. Oktatás és Gyermekesély Kerekasztal. (A gyógypedagógiát érintő témakörök). Ecostat, Budapest.
- Gordosné Szabó A. (2000): A magyar gyógypedagógus-képzés története. ELTE, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest.
- Halász G. és Lannert J. (2003, 2006, szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. (Ezekben a kötetekben a gyógypedagógiára vonatkozó fejezetek. A gyógypedagógiai háttér tanulmányokat készítették: Bánfalvy Cs., Kőpatakiné Mészáros M., Mesterházi Zs., Salné Lengyel M.)
- Kereki J. és Lannert J. (2009): A korai intervenció intézményrendszerének magyarországi működése. Fogyatékoság és Társadalom. 2. sz. 189–210.
- Kozma Tamás (2006): Az összehasonlító neveléstudomány alapjai. Új Mandátum Kiadó, Budapest
- Mesterházi Zs. (2001, szerk.): Gyógypedagógiai Lexikon. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest. (Az előadások témáihoz kapcsolódó szócikkek.)
- Mesterházi Zs. (2004): A gyógypedagógia elméletképzésének főbb irányai. In: Zászkaliczky P. – Verdes T. (szerk.): Tágabb értelemben vett gyógypedagógia. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar és Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium, Budapest. 15–65.
- Mesterházi Zs. (2006): A gyógypedagógiai diagnosztikai munkát segítő alapfogalmak: osztályozási rendszerek – állapotleíró fogalmak. In: Zsoldos M. (szerk.): (Gyógy)pedagógiai diagnosztika és tanácsadás CD. Oktatási Minisztérium és a Fogyatékos Gyermekekért Közalapítvány, Budapest.
- Mesterházi Zs. (2007): Változik-e a gyógypedagógia identitása? Iskolakultúra, 17. 6–7. sz. 150–163. (www.iskolakultura.hu)
- Pukánszky B. (1995): Segítő nevelés a pedagógia történetében. Magyar Pedagógia, 95. 3–4. sz. 333–353.
- Zsolnai J. (1996): A pedagógia új rendszere címszavakban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Ajánlott angol és német nyelvű irodalom (saját kereséssel kiegészítendő)
- Antor, G. und Bleidick, U. (2001, Hrsg.): Handlexikon der Behindertenpädagogik. Schlüsselbegriffe aus Theorie und Praxis. Kohlhammer Verlag, Stuttgart.
- Becker, K. P. (2005. Hrsg.): Vergleichendes Fachwörterbuch der Pädagogik von Personen mit bio-psycho-sozialen Beeinträchtigungen. Zeitdokument von 1975–1989/90. (Ebben a magyar szerzők által készített anyag szerkesztői: Gordosné Szabó A. és Mesterházi Zs. CD-ROM (Ld. kari könyvtár)
- Bundschuh, K., Heimlich, U. und Krawitz, R. (1999, Hrsg.): Wörterbuch Heilpädagogik. Klinkhardt Verlag, Bad Heilbrunn.
- Bürli, A. (1997): Sonderpädagogik international. Vergleiche, Tendenzen, Perspektiven. Schweizerische Zentralstelle für Heilpädagogik (SZH), Luzern.

- Evans, P. (2005, ed.): Students with disabilities, learning difficulties and disadvantages – statistics and indicators for curriculum access and equity. OECD, Paris.
- Gordos-Szabó, A. und Lányi-Engelmayer, Á. (1994): Wissenschaftliche Beziehungen in der deutschen und ungarischen Heilpädagogik im 20. Jahrhundert. VHN, 63. 2. Num. 167–180.
- Mesterházi, Zs. (2006): Die Heilpädagogik im Wissenschaftssystem aus ungarischer Sicht. In: Albrecht, F.-Bürli und A., Erdélyi (Hrsg.): Internationale und vergleichende Heil- und Sonderpädagogik. Julius Klinkhardt Verlag, Bad Heilbrunn, 93–102.
- Nóbik, A. und Pukánszky, B. (2010, Hrsg.): Normalität, Abnormalität und Devianz. Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main.
- Rust, V. D., Wichmann, J. and Knoost, P. (1994, ed.): Education and Value Crisis in Central and Eastern Europe. Peter Lang Ed, Frankfurt – New York – Paris.
- Summary sheets on education systems in Europe. EURYBASE <http://w.w.w.euridice.org> Letöltés: 2012. október 29.

A KOMPLEX REHABILITÁCIÓ ESZKÖZ- ÉS FELTÉTELRENDSZERE

Tantárgyfelelős: Kullmann Lajos

A kurzus célja a hallgatók bevezetése egy-egy, a rehabilitációs kutatásokban és gyakorlatban egyaránt jelentős, új ismereteket nyújtó terület megismerésébe, ezekben való elmélyülésbe, önálló kutatásába.

Tematikai elemek

- A funkcióképesség fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása (FNO)
 - előzményei, elvei és a gyakorlati felhasználás,
 - a gyermek- és ifjúsági változat, és a további fejlesztőmunka nemzetközi trendjei,jelentősége a rehabilitáció és a rehabilitációs kutatások jövője szempontjából.
- Másodlagos állapotok (secondary conditions)
 - fogalma, jelentősége, megelőzése és kezelése; a rehabilitáció komplexitásának modellje,
 - bekapcsolódás a másodlagos állapotok feltárásába, rendszerezésébe és kezelési stratégiáinak kidolgozásába az FNO alapján, egyes kiválasztott speciális pedagógiai területeken.
- A rehabilitációs team működése:
 - különböző szakterületeken képződött team-tagok kompetenciája, ezek hasonlósága és különbözősége, az együttműködés jelentősége és feltételei,
 - a team működésének fontosabb etikai kérdései, kommunikáció a team tagjai között, az FNO felhasználásának lehetőségei a kommunikáció javításában.
- A szélesesen értelmezett rehabilitáció egyes részterületeinek kapcsolódási pontjai a gyógypedagógiával:
 - a rehabilitációs koordinátor (case manager) szerepe a különböző rehabilitációs részterületek közötti megszakításmentes folyamat szervezésében;

- az életminőség felfogás, a rehabilitálandó személy életminőség céljainak megismerése, az életminőség célok jelentősége a rehabilitáció folyamatának tervezésében és irányításában.

Tanulásszervezés

előadás, illetve problémaelemzés szemináriumi megbeszélések keretében; hallgatói feladatvégzés önállóan vagy kisebb (2-3 fős) teamben, az eredményekről referálás, előzőleg felkészült hallgatók irányított szakmai vitája

Követelmények

egyes témák feldolgozása, beszámolás, részvétel hallgatói szakmai vitában – hallgatónként legalább két témakörben

Szakirodalom

- Decuyper, S., Dochy F. and Van den Bossche, P. (2010): Grasping the dynamic complexity of team learning: An integrative model for effective team learning in organizations. Education Research Review. 5 No. 111–133.
- Egészségügyi Világszervezet (2004): A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása. EüM-OEP-Medicina, Budapest.
- Eldar, R., Marincek, C. and Kullmann L. (2008): Training for rehabilitation teamwork. CMJ, 49. 5. No. 352–357.
- Høgelund, J. and Holm, A. (2006): Case management interviews and the return to work of disabled employees. Health Economics. 25. No. 500–519.
- Kinne, S., Patrick, D.L. and Lochner Doyle D. (2004): Prevalence of secondary conditions. Am. J. Public Health, 94. 3. No. 443–445.
- Kullmann, L. (2012): A modern rehabilitációs szemléletet tükröző rehabilitációs állapotfelmérő módszer. A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása (FNO) elméleti és gyakorlati alkalmazásának tapasztalatai. A módszer alkalmazási lehetőségei mozgássérültek rehabilitációjában. Guruló projekt, Budapest.
- Kullmann, L. and Tóth, K. (2012) Exploration of quality of life goals in individuals with spinal cord injury. Int J Rehabil Res, 35. 1. No. 85–87.
- Lorentsen, Ø., és Berge, A.B. (2007). A kliensek képességeinek és erőforrásainak mozgósítása a rehabilitációs folyamatban. Rehabilitáció, 17 3–4. sz. 40–43.
- Simeonsson, R.J., McMillen J.S., and Huntington G.S., (2002): Secondary conditions in children with disabilities: Spina bifida as a case example. Mental Retard Developmental. Disabil Res. Rev. 8. No. 198–205.

A FOGYATÉKOS EMBEREK TÁRSADALMI KIREKESZTÉSE ÉS BEFOGADÁSA

Tantárgyfelelős: Bánfalvy Csaba

A kurzus célja a tantárgy célja, hogy a résztvevő doktoranduszok kutatási témáját a fogyatékos emberek társadalmi beilleszkedésének aspektusából értelmezze, a hallgatókkal értelmezni segítse. A cél az is, hogy áttekintést biztosítson a fogyatékos emberek társadalmi kirekesztésének, illetve befogadásának európai tapasztalatairól. Vizsgálja a befogadás irányába tett kísérleteket. Elemzi azokat a technikákat, amelyek révén a kirekesztés mérsékelhető.

Tematikai elemek

- a fogyatékoság és a kirekesztés értelmezése,
- a kirekesztés formái,
- a kirekesztésben/befogadásban érintettek szociológiai jellemzői,
- a család, az iskola és a munkaerőpiac kirekesztésben betöltött szerepe,
- kirekesztés – befogadás és társadalmi részvétel,
- a kirekesztés elleni akciók típusai Európában és Magyarországon.

Tanulásszervezés

egyéni és kooperatív tananyagfeldolgozás; egyéni vagy csoportos referátum, szakirodalom-ismertetés, esetismertetés, terepfeladatok.

Követelmények

aktív részvétel és a fenti önálló hallgatói feladatokból egy határidőre történő teljesítése.

Szakirodalom:

- [Sine nomine] (2007): Akadálypályán. Sajátos nevelési igényű tanulók a középfokú iskolákban. Sulinova, Budapest.
- Bánfalvy Csaba (2008, szerk.): Az integrációs cunami. Tanulmányok a fogyatékos emberek iskolai és társadalmi integrációjáról. ELTE BGGYFK – ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Bánfalvy Csaba (2006): Gyógypedagógiai szociológia. 3. kiadás. ELTE BGGYFK, Budapest.
- Bass László (2008, szerk.): Amit tudunk, és amit nem az értelmi fogyatékos emberek helyzetéről Magyarországon. Kézenfogva Alapítvány, Budapest.
- Evans, Peter, Bronheim, Suzanne and Bynner, John (2001, ed.): Social exclusion and children with special educational need.
<http://www.childpolicyintl.org/publications/Evans.pdf>. Letöltés: 2012. október 29.
- Florian, Lani (2007, szerk.): The SAGE Handbook of Special Education. SAGE, London – Thousand Oaks – New Delhi.
- [Sine nomine] (2003): Special Needs Education in Europe. Thematic publication. European Agency for Development in Special Needs Education. www.european-agency.org Letöltés: 2012. október 29.

A NEVELÉSTUDOMÁNY ÉS A GYÓGYPEDAGÓGIA INTERDISZCIPLINÁRIS KAPCSOLATAI

Tantárgyfelelős: Szabolcs Éva

A kurzus célja azoknak a tudományközi kapcsolatoknak a feltárása, amelyek a pedagógia – gyógypedagógia területén e két tudományterület viszonyát jellemezték – jellemzik; azoknak a tudományelméleti tájékozódásoknak a feltárása, amelyek a pedagógiai-gyógypedagógiai tudományos gondolkodásmódot formálják.

Tematikai elemek

- emberkép, gyermekkép
- a gyógypedagógia ismeretköreinek kialakulása, megjelenése a szaktudományos folyóiratokban, terminológiai kérdések
- normativitás a pedagógiában, a gyógypedagógiában
- a modern és posztmodern kor pedagógiai, gyógypedagógiai kérdésfelvetései és lehetséges válaszai

Tanulásszervezés

egyéni szakirodalmi tananyagfeldolgozás, előadás

Követelmények

önálló szakirodalmi tájékozódás, kritikai elemzés készítése egy választott szakirodalmi munkáról

Szakirodalom

- Christensen, P. and James, A. (2000, ed.): Research with Children. Perspectives and Practices. Routledge Falmer.
- Nóbik Attila und Pukánszky Béla (2010, Hrsg.): Normalität, Abnormalität und Devianz: Gesellschaftliche Konstruktionsprozesse und ihre Umwälzungen in der Moderne. Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main.
- Pukánszky Béla (1995): Segítő nevelés a pedagógia történetében. Magyar Pedagógia, 95. 3–4. sz. 333–353.
- Stevenson, L. and Haberman, D. (1998): Ten Theories of Human Nature. Oxford University Press, New York – Oxford.

NEVELÉSELMÉLET PROGRAM ALAPMODUL**Modulfelelős: Trencsényi László**

A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező. Az alapmodulhoz műhely kapcsolódik: 4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé

PEDAGÓGIAI ANTROPOLÓGIA ÉS NEVELÉSELMÉLET**Tantárgyfelelős: Schaffhauser Franz**

A kurzus célja a hallgatók pedagógiai tudásának nevelésfilozófiai megalapozása, rendszerezése, továbbfejlesztése

Tematikai elemek

- a nevelés antropológiai alapjai,
- filozófiai antropológiák,
- a pedagógiai antropológia kezdetei,
- a perszonalista pedagógiai antropológiai kezdeményezés,
- a fenomenológiai kezdeményezés a pedagógiai antropológiában,
- társadalomorientált kezdeményezések,
- a pedagógiai antropológia mint integrációs, bazális és legitimációs diszciplína,
- a nevelés mint az ember létmódja,
- a mai neveléstudomány fő tematikája,
- a nevelési helyzet,
- nevelési viszonyok,
- emberképek nyomában – személyiség-, és közösségelméletek,
- az értelmes életre nevelés a neveléstudományi önreflexiókban

Tanulásszervezés

előadás, egyéni szakirodalmi anyagfeldolgozás

Követelmények

értéktől függő műfajú dolgozat készítése, egy választott antropológiai probléma elemzéséről

Szakirodalom

- Angelusz Erzsébet (1984): Filozófia, antropológia, nevelés. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Bábosik István (2004): Neveléstudomány. Osiris kiadó, Budapest.
- Bábosik István (1997): A modern nevelés elmélete. Telosz Kiadó, Budapest.
- Schaffhauser Franz (2000): A nevelés alanyi feltételei. Telosz Kiadó, Budapest.
- Scheler, M. (1995): Az ember helye a kozmoszban. Osiris Kiadó, Budapest.
- Adorno, T. W. (1969): Erziehung nach Auschwitz, Stichworte, Suhrkamp. Frankfurt/M.
- Frankl, E. V (2005): Az ember az értelemre irányuló kérdéssel szemben. Jel Kiadó, Budapest.
- Mihály Ottó (1998): Bevezetés a nevelésfilozófiába. OKKER, Budapest.

BEVEZETÉS A PEDAGÓGIAI (TÖRTÉNETI) ANTROPOLÓGIÁBA

Tantárgyfelelős: Németh András

A **kurszus célja**, hogy a kurzus a közelmúltban kibontakozó (pedagógiai) történeti antropológia kutatási eredményeit felhasználva, annak vizsgálati nézőpontja alapján közelítse meg a nevelés és a pedagógia aktuális antropológiai gyökerű jelenségeit. A diszciplína (az angol-amerikai, illetve francia szakirodalomban szociális, illetve kulturális antropológia, a német tudományosságban történeti antropológia) interdiszciplináris – interkulturális tudományként az egyes embertudományok nézőpontjait ötvözve, szakít az Európa-központú megközelítéssel, és az Európán kívüli kultúrák vizsgálatára is törekszik. A különböző társadalom- és természettudományok felhalmozott tudásának szintetizálásával, elsősorban hermeneutikai módszerek alkalmazásával, egymás melletti történeteket megfogalmazva, a makrotörténeti megközelítés társadalmi struktúrák és folyamatok elemzésére irányuló nézőpontját összekapcsolja az antropológia szemléletmódjával.

Tematikai elemek

- pedagógiatörténet posztmodern diskurzusai és az antropológia főbb irányzatai (evolúciós-fizikai, filozófiai, kulturális, történeti antropológia), a kultúra evolúciója,
- az emberi test és testhasználat történeti dimenziói: testérzékelés – medialitás – performativitás folyamatai, a fegyelmezett test, testi nevelés, a munka rituáléi, gesztusai és a nevelés,
- a tér történeti és társadalmi konstrukciója – a társadalmi és pedagógiai nyilvánosság terei és tevékenységei,
- az idő történeti, kulturális és társadalmi konstrukciója, társadalmi és kulturális emlékezet – a pedagógia történeti és társadalmi idősíkjai: a fegyelmező idő,
- a kulturális tanulás mimetikus folyamatai (rítusok, hagyományok, ünnep, játék), átmeneti rítusok és a nevelés,
- a pedagógusmesterség „történeti antropológiája” (testhasználat, gesztusnyelv, tudáskonstrukció, szakmai önlegitimáció történeti mikro- és makrofolyamatai),
- hatalom és politika – idegen, ellenség, barát: a pedagógiai identitás konstrukciós és önlegitimációs folyamatai, pedagógiai hősök, kultuszok és ellenségképek.

Tanulásszervezés

előadás

Követelmények

magyar és külföldi szakirodalmak, illetve elsődleges források alapján esszé-jellegű dolgozat megírása.

Szakirodalom

- Berger, P. és Luckmann, Th. (1998): A valóság társadalmi felépítése. József Műhely, Budapest.
- Bourdieu, P. (2002): A gyakorlati észjárás. A társadalmi cselekvés elméletéről. Napvilág Kiadó, Budapest.
- Donald, M. (2002): Az emberi gondolkodás eredete. Osiris Kiadó, Budapest.
- Eliade, M. (1987): Szent és a profán. Európa Kiadó, Budapest.
- Németh András (2004): Ember és világainak változásai. In: Németh András és Pukánszky Béla (szerk.): Pedagógiai problémátörténet. Gondolat Kiadó, Budapest. 11–98.
- Németh András (2007): Mi is az idő?. Történeti idősociológiai és időantropológiai vázlatok. Iskolakultúra Online, 16. 1. sz. 54–75.
- Németh András (2010): Emberi idővilágok – pedagógiai megközelítések. Gondolat Kiadó, Budapest.

SZABÁLYSZERŰSÉGEK A NEVELÉSI FOLYAMATBAN

Tantárgyfelelős: Bábosik István

A kurzus célja, a nevelési folyamat strukturális elemeinek áttekintése, továbbá a neveltségi szint főbb mutatóinak megismertetése.

Tematikai elemek

- a nevelés mint értékközvetítő tevékenység,
- a nevelési érték fogalma és a részértékek köre,
- a konstruktív életvezetés és a történetileg aktuális emberkép összefüggései,
- az Európai Unió emberképe; - a szocio-morális magatartás és tevékenységformák megerősítésének hatásai,
- a szocio-morális magatartás-, és tevékenységrepertoár mint a neveltségi szint egyik mutatója,
- a szociális életképesség fogalma, megalapozásának feltételei; - az élethosszig tartó tanulás megalapozásának feltételei,
- a munkára történő felkészítés feltételei,
- az egészséges életmód megalapozásának folyamata,
- a nevelési folyamat szerkezete

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

az újabb kutatási eredmények feldolgozása, felnőttoktatók órai munkájának elmezése, eprogram készítése

Szakirodalom

- Bábosik István (2007, szerk.): Pedagógia és személyiségfejlesztés. OKKER Kiadó, Budapest.
- Bábosik István, Borosán Livia és Hunyady Györgyné (2011, szerk.): Pedagógia az iskolában – A szociális életképesség megalapozása. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Reich, K (1996): Systemisch-konstruktivische Pädagogik. Einführung in Grundlagen einer interaktionistisch-konstruktivistischen Pädagogik. Neuwied, Kriftel, Berlin.
- Turner, D. (2004): Theory of Education. Continuum, London-New York.
- Winkler, M.(2006): Kritik der Pädagogik, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart.

KLASSZIKUS ÉS MAI NEVELÉSELMÉLETEK, NEVELÉSI MODELLEK
Tantárgyfelelős: Perjés István

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a különböző neveléstudományi modellekkel és a pedagógiai kultúrában betöltött szerepükkel. A kurzus további célja, hogy bemutassa a nevelési paradigmák társadalmi beágyazottságát, s ráirányítsa a figyelmet az adott nevelési modellek közösségeket és társadalmakat formáló szerepére.

Tematikai elemek

- a nevelés kánonjai: mítosz vagy valóság,
- klasszikus és modern neveléstudományi modellek,
- a nevelési modell értelmezése,
- a nevelési modellek kulturális beágyazottsága,
- a nevelési modellek társadalmi beágyazottsága,
- a nevelés társadalomformáló hatásmechanizmusai,
- a nevelési modellek hatékonysága.

Tanulásszervezés

előadás és szabad vita

Követelmények

a kurzuson való aktív részvétel

Szakirodalom

- Báthory Zoltán (2006): A hozzáadott remény. AULA Kiadó, Budapest.
- Chickering, A. W. and Linfa Reiser, L (1993): Education and Identity. Jossey-Bass Publishers, San Francisco.

- Berner, H. (2004): Az oktatás kompetenciái. AULA Kiadó, Budapest.
- Pataki Ferenc (2003): Nevelés-ügyek. Társadalompedagógiai írások. AULA Kiadó, Budapest.
- Perjés István (2006): Társadalompedagógia. AULA Kiadó, Budapest.
- Phipps, A. and Manuela Guilherme, M. (2004): Critical Pedagogy. Multilingual Matters LTD.

ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIA ÉS NEVELÉSELMÉLET

Tantárgyfelelős: Trencsényi László

A kurzus célja a neveléseméleti diszciplína helyének értelmezése a neveléstudomány rendszerében; a hallgatók neveléseméleti tájékozottságának fejlesztése egy pluralista megközelítésben, hozzájárulás a kutatásukhoz szükséges neveléseméleti talapzat felépítéséhez.

Tematikai elemek

- a nevelésről való elméleti gondolkodás hagyományai, funkciója,
- a nevelésről való elméleti gondolkodás főbb kérdéskörei (a nevelés fogalmáról, a növendékről, a személyiség pedagógiai modelljéről, a nevelőről, a nevelés színtereiről, a nevelés módszertanáról, a nevelés esélyeiről és korlátairól vallott nézetek elemzése),
- kortárs neveléseméleti gondolkodók és művek.

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

a kurzuson való aktív részvétel

Szakirodalom

- Bábosik István (2004): Nevelésemélet. Osiris Kiadó, Budapest.
- Schaffhauser Franz (2000): A nevelés alanyi feltételei. Telosz Kiadó, Budapest.
- Perjés István (2003): Társadalompedagógia. Aula Kiadó, Budapest.
- Gombocz János és Trencsényi László (2007): Változatok a pedagógiára. OKKER Kiadó, Budapest.
- Nagy József (2000): Nevelési kézikönyv. Mozaik Kiadó, Szeged.
- Gáspár László (1998): Nevelésemélet. OKKER Kiadó, Budapest.
- Loránd Ferenc (1998): Bevezetés a pedagógiába. OKKER Kiadó, Budapest,
- Mihály Ottó (1998): Bevezetés a nevelésfilozófiába. OKKER Kiadó, Budapest.
- Horváth Attila (1999): Elméletek a nevelésről. OKKER Kiadó, Budapest.
- Zsolnai József (2000): Bevezetés a pedagógiai gondolkodásba. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

- Czike Bernadett (1996): Bevezetés a pedagógiába. Eötvös József Kiadó, Budapest.
- Zrinszky László (2002): Nevelélmélet. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Taylor, William and Hayes, Dennis (2004): The RoutledgeFalmer Guide to Key Debates in Education.: A Student's Guide Routledge.
- Караковский В. А. (2001): Новая социальная ситуация и актуальные проблемы воспитания молодёжи//Коммунарская конференция в Архангельске, сентябрь
- Clabaugh, Gary K. (2010): The Educational Theory of Jerome Bruner: a multi-dimensional analysis. NewFoundations,
- Freire, P. (1973): L'éducation: pratique de la liberté. Les editions du Cerf.
- Oberuc, Jaroslav (2010): Teória vychovania. Dubnický technologický inštitút Dubnici nad Váhom.

PEDAGÓGIATÖRTÉNETI PROGRAM ALAPMODUL

Modulfelelős: Németh András

A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező. Az alapmodulhoz műhely kapcsolódik: 4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé

Alapelvek, célok

Az alapmodul képzési koncepciója illeszkedik a Neveléstudományi Doktori Iskola moduláris képzési rendszeréhez. A program alapmoduljának céljai (a) képezzen hidat a Neveléstudományi Iskolai törzsmódulja és a tematikus moduljai között, (b) biztosítson tematikus alapokat a program által gondozott tematikus modul számára A Pedagógiatörténeti doktori program alapmodulja öt tanegységet tartalmaz, amelyből, melyből négynek az elvégzése a Pedagógiatörténet doktori programban tanulók számára a 2013/2014. tanévtől felmenő rendszerben kötelező.

ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉS MAGYAR PEDAGÓGIAI PROFESSZIÓTÖRTÉNET

Tantárgyfelelős: Golnhofer Erzsébet – Németh András

A kurzus célja, hazai és külföldi szakirodalomra és a saját kutatások alapján a pedagógus professziók hazai és nemzetközi folyamatainak összehasonlító – és recepciótörténeti keretbe ágyazott bemutatása a 18. századtól napainkig

Tematikai elemek

- a pedagógus szakmai professzió – főbb nemzetközi fejlődésmodellek és hazai recepciós tendenciák
- a pedagógiai tudás történeti fejlődése és főbb típusai
- a néptanítói és középiskolai tanár tudástartalmainak sajátos vonásai
- pedagógus professziók sajátosságai napjainkban

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés, a tematikai elemek műhelyszerű feldolgozása hallgatók kutatási témájához igazodva

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmány fordítása és kritikai elemzése, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Apel, H.J., Horn, K.-P.: und Lundgreen, P. (1999, Hrsg.): Professionalisierung pädagogischer Berufe im historischen Prozeß. Bad Heilbrunn. 19–34.
- Collins, Richard: Comparative and historical patterns of education. In: Hallinan, M.T. (2000, ed.): Handbook of Sociology of Education. Kluwer, New York. 213–239.
- Depaepe, M. (1993): Zum Wohl des Kindes? Pädagogie, pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik in Europa und in den USA, 1890-1940. Weinheim.
- Fend, Helmut (2006): Geschichte des Bildungswesens. Der Sonderweg im europäischen Kulturraum. Verlag für Sozialwissenschaften. Wiesbaden.
- Führ, Ch. (1985): Gelehrte Schulmann – Oberlehrer – Studienrat. Zum sozialen Aufstieg der Philologen. In: Conze, W. und Kocka J. (Hrsg.): Bildungsbürgertum im 19. Jahrhundert. Teil 1. Stuttgart. 417–457.
- Gosden, P.H. (1972): The Evolution of a Profession. Oxford.
- Herbst, J. (1989): And Sadly Teach. Teacher Education and Professionalisation in American Culture. Madison-London.
- Németh András (2005): A magyar pedagógus professzió kialakulásának előtörténete a 18. században és a 19. század első felében. Pedagógusképzés, 3. 1. sz. 17–32.
- Németh András (2007): A modern középiskolai tanári és tanítói szakmai tudástartalmak kibontakozásának történeti folyamatai. Pedagógusképzés, 5. 1–2. sz. 5–26.
- Németh András (2005): A modern magyar iskolarendszer kialakulása a nemzetközi intézményfejlődési és recepciós folyamatok tükrében. Iskolakultúra, 15. 9. sz. 50–70.
- Németh András (2008): A néptanítói tudás konstrukciója Az elemi népoktatás enciklopédiájában. Iskolakultúra, 18. 5–6. 86–103.
- Németh András (2012): Magyar pedagógusképzés és szakmai tudásformák I. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Németh András és Pukánszky Béla (2004): A pedagógia problémátörténete. Gondolat Kiadó, Budapest.

NŐ- CSALÁD- ÉS GYERMEKKORTÖRTÉNET

Tantárgyfelelős: Boreczky Ágnes – Pukánszky Béla – Szabolcs Éva

A kurzus célja a család- nő- és gyermekkor kutatás nemzetközi tudományos beágyazottságának áttekintése és pedagógiai szempontú elemzése, valamint bevezetés az egyes témák történeti és jelenkori kutatásában. A tantárgy keretében különböző tudományterületek (szociológia, fejlődéslélektan, kulturális antropológia) megközelítéseivel ismerkednek meg a hallgatók, hogy ezeket a pedagógiai elmélet és gyakorlat számára értelmezzék.

Tematikai elemek

- gyermekkor-kutatási paradigmák,
- a gyermekkor eszmétörténete,
- a nőnevelés történeti kérdései,
- család egykor és ma.

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés, a tematikai elemek műhelyszerű feldolgozása hallgatók kutatási témájához igazodva

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmány fordítása és kritikai elemzése, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Andorka, R. (2001): Gyermek, család, történelem. Századvég Kiadó, Budapest.
- Ariès, Ph. (1987): Gyermek, család, halál. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Badinter, E. (1999). A szerető anyja. Az anyai érzés története a 17–20. században. Csokonai Kiadó, Debrecen.
- Blum- Kulka, Sh. (1997): Dinner Talk. Cultural Patterns of Sociability and Socialization in Family Discourse. Lawrence Erlbaum Associates Inc., Publishers, Mahway – NJ – London.
- Boreczky Á. (2000). Magyarországi családváltozatok 1910-1990. ELTE TFK, Budapest.
- Boreczky, Á. (2004): A szimbolikus család. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Boreczky, Á. és mtsai. (2007): Családok távolból és félközelből. Gondolat. Kiadó, Budapest.
- Buckingham, D. (2002). A gyermekkor halála után. Helikon Kiadó, Budapest.
- Fábri Anna, Borbíró Fanni és Szarka Eszter (2006, szerk.): A nő és hivatása II. Szemelvények a magyarországi nők kérdés történetéből 1866–1895. Kortárs Kiadó, Budapest.
- Fábri Anna (1999, szerk.): A nő és hivatása. Szemelvények a magyarországi nők kérdés történetéből 1777–1865. Kortárs Kiadó, Budapest.
- Gillis, J. R. (1996): A World of Their Own Making: Myth, Ritual, and the Quest for Family Values. Basic Books, New York.
- Gillis, J. R. (1996): Making Time for Family: The Invention of Family Time(s) and the Reinvention of Family History. Journal of Family History, 21. 1. No. 4–21.
- Hohenzollern, Johann Georg Prinz von und Liedke, Max (1999, Hrsg.): Der weite Schulweg der Mädchen. Klinkhardt, Bad Heilbrunn.

- Jenkins, H. (1998, ed.). The Children's Culture Reader. New York University Press, New York.
- Kagitcibasi, C. (2003): A család és a család változása In: Nguyen Luu Lan Anh és Fülöp Márta (szerk.): Kultúra és pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest. 311–335.
- Kéri Katalin (2008): Hölgyek napernyővel. Nők a dualizmus kori Magyarországon. 1867–1914. Pannónia Könyvek, Pécs.
- Kleinau, Elke und Opitz, Claudia (1996, Hrsg.): Geschichte der Mädchen und Frauenbildung. Band I–II. Campus Verlag, Frankfurt.
- Pleck, E. H. (2000): Celebrating the Family. Ethnicity, Consumer Culture and Family Rituals. Harvard Univ. Press, Cambridge – London.
- Postman N. (1994). The Disappearance of Childhood. Vintage Books, New York.
- Pukánszky B. (2001): A gyermekkor története. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Pukánszky B. (2003, szerk.): Két évszázad gyermekei. A tizenkilencedik-huszedik század gyermekkorának története. Eötvös Kiadó, Budapest.
- Pukánszky Béla (2006): A nőnevelés évezredei. Fejezetek a lányok nevelésének történetéből. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Shahr, Sh. (2000): Gyermekek a középkorban. Osiris Kiadó, Budapest.
- Shahr, Shulamith (2004): A negyedik rend. Nők a középkorban. Osiris Kiadó, Budapest.
- Somlai, P. (2002): Húsz év. Új Mandátum Kiadó, Budapest.
- Somlai, P. és Tóth, O. (2002): A házasság és család változásai az ezredforduló Magyarországon. Educatio, 11. 3. sz. 339–348.
- Szabolcs Éva (2004): „Narratívák” a gyermekkorról. Iskolakultúra, 14. 3. 27–31.
- Golnhofer Erzsébet és Szabolcs Éva (2005): Gyermekkor: nézőpontok, narratívák. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (2010): Gyermekből tanuló. Az iskolás gyermek konstruálása 1868–1906. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Thomson P. (1997): Women, Men and Transgenerational Family Influences in Social Mobility. In: Bertaux D and Thomson P. (ed.): Pathways to Social Class. Clarendon Press, Oxford. 32–62.
- Tobey, Susan Bracaglia (1991): Art of Motherhood. Abbeville Press Publishers, New York –London – Paris.
- Tomka, B. (2000): Családfejlődés a 20. századi Magyarországon és Nyugat-Európában. Osiris Kiadó, Budapest.
- White, J. M. and Klein, D. (2002): Family Theories. Sage Publications, Thousand Oaks.
- Winn, Marie (1990): Gyerekek gyermekkor nélkül. Gondolat Kiadó, Budapest.

A REFORMPEDAGÓGIA ÉS AZ ISKOLAI ALTERNATIVITÁS TÖRTÉNETE ÉS ELMÉLETE

Tantárgyfelelős: Németh András – Kopp Erika – Bodonyi Edit

A kurzus célja a reformpedagógia főbb külföldi és hazai irányzatainak és törekvéseinek feldolgozása és kritikai elemzése.

Tematikai elemek

- az életreform és reformpedagógia kapcsolata
- a reformpedagógia főbb irányzati és jelentős személyiségei: New School mozgalom, Maria Montessori pedagógiája, újvallásos törekvések – teozófia és antropozófia – Rudolf Steiner és a Célestin Freinet pedagógiai koncepciója, Dewey és az amerikai pragmatizmus Dalton-Plan, Winnetka-Plan, Kilpatrick és a projekt-módszer. Peter Petersen és a Jenaplan,
- Főbb hazai reformpedagógiai törekvések (Új Iskola, Családi Iskola, Cselekvés Iskolája) annak egyetemi emancipációja, elfogadottá válása a harmincas években,
- a háború utáni új nemzedék lázadása: hatvannyolcas diákmozgalmak és az új pedagógiai törekvések – alternatív politikai és pedagógiai mozgalmak. Az alternatív iskolák létrejötte,
- a reformpedagógia szerepe a nyolcvanas-kilencvenes évek európai iskolareformjaiban és napjainkban

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés, a tematikai elemek műhelyszerű feldolgozása hallgatók kutatási témájához igazodva

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmány fordítása és kritikai elemzése, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Németh András (2001): A reformpedagógia múltja és jelene. 4. kiadás. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Németh András és Ehrenhard, Skiera (2003): Reformpedagógia és az iskola reformja. 2. kiadás. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Németh András (2002, szerk.): Reformpedagógia-történeti tanulmányok. Osiris Kiadó, Budapest.
- Németh András, Mikonya György és Skiera, Ehrenhard (2005, szerk.): Életreform és reformpedagógia – a nemzetközi törekvések magyar pedagógiai recepciója. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Németh András és Pukánszky Béla (2004): A pedagógia problémátörténete. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Németh András (2004, szerk.): A szellemtudományi pedagógia magyar recepciója. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Németh, András, Skiera, Ehrenhard und Mikonya, György (2006, Hrsg.): Reformpädagogik und Lebensreform in Mitteleuropa. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Klaniczay Gábor (2003): Ellenkultúra a hetvenes-nyolcvanas években. Noran Kiadó, Budapest. <http://www.i-dome.hu/reformpedagogia/> Letöltés: 2012. október 30.
- Hopfner Johanna und Németh András (2008, Hrsg.): Pädagogische und kulturelle Strömungen in der k.u.k. Monarchie. Lebensreform, Herbartianismus und reformpädagogische Bewegungen. Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main.
- Bodonyi Edit (2012): *Modern alternatív iskolák*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

A MÚZEUMPEDAGÓGIA ELMÉLETE ÉS TÖRTÉNETE

Tantárgyfelelős Tészabó Júlia – Szabolcs Éva

A kurzus célja a múzeumpedagógia legfontosabb történeti és elméleti alapismereteinek szisztematikus áttekintése

Tematikai elemek

- a múzeumok kialakulása és főbb típusai
- a múzeumpedagógia története
- a múzeumpedagógia főbb nemzetközi irányzatai és törekvései
- jelentősebb hazai múzeumpedagógiai törekvések

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés, a tematikai elemek műhelyszerű feldolgozása hallgatók kutatási témájához igazodva

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmány fordítása és kritikai elemzése, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából, múzeumpedagógiai honlapok elemzése

Szakirodalom

- Berry, N. and Mayer, S. (1989, ed.): Museum Education: History, Theory and Practice. The National Art Education Association.
- Foghtűy Krisztina és Szepesházyiné Kurimay Ágnes (2009): Múzeumpedagógiai tanulmányok. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Vásárhelyi Tamás, Szabolcs Éva és Németh András (2009, szerk.): Múzeum és iskola 2009. Múzeumok a közoktatás szolgálatában. Szabadtéri Múzeum, Szentendre.
- Szabolcs Éva és Foghtűy Krisztina (2010, szerk.): Zsibongó múzeum. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. www.museumeducation.info (Journal of Museum Education)

TANÍTÁS-TANULÁS PROGRAM ALAPMODUL

Modulfelelős: Vámos Ágnes

A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező. Az alapmodulhoz műhely kapcsolódik: 4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé

Alapelvek, célok

A Tanulás és tanítás alapmodul képzési koncepciója illeszkedik a Neveléstudományi Doktori Iskola moduláris képzési rendszeréhez. A Tanulás és tanítás alapmodulnak célja hidat képezni a Neveléstudományi Iskola törzsmodulja és azok között a programközi tematikus modulok között,

amelyeket a Tanulás és tanítás program szervez (Pedagógiai praxis, a gyakorlat kutatás és a Rendszer és szervezetkutatások). Célja továbbá más programok hallgatóinak a tanuláskutatás általános, szisztematikus vagy speciális irányába tudományos alapozáshoz kínálatot nyújtani. Az alapmodul integrálja a globális társadalmi, szakpolitikai és oktatáskutatói trendeket, alapozza a neveléstudományhoz kötődő elméleti és gyakorlati tudásokat, a tudományos munkához, kutatáshoz szükséges problémamegoldó technikákat, módszereket. Az alapmodul lehetőséget kínál a bölcsészettudományok, a társadalomtudományok és fókuszban a neveléstudományok fogalmi készletének, elméleteinek alapelemeinek, tételeinek, törvényszerűségeinek a megismeréséhez és megértéséhez, a téma történeti fejlődési logikája és jelentősége mentén, a pedagógia társadalmi-kulturális összefüggéseiben is, az emberrel a középpontban. A Tanulás és tanítás doktori program alapmodulja négy tantárgyat tartalmaz, melyek elvégzése a Tanulás és tanítás doktori programban tanulók számára a 2013/2014. Tanévtől felmenő rendszerben kötelező.

A Tanulás és tanítás doktori program alapmodul felépítése

1. Tanulás- és tanításelméletek
2. A pedagógus szakma és életpálya
3. Szervezeti tanulás
4. Oktatás és európai integráció

1. Tanulás- és tanításelméletek

Tantárgyfelelős: Vámos Ágnes

A tantárgy célja a tantárgy célja segíteni a hallgatót annak megértésében, hogy mit jelent a tanulás- és tanításkutatásokban az elméleti-történeti alapozás, valamint a társtudományi és interdiszciplináris megközelítés. A tanulás- és tanításelméleti paradigmák, modellek, irányzatok, a tanulásérelmezések elemző áttekintésével a tantárgy segíti a hallgatókat kutatási témájuk stabilizálásában, a kutatási paradigma melletti döntésben, s az eredmények értelmezésében.

Tematikai elemek

- a tanulás- és tanításelméletek kialakulásának története, társadalmi, gazdasági kontextusa,
- a tanulás fogalma és a fogalom elméleti-történeti alakulása,
- tanuláselméletek: paradigmák, modellek, irányzatok
- a tanítás kutatása
- a tanítás és tanulás fókuszváltása,
- csoportos, társas tanulás, szervezeti és rendszertanulás.

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés, a tematikai elemek feldolgozása hallgatók kutatási témájához igazodva.

Követelmények

szakirodalmi áttekintés és szakirodalmi lista összeállítása a hallgató kutatásához kapcsolódóan valamint egy kutatás/mű, vagy egy elmélet/modell bemutatása, kitekintéssel a pedagógia tudományos világában és/vagy laikus kulturában való percepióra.

Szakirodalom

Argyris, C. and Schön, D. (1978): *Organizational learning I: A theory of action perspective*. Addison Wesley, Reading.

Argyris, C. and Schön, D. (1996): *Organizational learning II: Theory, method and practice*. Addison Wesley, Reading.

- Benedek András (2009): Az atipikus tanulás új lehetőségei. In: Zrinszky László (szerk.): *A megújuló felnőttképzés. Tanulmányok a neveléstudomány köréből*. Az MTA Pedagógiai Bizottságának gyűjteménye. Gondolat Kiadó, Budapest. 89–99.
- Buer, von Jurgén (1993): A tanítás és tanulás kutatása a Német Szövetségi Köztársaságban. *Magyar Pedagógia*, 93. 3–4. sz. 93–115.
- Halász Gábor (2001): A neveléstudományi kutatások intézményi és finanszírozási feltételei – vitaanyag. *Magyar Pedagógia*, 102. 1. sz. 105–122.
- Halász Gábor (2010): *A tanulás minősége a felsőoktatásban: intézményi és nemzeti szintű folyamatok*. http://halaszg.ofi.hu/download/A_study_TANULAS.pdf Letöltés: 2012. október 30.
- Senge, P. (1998): *Az ötödik alapelv*. HVG Rt., Budapest.
- Setényi János (2003): „Tanuló és felejtő” szervezetek: a közoktatási intézmények tudásmenedzsmentjéről. In: Bálint J. és Baráth T. (szerk.): *Útközben – minőségfejlesztés a tanulásfejlesztésért: válogatás az V. és VI. szegedi minőségbiztosítási konferencia előadásaiból*, Qualitas T&G Kft., Szeged.
- Siemens, G. (2005): Connectivism: A learning Theory for the Digital Age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2. 1. No.
(http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm Letöltés: 2012. 02.11.)
- Vámos Ágnes és Lénárd Sándor (2012, szerk.): *Képzési program és szervezet a magyar felsőoktatás bolognai folyamatában – a BaBe-projekt*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
- Vámos Ágnes (2011): *A tanulási eredmények alkalmazása a felsőoktatási intézményekben 2*. TEMPUS Közalapítvány, Budapest.
http://www.tpf.hu/pages/books/index.php?page_id=35&books_id=229 Letöltés: 2011. február 4.

2. A pedagógus szakma és életpálya

Tantárgyfelelős: Szivák Judit

A kurzus célja, hogy a doktori hallgatók reális és szakmailag megalapozott képet formálhassanak a pedagógus szakmáról, a pedagógussá válás folyamatáról és annak támogatási lehetőségeiről, a pedagógus szerepek fogalmának és a kompetenciák elméleti kereteinek értelmezéséről. Cél továbbá, hogy segítse a jelöltek tájékozódását a tanári tudás, a szttenderdek meghatározásának legfontosabb elméleti és gyakorlati rendszereinek megismerésében és értelmezésben, valamint ezek saját kutatási témájukhoz kötésében. A kurzus támogatásul szolgálhat a doktori hallgatóknak ahhoz, hogy a pedagóguskutatásokhoz kötődő kutatások eredményeit, módszertani megoldásait saját kutatási témájukban tudományos igénnyel értelmezzék.

Tematikai elemek

- pedagógus szerepek és azok változásai (szerepkonfliktusok, szerepbizonytalanság),
- társadalmi és intézményi szerepelvárások, szereprendszerek,
- a folyamatos szakmai fejlődés, mint szerepelvárás,
- munkakörök – szerepkörök,
- a pedagógussá válás folyamata,
- a kezdő pedagógus és támogatása,
- tanári professzió változása az életpályán,
- szakmai kompetenciák és sztemderdek – nemzetközi kitekintés,
- hazai elképzelések – pedagógus életpálya,
- a kutatás szerepe a pedagógus szakmai fejlődésében,
- szakmai fejlődés és kutatás: a reflexió lehetséges terei,
- a kutatótanár és az akciókutatás

Tanulásszervezés

műhelyfoglalkozások, melynek rendszer és pontos menete a kurzust hallgatók témájához igazodva formálódik

Követelmények

a műhelyfoglalkozásokon való aktív részvétel, 8-10 oldalas önálló elemzés készítése a hallgató doktori témájához kötődően a fent meghatározott témák bármelyikében

Szakerodalom

[Sine nomine] (2003): *Recent Education Policy Developments in OECD Countries, Education Policy Analysis 2003*. OECD, Paris.

[Sine nomine] (2005): *Teachers Matter: Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers*. OECD.

[Sine nomine] (2006): *The Quality of Teacher, Policy paper*. ATEE.

Bábosik István és Torgyik Judit (2007, szerk.): *Pedagógusmesterség az Európai Unióban*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.

Bagdy Emőke (1997, szerk.): *A pedagógus hivatásszemélyisége*. ELTE Pszichológiai Intézet, Debrecen.

Balázs Éva, Kocsis Mihály és Vágó Irén (2011, szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2010*. OFI, Budapest. 295–324.

Berliner, D. C. (2005): Szakértő tanárok viselkedésének leírása és teljesítményeik

dokumentálása. *Pedagógusképzés*, 2. 3. sz. 71–92.

Cohran-Smith, Marilyn (2010): A tanárok élethosszig tartó tanulása: a gyakorló pedagógusok kutatómunkájának döntő szerepe. *Pedagógusképzés*, 6. 4. sz. 45–64.

Elliot, John (1991): *A Practical Guide to Action Research*. Open University Press.

Falus Iván (2007, szerk.): *A tanárrá válás folyamata*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Falus Iván (2011, szerk.): *Tanári pályaalakmasság – kompetenciák – sztenderdek. Nemzetközi kitekintés*. Eszterházy Károly Főiskola, Eger.

Foord, D. (2009): *The Developing Teacher*. Delata publishing, England.

Golnhofer Erzsébet és Nahalka István (2001, szerk.): *A pedagógusok pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Gordon Győri János (2008): *Tanórákutató*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Imre Nóra (2004): Pályakezdő pedagógusok a nemzetközi szakirodalomban. *Pedagógusképzés*, 1. 3. sz. 21–33.

Kálmán Orsolya és Rapos Nóra (2012): Egy kompetenciaháló fejlesztésnek története. In: Vámos Ágnes és Lénárd Sándor (szerk.): *Képzési program és szervezet a magyar felsőoktatásban. a BaBe – projekt*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest. 103–152.

Kollár Katalin (2008): Pedagógusok pályaképe, a tanárképzéssel való elégedettségük és nehézségeik. *Pedagógusképzés*, 4. 4. sz. 7–34.

Kotschy Beáta (2011, szerk.): *A pedagógussá válás és a szakmai fejlődés sztenderdjei*. Eszterházy Károly Főiskola, Eger.

Professional Development in Education és a pedagógusképzés című folyóiratok számai.

Rice, J (2003): *Teacher Quality: Understanding the Effectiveness of Teacher Attributes*, Economic Policy Institute, Washington.

Somekh, Bridget and Zeichner, Ken (2009): Action research for educational reform: remodelling action research theories and practices in local contexts. *Educational Action Research*. 1. No. 5–21. <http://dx.doi.org/10.1080/09650790802667402> Letöltés: 2012. november 1.

Stréger Csilla (2010): A pályakezdő tanárok bevezető támogatási rendszerével kapcsolatos uniós törekvésekről. *Pedagógusképzés*, 6. 1. sz. 37–58.

Szivák Judit (1999): A kezdő pedagógus. *Iskolakultúra*, 9. 4. sz. 3–13.

Trencsényi László (1998): *Pedagógusszerepek az általános iskolában*. Akadémiai Kiadó. Budapest.

Vámos Ágnes és Lénárd Sándor (2012, szerk.): *Képzési program és szervezet a magyar felsőoktatásban. a BaBe – projekt*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

3. Szervezeti tanulás

Tantárgyfelelős: Kopp Erika

A kurzus célja, hogy az intézményfejlesztési témával foglalkozó doktoranduszok számára áttekintést nyújtson a szervezetek szintjén történő fejlesztések általános szemléleti és konkrét módszertani megközelítéseiről, illetve ösztönözze a hallgatókat e fejlesztések komplex vizsgálatára, elemzésére és értékelésére. A modul fókusza az iskola, mint intézmény szervezeti tanulása és az iskola, mint tanuló szervezet értelmezése, e tanulás fogalmát, folyamatát, jellegzetességeit és a szervezeti tanulás és tanuló szervezet fejlődése ösztönzésének fő megoldásait járja körül. A szervezeti tanulást a szervezet környezeti változásokhoz történő hatékony adaptációjaként értelmezve tekinti át a kollektív tanulás formáit (egy-, két- és háromhurkos tanulás), feltételeit és hatását az iskola, mint szervezet működésére. A tanuló szervezet fogalmának értelmezéséhez bemutatja ennek építőköveit, a támogató jellegű tanulási környezet jellemzőit, valamint konkrét, a szervezet szintjén jelentkező tanulási folyamatokat.

Tematikai elemek

- tanulószervezet, szervezeti tanulás, tanulóközösségek
- az oktatásfejlesztés és intézményfejlesztés az oktatási rendszerben
- rendszert vizsgáló teljesítménymérések
- fejlesztési modellek
- osztálytermi és intézményi kutatások

Tanulásszervezés

a kurzus során a hallgatók saját kutatási témájukon belül egy problémát kiválasztva ehhez kapcsolódó irodalmat dolgoznak fel, az irodalom feldolgozását a csoporttal közösen szervezett megbeszélésen ismertetik. Ezt követően a csoportban közösen vitatják meg és értékelik a szakirodalom feldolgozását valamint a bemutatót.

Követelmények

szakirodalom-összefoglaló előadás tartása, valamint a feldolgozott irodalmak közül 1 magyar és 1 idegen nyelvű publikációról 1-2 oldalas recenzió írásban történő benyújtása.

Szakirodalom

[Sine nomine] (2009): *Tanulmányok az iskolafejlesztés nemzetközi gyakorlatából*.
<http://www.ofi.hu/tudastar/nemzetkozi-kitekintes/tanulmanyok> Letöltés: 2012. november 1.

- Benedek István (2005): *Szakmai fejlesztés – innováció, minőségfejlesztés, tantervek, értékelés, vizsgák*. BMGE – P&Sz Komplex Bt., Budapest.
- Bíró Balázs és Serfőző Mónika (2003): Szervezetek és kultúra. In: Hunyady Gy. és Székely M. (szerk.): *Gazdaságpszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Bognár Mária (2003): *Iskolafejlesztés, oktatási reform – tapasztalatok az ezredforduló idejéről*. <http://www.oki.hu/cikk.php?kod=iskolafejleszt-es-Bognar-Iskolafejleszt-es.html> Letöltés: 2012. november 1.
- Csala Istvánné Ranschburg Ágnes (2003): *Iskolafejlesztési tapasztalatok az USA-ban és Európában (a hatvanas évektől a kilencvenes évek közepéig)*. <http://www.oki.hu/cikk.php?kod=iskolafejleszt-es-Csala-Iskolafejleszt-es.html>
- Fullan, M. (2008): Változás és változtatás – az oktatási reform mélységének feltárása. OFI, Budapest. www.tpf.hu/document.php?doc_name=konyvtar/egyeb/...pdf Letöltés: 2012. november 1,
- Halász Gábor (2001): *Az oktatási rendszer*. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Halász Gábor és Lannert Judit (2006, 2010, szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
- Schratz, M., Hartmann, M. and Křížková, E. (Sine anno): *Improving School Leadership in Central Europe*. Tempus Közalapítvány, Budapest.
- Senge, P. M. (2002): *Az ötödik alapelv*. HVG kiadó, Budapest.
- Somekh, B. and Zeichner, K. (2009): Action research for educational reform: remodelling action research theories and practices in local contexts. *Educational Action Research*. 1. No. 5–21. <http://dx.doi.org/10.1080/09650790802667402> Letöltés: 2012. november 1.
- Trencsényi László (2006, szerk.): *A szervezet kultúrája és a kultúra szervezete*. OKKER Kiadó, Budapest.
- Vámos Ágnes és Lénárd Sándor (2012, szerk.): *Képzési program és szervezet a magyar felsőoktatásban. a BaBe – projekt*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

4. OKTATÁS ÉS EURÓPAI INTEGRÁCIÓ

Tantárgyfelelős: Halász Gábor

A tantárgy célja segíteni annak megértését, hogy európai uniós tagság hogyan hat a nemzeti oktatási rendszerek fejlődésére, mit jelent nemzeti oktatáspolitikák európaizálódása és hogyan zajlik ezek közösségi harmonizálása. A hallgatók megismerik az Európai Unió oktatással kapcsolatos szerepének fejlődését, az oktatással kapcsolatos uniós döntéshozatali mechanizmusokat és a közösség oktatáspolitikájának tartalmát. Megismerik az Európai Unió oktatással kapcsolatos tevékenységének történetét, és a jelenlegi oktatással kapcsolatos közösségi programokat. A hallgatói kérdésekre épülő elemzések és viták révén jobban megérthetik az uniós intézmények és a közösségi politikaalakítás természetét, képet alkothatnak arról, milyen módon befolyásolja a közösségi politika a nemzeti szintű oktatáspolitikát és oktatásfejlesztést, illetve milyen lehetőségeket tár fel az uniós tagság és a közösségi programokban történő részvétel a nemzeti oktatásfejlesztés számára.

Tematikai elemek

- az Európai Unió alapvető jellemzői,
- az Európai Unió oktatással kapcsolatos szerepkörének fejlődése a Római Szerződéstől napjainkig, a fejlődés legfontosabb szakaszai,
- oktatással kapcsolatos döntési, szervezeti és hatalmi viszonyok az Európai Unióban, a közösségi döntéshozatal mechanizmusai,
- a közös oktatáspolitiká legfontosabb céljai, prioritásai és eszközrendszere,
- az egész életen át tartó tanulás közösségi politikája,
- a lisszaboni folyamat és hatása az oktatásra ,
- a nemzeti oktatáspolitikák közösségi koordinációja az Európai Unióban,
- a csatlakozás hatása a hazai oktatásügyi fejlődésre.

Tanulásszervezés

előadás + hallgatói kérdések + vita. A közösségi döntéshozatal bemutatása az uniós websitekon történő virtuális körutazással. Néhány kiemelt jelentőségű közösségi dokumentum elemzése (eseti megegyezés alapján hallgatói prezentációk)

Követelmény

8-10 oldalas esszédolgozat készítése, amelyben a hallgató egy olyan oktatási téma uniós vonatkozásait dolgozza fel, amely a lehető legszorosabban kapcsolódik saját kutatási területéhez. Erről a témáról, valamint az ehhez áttekintendő uniós dokumentumokról minden hallgatóval külön megegyezés történik.

Szakirodalom

- Halász Gábor (2012): Az oktatás az Európai Unióban Tanulás és együttműködés. Új Mandátum. Budapest. (e-könyv formában is elérhető)

III. PROGRAMKÖZI TEMATIKUS MODULOK

ISKOLAKUTATÁS ÉS NEVELÉSSZOCIOLÓGIA TEMATIKUS MODUL

Modulfelelős: Perjés István és Trencsényi László

A modul épít a *Neveléstudományi alapszintű moduljára*, a társadalmi folyamatok összefüggéseiben, a szervezetek sajátosságaira figyelve mutat tükröt azokról a legfontosabb színterekről (közegekről) és elemekről, amelyben a nevelés végbemegy. A modul követi a neveléstudományi programban hagyományosan meghirdetett témaköröket, kíséri a doktoranduszok érdeklődését, szélesítvén, gazdagítván azt, lehetőséget teremtve arra, hogy megerősödjön a hallgatók rendszerszerű gondolkodásmódja, árnyalt érzékenysége a nevelés gazdag jelenségvilága iránt. Az egyes kurzusok felidéznek a jelenségek, folyamatok történetiségét és nyitottak a pszichológiai megközelítésmódok előtt, de az iskolaelméleti, iskolakutatói megközelítés mellett kiemelten a szociológiai és kulturális antropológiai látásmód érvényesül bennük. A modul LLL szemléletével az Andragógia program, a tanulás széles értelmezésében a Tanítás-tanulás programmal keres kapcsolatot, „adaptív” a Gyógynevelési program számára is. A modul tartalma épít a doktori képzés eddigi hagyományaira, stratégiai terveiben szerepel fiatal kutatók involválása is.

1. A család

Boreczky Ágnes: Válság vagy változás? Újabb elméletek a családkutatásban

2. Iskola és iskolaügy I. Diagnózisok

A. Perjés István: Az iskola mítosza

B. Rapos Nóra: Adaptivitás az iskolában

3. Iskola és iskolaügy II. Jövőképek

A. Lénárd Sándor: A pedagógiai innováció

B. Bodonyi Edit: Alternatív iskolák gyakorlata

4. Intézményrendszer az iskolán kívül

Ruzsonyi Péter/Hegedűs Judit: A reedukáció új útjai, a gyermekvédelem alternatívái

5. Intézményeken kívül 1. Kultúra

A. Tészbó Júlia/Trencsényi László: A modern gyermekcultúra

B. Mészáros György: Ifjúsági szubkultúrák

6. Mészáros György/Ollé János: Cyber-pedagógia

7. Intézményen kívül – 2. Civil világ

A. Trencsényi László/Nagy Ádám: A gyermek mint civil

B. Nagy Ádám: A harmadlagos szocializáció elmélete és az ifjúsági munka

VÁLSÁG VAGY VÁLTOZÁS? ÚJABB ELMÉLETEK A CSALÁDKUTATÁSBAN

Tantárgyfelelős: Boreczky Ágnes

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek azokkal a demográfiai, szociológiai-történeti szociológiai, pszichológiai stb. családelméletekkel, amelyek a családfogalom és a család átalakulásának nagyobb folyamatait és társadalomtörténeti összefüggéseit, valamint magukat a változásokat értelmezik. Az elméleti ismereteken túl a kurzus során családfák és családi történetek elemzésére is sor kerül. Ezek célja nem elsősorban egy-egy elméleti megközelítés vagy tétel illusztrálása, hanem annak a bonyolult rendszernek a megértése, amelynek részeként a család társadalmi környezetéhez, a változásokhoz és saját (elmondott - rejtett) történetéhez is kapcsolódik.

Tematikai elemek

- modern családi mítoszok- válságban a család,
- a családfogalom változásai: a heteronormativitás vége,
- multikulturális családok: a perifériáról a középpontba,
- a nemzedékek közötti viszony alakulása – az intergenerációs család,
- a család mint álom és emlékezet – a szimbolikus és a virtuális család,
- a családi rendszer változatai – a kölcsönös függőség, a függetlenség és a kölcsönös érzelmi függőség modelljei,
- a családi rendszer a történeti- társadalmi térben – családtörténet és családi narratívák,
- a családtörténeti módszer pedagógiai alkalmazásának lehetőségei.

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, a témakörökhöz kapcsolódó prezentáció készítése, ismertetése, kisebb kutatás lebonyolítása (a saját vagy egy választott család családfájának elkészítése, illetve a megadott szempontok szerinti interjúk felvétele), a kutatás eredményeinek bemutatása (ppt)

Szakirodalom

- Benokratiss, N. V. (2002): Contemporary Ethnic Families in the United States. Upper Saddle River, N.J., Prentice Hall.
- Berger, B. and Berger, P.(1984): The war over the family. Penguin Books.
- Blum- Kulka, Sh. (1997): Dinner Talk. Cultural Patterns of Sociability and Socialization in Family Discourse. Lawrence Erlbaum Associates Publishers, Mahway – NJ – London.
- Boreczky Ágnes (2012): A multikulturális iskola és a család. Antropológia és családtörténet a pedagógiai gyakorlatban. Tanári létkérdések. Raabe, Budapest. 1–21.
- Boreczky Ágnes és mtsai (2007): Családok távolból és félközelből. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Duke, M. (2005): The Integrative Model of Family Reflexivity: An emergent interdisciplinary MARIAL perspective on family function and its application to the study of family adjustment. The Emory Center for Myth and Ritual in American Life. <http://www.marial.emory.edu/research/index.html> Letöltés: 2012. október 30.

- Fivush, R.- Bohanek, J. and Duke, M. (2005): The intergenerational self: Subjective perspective and family history. The Emory Center for Myth and Ritual in American Life. <http://www.marial.emory.edu/research/index.html> Letöltés: 2012. október 30.
- Gillis, J. R.(1996): A World of Their Own Making: Myth, Ritual, and the Quest for Family Values. Basic Books, New York.
- Gillis, J. R.(1996): Making Time for Family: The Invention of Family Time(s) and the Reinvention of Family History. Journal of Family History, 21. 4–21.
- John R. Gillis (2002): Our Imagined Families: The Myths and Rituals We Live By. The Emory Center for Myth and Ritual in American Life. <http://www.marial.emory.edu/research/index.html> Letöltés: 2012. október 30.
- Kagitcibasi, C. (2003): A család és a család változása. In: Nguyen Luu Lan Anh-Fülöp Márta (szerk.): Kultúra és pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest. 311–335.
- Karraker, M. W. (2008): Global Families. Families in the 21st Century. Boston, Pearson Education, Inc.
- McGoldrick, M., Gerson, R. and Petry, S. (2008): Genograms. Assessment and Intervention. W. W. Norton, New York – London.
- Monostori Judit, Őri Péter és S. Molnár Edit (2009, szerk.): Demográfiai Portré 2009. Jelentés a magyar népesség helyzetéről. KSH Népességtudományi Kutató Intézet, Budapest.
- Scott, J., Treas, J. and Richards, M. (2004, ed.): The Blackwell Companion to the Sociology of Families. Life-course Perspectives on the Family. Part II. Blackwell Publishing, Malden, MA-Oxford. 85–177.
- Somlai Péter és Tóth Olga (2002): A házasság és család változásai az ezredforduló Magyarországon. Educatio, 11. 3. sz. 339–348.
- Spéder Zsolt (2003, szerk.): Család és népesség-itthon és Európában. KSH NKI, Budapest.
- Tomka Béla (2000): Családfejlődés a 20. századi Magyarországon és Nyugat-Európában. Osiris Kiadó, Budapest.
- Tóth Borbála (2006): Családfánk. Sorsunk rejtett mintázata. Kairosz Kiadó, Budapest.
- Vaskovics László (2002): A család fejlődése Európában. Educatio, 11. 3. sz. 349–364.
- White, J. M. and Klein, D (2002): Family Theories. Sage Publications, Thousand Oaks.

ISKOLAKUTATÁSOK NEVELÉSSZOCIOLÓGIAI SZEMPONTJAI. AZ ISKOLA MÍTOSZA

Tantárgyfelelős: Perjés István

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek az iskola társadalompedagógiai értelmezéseinek különböző aspektusaival. Az előadások azért közelítik meg a társadalomformáló iskolát a pedagógiai kultúra, az iskolai kultúra és a tantervi kultúra irányából, mert a tanuló társadalom tanulási környezetének fenntartásáért és terjesztéséért felelősséget vállalóknak e három összetartozó kulturális rétegződésben kell eligazodniuk ahhoz, hogy beavatkozásaik jótékonyan hassanak a tanulás koreográfiáinak alakulására.

Tematikai elemek

- az iskola mítosza – pedagógiai mítoszok, iskolai narratívák, tantervi paradigmák;
- bukott mítoszok, bukott iskolák? – pedagógiai tradíciók, hiedelmek és hagyományok, társadalmi elvárások.

- iskolák és társadalmak: várak vagy városok? – a zárt és a nyitott társadalmak és iskolák működési mechanizmusai.
- a híd kultúrája: pedagógiai ábrándok, iskolai valóságok – az iskolák társadalomformáló technikái. Hol héroszok halnak, ott emberek születnek – a zárt és a nyitott társadalom intézményi és pedagógiai értelmezései.
- tantervi paradigmák:
- kövekbe faragott látomások? – a tantervek paradigmaticus értelmezései, kultúra-parafázisai.

Tanulásszervezés

előadás és szabad vita

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, részvétel az előadást követő vitában, szakirodalom feldolgozása

Szakirodalom

- Dietrich, T (1985): Zeit – und Grundfragen der Pädagogik. Bad Heilbrunn, Klinkhardt.
- Hankiss Elemér (1997): Az emberi kaland. Egy civilizáció-elmélet vázlata. Helikon Kiadó, Budapest.
- Meleg Csilla (2006): Az iskola időarcai. Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs.
- Myhre, R (1991) Autorität und Freiheit in der Erziehung. Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart –Berlin – Köln.
- Perjés István (2003): Az iskola mítosza. Az iskola társadalompedagógiai értelmezése. Aula Kiadó, Budapest.
- Serge Moscovici (2002): Társadalom-lélektan. Válogatott tanulmányok. Osiris Kiadó, Budapest.
- Zsinka László (2011): Az európai történelem eszméje. BCE – Nemzetközi Tanulmányok Intézet – Aula Kiadó, Budapest.

**ISKOLAKUTATÁSOK NEVELÉSSZOCIOLÓGIAI SZEMPONTJAI. ADAPTIVITÁS
AZ ISKOLÁBAN**

Tantárgyfelelős: Rapos Nóra

A kurzus célja, hogy áttekintést adjon az adaptivitás fogalmának, elméleti kereteinek értelmezéseiről, hazai és nemzetközi történetének gyökereiről, az iskolai megjelenésének lehetséges formáiról. Másrészt úgy kívánja szembesíteni a hallgatókat az adaptív szemlélet gyakorlatban való megvalósításának kihívásaival, társadalmi meghatározottságával, hogy egyben kínál egy lehetséges adaptív kutatási – fejlesztési utat.

Tematikai elemek

- az adaptivitás értelmezése, történeti előzmények – probléma felvetés
- elméleti keret – gyakorlati megvalósítási kísérletek
- egy lehetséges koncepció – értékdimenziók I. (identitás, adaptivitás, tanulásközpontúság)

- egy lehetséges koncepció – értékdimenziók II. (közösségiesség, kategóriák megkérdőjelezés)
- kutatás – fejlesztés adaptív megoldásai
- adaptív utak – iskolahálózat

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, szakirodalom feldolgozása, egyéni vagy csoportreferátum megtartása az értékdimenziók témakörben, külföldi szakmai tapasztalatok bemutatása, egy választott iskola adaptivitás szempontjából való elemzése (8-10 oldal).

Szakirodalom

- [Sine nomine] (2007): A jövő iskolája OECD projekt. A jövőről való gondolkodás a gyakorlatban. A magyarországi projekt dokumentumai Oktatási és Kulturális Minisztérium, Európai Ügyek Főosztálya, Budapest.
- Aronowitz, S. and Giroux, H. A. (1991): Postmodern Education: Politics, Culture, and Social Criticism, University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Freire, P. (1970/2000): Pedagogy of the Oppressed. Continuum, New York.
- Golnhofer Erzsébet (1999): Az adaptív oktatás menedzselése. KÖVI, Szeged.
- Halász Gábor (2008): A jelen és jövő iskolája – közoktatás Magyarországon és Európában URL: www.nk7.hu/nk7_files/File/szeptbemutat/halasz.ppt Letöltés: 2010. augusztus 27.
- Lénárd Sándor és Rapos Nóra (2008): Adaptív oktatás – Az adaptivitás szemlélete. Educatio KHT, Budapest.
- M. Nádas Mária (2007): Adaptivitás az oktatásban. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Mészáros György (2009): Az ifjúsági szubkultúrák szerepe a nevelési folyamatban – Iskolai etnográfia. ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest. (Doktori disszertáció)
http://www.meszarosgyuri.hu/sites/default/files/meszaros_gyorgy_disszertacio_2009.pdf Letöltés: 2010. augusztus 27.
- Rapos Nóra, Gaskó Krisztina és Kálmán Orsolya (2011): Az adaptív-elfogadó iskola. Oktatókutatás és Fejlesztő Intézet, Budapest.
- Schensul, J. J., and Schensul, S. L. (1992): Collaborative Research: Methods of Inquiry for Social Change. In: LeCompte, M. D., Millroy, W. L. and Preissle, J. (ed.): The Handbook of Qualitative Research in Education. Academic Press, New York. 161–200.
- Schooling for Tomorrow: Related Documents and Publications
http://www.oecd.org/document/15/0,3343,en_2649_35845581_35773263_1_1_1_1,00.html Letöltés: 2010. augusztus 27.
- Tynjälä (1998): Traditional studying for examinations versus Constructivist Learning Tasks: Do learning outcomes differ? Studies in Higher Education, 23. 2. No. 173–190.

ISKOLAKUTATÁSOK NEVELÉSSZOCIOLÓGIAI SZEMPONTJAI. A PEDAGÓGIAI INNOVÁCIÓ

Tantárgyfelelős: Lénárd Sándor

A kurzus célja, hogy áttekintést adjon a pedagógiai innovációk sajátosságairól, fogalmi keretinek és értelmezési lehetőségeinek összevetésével. A nemzeti oktatási innovációs rendszer megismerése mellett hazai és nemzetközi példák segítségével kíván a kurzus hozzájárulni a hallgatók egyéni kutatásának, fejlesztésének sikeres lebonyolításához.

Tematikai elemek

- bevezetés és problémafelvetés. A pedagógiai innováció értelmezése.
- a pedagógiai innováció hazai története, eredményei, képviselői.
- a nemzeti oktatási innovációs rendszer fejlesztésének stratégiája.
- intézményfejlesztés I. – a pedagógiai innovációk elindítása.
- intézményfejlesztés II. – a pedagógiai innovációk hatása a szervezetre, a vezetésre.
- motiváció a szervezetben.
- sikeres hazai innovációk (MAG, Dobbantó)

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, egy kiválasztott irodalomról annotáció készítése, a hallgató doktori témájának innováció szempontú átgondolása, külföldi szakmai tapasztalatok bemutatása, 8–10 oldalas esettanulmány elkészítése: „Egy hazai innováció tapasztalatai”

Szakirodalom

- Bakacsi Gyula (1998): Szervezeti magatartás és vezetés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest. 81–92.
- Balász Éva és Palotás Zoltán (2006): A közoktatás irányítása In: Halász Gábor és Lannert Judit (2006, szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról, OKI, Budapest. 55–104.
- Bognár Mária (2004): Oktatásfejlesztés, iskolafejlesztés az ezredfordulón. Új Pedagógiai Szemle, 54.1. sz., 40–58.
- Bognár Mária (2011, szerk.): Dobbantó az FSZK Dobbantó projektje. FSZK, Budapest.
- Fullan, Michael (2008): A változás erői II.: A folytatás. OFI, Budapest.
- Fullan, Michael (2008): Változás és változtatás I. Az oktatási reform mélysége. OFI, Budapest.
- Fullan, Michael (2008): Változás és változtatás III. OFI, Budapest.
- Gáspár László (1996): Innovációs folyamatok menedzselése és az iskola. OKKER, Budapest.
- Halász Gábor, Balász Éva és Fischer Mária (2011, szerk.): Javaslat a nemzeti oktatási innovációs rendszer fejlesztésének stratégiájára. OFI, Budapest.
<http://www.ofi.hu/kiadvanyaink/javaslat-nemzeti> Letöltés: 2012. október 30.
- Hall, G. E. and Hord, S. M. (2002): Implementing Change. The CBAM. Allyn & Bacon, New York.
- Hopkins, David (2008): Fejlesztési útmutató nehéz körülmények között működő iskoláknak. (Megjelenés alatt.)
- <http://igazgyongy-alapitvany.hu> Letöltés: 2012. október 30.
- <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=MAGTAR-VI> Letöltés: 2012. október 30.
- <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=MAGTAR-VII> Letöltés: 2012. október 30.

- K. Nagy Emese (2012): Több, mint csoportmunka – munka heterogén csoportokban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kállai Mária és Szabó Mária (2007): MAGTÁR – Ötlettár intézményvezetők számára az adaptív tanulásszervezés elindításához és fenntartásához 2. OKI, Budapest.
- Klein Sándor (2001, szerk.): Vezetés és szervezetszociológia. SHL, Hungary Kft, Szeged. 91–131. (Vezetői hatalom című fejezet)
- Kotter, John (2007): Olvad a jéghegyünk. Trivium Kiadó, Budapest.
- Kovács Sándor (1988): Innováció az iskolában. Tankönyvkiadó, Budapest.
- L. Ritók Nóra (2012): A „szociális iskola” modelljének adaptációs segédanyaga.
- Lénárd Sándor és Rapos Nóra (2007): MAGTÁR - Ötletek pedagógusoknak az adaptív tanulásszervezés elindításához és fenntartásához 4., OKI, Budapest.
- Loránd Ferenc (1985): Az iskola szerepe a folyamatos fejlesztési stratégiában. Iskolafejlesztések –fejlesztő iskolák I. Országos Pedagógiai Intézet, Budapest.
- Loránd Ferenc (1991): Az iskolai innovációról. Új Pedagógiai Szemle, 41. 7–8. sz.
- Mertens, N., van Os, M. and Petri, M. (2006): How sensitive are your bones. APS, Utrecht.
- Mihály Ottó (1983): Innováció és permanens fejlesztés az oktatásügyben. Baranyai Művelődés. 3. sz.
- Nagy Mária (1982): Innováció az oktatásügyben. Oktatáskutató Intézet, Budapest.
- Pöcze Gábor (1984): Közoktatásfejlesztés – kísérletező iskolák. Pedagógiai Szemle, 34. 5. sz.
- Stoll, L., McMahon, A. and Bolam, R. (2006): Professional Learning Communities.
- Szabó Mária (2008): Pedagógiai fejlesztések módszertani ötlettára. OFI, Budapest.

**ISKOLAKUTATÁSOK NEVELÉSSZOCIOLÓGIAI SZEMPONTJAI. ALTERNATÍV
ISKOLÁK GYAKORLATA
Tantárgyfelelős: Bodonyi Edit**

A kurzus célja neveléelméleti, nevelésszociológiai, didaktikai szempontból áttekintést, multidiszciplináris elemzést, értékelést adni a többségi iskoláktól eltérő innovatív, alternatív közoktatási intézmények világáról. Nemcsak hazánkban, hanem külföldön is.

Tematikai elemek

- az alternatív pedagógiai koncepciók történeti és filozófiai háttere
- az alternatív iskolák jellemzői Magyarországon
- az alternatív pedagógia módszerei
- a tanárszerep változásai az alternatív iskolában – kihívások és új feladatok a pedagógusok előtt
- pedagógiai értékelés az alternatív iskolákban
- az alternatív pedagógiai koncepciók elemzésének módszerei – esettanulmány készítésének módszerei
- az alternatív iskolák innovációs törekvéseinek hatása közoktatásunkra
- az alternatív iskolák jelentősége, funkciói
- kik, milyen gyerekek tanulnak ma az alternatív iskolákban
- sajátos nevelési igényű gyermekek az alternatív pedagógiai koncepciók szemszögéből, az alternatív iskolákban

- alternatív iskolák külföldön (USA, Nyugat-Európa, Közép-Európa)

A modultárgy felvételének feltétele: Az alapmodul teljesítése

Tanulásszervezés

szeminárium, ennek keretében megvalósul a csoport és egyéni munka.

Követelmények

a hallgató aktív részvétele a kontaktórákon, magyarországon működő alternatív/ innovatív törekvések bemutatása, hatásuk a közoktatásunkra kb. 20 perces powerpointos prezentáció, egy egyénileg kiválasztott ország (hallgató nyelvtudása szerint) és annak az alternatív iskolák bemutatása kb. 20 perces powerpointos prezentációban, elemző dolgozat elkészítése egy szabadon választott, de előzetesen egyeztetett témára

Szakirodalom

- Bodonyi Edit (2012): Modern alternatív iskolák. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Brezsnay László (2004): Alternatívok és alternatívák: az alternatív iskolák értelmezéséhez. Új Pedagógiai Szemle, 54. 6. sz. 28–33.
- Cziike Bernadett (2006): A pedagógusszerep változása. Eötvös Könyvkiadó, Budapest.
- Klein Sándor és Soponyai Dóra (2011): A tanulás szabadsága Magyarországon. Edge 2000 Kiadó, Budapest.
- Németh András (1993): A reformpedagógia múltja és jelene, 1889–1989. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Trencsényi László (1999): Az alternatív pedagógiák nyomában. Iskolakultúra, 9. 5. sz. 92–97.
- Vekerdy Tamás (2006, szerk.): Van más megoldás is. Alternatív módszerek a középiskolában. Sulinova, Budapest.
- Vincze Beatrix (2005): A reformpedagógia aktualitása és a megváltozott tanárszerep. Iskolakultúra, 15. 8. sz. 29–41.

A NEVELÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ÉS SZERVEZETEI AZ ISKOLÁN KIVÜLI VILÁGBAN. A GYERMEKVÉDELEM ALTERNATÍVÁI, A REEDUKÁCIÓ ÚJ ÚTJAI

Tantárgyfelelős: Ruzsonyi Péter – Hegedűs Judit

A kurzus célja, hogy áttekintést adjon a hazai és nemzetközi gyermek- és ifjúságvédelmi munka múltjáról és jelenéről. Társadalomfilozófiai és -politikai kontextusba helyezve elemezzük a gyermekvédelem tipikus jellemzőit, problémáit, azok megoldására tett lépéseket, jó gyakorlatokat. További célunk, hogy a hallgatók ismerjék meg a kriminálpedagógiai korrekciós nevelés törekvéseit, kapjanak átfogó képet a re-educáció elméleti lehetőségéről és gyakorlati megoldásairól.

Tematikai elemek

- bevezetés a gyermek- és ifjúságvédelem, a kriminálpedagógia alapfogalmaiba,
- a gyermek- és ifjúságvédelem, a kriminálpedagógia kialakulása, problémátörténeti elemzése; a gyermek- és ifjúságvédelem modelljei,

- gyermekvédelmi problémák (gyermekszegénység, gyermekbántalmazás, addikciók stb. és megoldási lehetőségek),
- kriminálpedagógiai személyiségértelmezés és személyiségformálási elképzelések,
- gyermekvédelmi intézmények pedagógiai munkája és annak komplex elemzése; zártintézeti re-educációs törekvések; nemzetközi összehasonlítások, generális trendek meghatározása; a zártintézeti re-educáció új típusának elméleti rendszere,
- innovációk a gyermek- és ifjúságvédelem területén,
- hazai és nemzetközi kutatások a gyermek- és ifjúságvédelem témakörében; kriminálpedagógiai kutatás-módszertani alapok.

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken az adott félévre kidolgozott tematika szerinti; a témakörökhöz kapcsolódó önálló rövid prezentáció ismertetése, megadott témakörökből választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre

Szakirodalom

- [Sine nomine] (2011): A destruktivitás prevenciója zártintézeti viszonyok között (kriminálpedagógiai megközelítés). In: Tölgyesi, József (szerk.): A modern pedagógia új dimenziói. Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár. 54–66.
- [Sine nomine] (2012): Kriminálpedagógiai alapvetések. In: Hautzinger Zoltán és Verhóczy János (szerk.): Sodorvonalban – Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére. Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest. 249–264.
- Bábosik István (2003): Alkalmazott neveléstudomány. OKKER Kft, Budapest. 5–122; 149–173.
- Bíró Katalin (2008, szerk.): Agresszió az iskolában – és a jog? Jogismeret Alapítvány, Budapest.
- Domszky András (1996, szerk.): Pszichopedagógia: Gyermekvédelem – történet I. Magyar gyermekvédelmi írások a XX. század első harmadából. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.
- Hegedűs Judit: Tanár szakos hallgatók a javítóintézeti világról. Pedagógusképzés, 6. 3. sz. 5–19.
- http://www.fovpi.hu/tortenet/fpn_2008/frontvonalban.pdf Letöltés: 2012. október 30.
- Kabódi Csaba, Lőrincz József és Mezey Barna (2003): A büntetéselméleti és történeti alapja. In: Kabódi Csaba (szerk.): Tansegédlet. ELTE ÁJK Büntető-eljárásjogi és végrehajtási Jogi Tanszék, Budapest. (Kézirat)
- Makai Éva (2000): Szétszakadt és meg nem font hálók. Iskolai gyermekvédelem a '90-es években. OKKER, Budapest.
- Mayer József: Frontvonalban.
- Ruzsonyi Péter (2008): Kriminálpedagógiai útkeresés a fiatalok fogvatartottak szabadságvesztés-büntetésének végrehajtásában. Börtönügyi Szemle, 27. 4. sz. 14–32.
- Stephen Duguid (2000): Can Prisons Work? The Prisoner as Object and Subject in Modern Corrections. University of Toronto Press, Toronto.
- Veczkó József (2007): Gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai nézőpontból Társadalmi, család- és gyermekkérdések. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

- Veressné Gönczi Ibolya (2002): A gyermekvédelem pedagógiája. Debrecen.

A NEVELÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ÉS SZERVEZETEI AZ ISKOLÁN KIVÜLI VILÁGBAN. GYERMEKKULTÚRA

Tantárgyfelelős: Trencsényi László

További oktatók: Tészabó Júlia

A kurzus célja tájékozódás a gyermekkultúra világában, mint a nevelés modern színtereit jelentő alrendszerben, szervezeteiben, tartalmában.

Tematikai elemek

- a gyermekkultúra létrejötte, kibontakozása a folklórból és liturgiából
- a gyermekkultúra intézményrendszere,
- játék, játékszer, játszótér, játszóház,
- sajtó-irodalom-könyvtár, könyvkiadás,
- színház, bábszínház, cirkusz, táncszínház,
- zene, kórusmozgalom,
- múzeum, vizuális kultúra, tárgykultúra, divat,
- profik és műkedvelők, művészeti közösségek,
- film, média, internet,
- utak az ifjúsági kultúra felé

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken, a választott témakörökhöz kapcsolódó rövid prezentáció ismertetése – írásos változatának bemutatása

Szakirodalom

- Békés Pál (2008): A gyermekkultúráról. Kútbanézók. 14. sz. 153–154. (Valamint a VII. Nevelésügyi Kongresszus záró kötete.)
- Buckingham, D (2002): A gyermekkor halála után. Felnőni az elektronikus média világában. Helikon Kiadó, Budapest.
- Gábor Kálmán (2009): Ifjúsági korszakváltás. Új Ifjúsági Szemle: ifjúságelméleti folyóirat, 7. 4. sz. 61–82.
- Jenkins, Henry (1998, ed.): The Children's Culture Reader. New York University Press, New York – London.
- Keszler Mária (1987): „Térességet nekünk is...” kísérletek a néptáncoktatásban. Magyar Pedagógia, 87. 1. sz. 175–179.
- Kline, Stephen (1993): Out of the Garden. Toys and Children' Culture in the Age of TV Marketing. Verso, London – New York.

- Kósa Éva: A média szerepe a gyerekek nevelésében. <http://mindentudas.hu/elodasok-cikkek/item/88-a-m%C3%A9dia-szerepe-a-gyerekekfejl%C5%91d%C3%A9s%C3%A9ben.html> Letöltés: 2012. október 30.
- Kovácsné Bíró Ágnes (2001, szerk.): Alkotó emberek. Amatőr művészetek az ezredfordulón. NKÖM, Budapest.
- Mintz, Steven (Sine anno): Children's Culture. www.usu.edu/anthro/.../Mintz_Childrens_culture_002.doc Letöltés: 2012. október 30.
- Novák János (2008, szerk.): Gyermekszínházak Magyarországon. Kolibri Kiadó, Budapest.
- Szentirmai László (2002): Nevelés kézzel-bábbal. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Tészábó Júlia (2012): Játék- pedagógia, gyermek-kultúra. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Trencsényi László (2012): Művészetpedagógia. OKKER, Budapest.
- Udvari Katalin (2008, szerk.): Psalmus humanus. Integrated Arts Education Programme and Consultation Centre. Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület, Budapest.
- Vásárhelyi Tamás és Sinkó István (2004): Múzeum az iskolatáskában. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

A NEVELÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ÉS SZERVEZETEI AZ ISKOLÁN KIVÜLI VILÁGBAN. IFJÚSÁGI SZUBKULTÚRÁK

Tantárgyfelelős: Mészáros György

A kurzus célja, hogy a hallgatók képet kapjanak az ifjúsági szubkultúrák és általában az ifjúsági kultúra aktuális jelenségeiről, megismerjék ezek neveléstudományi jelentőségét, értelmezésük és kutatásuk antropológiai, szociológiai és pedagógiai megközelítéseit. A kurzus célja, hogy a hallgatók saját kutatásához kapcsolódóan segítse őket egy olyan saját, nyitott, flexibilis, reflektív kutatói értelmezési keret kialakításában, amely a formális nevelési terepeken túl figyelmet fordít a fiatalok sokszínű kulturális világára, szubkultúráira is. A hallgatók a kurzus során gyarapíthatják kutatási eszköztárukat is.

Tematikai elemek

- a kultúra és társadalom különféle megközelítései a neveléstudományi kutatásban,
- populáris kultúra, ifjúsági kultúra, ifjúsági szubkultúrák: értelmezések, elméletek a funkcionalista elemzésektől az ifjúsági korszakváltás értelmezési keretén át a poszt-szubkulturális tanulmányokig,
- az ifjúsági szubkultúrák aktuális térképe, az ifjúság kultúra egyes kiemelt jelenségei,
- az ifjúsági kultúrára és szubkultúrákra vonatkozó kutatások, az ifjúsági kultúra és az ifjúsági szubkultúrák kutatási útjai: episztemológia, metodológia, módszerek,
- az ifjúsági kultúra jelenségvilága mint kihívás az intézményes pedagógia számára,
- specifikusan pedagógiai megközelítések,
- etikai kérdések a kutatásban és értelmezésben

Tanulásszervezés

a szeminárium (egyéni és csoportos feldolgozás, megbeszélés, vita, közös projekt)

Követelmények

a kutatási eszköz elkészítése és bemutatása illetve egy lehetséges kutatási út bemutatása, valamint egy önálló elemző dolgozat készítése valamely előzetesen egyeztetett témáról, kérdésfelvetésről

Szakirodalom

- Bahtyin, M. M. (1982): Francois Rabelais művészete, a középkor és a reneszánsz népi kultúrája. Európa Kiadó, Budapest.
- Baudrillard J. (1998): The Consumer Society. Myths and Structures. Sage Publications.
- Bennett, A. and Kahn-Harris, K. (2004, ed.): After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture. Palgrave Macmillan, New York.
- Castells, M. (1997/2009): The Power of Identity. Wiley-Blackwell, Oxford.
- Clifford, J. and Marcus, G. E. (1986, ed.): Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography. University of California Press, Berkley.
- Cohen, A. K. (1955/1997): A general theory of subculture. In: Gelder K. and Thornton S. (1997, ed.): The Subcultures Reader. Routledge, London. 44–55.
- Crozier, G. (2005): Is ethnography just another form of surveillance? In: Troman, G., Jeffrey, B. and Walford, G. (2005, ed.): Methodological Issues and Practices in Ethnography (Studies in Educational Ethnography, Volume 11). Elsevier, Oxford. 95–110.
- Denzin, N. K. and Lincoln, Y. S. (2005, ed.): The SAGE Handbook of Qualitative Research. SAGE, London.
- Denzin, N. K. (2003): Performance Ethnography: Critical Pedagogy and the Politics of Culture. SAGE, London.
- Fine, M. (1998): Working the hyphens: reinventing self and other in qualitative research. In: Denzin, N. K. and Lincoln Y. S. (ed.): The Landscape of Qualitative Research. Theories and Issues. SAGE, Thousand Oaks. 130–155.
- Freire, P. (1970/2000): Pedagogy of the Oppressed. Continuum, New York.
- Giroux, H. A. (1993): Border Crossings. Cultural Workers in the Politics of Education. Routledge, London.
- Giroux, H. A. (1994): Disturbing Pleasures. Learning Popular Culture. Routledge, New York.
- Hall, S. and Jefferson, T. (1976, ed.): Resistance through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain. Hutchinson, London.
- Hardt M. and Negri, A. (2001): Empire. Harvard University Press, Boston.
- Hebdige, D. (1979/2002): Subculture: The Meaning of Style. Routledge, London.
- Kacsuk Zoltán (2005): Szubkultúrák, poszt-szubkultúrák és neo-törzsek. A (látványos) ifjúsági (szub)kultúrák brit kutatásának legújabb hulláma. Replika, 15. 53. sz. 91–110.
- McLaren, P. (1995): Critical Pedagogy and Predatory Culture. Oppositional Politics in a Postmodern Era. Routledge, New York.
- McLaren, P. (1997a): Revolutionary Multiculturalism. Pedagogies of Dissent for the New Millennium. Westview Press, Oxford.
- Mészáros György (2003): Techno-house szubkultúra és iskolai nevelés. In: Iskolakultúra, 13. 9. sz. 4–64.
- Mészáros György (2011): Ifjúsági szubkultúrák és „szubkulturális pedagógia” egy iskolai etnográfia fényében. Iskolakultúra, 21. 1. sz. 22–38.

- Park, R. E. (1915/1997): The city: Suggestion for the investigation of human behavior. In: Gelder K. and Thornton S. (1997, ed.): The Subcultures Reader. Routledge, London. 15–27. [extract]
- Redhead, S. (1997): Subculture to Clubcultures. An Introduction to Popular Cultural Studies. Blackwell, Oxford.
- Thornton, S. (1995): Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital. Wesleyan University, London.
- Turner, V. (1969/1995): The Ritual Process: Structure and Anti-Structure. Aldine Transaction.

A NEVELÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ÉS SZERVEZETEI AZ ISKOLÁN KIVÜLI VILÁGBAN. CYBER-PEDAGÓGIA

Tantárgyfelelős: Mészáros György

További oktatók: Ollé János

A kurzus célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek a gyerekek és fiatalok által használt és „lakott” virtuális világba, amely alapvető jelentőséggel bír a legtöbb fiatal szocializációjában. Ismerjék meg a cybertér kulturális és szociális sajátosságait, a virtuális világra, cybertérre, digitális és virtuális tanulási folyamatokra vonatkozó antropológiai, szociológiai és neveléstudományi kutatásokat valamint innovációkat. Ismerkedjenek meg a különféle módszerekkel a virtuális tér kutatásában, és maguk is legyenek képesek kutatási kérdések megfogalmazására, illetve kutatási terv és eszközök készítésére ezen a területen, amennyiben kapcsolódik saját kutatásukhoz. Pedagógiai érzékenységgel közelítsenek ehhez az iskolán kívüli világhoz és kutatóként is tartsák szem előtt ennek jelentőségét.

Tematikai elemek

- cybertér, online és virtuális környezetek, digitális kultúra: megközelítések, új kihívások a társadalomtudományok szemszögéből,
- antropológiai, szociológiai és neveléstudományi elméletek a virtuális világ kutatásában,
- a virtuális identitás, a szociális média, a virtuális közösségek, a virtuális tér mint élettér, a digitális nemzedék sajátosságai: társadalomtudományi, pedagógiai és pszichológiai szempontból,
- pedagógia a virtuális térben: enkulturáció, szocializáció, nevelés, nevelődés, értékközvetítés; pedagógiai kultúra az információs társadalomban, a közösségi műveltség fogalma,
- a digitális állampolgárság fogalma, a kompetenciarendszer fejlesztési lehetőségei; digitális műveltség és médiaműveltség szerepe az egyén életvezetésében,
- tanulás a virtuális térben: a hálózateléletek oktatási alkalmazása, konnektivizmus, a skálafügggetenség szerepe az online közösségi tevékenységekben, új tanulási lehetőségek, a digitális tanulás sajátosságai, eszközei,
- kutatások és kutatási utak, módszerek,
- etikai kérdések a kutatásban

Tanulásszervezés

a szeminárium (egyéni és csoportos feldolgozás, megbeszélés, vita, közös projekt)

Követelmények

részvétel az órákon, egyéni illetve csoportreferátum egy választott témakörben egy választott feladat elkészítése és bemutatása

Szakirodalom

- Bell, David (2001): An Introduction to Cyberspace. Routledge, London.
- Csepeli, Gy. és Prazsák, G. (2010): Örök visszatérés? Társadalom az információs korban. József Műhely Kiadó, Budapest.
- Fehér, P. és Hornyák, J. (2011): 8 óra pihenés, 8 óra szórakozás, avagy a Netgeneráció 2010 kutatás tapasztalatai. In: Ollé János (2010, szerk.): III. Oktatás-Informatikai Konferencia, Tanulmányköet. ELTE Eötvös Kiadó – ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest. 101–109.
- Jason B. Ohler (2010): Digital Community, Digital Citizen. Corwin, London, United Kingdom.
- Jones, S. G (1998): Virtual Culture: Identity and Communication in Cybersociety. Sage Publications, London.
- Jones, S. G (1999): Doing Internet Research. Sage Publications, London.
- Mossberger, K., Tolbert, J.C, and McNeal, S.R, (2008): Digital Citizenship. The Internet, Society, and Participation. The MIT Press Cambridge, Massachusetts London, England.
- Mossberger, K., Tolbert, J.C, and McNeal, S.R, (2008): Digital Citizenship. The Internet, Society, and Participation. The MIT Press Cambridge, Massachusetts London.
- Ollé János (2011): A digitális állampolgárság értelmezése és fejlesztési lehetőségei. Oktatás-Informatika, 2. 3–4. szám.
- Ollé János (2012): Virtuális környezet, virtuális oktatás. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Ollé János, Papp-Danka Adrienn és Lévai Dóra (2012): Oktatás-informatikai módszerek. Tanítás és tanulás az információs társadalomban. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Palfrey, J. and Gasser, U. (2008.): Born Digital. Understanding the First Generation of Digital Natives. Basic Books, New York.
- Rannenberg, K., Royer, D. and Deuker, A (2009): The Future of Identity in the Information Society Challenges and Opportunities. Springer-Verlag, Berlin – Heidelberg.
- Ribble, M. (2011): Digital Citizenship in Schools. International Society for Technology in Education. Eugene, Oregon, Washington.
- Siemens, G. (2006): Knowing Knowledge. Creative Commons licensed. www.knowingknowledge.com Letöltés: 2012. október 30.

A NEVELÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ÉS SZERVEZETEI AZ ISKOLÁN KIVÜLI VILÁGBAN. A GYEREK MINT CIVIL

Tantárgyfelelős: Trencsényi László
További oktatók: Nagy Ádám

A kurzus célja: betekintés a modernizációban létrejött-létrehozott sajátos nevelési szinterek, a mozgalmak, szervezetek keletkezéstörténetébe, modelljeibe, szervezeteibe, nevelési hagyományaiiba, jelenébe, jövőjébe

Tematikai elemek

- a XIX. század végi társadalmi változások, mint a mozgalmak bölcsőhelyei,

- kuckó királytól az „utcasarki társadalomig”,
- pál utcától a Legyek ura lakatlan szigetéig,
- játsszunk indiánt, pionirt, farmert, katonásdit – az első mozgalmak (4H stb.),
- a cserkészlet keletkezése, fejlődése – reformpedagógiai gyökerek és mozgalmak,
- az állam és a szervezetek viszonya (balilák, Hitlerjungék, pionírok, úttörők)
- gyermekmozgalmak és pluralista demokráciák. Nagy átalakulás a közép-kelet európai rendszerváltás után,
- civilek vagy magárahagyottak? Újszerveződések „gyerekkatonák”,
- jövőkép

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken, a választott témakörökhöz kapcsolódó rövid prezentáció ismertetése, egy választott civil szervezet elemzése (8-10 oldal).

Szakirodalom:

- Gergely Ferenc (1997): A magyarországi cserkészlet története. Göncöl – Budapest.
- Gergely Ferenc (2001, szerk.): Gyermekbarátok. Magyarországi gyermekbarát mozgalom, Budapest.
- Jutteau, Kati (2007): L'enfance embrigadée dans la Hongrie communiste. L'Harmattan Kiadó Paris.
- Nanszákné Cserfalvi Ilona, Szilágyi János Imréné (1994): A 4H program Magyarországon. Magyarországi 4 H Klubok Szövetsége, Budapest.
- P. Miklós Tamás (1996, szerk.): Szöveggyűjtemény a gyermek- és serdülőmozgalmak tanulmányozásához, Balatoni Gyermekközpont, Zánka.
- P. Miklós Tamás (1997): „Ifjúsági szerveződések évszázada?” – Gyermek és ifjúsági szervezetek a XIX–XX. századi Magyarországon. Új Pedagógiai Szemle, 47. 11. sz. 35–43.
- Trencsényi László (1997): Mozgalmak évada? Új Pedagógiai Szemle, 47. 11. sz. 31–34.
- Trencsényi László (2000): A gyermek, mint civil. In: Pukánszky Béla (szerk.): A gyermek évszázada. Osiris Kiadó, Budapest.
- Trencsényi László és Trencsényi Imre (2006): Utak és törések. Adalékok a magyar úttörőmozgalom történetéhez. Budapest.

A NEVELÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ÉS SZERVEZETEI AZ ISKOLÁN KIVÜLI VILÁGBAN. A HARMADLAGOS SZOCIALIZÁCIÓ ELMÉLETE ÉS AZ IFJÚSÁGI MUNKA

Tantárgyfelelős: Nagy Ádám

A kurzus célja, hogy a szocializációs közegek és elemek értelmezési keretére építve bemutassa a harmadlagos szocializációs közeget, illetve ezen belül jellegzetes szocializációs elemeket. E közeg és a fiatalokkal való foglalatosság metszetében az ún. hagymamodell segítségével igyekszik áttekintést biztosítani az ifjúságügy diszciplínájáról: az ifjúsági munka, ifjúsági szakma és horizontális ifjúsági tevékenységek terepéről, valamint az e területen megjelenő szereplőkről és szerepekről.

Tematikai elemek

- szocializációs közegek és elemek,
- a harmadlagos szocializációs közeg,
- az ifjúságügy alapjai, célja, a hagymamodell,
- az ifjúsági munka tevékenységtérképei,
- az ifjúsági szakma tevékenységtérképe,
- a horizontális ifjúsági tevékenységek,
- szakmailag felkészült, részben felkészült és laikus segítők,
- ifjúságügyi szakmai szerepek,

látogatás egy ifjúsági irodában

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és szakirodalom-feldolgozás, a doktori téma és a tárgy kapcsolódási felületeinek témakörből szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre

Szakirodalom

- Boreczky Ágnes (2004): A szimbolikus család. Az értelmezés idejének és terének kiterjesztése. Gondolat Kiadó, Budapest
- Földi László és Nagy Ádám (2011, szerk): Ifjúságügy, ifjúsági szakma, ifjúsági munka – módszertani kézikönyv. Excenter – Mobilitás, Budapest.
- Nagy Ádám (2010, szerk): Ifjúságügy, ifjúsági szakma, ifjúsági munka. Palócvilág-Új Mandátum, Budapest.
- Nagy Ádám (2012): Családon és iskolán túl, a harmadlagos szocializációs közeg értelmezése és az ifjúságügy, mint pedagógiai diszciplína alapjai. Budapest.
- Nagy Ádám és Trencsényi László (2012): Szocializációs közegek a változó társadalomban – a nevelés esélyei: család, iskola, szabadidő, média. ISZT Alapítvány, Budapest.
- Postman, N. (1994): The Disappearance of Childhood. Vintage Books, New York
- Putnam, Robert D.(2000): Bowling alone. The collapse and the revival of american community. Simon and Schuster, New York

TÖRTÉNETI-RENDSZEREZŐ ÉS ÖSSZEHASONLÍTÓ NEVELÉSTUDOMÁNY TEMATIKUS MODUL

Modulfelelős: Németh András – Győri János

TÖRTÉNETI PEDAGÓGIAI ANTROPOLÓGIA

Tantárgyfelelős: Németh András

A kurzus célja, hogy a közelmúltban kibontakozó (pedagógiai) történeti antropológia kutatási eredményeit felhasználva, új szempontok alapján történeti megalapozottsággal közelítse meg a nevelés és pedagógia aktuális jelenségeit.

Tematikai elemek

- etnográfiai – antropológiai megközelítések – pedagógiai válaszok
- a kultúra mint a tudástárolás és tudásátadás rendszere.
- az emberi tudásátadás antropológiai alapfolyamatai és strukturális elemei: médialitás, testhasználat, mimézis, performativitás, rituálék
- tér, idő, fegyelem.
- mítosz és vallás-hit-nevelés és vallás, művészetek, tudomány
- az emberi társadalom és intézményei – az intézményes nevelés, iskola
- hatalom és politika – idegen, ellenség, barát: a pedagógiai identitás konstrukciós és önlegitimációs folyamatai, pedagógiai hősök, kultuszok és ellenségképek.
- a pedagógusmesterség „történeti antropológiája” (testhasználat, gesztusnyelv, tudáskonstrukció történeti mikro- és makrofolyamatai)
-

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés; a megszerzett ismeretek integrálása a hallgatók kutatási érdeklődési területeivel

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmányok olvasása és kritikai elemzése, a megszerzett ismeretek prezentációja, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Armstrong, K. (2006): A mítoszok rövid története. Palatinus Kiadó, Budapest.
- Assmann J. (1999): A kulturális emlékezet. Atlantisz Kiadó, Budapest.
- Barna G. (2004, szerk.): Rítusok, folklór szövegek. Paulus Hungarus-Kairosz kiadó, Budapest.
- Békés V. (2005): „Tankönyv-tudomány” – a tudományos tudás rituális dimenziói. In: Fehér M. és Békés V. (szerk.): Tudásszociológia szöveggyűjtemény. Typotex Kiadó, Budapest. 279–308.
- Berger, P. és Luckmann, Th. (1998). A valóság társadalmi felépítése. József Attila Műhely, Budapest.
- Boglár L. és Papp R. (2007): A tükör két oldala. Bevezetés a kulturális antropológiába. Nyitott Könyvműhely, Budapest.
- Bourdieu, P (2002): A gyakorlati észjárás. A társadalmi cselekvés elméletéről. Napvilág Kiadó, Budapest.

- Bourdieu, P. (2000): *Férfiuralom*. Napvilág Kiadó, Budapest.
- Cavallo, G., Chrtier, R.(2000): *Az olvasás kultúrtörténete a nyugati világban*. Balassi Kiadó, Budapest.
- Dinzelbacher, P. (1993, Hrsg.): *Europäische Mentalitätsgeschichte*. Stuttgart.
- Donald, M. (2002): *Az emberi gondolkodás eredete*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Douglas, M. (2003): *Rejtett jelentések*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Dresser, G (1996): *Historische Antropologie*. Wien.
- Durkheim, E. (2003): *A vallás elemi formái*. L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- Dülmen van, R. (1990): *Kultur und Alltag in der Frühen Neuzeit*. Bde. 1–3. München.
- Dülmen van, R. (1997): *Die Entdeckung des Individuums 1500–1800*. Frankfurt.
- Dünne, J. und Günzel, S. (Hrsg.): *Raumtheorie. Grundlagentexte aus Philosophie und Kulturwissenschaften*. Suhrkamp, Frankfurt am Main.
- Eliade, M. (1987): *Szent és profán*. Európa Kiadó, Budapest.
- Elias N. (1987): *A civilizáció folyamata*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Featherstone, M/Hepworth, M/Turner, B. (1997): *A test. Társadalmi fejlődés, kulturális teória*. Jószyveg Kiadó, Budapest.
- Fischer-Lichte, E. (2001): *A dráma története*. Jelenkor Kiadó, Pécs.
- Forster, Johanna, Schiefenhövel, Wulf und Sütterlin Christa (2012): *Im Spiegel der Anderen*. Stadtmuseum, Ingolstadt.
- Foucault, M. (1990): *Felügyelet és büntetés. A börtön története*. Budapest.
- Foucault, M. (2000) *A szavak és a dolgok*. Budapest.
- Foucault, M. (2000): *Elmebetegség és pszichológia. A klinikai orvoslás születése*. Budapest.
- Foucault, M. (2001): *A tudás archeológiája*. Budapest.
- Gennep, van A. (2007): *Átmeneti rítusok*. L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- Goody, J: (2000): *The Euroean Family. An Historical and Anthropolgical Essay*. London.
- Gurevics, A. J. (1974): *A középkori ember világképe*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Gyáni Gábor: (2007): *Relatív történelem*. Typotex Kiadó, Budapest.
- Haan de, G.(1996): *Die Zeit in der Pädagogik*. Klinkhardt, Weinheim-Basel.
- Haller, D. (2007): *Etnológia*. Athenaeum Kiadó, Budapest.
- Hartog, F. és Revel, J.(2006): *A múlt politikai felhasználásai*. L'Harmattan-Attelier, Budapest.
- Jelich, F.-J. (2003): *Die pädagogische Gestaltung des Raums*. Bad Heilbrunn.
- Kaemper, D. és Wulf Ch. (1998): *Antropológia az ember halála után*. Budapest.
- Leach, E., R. (2000): *Két esszé az idő szimbolikus megjelenítéséről*. Kultúra és Közösség, 4. 2–3. sz. 25–32.
- Leduc, J. (2006): *A történészek és az idő*. Kalligram Kiadó, Pozsony.
- Löw, M., Steets, S. und Stoetzer, S. (2007): *Einführung in die Stadt- und Raumsoziologie*. Verlag Barbara Budrich, Opladen.
- N. Kovács T. (2007): *Helyek, kultúrák, szövegek: a kulturális idegenség reprezentációjáról*. Csokonai Kiadó, Budapest.
- Németh A. (2004): *Ember és világainak változásai*. In: Németh A.-Pukánszky B.: *Pedagógiai problémátörténet*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Németh A. (2007): *Mi is az idő. Történeti idősociológiai és időantropológiai vázlatok*. Iskolakultúra Online, 12. 1. sz. 54–75.
http://www.vega2000.eu/iskolakultura/iol/iol2007_1_54-75.pdf Letöltés: 2012. október 30.
- Németh András (2008): *A néptanítói tudás konstrukciója Az elemi népoktatás enciklopédiájában*. Iskolakultúra, 18. 5–6. 86–103.

- Németh András (2011): Emberi idővilágok – pedagógiai megközelítések. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Pócs É. (2007, szerk.): Maszk, átváltozás, beavatás. Balassi kiadó, Budapest.
- Pozsonyi F. (2006): Erdélyi népszokások. Krizsa János Néprajzi Társaság, Kolozsvár.
- Ricoeur, P (1999): A hármas mimézis. In: Uő. Válogatott irodalomelméleti tanulmányok. Osiris Kiadó, Budapest. 255–309.
- Sarasin, P. (2001): Reizbare Maschinen. Eine Geschichte des Körpers 1765–1914. Frankfurt am Main.
- Sebők M. (szerk. 2000): Történeti antropológia. Replika Kör, Budapest.
- Sennett, R. (1974) The Fall of Public Man. New York. (Magyarul (1998): A közéleti ember bukása. Budapest.
- Sennett, R. (1980): Authority. New York.
- Sennett, R. (1994): Flesh and Stone. New York.
- Szíjártó Zs. (2008): A hely hatalma. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Táncos V. (2007): Szimbolikus formák a folklórban. Kairosz Kiadó, Budapest.
- Turner, V. (2002): A rituális folyamat. Osiris Kiadó, Budapest.
- Vasas S. (1993): A kalotaszegi gyermek. Kráter Kiadó, Budapest.
- Wulf, Ch. (1997, Hrsg.): Vom Menschen. Handbuch Historische Anthropologie. Weinheim –Basel.
- Wulf, Ch. (2007): Az antropológia rövid összefoglalása. Enciklopédia Kiadó, Budapest.
- Wulf, Ch. und Zifras J. (2007): Performative Pädagogik und performative Bildungstheorien. Ein neuer Fokus erziehungswissenschaftlicher Forschung. In: uők. (Hrsg.) Pädagogik des Performativen. Beltz Verlag, Weinheim, Basel. 7–41.
- Zenon Davis, N. (2001): Társadalom és kultúra a kora újkori Franciaországban. Balassi Kiadó, Budapest.
- Zentai V. (1998, szerk.): Politikai antropológia. Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest.
- Zifras, J. (2004): Pädagogik und Anthropologie. Eine Einführung. Kohlhammer, Stuttgart.

**ÖSSZEHASONLÍTÓ NEVELÉSTUDOMÁNY I. A NEVELÉSTUDOMÁNY
RENDSZERE, FŐBB PARADIGMÁI ÉS NEMZETKÖZI IRÁNYZATAI**
Tantárgyfelelős: Németh András

A kurzus célja, hogy általános és történeti-rendszerező áttekintést nyújtson a neveléstudomány részterületeiről, fejlődésének főbb ismeretelméleti paradigmáiról, a múltban és a napjaink legjelentősebb nemzetközi tudományok irányzatairól.

Tematikai elemek

- a neveléstudomány(ok) tudományjellege, felépítése és helye a tudományok rendszerében – egy lehetséges tipológia alapján,
- a modern neveléstudomány kialakulása – tudományfejlődési sajátosságok, ismeretelméleti paradigmák, kutatás-módszertani sajátosságok,
- a neveléstudományok főbb történeti-regionális fejlődésmodelljei és azok tudomány-rendszertani sajátosságai,
- a neveléstudományok főbb nemzetközi irányzatainak kialakulása – történeti-rendszerező áttekintés: Herbartianizmus, szellemtudományos, pragmatista és

experimentális törekvések és hatásuk a neveléstudomány tudományjellegének megalapozásában,

- az ezredforduló neveléstudományos sokszínűsége – a közelmúlt, illetve napjaink főbb nemzetközi irányzatainak rendszerező áttekintése: rendszerelméleti, strukturalista, megértő-kvalitatív (szimbolikus interakcionista, fenomenológiai, kritikai), nemzetközi empirikus-kognitív összehasonlító, konstruktív, posztstrukturalista irányzatok,
- a posztmodern neveléstudomány

Tanulásszervezés

előadás, szabad vita, megbeszélés; a megszerzett ismeretek integrálása a hallgatók kutatási érdeklődési területeivel

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmányok olvasása és kritikai elemzése, a megszerzett ismeretek prezentációja, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Bachmann-Medick, D. (2009): Cultural Turns. Rowolts, Reinbeck bei Hamburg.
- Barnes, B., Bloor, D. és Henry, J. (2002): A tudományos tudás szociológiai elemzése. Osiris Kiadó, Budapest.
- Becher, T. (1989): Academic tribes and territories. Intellectual enquiry and the culture of disciplines. Buckingham: The Society for Research into Higher Education & Open University Press.
- Benner, D. (1973): Hauptströmungen der Erziehungswissenschaft. Deutscher Studien Verlag, Weinheim.
- Bourideu, P. (2005): A tudomány tudománya és a reflexivitás. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Coriand, R és Winkler, M. (1998, Hrsg.). Der Herbartianizmus – die vergessene Wissenschaftsgeschichte. Deutscher Studien Verlag, Weinheim.
- Csapó Benő (1992): Kognitív pedagógia. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Depaepe, M. (1993): Zum Wohl des Kindes? Pädagogie, pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik in Europa und in den USA, 1890–1940. Deutscher Studien Verlag, Weinheim.
- Dilthey, W. (1974): A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Fehér Márta, Békés Vera (2005, szerk.): Tudásszociológia szöveggyűjtemény. Typotex Kiadó, Budapest.
- Habermas, J. (1973): Erkenntnis und Interesse. Suhrkamp, Frankfurt am Main.
- Hofstetter, R, Schneuwly, B. (2002, Hrsg.): Erziehungswissenschaften in 19–20. Jahrhundert. Zwischen Profession und Disziplin. Lang Verlag, Bern.
- Horn, K. P., Németh, András, Pukánszky Béla (2001, Hrsg.): Erziehungswissenschaft in Mitteleuropa. Osiris Kiadó, Budapest.
- Horn, K.-P. (2003). Erziehungswissenschaft in Deutschland im 20. Jahrhundert. Klinkhardt, Bad Heilbrunn.
- Keiner, E. (1999): Erziehungswissenschaft 1947–1990. Eine empirische und vergleichende Untersuchung zur kommunikativen Praxis einer Disziplin. Deutscher Studien Verlag, Weinheim.

- König E., Zedler, P. (1988, Hrsg.): Rekonstruktionen pädagogischer Wissenschaftsgeschichte. Deutscher Studien Verlag, Weinheim.
- Kron, W. F. (1999): Wissenschaftstheorie für Pädagogen. Ernst Reinhardt Verlag, München – Basel.
- Németh András (2005): A magyar pedagógia tudománytörténete. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Németh András (2012): A neveléstudományok nemzetközi fejlődésmo­delljei és főbb tudományos irányzatai. Neveléstudomány. Online 1. 1. sz.
- Wagner, P., Wittrock, B. (1990): States, Institutions and Discourses: A Comparative Perspective on the Structuralisation on the Social Sciences. In: Wagner, P., Wittrock, B. and Whitley, R. (Ed.): Discourses on Society. The Shaping of the Social Science Disciplines. Kluwer, Dordrecht. 331–357.
-

POSZTMODERN ÉS NEVELÉSTUDOMÁNY

Tantárgyfelelős: Szabolcs Éva

A kurzus célja a pedagógia korunkban jelentkező problémáinak, a neveléstudomány tudományelméleti kérdéseinek vizsgálata a modernitás utáni gazdasági-társadalmi-kulturális kontextusban.

Tematikai elemek

- a posztmodern fogalmának megjelenése a társadalomtudományokban, művészetekben; filozófiai irányzatokban (Lyotard, Ricoeur, Derrida)
- tudományos igazság és posztmodern
- pedagógiai értékpluralizmus, a globális és multikulturális világ pedagógiai problémafelvetései
- hálózati társadalom, információs társadalom
- a pedagógusszerep változásai, a gyermeki állapot változásai

Tanulásszervezés

előadás, vita

Követelmények

szakirodalmi tájékozódás a hazai és nemzetközi munkákban, értekező műfajú szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Blake, N., Smeyers, P. and Smith, R. (1998, ed.): Thinking again. Education after Postmodernism. Bergin and Garvey, Westport – London.
- Fenyő Imre (2003): A posztmodern tudás korszaka. In: Interdiszciplináris pedagógia. Debrecen. 116–130.
- McKay, A. (1994): The Implications of Postmodernism on Moral Education. mje.mcgill.ca/index.php/MJE/article/download/8147/6075 Letöltés: 2012. október 31.
- Preuss-Lausitz, U. (1997): A fiatalok világa a posztmodern társadalomban. Új Pedagógiai Szemle. 7–8.
- Scheurich, J. (1997): Research Method in the Postmodern. Falmer Press, London.
- Smeyers, P. and Depaepe, M. (2003, ed.): Beyond Empiricism. On Criteria for Educational Research. Leuven University Press, Leuven.
- Zrinszky László (1993): Pedagógia a Nagy Elbeszélések után. – A posztmodern bizonytalanság. Új Pedagógiai Szemle, 43. 6. sz. 8–19.

ÖSSZEHASONLÍTÓ NEVELÉSTUDOMÁNY II.

A nagy volumenű összehasonlító pedagógiai kutatások elmélete, módszertana, szakmai és társadalmi hatásai a 20. század második felétől. Az összehasonlító pedagógiai kutatások kulturális vetületei: kutatási problémák, megoldások és eredmények

Tantárgyfelelős: Győri János

A kurzus célja, a huszadik század második felében megindult nagy volumenű nemzetközi összehasonlító pedagógiai kutatások kialakulásának tudományterület- és intézménytörténeti bemutatása; e kutatások létrejötteinek szakmai-gondolkodásbeli, technikai és kutatásmódszertani feltételei, valamint a kutatási eredmények nyilvánossá tételének szakmai és társadalmi hatásai; a kulturális szempontok mellőzésének hatása a kutatásokra, az eredmények értelmezésére

Tematikai elemek

- a nagy volumenű összehasonlító pedagógiai kutatások kialakulása és kutatómódszertana, különös tekintettel a TIMSS és az OECD vizsgálataira (TIMSS, PIRLS, PISA, LPS stb.),
- összehasonlító teljesítménymérések a köz- és a felsőoktatásban,
- a kutatások lefolytatásának, az adatok értelmezésének korlátai a pedagógiai jelenségek kulturális jellemzőinek mellőzése esetén,
- a sokkultúrájú munkacsoportok létrehozásának módszere a nagy volumenű összehasonlító kutatások lefolytatásában. A tantermi videós kutatások bevezetésének elméleti háttere és kutatómódszertana

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés; a megszerzett ismeretek integrálása a hallgatók kutatási érdeklődési területeivel

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmányok olvasása és kritikai elemzése, a megszerzett ismeretek prezentációja, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Ball, S. J., (2003): Class Strategies and the Education Market: The Middle Classes and Social Advantage. Routledge Falmer, London and New York.
- Bieber, T. and Martens, K. (2011): The OECD PISA Study as a soft power in education: Lessons from Switzerland and the US. European Journal of Education Research, Development and Policy, 46. 1, sz. 101–116.

- Bray, M. (2003, ed.): *Comparative Education: Continuing Traditions, New Challenges, and New Paradigms*. Dordrecht and Boston.
- Carnoy, M., and Rhoten, D. (2002): What Does Globalization Mean for Educational Change? A Comparative Approach. *Comparative Education Review*, 46. 1. sz. 1–9.
- Ertl, H. (2006): Educational standards and the changing discourse on education: The reception and consequences of the PISA Study in Germany. *Oxford Review of Education*, 32. 5 sz. 619–634.
- Fensham, P. J. (2007). Context or culture: can TIMSS and PISA teach us about what determines educational achievement in science? In: Atweh, Bill, Calabrese Barton and Angela, Borba (Ed.) *Internationalisation and Globalisation in Mathematics and Science Education*. Springer. Dordrecht. 151–172.
- Hoffman, D. M. (1999). Culture and Comparative Education: Toward Decentering and
- Kaelble, H. und Schriewer, J. (1993, Hrsg.): *Gesellschaften im Vergleich. Forschungen aus Sozial und Geschichtswissenschaften*. Peter Lang, Frankfurt – Berlin.
- Kellaghan, T. (2001): The Globalisation of Assessment in the 20th Century. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 8. 1. 87–102.
- Marsh, H. W., Hau, K-T., Artelt, C. and Baumert, J. (2006): OECD's brief self-report measure of educational psychology's most useful affective constructs: Cross-cultural, psychometric comparisons across 25 countries. *International Journal of Testing*. 6. No. 311–360.
- Mason, M. (2007): Comparing cultures. In: Bray, M., Adamson, B. and Mason, M. (Ed.): *Comparative Education Research: Approaches and methods*. Hong Kong: Comparative Education Research Center. 165–196.
- OECD (2011): *Lessons from PISA for the United States, Strong Performers and Successful Reformers in Education*. OECD Publishing.
- Pereyra, M.A., Kotthoff, H. and Cowen, R. (2011, ed.): *PISA under examination*. Sense. Publishers, Rotterdam.
- Planel, C. (1997): National Cultural Values and Their Role in Learning: a comparative ethnographic study of state primary schooling in England and France. *Comparative Education*, 33. 3. sz. 349–373.
- Popkewitz Th. S. (1998, ed.): *Educational Change and educational Knowledge: Changing Relationships between the State, Civil Society, and the Educational Community*. State University of New York Press, Albany.
- Postlethwaite, T.N. (1988, ed.): *The Encyclopedie of Comparative Education and National Systems of Education*. Oxford.
- Ramirez, F.O., (2006): Beyond Achievement and Attainment Studies: Revitalizing a Comparative Sociology of Education. *Comparative Education*, 42. 3. No. 431–449.
- Recentering the Discourse. *Comparative Education Review*, 43. 4. sz. 464–488.
- Schriewer, J. and Holmes B. (1992, ed.): *Theories and Methods in Comparative Education*. Frankfurt am Main.
- Stobart, G. (2005). Fairness in multicultural assessment systems. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 12. 3. No. 275–287.

ÖSSZEHASONLÍTÓ NEVELÉSTUDOMÁNY II.

a) Oktatási rendszerek (közoktatási és felsőoktatási modellek, egyetem- és tudományfejlődési, pedagógusképzési modellek történeti alapú összehasonlító vizsgálata
Tantárgyfelelős: Németh András

b) A kultúraátadás, nevelés-oktatás alapjelenségeinek interkulturális összehasonlító vizsgálata
Tantárgyfelelős: Győri János

A kurzus célja a hallgatók értelmezési szempontjainak kritikai önreflexió segítségével történő kimozdítása a köz- és felsőoktatási rendszerek és neveléstudományi jelenségek pusztán szinkrón és monokulturális fogalmi kereteiben történő értelmezésének státusából az alábbiak bemutatásával

Tematikai elemek

- az oktatási rendszerek összehasonlító vizsgálatának elméleti és kutatás-módszertani alapjai; a felsőoktatás alakulástörténetének összehasonlító és kulturális neveléstudományi szempontrendszere és az erre épülő kutatások eredményei; a pedagógusképzési modellek történeti és kulturális szempontrendszerű összehasonlításának elmélete, módszertana és eredményei
- az oktatás kulturális szempontrendszerének szisztematikus feltárása; annak bemutatása, hogy a tanítás/tanulás felfogásának, folyamatának és eredményének milyen kulturális összetevői vannak; a neveléstudomány axiomatikus alapjainak összehasonlító neveléstudományi és interkulturális pedagógiai kritikája

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés, a megszerzett ismeretek integrálása a hallgatók kutatási érdeklődési területeivel

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó magyar és idegen nyelvű tanulmányok olvasása és kritikai elemzése, a megszerzett ismeretek prezentációja, önálló szeminárium dolgozat egy kiválasztott témából

Szakirodalom

- Altbach, P.G. and Knight, J. (2006): The internationalization of higher education: Motivations and realities. The NEA Almanach of Education. 1–10.
- Altbach, Ph. G. (2004) „Globalization and the University: Myth's and realities in an Unequal World”, Tertiary E- 213. Education and Management. 1. No. 3–25.
- Apel, H.J., Horn, K.-P und Lundgreen, P. (1999, Hrsg.): Professionalisierung pädagogischer Berufe im historischen Prozeß. Bad Heilbrunn.
- Archer, M. S. (1979): Social Origins of Educational Systems. Sage, London.
- Bray, M. (ed. 2003), Comparative Education: Continuing Traditions, New Challenges, and New Paradigms, Dordrecht & Boston.

- Fiske, S. and Taylor, S. (2007): Social cognition: From brain to culture. McGraw Hill, New York.
- Fülöp Márta (2009, szerk.): A lélek a kultúrák között: A kulturális különbségek pszichológiája.
- Gordon Győri János (2006): Az oktatás világa Kelet- és Délkelet-Ázsiában: Japán és Szingapúr. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Halász Gábor (2001): Az oktatási rendszer. OKKER, Budapest.
- Hrubos Ildikó (2006): A felsőoktatás intézményrendszerének átalakulása. Aula Kiadó, Budapest.
- Hrubos Ildikó (2011, szerk.): Elefántcsonttoronyból világítótorony. A felsőoktatási intézmények misszióinak bővülése, átalakulása. Aula Kiadó, Budapest.
- Ji, Z.(2006). Higher education in China. Thomson, Bangkok.
- Kaelble, H. and Schriewer, J. (ed, Sine anno). Diskurse und Entwicklungspfade – Gesellschaftsvergleiche in Geschichts- und Sozialwissenschaften. Campus, Frankfurt – New York.
- Malte, R., Rittersporn, G. and Behrends, J. C. (2003, Hrsg.). Sphären von Öffentlichkeit in Gesellschaften sowjetischen Typs. Public Spheres in Soviet-Type Societies. Frankfurt am Main.
- Marginson, S. and van der Wende, M. (2007): Globalization and higher education. OECD.
- Németh András (2012): Magyar pedagógusképzés és szakmai tudásformák. I. 1775–1945. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Németh András und Skiera, Ehrenhard (2012): Lehrerbildung in Europa. Geschichte, Struktur und Reform. Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften. Frankfurt am Main –Berlin.
- Nguyen Luu, L.A. és Fülöp Márta (2003): Kultúra és Pszichológia. Osiris Könyvkiadó, Budapest.
- Schriewer, J. (1998): „World-System and Interrelationship-Networks: The Internationalisation of education and the Role of Comparative Inquiry.” In: Thomas S. Popkewitz (ed.): Educational Change and educational Knowledge: Changing Relationships between the State, Civil Society, and the Educational Community. State University of New York Press, Albany.
- Schriewer, J. et al. (1998): „Konstruktion von Internationalität: Referenzhorizonte pädagogischen Wissens im Wandel gesellschaftlicher Systeme (Spanien, Sowjetunion/Rußland, China.)”. In: Hartmut Kaelble and Jürgen Schriewer (Hrsg.): Gesellschaften im Vergleich. Forschungen aus Sozial und Geschichtswissenschaften. Frankfurt, Berlin etc: Peter Lang. 151–258.
- Schriewer, J., Benner, D. and Tenorth, H.-E. (1998, Hrsg.). Erziehungsstaaten. Historisch-vergleichende Analysen ihrer Denktraditionen und nationalen Gestalt. Weinheim.
- Schriewer, Jürgen und Hartmut Kaelble (2003, Hrsg.). Vergleich und Transfer. Komparatistik in den Sozial-, Geschichts- und Kulturwissenschaften. Frankfurt am Main.
- Wagner, P. and Wittrock, B. (1990): States, Institutions and Discourses: A Comparative Perspective on the Structuralisation of the Social Sciences. In: Wagner, P., Wittrock, B. and Whitley, R. (Ed.): Discourses on Society. The Shaping of the Social Science Disciplines. Dordrecht. 331–357.
- Yang, R. and Qiu, F.(2010): Globalisation and Chinese Knowledge Diaspora: An Australian Case Study, The Australian Educational Researcher, 37. Vol., 3 No.

INTERKULTURÁLIS NEVELÉS, MULTIKULTURÁLIS TÁRSADALOM**Tantárgyfelelős: Boreczky Ágnes****További oktatók: Boreczky Ágnes, Cs. Czachesz Erzsébet, Győri János**

A tantárgy célja az új kutatási eredmények segítségével azon ismeretek bővítése és annak a szemléletmódnak a megerősítése, amelynek segítségével a hallgatók jól tájékozott és átélő módon képesek megérteni, illetve későbbi kutatói és/vagy szakmai-vezetői munkájukban közvetíteni azt, hogy a 21. századi társadalmak immár visszafordíthatatlanul multikulturálisak, ezért a többféle kultúra harmonikus együttélését, ugyanakkor az egyének optimális fejlődését segítő interkulturális nevelés mára nem csupán a kisebbségek oktatásának fontos elmélete és gyakorlata, hanem a többségi oktatásé is.

Tematikai elemek

- Kultúra és oktatás.
- Felfogások és elméletek a multikulturális társadalmakról.
- A multikulturalizmus kritikái.
- A multikulturális nevelés eszméinek és gyakorlatának kialakulása, formái, kapcsolata az interkulturális oktatással.
- Az interkulturális nevelés-oktatás fő elméleti irányzatai.
- Kapcsolatai az elit-, speciális-, kisebbségi-, gender-, tehetséggondozó-, többnyelvű oktatási formákkal és megoldásokkal.
- Kulturális sokszínűség vagy egyetemes értékek?

Tanulásszervezés

előadás, megbeszélés, az ismeretek integrálása a hallgatók kutatási témájával

Követelmények

szakirodalmi áttekintés, a témához kapcsolódó egy kiválasztott tanulmány kritikai elemzése és önálló szemináriumi dolgozat készítése.

Szakirodalom

- Banks, J. A. (2004): Multicultural education: historical development, dimensions, and practice. In J. A. Banks and C. A. McGee Banks, Handbook of research on multicultural education, 3–30. p. San Francisco: Jossey-Bass.
- Boreczky Ágnes (1995): Multicultural Education in Hungary. In I. R. Peter, M. Roeder, Pluralism and Education, 327–340 p. Berkeley: university of California
- Cs. Czachesz Erzsébet (2007): A multikulturális neveléstől az interkulturális pedagógiáig. Iskolakultúra, 7. 3–11.
- Forray R. Katalin (1998): Cigánykutatás és nevelésszociológia. Iskolakultúra, 8. 3–13.

- Gilligan, C. (1998): A nő helye a férfi életciklusában. In: Cs. Czachesz Erzsébet: Multikulturális nevelés. Szöveggyűjtemény tanító- és tanárszakos hallgatók számára. 77-89. Mozaik kiadó, Szeged.
- Gordon Györi J. (Ed.) (2011): International horizons of talent support, I. Budapest: MATEHETSZ Gényusz Projekt Iroda.
- Gordon Györi, J., Boreczky, Á., Czachesz, E., Vámos, Á. (2011): Multicultural education in Hungary (pp. 29–44). In: Spinthorakis, J. A. Lalor, J., and W. Berg (Eds.), Cultural diversity in the classroom Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.
- Grant, C. A. and Lei, J. L. (eds.)(2001): Global Constructions of Multicultural Education. Theories and Realities. Lawrence Erlbaum Ass., Publishers Mahwah, New Jersey.
- Havas Gábor (2008): Esélyegyenlőség, deszegregáció. In: Fazekas et al. (szerk.) Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Ecostat, Budapest, 121–138.
- Kemény István, Jankó Béla és Lengyel Gabriella (2004): A magyarországi cigányság 1971-2003. Gondolat Kiadó- MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest.
- Kovács Mónika (2007): Nemi sztereotípiák, nemi ideológiák és karrier aspirációk. Educatio. Tavasz, 99–115.
- Olson, J.E., Frieze, I. H., Wall, S., Zdaniuk, B., Ferligoj, A., Kogovsek, T., Horvat, J., Sarlija, N., Jarosová, E., Pauknerová, D., Nguyen Luu, L.A., Kovacs, M., Miluska, J., Orgocka, A., Erokhina, L., Mitina, O.V., Popova, L.V., Petkeviciute, N., Pejic-Bach, M., Kubusová, S., Makovec, M.R. (2007) Beliefs in Equality for Women and Men as Related to Economic Factors in Central and Eastern Europe and the United States. Sex Roles. 56, 297–308.
- Portes, R. P. (2005): Dismantling Educational Inequality. A Cultural-Historical Approach to Closing the Achievement Gap. New York, Peter Lang
- Szabó M.(2012): Változó sztereotípiák, változó társadalom: az egyenlőtlenségek ideológiái és a kritikai társadalom-lélektan, In: Fülöp M. – Szabó É.(szerk.) A pszichológia mint társadalomtudomány. Eötvös Kiadó, Budapest, 321–332.
- Torgyik Judit (2005): Fejezetek a multikulturális nevelésből. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Vámos Ágnes (2008): A kétnyelvű oktatás tan nyelv-politikai problémátörténete és jelenkora. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

KORA GYERMEKKOR PEDAGÓGIÁJA TEMATIKUS MODUL

Modulfelelősök: Donáth Péter, Mikonya György

A modul előzményei céljai

Nemzetközi tendencia, hogy az oktatáspolitikai növekvő figyelemmel fordul a kora gyermekkor nevelés és ellátás kérdésköre felé, elsősorban a gazdasági versenyképesség fokozását, a foglalkoztatási mutatók javítását tekintve céljának. A hazai oktatáspolitikai – támaszkodva az Európai Unió és az OECD országaiban érvényesülő trendekre – kormányzatokon átívelő oktatásfejlesztési programként tartja számon a *korai fejlesztés és az iskolai kezdő szakasz megerősítését*. Ez a törekvés azon a felismerésen alapul, hogy mind a gyermek individuális fejlődésében, mind a társadalmi esélyek egyenlőtlenségeinek kialakulásában, továbbá a tanuláshoz való viszony alakulásában is rendkívül jelentős, bizonyos tekintetben döntő periódus a 0–6, illetve a 6–12 éves életkor. A kora gyermekkor

nevelés stratégiai szerepének felismerése nyomán az oktatásügyi szakértők számos tennivalót fogalmaznak meg a korai fejlesztés és a kora gyermekkori nevelés fejlesztése terén, mert a kutatások egyértelműen rávilágítottak, hogy a kitűzött célok elérésének elengedhetetlen feltétele az egyenlőtlen egyéni életkezdési esélyek kiegyensúlyozása, a társadalmi beilleszkedés, a harmonikus családi és társas kapcsolatok elősegítése. Ezért hangsúlyos a kora gyermekkori fejlesztés komplex szolgáltatásainak kiteljesítése, egyebek között a bölcsődei és óvodai férőhelyek számának bővítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes ciklusú óvodáztatásának különböző módokon történő ösztönzése, és az iskolai kezdőszakasz közösségi tanulási formáinak eredményesebbé tétele.

A modul szervesen ráépülhet a neveléstudományi mesterszakra, illetve annak *A kora gyermekkor pedagógiája* c. szakirányára, ezzel mintegy teljessé téve a 0–12 éves korú gyermekek nevelésének-oktatásának kérdéseit kutatni szándékozó szakemberek képzési folyamatát, közöttük a kora gyermekkori nevelés tantárgy-pedagógiai, módszertani problémáinak tudományos vizsgálatára vállalkozó pedagógusok képzését. A hallgatók felkészülhetnek a csecsemő- és kisgyermeknevelő-, óvodapedagógus- és tanítóképzést folytató intézményekben folyó oktatómunkára is, így a modul célirányosan szolgálja a 0–12 éves gyermekek intézményes nevelésére felkészítő képzőintézmények oktatói utánpótlását. A modul az elsődleges célcsoportként megjelölt szakemberek mellett minden olyan doktorandusz előtt nyitott, akik érdeklődnek a kora gyermekkori nevelés tudományos kutatása iránt.

A kora gyermekkor nevelési modul szerkezete

1. A kora gyermekkori nevelés új irányai. A társtudományok új eredményeinek hatása a gyermekkori nevelés koncepcióira.
2. Tudományosan megalapozott, komplex fejlesztési, nevelési metodikák. I.
Tudományosan megalapozott, komplex fejlesztési, nevelési metodikák. II.
3. A kora gyermekkori nevelés oktatáspolitikai és oktatáspolitikai-történeti összefüggései
4. A változó kultúra és a kora gyermekkori nevelés

1. A KORA GYERMEKKORI NEVELÉS ÚJ IRÁNYAI. A TÁRSTUDOMÁNYOK ÚJ EREDMÉNYEINEK HATÁSA A GYERMEKKORI NEVELÉS KONCEPCIÓIRA

Tantárgyfelelős: F. Lassú Zsuzsa

**További oktatók: F. Lassú Zsuzsa, Serfőző Mónika, Darvay Sarolta, Miklósi Ádám,
Király Ildikó**

A kurzus célja a kora gyermekkori nevelés multidiszciplináris megközelítéséből adódó lehetőségek bemutatása, a hallgatók kritikai gondolkodásának, toleranciájának fejlesztése, olyan nézőpontokkal való megismertetésük, melyek hozzásegítik őket a neveléstudományi kérdések árnyaltabb és kritikusabb szemléletéhez, megalapozottabb kutatástervezéshez és kivitelezéshez a kora gyermekkori nevelés területén.

Tematikai elemek

- a biológiai érés és fejlődés összefüggései az oktatás és nevelés folyamatában szerepet játszó pszichés folyamatok fejlődésével,
- a biológiai érés és fejlődés társadalmi meghatározói, a fejlődést támogató tényezők az intézményes nevelésben,
- a kognitív idegtudomány legfrissebb eredményei az oktatás és nevelés összefüggésében – az olvasás, írás, és matematikai gondolkodás fejlődésének kognitív alapjai,
- a humánetológiai nézőpont a neveléstudományban,
- a gyermekkori fejlődés társas és érzelmi dimenziói – a pszichológia különböző nézőpontjainak hozzájárulása a koragyermekkori viselkedés egyéni sajátosságainak megértéséhez,
- nemi különbségek a koragyermekkori társas- és érzelmi fejlődésben, ezek összefüggése a nevelés eredményességével,
- a szülői és nevelői nézetek, attitűdök, a 21. század kihívásai a szociológia, kulturális antropológia valamint a szociálpszichológia tudományterületeinek nézőpontjából,
- a családi és az intézményes nevelés kapcsolata, a multikulturalitás kihívásai - a roma családok és a nevelés intézményes színtereinek kapcsolata.

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, szakirodalom feldolgozása, egyéni vagy csoportreferátum megtartása

Szakirodalom

- Bereczkei Tamás (2003): Evolúciós pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.
- Csépe Valéria (2005): Kognitív fejlődés- és neuropszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Farmosi István és Gaál Sándorné (2007): Óvodások és kisiskolások testi és mozgásfejlődése. Dialóg Campus, Budapest – Pécs.
- Forgács József (2003, szerk.). Az érzelmek pszichológiája. Kairosz Kiadó, Budapest.
- Forray R. Katalin és Hegedűs T. András (1998): Cigány gyermekek szocializációja. Család és iskola. Aula Kiadó Kft., Budapest.
- Havas Gábor, Kemény István és Liskó Ilona (2002): Cigány gyerekek az általános iskolában. Oktatókutató Intézet – Új Mandátum Kiadó, Budapest.
- Joubert K., Darvay S. és Gyenis Gy. (2006): Az Országos Longitudinális Gyermeknövekedés-vizsgálat eredményei születéstől 18 éves korig I. – KSH Népeségtudományi Kutató Intézet Kutatási jelentései, 83. kötet. Budapest.
- Lancy, D. (2008). Antropology of Childhood. Cambridge University Press, Cambridge.
- Smith, P.K. and Hart, C. H. (2011, Ed.). The Wiley-Blackwell Handbook of Childhood Social Development. 2nd Ed. Blackwell Publishing, London.
- Szabó-Tóth Kinga (2009): Adalékok a roma gyerekek óvodáztatásának kérdésköréhez. Új Pedagógiai Szemle, 57. 3–4. 233–241. <http://www.ofi.hu/tudastar/adalekok-roma-gyerekek> Letöltés: 2012. október 31.
- Topál, J., Miklósi, Á., és Gácsi, M. (2009): The dog as a model for understanding human social behavior. Advances in the Study of Animal Behaviour, 39. Vol. 71–116.

- Tóth Dénes és Csépe Valéria (2009): Az olvasás fejlődése kognitív idegtudományi nézőpontból. Pszichológia, 29. 4. sz. 357–375.

2. TUDOMÁNYOSAN MEGALAPOZOTT, KOMPLEX FEJLESZTÉSI, NEVELÉSI METODIKÁK I.

Tantárgyfelelős: Tihanyiné Hős Ágnes

További oktatók: Darvay Sarolta, Serfőző Mónika

A kurzus célja, a kora gyermekkori nevelés módszertanának tudományos igényű tanulmányozása, a különböző nevelési területek továbbfejlesztési lehetőségeinek bemutatása.

Tematikai elemek

- a játék kutatásának és módszertanának összefüggései, az aktuális játékmódszertani újítások,
- a 3–12 éves korú gyermekek kognitív, emocionális, szociális és motoros személyiség-összetevői, új kutatási eredmények,
- anyanyelvi kompetenciák, a kognitív és érzelmi magatartásformák fejlesztése az esztétikai érzelmek mozgósításával,
- a 3–12 éves gyermekek természeti és mesterséges környezet iránti attitűdje, magatartásának fejlesztése,
- a kisgyermekek környezettudatos és egészségtudatos magatartását befolyásoló intézményi, társadalmi (családi, környezeti), kulturális, vallási hatások, valamint a pedagógusok egészségfejlesztési kompetenciája, módszertani kultúrájának bővítése

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, szakirodalom feldolgozása, egyéni vagy csoportreferátum megtartása

Szakirodalom

- Barthel Betty, Bognár Alíz és Rácz Katalin (2009): Alapozó Terápia kontra értelmi akadályozottság? Gyógypedagógiai Szemle, 37. 1. sz. 27–33.
- Bettelheim, Bruno (2011): A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek. Corvina Kiadó, Budapest.
- Csapó B. (2002, szerk.): Az iskolai műveltség. Osiris Kiadó, Budapest.
- Csányi Tamás (2010): A fiatalok fizikai aktivitásának és inaktivitásának jellemzői. Új Pedagógiai Szemle, 60. 3–4. sz. 115–129.
- Csépe Valéria (2006): Az olvasó agy. Az olvasás pszichológiai alapjai. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Gallegher, Shaun és Zahavi, Dan (2009): A fenomenológiai elme. Lélekben Otthon Kiadó, Budapest.
- Genette, Gerard (1980): Narrative Discourse: an essay in methode. Cornell University Press, Ithaca.
- Gósy Mária (2005): Pszicholingvisztika. Osiris Kiadó, Budapest.
- Iser, Wolfgang (1976): Der Akt des Lesens. München.

- Justné Kéri Hedvig (1975): Ősi és népi játékok élményfolyása és jelentőségük. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Lovász Andrea (2007): Jelen idejű holnemvolt. Szeminárium a meséről. Krónika Nova, Budapest.
- Meek, Margaret (1990): What Counts as Evidence in Theories of Children's Literature? Peter Hunt Children's Literature. The development of Criticism. London and New York, Routledge.
- Millar, S. (1973): Játékszichológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Nagy József (2009): Fejlesztés mesékkal. Az anyanyelv, a gondolkodás fejlődésének segítése mesékkal 4–8 éves életkorban. Mozaik Kiadó, Szeged.
- Pászka Imre (2009): Narratív történetformák. Szeged.
- Pinkler, Steven (2006): A nyelvi ösztön – Hogyan hozza létre az elme a nyelvet? Elektronikus Kiadó, Budapest.
- Rogers, Cosby S. and Sawyers, Janet K. (1995): Play in the lives of children. Washington.
- Rosenblatt, Louise (1978): The Reader and the Text, the Poem: the Transactional Theory of the Literary Work. Southern Illinois University Press, Carbondale.
- Stephen Clift and Bjarne Bruun Jensen (Ed.) The Health promoting School International Advances in Theory, Evaluation, and Practice. Danish University of Education, Copenhagen.
http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0012/111117/E90358.pdf Letöltés: 2012. október 31.
- Tihanyiné Hős Ágnes (2005): Effects of Guided, Systematic Fitness Training on the Self-Esteem of Adults. (Original scientific paper) Kinesiology. International Journal of Fundamental and Applied Kinesiology, 37. Vol. 2. No. 141–150.
- Tunyogi Erzsébet (1990): A gyógyító játék. Pannon Kiadó, Budapest.
- Varga Attila (2006): Pszichológia a fenntarthatóságért. Magyar Pszichológiai Szemle, 61. 1. sz. 187–206.
- Wheeler, K. A. és Bijur A. P. (2001, szerk.): A fenntarthatóság pedagógiája. A remény paradigmája a 21. század számára. TAN-SOR Bt., Budapest.

TUDOMÁNYOSAN MEGALAPOZOTT, KOMPLEX FEJLESZTÉSI, NEVELÉSI METODIKÁK II.

Tantárgyfelelős: Mikonya György

**Oktatók: Kardos Mária, Kovács Judit, Döbrössy János, Turmezeyné Heller Erika,
Szarka Júlia**

A kurzus célja, a kora gyermekkori nevelés módszertanának tudományos igényű tanulmányozása és a különböző nevelési területek továbbfejlesztési lehetőségeinek bemutatása.

Tematikai elemek

- a matematikai gondolkodás fejlődése és fejlesztése,
- a kételkedés, az érvelés, a sejtés, a bizonyítás szerepe a matematikai gondolkodás fejlődésében,
- a matematikai gondolkodás fejlődésének tipikus, illetve egyéni útjai,

- a kora gyermekkor és az idegennyelv-tanulás kapcsolata és a tartalomalapú nyelvfejlesztés életkorral való összefüggései,
- az esztétikai-művészeti nevelés személyes előképeit, cél- és tevékenységi képzetet, a vizuális oktatásban megvalósuló készség- és képességfejlesztési lehetőségek,
- a kora gyermekkori zenei nevelés korszerű kutatási irányzatai és eredményei,
- különös tekintettel az ének-zene, dráma és tánc, rajz és vizuális kultúra lehetőségeire a komplex művészeti nevelésben

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, szakirodalom feldolgozása, egyéni vagy csoportreferátum megtartása

Szakirodalom

- Bakos Tamás, Bálványos Huba és Preisinger Zsuzsanna (2000): A vizuális nevelés pedagógiája. Balassi Kiadó, Budapest.
- Bálványos Huba és Sánta László (2003): Vizuális kultúra, vizuális megismerés. Balassi Kiadó, Budapest.
- Bryan Sentance (2004): Ceramics. A world guide to traditional techniques. Thames & Hudson Ltd, London.
- Colwell, R. and Webster, P. R. (2011, szerk.): MENC handbook of research on music learning. Volume 1: Strategies, Volume 2: Applications. Oxford University Press, Oxford – New York.
- Colwell, R. and Webster, P. R. (2011, szerk.): MENC handbook of research on music learning. Volume 1: Strategies, Volume 2: Applications. Oxford University Press, Oxford – New York.
- Coyle, D. Hood, P. and Marsh, D. (2010): CLIL Content and Language Integrated Learning. Cambridge University Press, Cambridge.
- Coyle, D., Holmes, B. and King, L. (2009): Towards an integrated curriculum – CLIL National Statement and Guidelines in Great Britain. The Languages Company.
- Döbrössy János (2011, szerk.): „Mi ez a gyönyörű” (Kodály) – zenehallgatóvá nevelés – konferenciakötet 2011. ELTE TÓK, Budapest.
- Freudenthal, Hans (1980): Weeding and Sowing: Preface to a Science of Mathematical Education. D. Reider Publishing Company, Dordrecht.
- Kardos Mária (1988): Agyagművesség. Hobbi sorozat, Móra Kiadó, Budapest.
- Kovács Judit (2006): Magyar-angol kéttannyelvű általános iskolai programok közoktatásunkban. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Kovács Judit (2009): A gyermek és az idegen nyelv. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Kovács, Judit and Trentinné Benkő Éva (2010): A Task-based Reader on Methodology and Children's Literature. 5. kiad. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Lastrego, Cristina és Testa, Francesco (1983): Nézz, láss, kérdezz! 1–3. Kiad. Gondolat Kiadó, Budapest.
- McPherson, G. E. (2007, szerk.): The child as musician. Oxford University Press, Oxford – New York.
- Mikonya György (2005): A tanításművészet módszere. Gondolat – ELTE PPK, Budapest. (Oktatás-módszertani kiskönyvtár)

- Moon, J. (2005): Teaching English to Young Learners: the Challenges and the Benefits. <http://www.britishcouncil.org/az/ie2005w30-jayne-moon.pdf> Letöltés: 2012. október 31.
- Nádasdi Mária, M. (2003): Projektoktatás: elmélet és gyakorlat. Gondolat – ELTE PPK, Budapest. (Oktatás-módszertani kiskönyvtár)
- Nahalka István (2003): Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 50–128
- Piaget, J. (1942): The child's conception of number. Routledge & Kegan Paul, London.
- Skemp, Richard R. (2000): A matematikatanulás pszichológiája. EDGE 2000 Kft., Budapest.
- Szendrei Julianna (2005): Gondolod, hogy egyre megy? Typotex Kiadó, Budapest.
- Szendrei Julianna (2007): When the going gets tough, the tough gets going problem solving in Hungary, 1970–2007: research and theory, practice and politics. ZDM, 59. Vol. 5–6 No. 443–458
- Szendrei Julianna és Szendrei Mária (2011): A matematika tanításának és felmérésének tudományos és tantervi szempontjai. In. : Csapó Benő és Szendrei Mária (szerk.): Tartalmi keretek a matematika diagnosztikus értékeléséhez. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Turmezeyné Heller Erika és Balogh László (2009): Zenei tehetséggondozás és képességfejlesztés. Kocka Kör & Faculty of Central European Studies, Constantine the Philosopher University in Nitra, Debrecen.

3. A KORA GYERMEKKORI NEVELÉS, A TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZÉS OKTATÁSPOLITIKAI ÉS OKTATÁSPOLITIKA-TÖRTÉNETI ÉS TÁRSADALOMTÖRTÉNETI DIMENZIÓI

Tantárgyfelelős: Donáth Péter

Oktatók: Demeter Katalin, Donáth Péter, Kelemen Elemér, Márkus Éva, Mikonya György, Podráczky Judit

A kurzus célja, a kora gyermekkori neveléssel és az érintett korosztályok nevelőinek képzésével kapcsolatos oktatáspolitikai koncepciók és megoldások történeti dimenzióinak és jelenkori alakulásának tanulmányozása, a releváns nemzetközi és hazai kutatási eredmények értelmezése és továbbgondolása.

Tematikai elemek

- a kora gyermekkori nemzeti és nemzetiségi nevelés történeti változásai,
- a hazai tanító és óvóképzés története és helyzete,
- társadalmi, politikai, világnézeti elvárások, tanítói törekvések és a tanítóképzés a xx. századi Magyarországon; a hazai tanítóképzés sorosok és történések tükrében,
- oktatáspolitikai prioritások – a kora gyermekkori nevelés és – nevelőképzés helyzete,
- a kora gyermekkori nevelés helye és helyzete az EU stratégiájában és a tagállamok oktatáspolitikájában, a kora gyermekkori nevelés szélesebb nemzetközi tendenciái,
- kora gyermekkori nevelés és fejlesztési programok a hazai közoktatáspolitikai törekvésekben,
- a magyarországi nemzetiségi oktatás rendszere napjainkban; a nemzetiségi hagyományok ápolásának fontossága a nemzetiségi identitás megőrzése/megszerzése

szempontjából és a hagyományörzés lehetőségei óvodás- és iskoláskorban (alsó tagozat).

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, szakirodalom feldolgozása, egyéni vagy csoportreferátum megtartása

Szakirodalom

- [Sine nomine] (2009): Investing in the Early Years - A National Early Childhood Development Strategy. An initiative of the Council of Australian Governments http://www.coag.gov.au/coag_meeting_outcomes/2009-07-02/docs/national_ECD_strategy.pdf Letöltés: 2012. október 31.
- [Sine nomine] (2010): Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a kora gyermekkori gondozásról, nevelésről. 2010. január 20–21. (2010/C 339/01) Az Európai Unió hivatalos lapja. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:339:0001:0006:HU:PDF> Letöltés: 2012. október 31.
- [Sine nomine] (Sine anno): Early Childhood Education and Care - key lessons from research for policy makers http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/childhood_en.pdf Letöltés: 2012. október 31.
- [Sine nomine] (Sine anno): Korai fejlesztés – előrelépés és eredmények 2005–2010. Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulók Oktatásának Fejlesztéséért. <http://www.european-agency.org/publications/ereports/early-childhood-intervention-2013-progress-and-development-200520132010/ECI-report-HU.pdf/view> Letöltés: 2012. október 31.
- Benedek András és Hunyady Györgyné (2009, szerk.): Az oktatás közügy. Zárókötet. VII. Nevelésügyi Kongresszus 2008. Magyar Pedagógiai Társaság, Budapest.
- Demeter Katalin (2008): A fenntarthatóság és az életminőség. In: Uő. (szerk.): Értékörzés. Trezor Kiadó, Budapest. 13–39.
- Demeter Katalin (2008): Természettudományos képzés az életminőség szolgálatában a magyar századfordulón. In: Uő. (szerk.): Értékörzés. Trezor Kiadó, Budapest. 41–94.
- Donáth Péter (1998): Iskola és Politika. Az állami német nemzetiségi tanítóképzés magyarországi történetéhez 1919–1944. 3. kiadás. Trezor Kiadó, Budapest. <http://mek.oszk.hu/05100/05108/> Letöltés: 2012. október 31.
- Donáth Péter (2008): A magyar művelődés, a tanítóképzés történetéből 1868–1958. Trezor Kiadó, Budapest. <http://mek.oszk.hu/08200/08254/08254.pdf> Letöltés: 2012. október 31.
- Donáth Péter (2008): Oktatáspolitikai és tanítóképzés Magyarországon 1945–1960. Trezor Kiadó, Budapest. <http://mek.oszk.hu/08200/08255/08255.pdf> Letöltés: 2012. október 31.
- Donáth Péter, Szövényiné Rozsondai Anikó és Rozsondai Zoltán (2004, szerk.): KÖZszolgálat – pedagógushivatás. Rozsondai Zoltán a magyar tanítóképzésért és megújításáért. Trezor Kiadó, Budapest. <http://mek.oszk.hu/05200/05276/05276.pdf> Letöltés: 2012. október 31.
- Early Childhood Education and Care - providing all our children with the best start for the world of tomorrow. Communication from the Commission 2011. <http://eur->

lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0066:FIN:EN:PDF
Letöltés: 2012. október 31.

- Farkas Mária (2008): Történelemtanítás a népiskolákban a dualizmus kori Magyarországon. Trezor Kiadó, Budapest.
- Fazekas Károly, Köllő János és Varga Júlia (2008, szerk.): Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Ecostat, Budapest.
- Hegedűs Judit és Podráczky Judit (2010): Männer und/oder Frauen? Die Vertretung und Differenzierung beider Geschlechter im schülerischen und kindergärtnerischen Beruf in der k.u.k Monarchie. Neveléstörténet, 7. 14. sz. 1–37.
- http://www.biztoskezdet.hu/uploads/attachments/Biztos_Kezdet_Kotet_I_belivek_kis_felbontas.pdf Letöltés: 2012. október 31.
- Kelemen Elemér (2002): Hagyomány és korszerűség. Oktatáspolitikai a 19–20. századi Magyarországon. Oktatáskutató Intézet – Új Mandátum, Budapest.
- Kelemen Elemér (2007): A tanító a történelem sodrában. Iskolakultúra, Pécs.
- Kelemen Elemér (2009): A dualizmus kori magyar oktatáspolitikai nemzetiségi vonatkozásai In: Neveléstörténet, 6. 1–2. 27–40.
- Kereki Judit és Lannert Judit (2009, szerk.): A korai intervenció intézményrendszer hazai működése. Kutatási zárójelentés. TÁRKI-TUDOK
http://www.fszk.hu/opi/szolgalatas/korai-intervencio/FINAL_0302_MODOSITOTT_Zarotanutmany_KORINT.pdf Letöltés: 2012. október 31.
- Márkus Éva (2008): A nemzetiségi kultúrához való aktív kötődés vizsgálata a magyarországi német diákok körében. In: Márkus Éva (2008, szerk.): „Tolle et lege”. Köszöntő kötet Bodó Sándornénak. ELTE TÓFK Tudományos Közleményei XXXI. Trezor Kiadó, Budapest. 215–236.
- Márkus, Éva (2006): A magyarországi németek oktatási helyzete. In: Bodó Edit (szerk.): „Kulcs Európához” Az idegen nyelvi és német nemzetiségi képzés a tanítóképzés elmúlt 15 évében. Budapest. 47–66.
- Márkus, Éva (2010): Zur Volkskunde der Ungarndeutschen. Ein Lehr- und Arbeitsbuch für die Studenten der Nationalitätengrundschnullehrer- und -kindergärtnerinnenbildung. Trezor Kiadó, Budapest.
- Mikonya György (2002): Az evangélikus pedagógusképzés alakulása a sajtó tükrében. In: Szabolcs Éva és Mann Miklós (2002, szerk.): Magyar neveléstörténeti tanulmányok I. Eötvös József Könyvkiadó. 9–26.
- Mikonya György (2006): Pedagógiai életképek az 1945 utáni magyar nevelés történetéből. In: Szabolcs Éva (2006, szerk.): Pedagógia és politika a XX. század második felében Magyarországon. Eötvös József Könyvkiadó. 59–113.
- Mikonya György (2011): Folytonosság és törések az evangélikus tanítóképzés történetében. In: Pinczésné Palásthy Ildikó (szerk.): A református tanítóképzés múltja, jelene, jövője. Debrecen. Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, Debrecen. 47–52.
- Németh András (1990): A magyar tanítóképzés története, 1775–1975. Főiskolai füzetek. 11. sz. Zsámbék.
- Podráczky Judit (2007): Óvodaügy a 19. századi magyar társadalomban. ELTE PPK, Budapest. (Doktori értekezés.)
- Szilvási Léta (2011): Nézőpontok, elméletek, gyakorlatok – A magyar Biztos Kezdet program előzményei és megvalósulása. In: [Sine nomine] (szerk.): A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés szinterei. Biztos kezdet Kötetek I. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet. 28–75.

- Teresa A. Byington and Michelle T. Tannock (2011): Professional Development Needs and Interests of Early Childhood Education Trainers.
<http://ecrp.uiuc.edu/v13n2/byington.html> Letöltés: 2012. október 31.

4. A VÁLTOZÓ KULTÚRA ÉS A KORA GYERMEKKORI NEVELÉS

Tantárgyfelelős: Lehmann Miklós

Oktatók: Benczik Vilmos, Demeter Katalin, Lehmann Miklós, Mikonya György

A kurzus célja, a 21. századi kultúra jelenségei és változásai kora gyermekkori nevelésre gyakorolt hatásainak több szempontú elemzése, a különböző kulturális, nyelvi, vallási identitású közösségek kölcsönös megértésével a családi és intézményi eszocializáció támogatásának elősegítése.

Tematikai elemek

- a 21. századi kultúra jelenségeinek kutatása a kora gyermekkori nevelés nézőpontjából,
- kommunikációs technológiaváltások: az ikonikus fordulat, a másodlagos szóbeliség, a digitálizáció fény- és árnyoldalai; kép és szöveg szerepváltozásai a társadalmi kommunikációban, ennek lehetséges hatása a kora gyermekkori gondolkodás, valamint a kommunikációs kompetenciák fejlődésére,
- a média szerepe a kora gyermekkori szocializációban; a kisgyermek kulturális környezetének meghatározó elemei: az animáció, a gyermekfilm, a televíziós programok; a virtualizáció térnyerése: a számítógépes játékok és az interaktív környezet,
- a szociolingvisztika relevanciája a kora gyermekkori nevelésben,
- a kritikai gondolkodás kialakulásának támogatása a filozófiai hagyomány sajátos módszereit követő közösségi tevékenységformákkal – a gyermekfilozófia,
- új vallásos mozgalmak és a kora gyermekkor; az új vallásos mozgalmak megjelenése az iskolai életben, ezek speciális oktatási módszerei; az új vallásos mozgalmak iskolai megjelenésének hatása a tanári tevékenységre, ezek következményeinek megismerése és kezelése.

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, szakirodalom feldolgozása, egyéni vagy csoportreferátum megtartása

Szakirodalom

- Balázs Géza és H. Varga Gyula (2009, szerk.): Ikonikus fordulat a kultúrában. Magyar Szemiotikai Társaság – Líceum Kiadó, Budapest – Eger.
- Benczik Vilmos (2001): Nyelv, írás, irodalom kommunikációelméleti megközelítésben. Trezor Kiadó, Budapest.
- Davidson, Cathy N. and Goldberg, David Theo (2009): The Future of Learning Institutions in a Digital Age. The MIT Press, Cambridge – Massachusetts.

- Demeter Katalin (2010): Gyermekfilozófiai mozaikok. Többlbet. Az Erdélyi Magyar Filozófiai Társaság folyóirata. (Októberi, tematikus szám.)
- Erikson, Erik H. (2002): Gyermekkor és társadalom. Osiris Kiadó, Budapest.
- Flusser, Vilém (1997): Az írás. Van-e jövője az írásnak? Balassi Kiadó – BAE Tartóshullám – Intermedia, Budapest.
- Huntigton, Samuel P. (1998): A civilizációk összecsapása és a világrend alakulása. Európa Kiadó, Budapest.
- Jaspers, Karl (1959): Vom Ursprung und Ziel der Geschichte. Fischer Bücherei, Frankfurt am Main.
- Koestler, Arthur (1996): Alvajárók. Európa Kiadó, Budapest.
- Lehmann Miklós(2008): A dinamikus elme. Trezor Kiadó, Budapest.
- Manherz Károly (1998, szerk.): A magyarországi németek. Változó Világ 23. Útmutató Kiadó, Budapest.
- McLuhan, Marshall (1964): Understanding Media: The Extensions of Man. McGraw Hill, New York.
- McLuhan, Marshall (2001): A Gutenberg-galaxis. A tipográfiai ember létrejötte. Trezor Kiadó, Budapest.
- Mikonya György és Szarka Emese (2009, szerk.): Új vallásos mozgalmak és a pedagógia. Sajátos nevelési problémák az iskolában. Eötvös Kiadó, Budapest.
- Nyíri Kristóf (2001, szerk.): A 21. századi kommunikáció új útjai. Tanulmányok. MTA Filozófiai Kutatóintézete, Budapest.

A PEDAGÓGUSI PRAXIS, A GYAKORLAT KUTATÁSA PROGRAMKÖZI TEMATIKUS MODUL

Modulfelelős: Szivák Judit

Alapelvek, célok

A modul célja a szaktárgyi pedagógiák rendszerével való ismerkedés során, hogy a hallgatók megtanulják elhelyezni a szaktárgyi pedagógiákat a neveléstudomány egész rendszerében, a szaktárgyi pedagógiák közös problémafelvetéseivel való ismerkedés alapján képessé váljanak arra, hogy saját szaktárgyi pedagógiai elemzéseik során felhasználják az ilyen tevékenységhez kiindulópontként szolgáló általános pedagógiai ismereteket. képes a mai neveléstudományi kutatásokban érvényesülő oktatásméleti paradigmák alapvető jellemzőinek, alapelveinek és fogalmi struktúrájának saját kutatásaiban történő felhasználására. Alapelve, hogy a kutató, kutató pedagógus pedagógiai elemzés és problémafelvetése során felhasználni és integrálni az általános pedagógiai ismereteket és az interdiszciplináris vonatkozásokat egyaránt. A modul tanítása során cél, hogy a hallgatók képessé váljanak a mai pedagógia, a felsőoktatásban az oktatói gyakorlatra irányuló kutatásokban érvényesülő oktatásméleti paradigmák alapvető

jellemzőinek, alapelveinek és fogalmi struktúrájának saját kutatásaikban történő felhasználására.

A programközi tematikus modul felépítése

1. A reflektív gondolkodás
2. Általános oktatásmélet és szaktárgyi pedagógiák
3. Tanítás és tanulás digitális környezetben
4. Tanulás- és tanítás kutatása a felsőoktatásban
5. Tanulás- és tanítás kutatása, tanuló és pedagóguskutatás a közoktatásban
6. Tanórakutatás, osztálytermi és iskolakutatás

1. A reflektív gondolkodás

Tantárgyfelelős: Szivák Judit

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a reflektív paradigma megjelenését és szerepét a tanuláskutatásokban, a pedagógus és pedagógusképzés, valamint a tanulás kutatásokban, megértsék a reflektív tanulás hatását a tanárok szakmai felkészítésében, a tanárképzési modellek átalakulásában és a szervezeti tanulásban. Célja továbbá, hogy tisztában legyenek a reflektív gondolkodás jelentőségével a pedagógus szakmai fejlődése kapcsán és tudatosan alkalmazzák kutató és fejlesztő tevékenységeik során a reflektív gondolkodás és gyakorlat megismerésében és fejlesztésében bevált módszereket, technikákat.

Tematikai elemek

- A fogalom a köznyelvben, a praxisban és a tudományban
- Pedagóguskutatás, tanárképzés, tanulás kutatás - a reflektív paradigma megszületése
- A nézetek hatása a reflektív gondolkodásra
- Fogalomrendszerek (nézet, attitűd, előítélet, sztereotípiák, prekoncepció, érték)
- A reflektivitás szerepe a gondolkodásban és cselekvésben
- A tanulás reflektív eleme a személyes és szervezeti szinten (one-, double-, three-loop learning modell, Senge 4. alapelve)
- A reflektív gondolkodás feltárásának és fejlesztésének módszerei
- A reflektivitás gátjai
- Szakmai reflexió
- A reflektálás meta szintje

Tanulásszervezés

előadás, vita, megbeszélés, reflektív gyakorlatok, szimulációk

Követelmények

idegen nyelvű szakirodalom kritikai elemzése és bemutatása a reflektivitás módszertana témakörből; a reflektív gondolkodás folyamatának (modelljének) feltárása, feltáró eszköz kidolgozása és kipróbálása és a reflektív gondolkodás diagnosztikája, feltáró eszköz kidolgozása és kipróbálása

Szakirodalom

- Bárdossy Ildikó, Dudás Margit és Pethőné Nagy Csilla (2002): *A kritikai gondolkodás fejlesztése*. Pécsi Tudományegyetem.
- Calderhead, J. (1996): Teachers: Beliefs and Knowledge. In: Calfee, R. és Berliner D. (ed.): *The Handbook of Educational Psychology*. MacMillan, New York. 709–725.
- Clark, C. and Peterson, P. (1986): Teachers' thought processes. In: Wittrock, M. (ed.): *Handbook of Research on Teaching*. 3rd edition. MacMillan, New York. 255–296.
- Falus Iván (2006): *A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai*. Gondolat, Budapest.
- Hammerness, K. (2005): How Teachers Learn and Develop, In: Darling-Hammond, L. and Bransford, J. (ed.): *Preparing Teachers for a Changing World*. Jossey-Bass, San Francisco. 358–389.
- Kimmel Magdolna (2009): *A reflektív tanárképzési modell a gyakorlatban*. ELTE PPK, Budapest. (Doktori disszertáció.)
- Korthagen, F. A. J. and Wubbels, Th. (1996): Characteristics of reflective practioners: towards an operatization of the concept of reflection. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*. 1. 51–72.
- Szivák Judit (2003): *A reflektív gondolkodás fejlesztése*. Gondolat, Budapest.
- Szivák Judit (2003): *A pedagógus gondolkodás-kutatás módszerei*. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Vámos Ágnes (2003): *Metafora a pedagógiában*. Gondolat, Budapest.

2. Általános oktatáselmélet és szaktárgyi pedagógiák

Tantárgyfelelős: Nahalka István

A kurzus célja, hogy differenciált módon biztosítsa a résztvevő doktori hallgatók számára a doktori tanulmányokhoz, valamint kutatómunkájukhoz szükséges oktatáselméleti háttértudást és bevezetést nyújtson a szaktárgyi pedagógiák közös, általános ismeretrendszerébe, elhelyezve egyben a szaktárgyi pedagógiai kutatásokat és fejlesztéseket a neveléstudomány diszciplináris rendszerében. Az általános oktatáselméleti-, valamint a szaktárgyi pedagógiákkal kapcsolatos tájékozódás nem válik el egymástól. A szaktárgyi pedagógiákkal való foglalkozás adja a konkrét kurzus tematikáját, azonban a kurzus elején fel kell mérni a hallgatók előzetes tudását az oktatáselméleti alapokat illetően, majd differenciált módon, egyénileg szükséges megállapítani, hogy melyik hallgatónak milyen jellegű, milyen tematikájú önálló tanulásra van szüksége e téren, figyelembe véve a hallgató saját kutatási területéből adódó szükségleteket. Az általános oktatáselméleti kérdések kontaktórákon történő

feldolgozása pedig a szaktárgyi pedagógia kérdéseivel való foglalkozásba ágyazódik be, hiszen a szaktárgyi pedagógia problémaköreinek feldolgozása során is a legfontosabb feladat a közös oktatáselméleti alapok tisztázása.)

Tematikai elemek

- tanulásértelmezés, tanuláselméletek és paradigmák.
- a tanítás elméletei
- a tanítási-tanulási folyamatok tervezésének, szervezésének, kivitelezésének és értékelésének társadalmi háttere (beágyazottsága, meghatározottsága).
- a tanulók sajátosságai, differenciáltság, a differenciális pedagógia háttere
- a pedagógus szerepe.
- tantervelmélet, tantervfejlesztés, tartalmi szabályozás.
- LeO szemlélet, a tanulás eredményességének meghatározói, tervezési folyamatok.
- a tanulás eredményeinek értékelése, fejlesztő értékelés, a tanulás eredményessége vizsgálatának szerepe a pedagógusok és az intézmények pedagógiai munkája hatékonyságának vizsgálatában.
- alapvető metodikai kérdések: módszertani sokszínűség, a társadalmi tevékenységek tanulási tevékenységekké transzformálása, a differenciálás módszertana, együttműködés, a tanulás kooperatív módja.

Tanulásszervezés

az oktatáselmélet alapkérdéseivel való foglalkozás a hallgatók egyéni szükségletei szerint: előzetes tudás felmérésén alapuló egyéni tanulási programok kidolgozása, a hallgatók egyéni önálló tanulása, konzultációs lehetőség biztosítása a kurzus irányítója részéről; a szaktárgyi pedagógiák problémakörével való foglalkozás: rövidebb előadások, magyarázatok, megbeszélések a teljes csoporttal, az egymáshoz közeli tantárgyakkal foglalkozó hallgatókból kiscsoportok alakításával az általános oktatáselméleti kérdések szaktárgyi pedagógiai ismeretekké való transzformálására vonatkozóan feladatok kiadása, a kiscsoportok eredményeinek bemutatása

Követelmények

az általános oktatáselméleti kérdésekkel való egyéni foglalkozáshoz a tanulási tervre vonatkozó javaslat önálló elkészítése, ehhez szakirodalom önálló összeállítása, majd a

program végrehajtása, és annak eredményéről egy maximum 30 000 leütést tartalmazó összefoglaló készítése; a szaktárgyi pedagógiai ismeretkörrel való foglalkozás szempontjából: egy szaktárgyi pedagógiai kérdéskör kiválasztása (lehetőleg a hallgató saját kutatási programjához kapcsolódóan), és e kérdéskör pedagógiai elemzése az általános oktatáseméleti elemek megjelenése, transzformációja szempontjából

Szakirodalom

Csapó Benő (2003): *A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
Falus Iván (2002, szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Heacox, D. (2006): *Differenciálás a tanításban, tanulásban*. Szabad Iskolákért Alapítvány, Budapest.

János Gordon-Győri, Ágnes Boreczky, Erzsébet Czachesz-, Ágnes Vámos (2011): Multicultural education in Hungary. In: *Cultural diversity in the classroom – A European Comparison*. (eds. Julia Athena Spinthorakis, John Lalor, Wolfgang Berg (ed.) Verlag für Sozialwissenschaften in Wiesbaden. 29-45.

Juhász Krisztina (2010): *Komprehenzív iskolafejlesztés*. Educatio Kiadó, Budapest.

Kerber Zoltán (2004, szerk.): *Tartalmak és módszerek az ezredforduló iskolájában*. OKI, Budapest.

Lannert Judit és Nagy Mária (2006, szerk.): *Eredményes iskola. Adatok és esetek*. OKI, Budapest. <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=EredmenyesIskola> Letöltés: 2011.szeptember 11.

M. Nádas Mária (2001): *Adaptivitás az iskolában*. Comenius Bt., Pécs.

M. Nádas Mária (2003): *Projektoktatás*. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár. Gondolat Kiadó, Budapest.

Mező Ferenc (2004): *A tanulás stratégiája*. Pedellus Novitas Kft., Debrecen.

Nahalka István (2002): *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Radnóti Katalin és Nahalka István (2002): *A fizikatanítás pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Rapos Nóra, Gaskó Krisztina, Kálmán Orsolya és Mészáros György (2011): *Az adaptív-elfogadó iskola koncepciója*. OFI, Budapest.
<http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&ved=0CCkQFjAB&url=http%3A%2F%2Ftamop311.ofi.hu%2Fkiadvanyok%2Fadaptiviskola&ei=HyxQ>

UPbKK4zHswbcw4HYDA&usg=AFQjCNErrJkJ5_Ot6ksNIu2b-

aonRaMTdw&sig2=orcozxwWtM0xS5tYcaNuXw Letöltés: 2012. szeptember 11.

Reigeluth, C.M. és Carr-Chellman, A.A. (2009): *Instructional-Design Theories and Models. Volume III. Building a Common Knowledge Base*. Routledge, New York és London.
http://ocw.metu.edu.tr/file.php/118/Reigeluth_greenbookIII_chap1_2.pdf Letöltés: 2012.szeptember 11.

Schulman, L.S. (1986): Those Who Understand: Knowledge Growth in Teaching. *Educational Researcher*, 15. 2. sz. 4–14.
http://www.itp.wceruw.org/documents/Shulman_1986.pdf Letöltés: 2012. szeptember 10.

Smith P. és Ragan, T.J. (1998): *Instructional Design*. John Wiley & Sons, New York.
<http://peoplelearn.homestead.com/MEdHOME2/BrainCognition/Instruc.Design.Smith.Ragan.pdf> Letöltés: 2012. szeptember 11.

Sternberg, R.J. és Ben-Zeev, T. (1996): *A matematikai gondolkodás természete*. Vince Kiadó, Budapest.

Vámos Ágnes (2003): A pedagógusok értékelés-fogalmának elemzése metaforahálójával. In: *A pedagógusok pedagógiája*. (szerk.: Golnhofer Erzsébet - Nahalka István) Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 283-306.

Vámos Ágnes (2003): Értékelés az iskolában. In: *A pedagógusok pedagógiája*. (szerk.: Golnhofer Erzsébet - Nahalka István) Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 261-281.

3. TANÍTÁS ÉS TANULÁS DIGITÁLIS KÖRNYEZETBEN

Tantárgyfelelős: Ollé János

A kurzus célja, az információs társadalom hatására változó oktatási kultúra sajátosságaiból kiindulva a neveléstudományi szempontból releváns alapfogalmakat járja körbe, illetve ezekre építve értelmezi a hagyományos és digitális kultúra kapcsolatát, részletesen bemutatja az oktatás résztvevői számára megfogalmazott elvárásokat. Kiemelt célja, hogy az online tevékenységek, a digitális kultúra interaktív alakítása és a hétköznapi életvezetés közötti kapcsolatot felhasználva bemutassa az egyén közösségi tudás formálásában betölthető szerepét és ennek szükségességét. A kurzus kitekintést ad az intézményesült oktatás mellett formálódó nyílt tanulásra és annak tevékenységközpontúságára

Tematikai elemek

- oktatási kultúra az információs társadalomban
- digitális műveltség, digitális kultúra
- tanári és tanuló szerepek, kompetenciarendszerek korszerű oktatási környezetben
- digitális állampolgárság
- produktivitás és elektronikus tananyagfejlesztés, médiaműveltség
- tevékenységközpontú tanulási környezetek, nyílt oktatás

Tanulásszervezés

a hallgatók nyílt, online környezetben egyéni és csoportmunkában dolgozzák fel a tematikai elemekhez rendelt oktatási tartalmat. Az interaktív forrásfeldolgozáshoz, a megbeszéléshez kooperatív tevékenységet támogató tanulási környezetet használhat, az egyéni produktumokat egy csoportblogon keresztül önálló blogbejegyzésben osztják meg egymással, illetve a nyilvánossággal.

Követelmények

A közös tevékenységekben való interaktív részvétel online és web 2.0 alkalmazások használatával, önálló írásos, vagy nem szövegalapú produktumok elkészítése és megosztása, a tanulási folyamat során végzett tevékenység naplózott megosztása online környezetben.

Szakirodalom

- Antal Péter, Forgó Sándor és Kis-Tóth Lajos (2011): Elektronikus tananyagfejlesztés. Líceum Kiadó, Eger.
- Csepeli György és Prazsák Gergő (2010): Örök visszatérés? Társadalom az információs korban. József Műhely, Budapest.
- ISTE.NET-A (2011): National Educational Technology Standards for Administrators. International Society for Technology in Education. <http://bit.ly/wD6oaj> Letöltés: 2012. szeptember 15.
- ISTE.NET-C (2011): National Educational Technology Standards for Coaches. International Society for Technology in Education. <http://bit.ly/wAG4dQ> Letöltés: 2012. szeptember 15.

- ISTE.NET-S (2011): National Educational Technology Standards for Students. International Society for Technology in Education. <http://bit.ly/xC1dOQ> Letöltés: 2012. szeptember 15.
- Kárpáti, A. (2011): Digital Literacy in Education. UNESCO Policy Brief. UNESCO Institute for Information Technologies in Education, Moscow. <http://bit.ly/wcKDHM>
- Komenczi Bertalan (2009): Elektronikus tanulási környezetek. Gondolat Könyvkiadó, Budapest. Letöltés: 2012. szeptember 15.
- Mossberger, K., Tolbert, J.C, and McNeal, S.R. (2008): Digital Citizenship. The Internet, Society, and Participation. The MIT Press Cambridge, Massachusetts – London.
- Ohler, Jason (2010): Digital Community, Digital Citizen. Corwin, London.
- Ollé János (2011): A digitális állampolgárság értelmezése és fejlesztési lehetőségei. Oktatás-Informatika, 2. 3–4. sz.
- Ollé János, Papp-Danka Adrienn és Lévai Dóra (2012): Oktatás-informatikai módszerek. Tanítás és tanulás az információs társadalomban. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Pintér Róbert (2007, szerk): Az információs társadalom. Gondolat – Új Mandátum, Budapest.
- Ribble, M. (2011): Digital Citizenship in Schools. Second Edition. International Society for Technology in Education. Eugene, Washington.
- Talyigás Judit (2010, szerk.): Az Internet a kockázatok és mellékhatások tekintetében. SCOLAR, Budapest.

4. TANULÁS- ÉS TANÍTÁS-KUTATÁS A FELSŐOKTATÁSBAN

Tantárgyfelelős: Kálmán Orsolya és Szivák Judit

Tanulás a felsőoktatásban

A kurzus célja. A tantárgy célja a közoktatás és a felsőoktatás közötti átmenet, a felsőoktatási szocializáció, a tanulmányok elején az 1. évesek, illetve a munka világába kilépők, közben a felmorzsolódók, átjelentkezők, halasztók stb. illetve a munka világából a felsőoktatásba visszatérők kutatása. A tantárgy a szélesen értelmezett pedagógusképzésben folyó tanulást és tanítást különösen fontos tematikai iránynak tartja. Az eziránt érdeklődő doktorandszok érdeklődése szerint a hallgatói és az oktatói orientációk, kölcsönhatások kaphatnak képzési támogatást. Cél, hogy a tantárgy a tanulás- és tanítás kutatásában nyújtson konkrét segítséget

a problémafelvetéstől a mintaválasztáson át az adatok, információk begyűjtéséig, majd az értelmezéséig, a következtetések levonásáig és az eredmények közléséig. Lehetővé tesz egy-egy módszerben való elmélyülést mind a kvalitatív, mind a kvantitatív paradigma mentén. Törekszik annak bemutatására, hogy a pedagógiai kutatásban a választott értelmező rendszeren belül sokféle módszer és eljárás van. A tantárgy segítséget nyújthat a doktori hallgatónak a felsőoktatásban végzett oktatói munka eredményes ellátásához, a felsőoktatási kurzus tanulási eredményességének támogatásában a tervezés, szervezés és értékelés területein, különös tekintettel a tanulásszervezési és módszertani megoldásokra.

Tematikai elemek:

- Tanulás a felsőoktatásban, hallgatóvá válás
- Hallgatói életszakaszok, felsőoktatásai pályafutás
- Hallgatói szerepek, értelmiségi szocializáció
- A tanulási eredmények alapú felsőoktatás

Tanulásszervezés

Műhelymunka keretében a hallgatókkal történt egyeztetés után alakul ki.

Követelmények

Írásbeli és/vagy szóbeli produkció a saját érdeklődés, téma, kutatás valamint a szakirodalom alapján, s ennek elhelyezése a közösen kialakított fogalomrendszerben, kontextusban – műhelybeli kritikai vita és reflexió után.

Szakirodalom

Dóczi-Vámos Gabriella, Gaskó Krisztina és Szivák Judit (2012): A hallgatók hangja. In: Vámos Ágnes és Lénárd Sándor (szerk.): *Képzési program és szervezet Magyarországon a bolognai folyamat kezdetén. A BaBe-projekt (2006–2011)*. Eötvös Kiadó. Budapest. 181–221.

Falus Iván (2006): *A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Falus Iván (2007, szerk.): *A tanárrá válás folyamata*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Halász Gábor és Vágó Irén (2011, szerk.): *Jelentés a közoktatásról 2010*. OFI, Budapest. 8. fejezet.

Fielding, H. (2010): *Transformative Approaches to Student Voice: Theoretical Underpinnings*,

recalcitrant Realities. In: Campbell, Anne and Groundwater-Smith, Susanne (2010, ed.): *Action Research in Education*. SAGE Publications Ltd., London – California – New Delhi – Singapore. 3. vol. 83–103.

Furlong, J.- Oancea, A. (2005): Assessing Quality in Applied and Practice-based Educational Research. A Framework for Discussion. Oxford University Department of Educational Studies.

Gaskó Krisztina és Kálmán Orsolya (2012): Tanulás a felsőoktatásban. In: Vámos Ágnes és Lénárd Sándor (szerk.): *Képzési program és szervezet Magyarországon a bolognai folyamat kezdetén. A BaBe-projekt (2006–2011)*. Eötvös Kiadó. Budapest. 153–181.

Spronken-Smith, R. (2008): Experiencing the Process of Knowledge Creation: The Nature and Use of Inquiry-Based Learning in Higher Education. 3. Vol. 255–271.

Szivák Judit (2003): *A reflektív gondolkodás fejlesztése*. Gondolat Kiadói Kör. ELTE Módszertani Sorozat, Budapest.

[Sine nomine] (2003): *The teaching profession in Europe: Profile, trends and concerns. General lower secondary education*. Vol. 3. The Working conditions and pay. Eurydice, Brussels.

Varga Júlia (2007): Kiből lesz ma tanár? *Közgazdasági Szemle*, 54. 7–8. sz. 609–627. <http://www.mktudegy.hu/?q=system/files/VargaJ.pdf> Letöltés: 2012. október 30.

Vámos Ágnes (2008): A kezdő tanár mint hős; a mese és a pedagógia felhasználása. *Iskolakultúra*, 18. 1–2. sz. 24–38.

Vámos Ágnes és Kálmán Orsolya (2009): Kikből lesznek tanárok? In: H. Nagy Anna (szerk.): *Az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar szerepe az átalakuló tanárképzésben*. ELTE PPK, Budapest. 23–35.

http://issuu.com/elteppk/docs/pedago_giai_e_s_pszicholo_giai_kar_szerepe_az_a_ta?mode=embed&layout=http%3A%2F%2Fskin.issuu.com%2Fv%2Flight%2Flayout.xml&showFlipBtn=true Letöltés: 2011. december 15.

Vámos Ágnes és Halász Gábor (2010, szerk.): A tanulási eredmények alkalmazása a felsőoktatási intézményekben 2. Bologna Füzetek 6. Tempus Közalapítvány és ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest.

Oktatói kompetenciák és feladatok a felsőoktatásban**- a képző képzése -****A tantárgy célja:**

A tantárgy segítséget nyújthat a doktori hallgatónak a felsőoktatásban végzett oktatói munka eredményes ellátásához, a felsőoktatási kurzus tanulási eredményességének támogatásában a tervezés, szervezés és értékelés területein, különös tekintettel a tanulásszervezési és módszertani megoldásokra.

Tematikai elemek:

- tanulás a felsőoktatásban
- a tanulási eredmények alapú oktatás
- oktatói kompetenciák
- felsőoktatás pedagógiai módszerek

Tanulásszervezés: előadás, vita, megbeszélés, módszertani gyakorlatok, reflektív elemzések

Követelmények: módszertani foglalkozás tervezése, megtartása és reflektív feldolgozása, portfólió készítése

Szakirodalom:

Bates, A. W.; Poole, Gary (2003): *Effective Teaching with Technology in Higher Education*. Foundations for Success. Jossey-Bass, Indianapolis

Commission Staff Working Paper Action Plan on Adult Learning (2011): Achievements and Results 2008-2010. Cedefop.

Dearing, Ron (1997): *Higher education in the learning society*. Leeds, England: National Committee of Inquiry into Higher Education.

http://eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/simpleSearch.jsp?_pageLabel=ERICSearchResult&_urlType=action&newSearch=true&ERICExtSearch_SearchType_0=au&ERICExtSearch_SearchValue_0=%22Dubin+Robert%22

Dubin, Robert; Taveggia, Thomas C. (1968): *The Teaching-Learning Paradox: A Comparative Analysis of College Teaching Methods*.

Kraiciné Szokoly Mária (2006): A felnőttképzésben dolgozó tanárok szakmai kompetenciái. HEFOP, Budapest.

Kraiciné Szokoly Mária (2004): Felnőttképzési módszertár. ÚMK, Budapest

MacKenzie, Norman (1970): *Teaching and Learning. An Introduction to New Methods and Resources in Higher Education*. International Association of Universities, Paris, France

Newble, David; Cannon, Robert (1995): *A Handbook for Teachers in Universities & Colleges: A Guide To Improving Teaching Methods*. Third Edition. Kogan Page, London N1 9BR, England, United Kingdom.

Vámos Ágnes és Halász Gábor (2010): A tanulási eredmények alkalmazása a felsőoktatási intézményekben 2. Bologna Füzetek 6., Tempus Közalapítvány és ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest.

TÁMOP-4.1.4-08/1-2009-0002 „Minőségfejlesztés a felsőoktatásban”

Felsőoktatási-anndragógiai-pedagógiai elemzés – kutatási
jelentés http://femip.hu/c/document_library/get_file?p_l_id=10203&folderId=22823&name=DLFE-701.pdf

Tom Bournier and Steve Flowers (1997): *Teaching and Learning Methods in Higher Education: A Glimpse of the Future. Reflections on Higher Education* (A Journal of the Higher Education Foundation) Vol 9, 1997, Pages 77 - 102

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.117.6294&rep=rep1&type=pdf>

5. A tanulás és tanítás kutatása, tanuló- és pedagóguskutatás a közoktatásban

Tantárgyfelelős: Szivák Judit és Nahalka István

A kurzus célja támogatást nyújtani azoknak a doktoranduszoknak, akik a pedagógus-szakma művelése, a pedagógussá válás és életút kutatása iránt érdeklődnek vagy a tanuló esetében a tanulóvá válás, a tanulói szerepek, tanulói életutak iránt a köznevelésben. A tantárgy a tanulást és/vagy a tanítást tantárgyi pedagógiai vagy általános jelenséggént is értelmezi – a hallgatói érdeklődés és kutatási irányok függvényében. Cél, hogy a tanulás- és tanítás kutatásában nyújtson konkrét segítséget a problémafelvetéstől a mintaválasztáson át az adatok, információk begyűjtéséig, majd az értelmezéséig, a következtetések levonásáig és az eredmények közzétételéig. Lehetővé tesz egy-egy módszerben való elmélyülést mind a kvalitatív, mind a kvantitatív paradigma mentén. Törekszik annak bemutatására, hogy a pedagógiai kutatásban a választott értelmező rendszeren belül sokféle módszer és eljárás van.

Tematikai elemek

- tanárkutatás, pedagógus-kutatás,
- szaktárgyi pedagógia, szaktárgyi didaktikák
- tanítási gyakorlat, pedagógus professzió és praxis
- a tanulókutatás, tanulói szerepek, életutak
- tanulói sajátosságok a különböző tantárgyak tanulásában
- a tanulást befolyásoló tényezők, a tanulás hatásmechanizmusai (motiváció, érzelmek, tanulási terek, stb.)
- az újmédia: technológia és tanulás, újmédia és hálózat alapú kommunikáció,
- a tradicionális és a progresszív elektronikus tanulási környezet különbségei
- tradicionális, konstruktivista, komplementer és problémaközpontú elektronikus (személyes PLE) tanulási környezetek

Követelmények

A hallgató kutatása szempontjából releváns szakirodalom feldolgozása, elméleti alapozás vagy irodalmi áttekintés céljából, s előrehaladott kutató esetében kutatási terev és eszköz készítés vagy részkutatás, vizsgálat elvégzése és az eredmények értelmezése.

Szakirodalom

Annetta, L. A., Folta, E. and Klesath, M. (2010): *V-Learning. Distance Education in the 21st Century Through 3D Virtual Learning Environments*. Springer, Dordrecht, Heidelberg – London – New York.

Benedek András (2008, szerk.): *Digitális pedagógia*. Tanulás IKT környezetben. Typotex Kiadó, Budapest.

Forgó Sándor (2011): Az új média, technológiák és tanulás. In: Ollé János (szerk.): *III. Oktatás-Informatikai Konferencia. Tanulmánykötet*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 103–111.

George Siemens (2006): *Knowing Knowledge*. www.knowingknowledge.com Letöltés: 2012. szeptember 15.

Golnhofer Erzsébet és Szabolcs Éva (2010): Gyermekkorok térben és időben. In: Szabolcs Éva (szerk.): *Neveléstudomány – reflexió – innováció*. Gondolat Kiadó, Budapest. 188–204.

Nagy Lászlóné (2010): A kutatásalapú tanulás/tanítás ('inquiry-based learning/teaching', IBL) és a természettudományok tanítása. *Iskolakultúra Online 1*. <http://www.iskolakultura.hu/iol/nagy.pdf> Letöltés: 2012. szeptember 7.

- Kimmel Magdolna (2006): A tanári reflexió korlátai. *Pedagógusképzés*, 4. 3–4. sz. 35–51.
- Komenczi Bertalan (2009): *Elektronikus tanulási környezetek*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Kulcsár Zsolt (2009): Hálózati tanulás. *Oktatás-Informatika*, 1. 1. sz. 4–14.
- Nelson, B.C and Erlandson, B. E (2012): *Design for Learning in Virtual Worlds (Interdisciplinary Approaches to Educational Technology)*. Routledge, New York.
- Korthagen, F. A. J. (2004): Search of the Essence of a Good Teacher: Towards a More Holistic Approach in Teacher Education. *Teaching and Teacher Education*. 1. No.77–98.
- Ligeti György és Márton Izabella (Sine anno): *Diákjogok és pedagógusjogok az iskolában, Az Oktatási Minisztérium Oktatási Jogok Miniszteri Biztosának Hivatala megbízásából a Kurt Lewin Alapítvány által a 2000–2001-es tanév során végzett országos szociológiai kutatás*. http://www.oktbiztos.hu/kutatasok/diakjog/dj_00.htm Letöltés: 2012. szeptember 7.
- Nagy Mária (Szerk., 1998): *Tanári pálya és életkörülmények. Tanulmánykötet*. Országos Közoktatási Intézet – Okker Kiadó, Budapest.
- OECD (2007): *A tanárok számítanak. A hatékony pedagógusok pályára vonzása, fejlesztése és pályán tartása*. Oktatási és Kulturális Minisztérium, Budapest.
- Neuman, D. (2011): *Learning in Information-Rich Environments. I-LEARN and the Construction of Knowledge in the 21st Century*. Springer, New York – Dordrecht – Heidelberg – London.
- Réthy Endréné (2003): *Motiváció, tanulás, tanítás. Miért tanulunk jól vagy rosszul?* Nemzeti Tankönyv Kiadó, Budapest.
- Roberts, A. and Nash, J (2010): Enabling Students to Participate in School Improvement through a Students as Researchers Programme. In: Campbell, Anne and Groundwater- Sallay Hedvig (1995): Tanári szerepek percepciója: egy általános iskolai felmérés tanulságai. *Magyar Pedagógia*, 95. 3–4. sz. 201–227.
- Smith, Susanne (2010, ed.): *Action Research in Education*. SAGE Publications Ltd. London – California – New Delhi – Singapore.
- Vágó Irén (2007). Nyelvtanulási utak Magyarországon. In: Vágó Irén (szerk.): *Fókuszban a nyelvtanulás*. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet. Budapest. 137–174.
- Ollé János (2012): *Virtuális környezet, virtuális oktatás*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Ollé János, Papp-Danka Adrienn és Lévai Dóra (2012): *Oktatás-informatikai módszerek. Tanítás és tanulás az információs társadalomban*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Russel, D. (2010, szerk.) *Cases on Collaboration in Virtual Learning Environments: Processes and Interactions*. Information Science Reference. IGI Global.
- Spector, J. M., Ifenthaler, D. and Isaiás, P. K. (2010, szerk.): *Learning and Instruction in the*

Digital Age. Springer, New York – Dordrecht – Heidelberg – London.

6. Tanórákutató, osztálytermi és iskolakutató

Tantárgyfelelős: Vámos Ágnes

A tantárgy célja: olyan hallgatói kutatáshoz segítséget nyújtani, amelyek iskolai környezetben, osztályteremben tanórán folynak. Ide tartozhatnak a különböző tanulókutatások és tantárgyi kutatások is. A tantárgy megmutatja az e téren érvényesülő hazai és nemzetközi trendeket, alapvetően a participatív és résztvevő kutatásokat, akciókutatásokat mint paradigmákat és mint technikákat egyaránt.

Tematikai elemek

A probléma-alapú és a kutatásalapú tanulás

Akciókutatások története és tipológiája

Tanórákutató, pedagógusok osztálytermi megfigyeléseinek technikái

Osztálytanítók osztálykutatása, óvodai csoportfoglalkozások kutatása

Tantárgyak társas kutatásának technikái, formái

Pedagógusok önkutatása

Tanulásszervezés: gyakorlat formájában

Követelmények: egy magyar és egy nemzetközi szakirodalmi példa feltárása, egyiknek bemutatása a csoport előtt, a másik kritikai elemzése írásban - a hallgató kutatási témájának függvényében.

Szakirodalom:

- Balázs Éva – Kiss Éva – Vágó Irén – Zsolnai József (1986): *Pedagógiai akciókutatás – a képességfejlesztés szolgálatában*. Oktatásügyi Kutatások 1. kötet. Oktatáskutató Intézet, Budapest.
- Campbell, Anne – McNamara, Olwen (2010): Mapping the Field of Partitional Research, Inquiry, and Professional Learning in Educational Contexts: A Review. In. *Action*

- Research in Education*. Campbell, Anne and Groundwater-Smith, Susanne (ed.). SAGE Publications Ltd. London, California, New Delhi, Singapore. 1.vol. 21-36.
- Campbell, Anne and Groundwater-Smith, Susanne (2010.ed.). SAGE Publications Ltd. London, California, New Delhi, Singapore *Action Research in Education*.
 - Campfens, Hubert (1997): *Community Development around the world: Practice, Theory, Reserarch, Training*. University of Toronto Press. (A mű részleteinek Varga Tamás általi fordítása alapján (olvasható volt: 2011.02.04. http://web.pafi.hu/_Kozossegi_Adattar/PAROLAAR.NSF/b84c8c861998671e8525670c00815721/b4fdbeeb08fbc4b4c1256cc300433ca0?OpenDocument#Társadalmi%20tanulás%3A%20tudás%20és%20között
 - Gordon Győri János (2009): *Tanórákutató*. Gondolat Kiadói Kör. Oktatásmódszertani Kiskönyvtár, Budapest.
 - Havas Péter (2004): Akciókutatás és a tanulás fejlesztése. *Új Pedagógiai Szemle*, 6. 3-8.
 - Mercer, Geof (2002): Emancipatory Disability Research. In (Barnes, Colin; Oliver, Mike; Barton, Len eds.): *Disability Studies Today*. Polity Press, Cambridge
 - Vámos Ágnes (2013.): A gyakorlat kutatása a neveléstudományban, akciókutatás. *Neveléstudomány*, 2. 23-42. <http://nevelestudomany.elte.hu>
 - Vörös Miklós – Frida Balázs (2006): *Az antropológiai résztvevő megfigyelés története*. <http://www.tettconsult.eu/books/TelkutHTML/szovgyujtpdf/06-frida.pdf> (Olvasható volt: 2010.12.28.)

RENDSZER- ÉS SZERVEZETKUTATÁSOK PROGRAMKÖZI TEMATIKUS MODUL

Modulfelelős: Kopp Erika

Alapelvek és célok

A tantárgy tematikus fókusz a köz- és felsőoktatási szervezetek, s rendszer működése az ott zajló folyamatok vizsgálatával a szervezeti és a rendszertanulás szempontjából. Itt kapnak helyet a társas tanulások, a gyakorlatközösségek, s más hálózatos tanulási paradigmák, akciókutatások. A modul a szervezeti és rendszerműködést ebből a szempontból is meghatározó jelenségeire tesz érzékennyé és segít elmélyedni a releváns trendekben, szakirodalmakban. Speciális komponens a modulon belül a közoktatásban zajló változások

kutatása, az átalakulás és hatásmechanizmusok kutatása, az implementáció kutatás, a köznevelési intézmények vezetése, menedzselése, minőségbiztosítása. Hasonlóképpen teret kíván adni a pedagógusképzés-kutatásnak. Cél, hogy el tudja helyezni saját kutatását abban a fogalmi rendszerben, valamint képesek legyenek az összefüggések elemzése alapján saját kutatásuknak megfelelő kontextust kialakítani, a kapott eredményeket szélesebb perspektívába helyezni. A modul elvégzése után a hallgató képes lehet eligazodni a tudományterületre, képzési területekre, tudományágakra és képzési programokra vonatkozó lényeges nemzetközi és hazai kutatási irányokban, témákban, paradigmákban, kutatási módszerekben, különösen beleértve a pedagógusképzés-kutatást.

A programközi tematikus modul felépítése

1. Az oktatás fejlődésének globális trendjei
2. Rendszer és szervezeti működés kutatása
3. Az oktatás alrendszerei és intézményei
4. A kreativitás, a fejlesztés, az innováció
5. A pedagógiai innováció

1. AZ OKTATÁS FEJLŐDÉSÉNEK GLOBÁLIS TRENDJEI

Tantárgyfelelős: Halász Gábor

A kurzus célja betekintést nyújtani a fejlett országok oktatási rendszereire jellemző globális fejlődési trendekbe. Az előadó – aki 1996 óta tagja az OECD Oktatókutató és Innovációs Intézete (*Centre for Educational Research and Innovation*) Igazgató Tanácsának – döntően az OECD elmúlt évtizedes tevékenységén keresztül mutatja be azokat a kihívásokat, amelyekkel a legfejlettebb országok oktatási rendszerei a XXI. század elején szembesülnek, és azokat a válaszokat, amelyeket e kihívásokra adnak.

Tematikai elemek:

- Az oktatás fejlődésére ható átfogó társadalmi-gazdasági változások
- A globalizálódás és a nemzetközi integráció hatásai
- Az oktatás új szerepe a tudásgazdaságban
- Az oktatás és a munka világa közötti kapcsolatok átalakulása

- Az egész életen át tartó tanulás elemei
- A tanulás alternatív formái és a tanulás eredményessége
- Az oktatás eredményességének nemzetközi értékelése
- Oktatáskutatás, tudásmenedzsment az oktatásban
- Evidenciákra épülő oktatáspolitikai
- Az oktatás kormányzása a növekvő komplexitás körülményei között
- Az oktatás jövőbeni fejlődésének lehetséges forgatókönyvei
- Az oktatás hazai fejlődése a globális trendek fényében

Alkalmazott módszerek

Előadás + hallgatói kérdésekre épülő beszélgetés és vita

Kredit-követelmény

A megadott kötelező irodalom elolvasása (mindegyik tételről 3-3 kérdés megfogalmazása)
6-8 oldalas esszé-dolgozat készítése a kurzus témáihoz kapcsolódóan (egyéniileg egyeztetett témában)

Irodalom

Kötelező

Az oktatás közügy. VII. Nevelésügyi Kongresszus. Budapest 2008. augusztus 25-28. Magyar Pedagógiai Társaság. Budapest. 2009. 20-85. o.

OECD (2010): Trends Shaping Education. 2010 Edition. Paris (digitálisan elérhető)

Mourshed, Mona – Chijioke, Chinezi – Barber, Michael (2010): How the world's most improved school systems keep getting better. McKinsey&Company

A csak magyarul olvasóknak: McKinsey & Company (2010): Mi áll a világ legsikeresebb iskolai rendszerei teljesítményének hátterében? Kézirat (online: http://www.gyerekesely.hu/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,233/)

Friedman, Thomas (2006): És mégis lapos a Föld. A XXI. század rövid története. HVG könyvek. Budapest

Halász Gábor (2001): A magyar közoktatás az ezredfordulón, Okker (II. fejezet Globális trendek és kihívások az ezredfordulón) (online: <http://www.oki.hu/halasz/download/Ezredfordulo-1.htm>)

Ajánlott

Coolahan, John (2002): Teacher Education and the Teaching Career in an Era of Lifelong Learning. OECD Education Working Paper No.2

Fullan, Michael (2008): Változás és változtatás III. A ráadás ([http://www.ofi.hu/elemekek/userfiles/F3_konyv_nyomda\(1\).pdf](http://www.ofi.hu/elemekek/userfiles/F3_konyv_nyomda(1).pdf))

Halász Gábor (2008a): A jelen és a jövő iskolája: közoktatás Magyarországon és Európában. Nyitó előadás a VII. Nevelésügyi kongresszuson. 2008. augusztus 25. ([http://www.oki.hu/halasz/download/NK7_eloadas_HG%20\(long\)%20\(JAV\).htm](http://www.oki.hu/halasz/download/NK7_eloadas_HG%20(long)%20(JAV).htm))

Halász Gábor (2008b): Képességfejlesztés, iskolavezetés és pedagógiai paradigmaváltás. in: Kiss Éva (szerk.) Pedagógián innen és túl. Zsolnai József 70. születésnapjára. Pannon egyetem BTK. Pécsi Tudományegyetem BTK. 2007. 366-387.o. (online: <http://www.oki.hu/halasz/download/Iskolavezetes%20es%20tanulas.htm>)

Halász Gábor (2008c): Tényekre alapozott oktatáspolitikai. Kézirat. Készült a magyar miniszterelnök által összehívott Oktatási Kerekasztal titkárságának a megbízásából. (online: <http://www.oki.hu/halasz/download/Evidence%20based%20study.mht>)

Halász Gábor (2007a): Az oktatás kormányzásának jövője: válasz a komplexitás kihívására (<http://www.oki.hu/halasz/download/Hiroshima%20teljes.mht>)

Halász Gábor (2007b): Bevezetés – a magyar közoktatás 2002 és 2006 között. Jelentés a magyar közoktatásról. Országos Közoktatási Intézet. Budapest (online: http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=Jelentes2006-03_bevezetes)

Hargreaves, David (2000). The production, mediation and use of professional knowledge among teachers and doctors: a comparative analysis. In: Knowledge Management in the Learning Society. OECD, Paris. 219-238. p

Hopkins, David. (2004): Kiválóság és méltányosság – az angol oktatási rendszer jellemzői. Új Pedagógiai Szemle. 2004. December. 16-25. o. (online: <http://www.oki.hu/cikk.php?kod=2004-12-ko-Hopkins-Kivalosag.html>)

OECD (2001): What Schools for the Future? Paris

OECD (2003): Networks of Innovation. Towards New Models for Managing Schools and Systems. Paris

OECD (2006): Demand-Sensitive Schooling? Evidence and Issues. Paris

Sawyer, R. Keith (2008): Optimizing Learning: Implications of Learning Sciences Research.

OECD/CERI International Conference “Learning in the 21st Century: Research, Innovation and Policy”. Paris (<http://www.oecd.org/dataoecd/39/52/40554221.pdf>)

Setényi János (2003): Élethossziglani tanulás: az új paradigma. In: Nyitott iskola – tanuló társadalom. Országos Közoktatási Intézet. Budapest (online: <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=nyitott-02-Setenyi-elethossziglani>)

2. Rendszer- és szervezeti működés kutatása

Tantárgyfelelős: Kopp Erika, Rapos Nóra és Szivák Judit és Falus Iván

Köznevelési rendszer és szervezet

A tantárgy célja:

A kurzus szervezeti, intézményfejlesztési témával foglalkozó doktoranduszok számára kíván áttekintést nyújtani a rendszer és szervezetek szintjén történő fejlesztések általános szemléleti és konkrét módszertani megközelítéseiről, illetve ösztönözni kívánja a hallgatókat a fejlesztések komplex vizsgálatára, elemzésére és értékelésére. A tantárgy egyik fókusza az iskola, mint intézmény működése, áll, a szervezet értelmezése, a szervezeti modellek, vezetési modellek, szervezet-értékelések stb. A tanuló szervezet fogalmának értelmezéséhez bemutatja ennek építőköveit, a támogató jellegű tanulási környezet jellemzőit, valamint konkrét, a szervezet szintjén jelentkező tanulási folyamatokat. A tantárgy másik fókusza a pedagógusképzés-kutatás. A felsőoktatás rendszerben végbemenő paradigmaticus változások pedagógusképzést érintő elemeinek és hatásmechanizmusainak kutatása

Tematikai elemek:

- Az oktatásfejlesztés és intézményfejlesztés az oktatási rendszerben
- Rendszert vizsgáló teljesítménymérések
- Fejlesztési modellek
- Osztálytermi és intézményi kutatások

- Tanulószervezet, szervezeti tanulás, tanulóközösségek

Tanulásszervezés:

A kurzus során a hallgatók saját kutatási témájukon belül egy problémát kiválasztva ehhez kapcsolódó irodalmat dolgoznak fel, az irodalom feldolgozását a csoporttal közösen szervezett megbeszélésen ismertetik. Ezt követően a csoportban közösen vitatják meg és értékelik a szakirodalom feldolgozását valamint a bemutatót.

Követelmények:

Szakirodalom-összefoglaló előadás tartása, valamint a feldolgozott irodalmak közül 1 magyar és 1 idegen nyelvű publikációról 1-2 oldalas recenzió írásban történő benyújtása.

Szakirodalom:

- Benedek István (2005): Szakmai fejlesztés – innováció, minőségfejlesztés, tantervek, értékelés, vizsgák. BMGE – P&Sz Komplex Bt, Budapest.
- Bíró Balázs, Serfőző Mónika (2003): Szervezetek és kultúra. In: Hunyady Gy., Székely M.: (szerk.): Gazdaságpszichológia. Osiris kiadó, Budapest.
- Bognár Mária (2003): Iskolafejlesztés, oktatási reform – tapasztalatok az ezredforduló idejéről. <http://www.oki.hu/cikk.php?kod=iskolafejleszt-es-Bognar-Iskolafejleszt-es.html>
- Csala Istvánné Ranschburg Ágnes (2003): Iskolafejlesztési tapasztalatok az USA-ban és Európában (a hatvanas évektől a kilencvenes évek közepéig). <http://www.oki.hu/cikk.php?kod=iskolafejleszt-es-Csala-Iskolafejleszt-es.html>
- Fullan, M. (2008): Változás és változtatás – az oktatási reform mélységének feltárása. OFI, Budapest. www.tpf.hu/document.php?doc_name=konyvtar/egyeb/...pdf
- Golnhofer Erzsébet (2001): Minőség és oktatásmenedzsment. *Iskolakultúra*. 11. 116-118.
- Halász Gábor (2001): Az oktatási rendszer. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Halász Gábor–Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról. Országos Közoktatási Intézet, Budapest,
- Senge, P. M. (2002): Az ötödik alapelv. HVG kiadó, Budapest.
- Schratz, M. –Hartmann, M., Křížková, E. –Kirkham G. A. – gr. Eva Keclíková, E., Baráth T. –Szabó M. – Abari-Ibolya E., Hašková A.– Laššák V., Erčulj J. –Peček P.: Improving School Leadership in Central Europe. Tempus Közalapítvány, Budapest

- Somekh, B. – Zeichner, K. (2009): Action research for educational reform: remodelling action research theories and practices in local contexts, Educational Action Research 1 szám 5-21. old. <http://dx.doi.org/10.1080/09650790802667402>
- Tanulmányok az iskolafejlesztés nemzetközi gyakorlatából (2009) <http://www.ofi.hu/tudastar/nemzetkozi-kitekintes/tanulmanyok>
- Trencsényi László (szerk.) (2006): A szervezet kultúrája és a kultúra szervezete. OKKER Kiadó, Budapest

Képzéskutatás, pedagógusképzés kutatása

A kurzus célja, hogy a hallgató képes legyen eligazodni a felsőoktatási képzések és különösen a pedagógusképzésre vonatkozó lényeges nemzetközi és hazai kutatási irányokban, témákban, paradigmákban, kutatási módszerekben. Cél, hogy el tudja helyezni saját kutatását abban a fogalmi rendszerben, amelyet az a hallgatók maguk alakítanak ki oktatói segédlettel, valamint képesek legyenek az összefüggések elemzése alapján saját kutatásuknak megfelelő kontextust kialakítani, az adekvát módszereket kiválasztani, a kapott eredményeket szélesebb perspektívába helyezni.

Tematikai elemek

- a pedagógussá válás folyamata a felsőoktatásban, hallgatói nézetek
- a pedagóguskutatás és a pedagógusképzés-kutatás összefüggései, a pedagógusképzés célrendszere
- pedagógusképzési modellek
- képzési program-kutatás a felsőoktatásban
- felsőoktatásfejlesztés és bolognai folyamat

Tanulásszervezés

a kurzus műhelymunkának tekinthető, amelynek konkrét tematikája, terve, a feldolgozandó szakirodalom a résztvevők kutatási témáihoz igazodva, a hallgatókkal történt egyeztetés után alakul ki.

Követelmények

6–10 oldalas esszé; saját téma, kutatás elhelyezése a közösen kialakított fogalomrendszerben

Szakirodalom

Falus Iván (2006): *A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Falus Iván (2007, szerk.): *A tanárrá válás folyamata*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Halász Gábor és Vágó Irén (2011, szerk.): *Jelentés a közoktatásról 2010*. OFI, Budapest. 8. fejezet.

Kimmel Magdolna (2006): A tanári reflexió korlátai. *Pedagógusképzés*, 4. 3–4. sz. 35–51.

Korthagen, F. A. J. (2004): Search of the Essence of a Good Teacher: Towards a More Holistic Approach in Teacher Education. *Teaching and Teacher Education*. 1. No.77–98.

Nagy Mária (Szerk., 1998): *Tanári pálya és életkörülmények. Tanulmánykötet*. Országos Közoktatási Intézet – Okker Kiadó, Budapest.

OECD (2007): *A tanárok számítanak. A hatékony pedagógusok pályára vonzása, fejlesztése és pályán tartása*. Oktatási és Kulturális Minisztérium, Budapest.

Szivák Judit (2003): *A reflektív gondolkodás fejlesztése*. Gondolat Kiadói Kör. ELTE Módszertani Sorozat, Budapest.

[Sine nomine] (2003): *The teaching profession in Europe: Profile, trends and concerns. General lower secondary education*. Vol. 3. The Working conditions and pay. Eurydice, Brussels.

Varga Júlia (2007): Kiből lesz ma tanár? *Közgazdasági Szemle*, 54. 7–8. sz. 609–627. <http://www.mktudegy.hu/?q=system/files/VargaJ.pdf> Letöltés: 2012. október 30.

Vámos Ágnes (2008): A kezdő tanár mint hős; a mese és a pedagógia felhasználása. *Iskolakultúra*, 18. 1–2. sz. 24–38.

Vámos Ágnes és Kálmán Orsolya (2009): Kikből lesznek tanárok? In: H. Nagy Anna (szerk.): *Az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar szerepe az átalakuló tanárképzésben*. ELTE PPK, Budapest. 23–35.

http://issuu.com/elteppk/docs/pedago_giai_e_s_pszicholo_giai_kar_szerepe_az_a_ta?mode=embed&layout=http%3A%2F%2Fskin.issuu.com%2Fv%2Fflight%2Flayout.xml&showFlipBtn=true Letöltés: 2011. december 15.

3. Az oktatás alrendszerei és intézményei

Tantárgyfelelős: Nahalka István és Kopp Erika

A tantárgy célja: a köznevelési rendszeren belüli alrendszerek vagy intézményi terepen folyó kutatásokat támogatni, mint egyházi iskolák, nemzetiségi iskolák, iskolaszervezet szerint különböző iskolák, szakiskolák, alternatív iskolák, stb. A tantárgy célja annak tudatosítása, hogy a rendszer elemei és a makrorendszer kölcsönhatásban áll, s egymásra hat. A tantárgy egy-egy iskolában folyó kutatás metodológiájával is megismertet.

Tematikai elemek:

- Köznevelési rendszer, oktatási rendszer
- Rendszerelemzések, alrendszerkutatások és fejlesztések
- Egy-egy alrendszer sajátosságai, története és jelenkori trendjei
- Oktatáspolitikai, szakmapolitika, helyi politikák
- Releváns jogszabályok

Tanulásszervezés: gyakorlat hallgatói bevonódással és oktatói előadással – szükség szerint, valamint irodalmi feldolgozás vagy kutatómunka (a hallgatói kutatói előrehaladottság függvényében)

Követelmények: hallgatói összetétel szerint egy-egy téma szakirodalmi feltárása és elemzése,

Szakirodalom:

- Balázs Éva, Kocsis Mihály és Vágó Irén (2011, szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2010*. OFI, Budapest.
- Csala Istvánné Ranschburg Ágnes (2003): Iskolafejlesztési tapasztalatok az USA-ban és Európában (a hatvanas évektől a kilencvenes évek közepéig). <http://www.oki.hu/cikk.php?kod=iskolafejlesztes-Csala-Iskolafejlesztesi.html>
- Halász Gábor (2001): Az oktatási rendszer. Műszaki Kiadó, Budapest. Németh András (2002, szerk.): Reformpedagógia-történeti tanulmányok. Osiris Kiadó, Budapest.
- Németh András (2005): A modern magyar iskolarendszer kialakulása a nemzetközi intézményfejlődési és recepciós folyamatok tükrében. Iskolakultúra, 15. 9. sz. 50–70.
- Bodonyi Edit (2012): *Modern alternatív iskolák*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Bognár Mária (2004): Oktatásfejlesztés, iskolafejlesztés az ezredfordulón. Új Pedagógiai Szemle, 54.1. sz., 40–58.

- Bognár Mária (2011, szerk.): Dobbantó az FSZK Dobbantó projektje. FSZK, Budapest.
- Klein Sándor és Soponyai Dóra (2011): A tanulás szabadsága Magyarországon. Edge 2000 Kiadó, Budapest.
- Torgyik-Karlovitz(2006): Multikulturális nevelés. Budapest
- Vámos Ágnes (1998): *Magyarország tannyelvi atlasza*. Keraban Kiadó, Budapest
- Vámos Ágnes (2003): *A magyarországi nemzetiségi oktatás rendszere*. KÁOKSZI, Budapest
- Vámos Ágnes (2008): *A kétnyelvű oktatás tannyelvpolitikai problémátörténete és jelenkora*. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest.
- Schensul, J. J., and Schensul, S. L. (1992): Collaborative Research: Methods of Inquiry for Social Change. In: LeCompte, M. D., Millroy, W. L. and Preissle, J. (ed.): *The Handbook of Qualitative Research in Education*. Academic Press, New York. 161–200.

4. A kreativitás, a fejlesztés, az innováció

Tantárgyfelelős: Vass Vilmos

A tantárgy célja, hogy bemutassa a kreativitás, a fejlesztés és az innováció reform kérdéskörét. Az elemzés során részben történeti vizsgálat tárgyává teszi a jelenségvilágot, másrészt az oktatási rendszerek szervezésének legkülönbözőbb szintjeit vizsgálja e szempontból (a regionális, világméretű oktatáspolitikai kérdésektől a helyi innovációkig). A tantárgy felöleli a kérdéskör vizsgálatát a köz- és a felsőoktatás területén egyaránt. Kitér a tantervi implementáció különböző szintjeire (szupra, makro, mezo, mikro, nano), ezeknek tanításra és tanulásra való hatására a pedagógiai gyakorlat, a szervezet és rendszer szempontjából. A tantárgy elsősorban a kreativitás, a fejlesztés és innováció összefüggéseire fókuszál, különös tekintettel a kreativitás és az innováció fogalmára valamint az oktatáspolitikai és pedagógiai dimenzióira vonatkozóan. A kreativitás és innováció fogalmának értelmezéséhez a modul bemutatja a témával kapcsolatos hazai és nemzetközi kutatási trendeket, a fejlesztési paradigmákat és néhány meghatározó jó gyakorlatot. A tantárgy a téma feldolgozását – a hallgatói érdeklődés függvényében – a változásmenedzsment kérdéseivel tágítja.

Tematikai elemek

- a kreativitás, a fejlesztés és az innováció reform kérdésköre

- fejlesztések, innovációk a köz- és felsőoktatásban
- oktatás- és szakmapolitika
- a kreativitás elmélete és gyakorlata
- a tantervi implementáció szintjei, kutatási trendjei

Tanulásszervezés

műhelyfoglalkozások, amelyek szervezése és témája a hallgatók problémaközpontú kutatási terveihez és a tantárgy tematikai csomópontjaihoz egyaránt koherensen illeszkedik.

Követelmények

önállóan választott, az egyéni kutatási tervhez és egy adott tematikai csomóponthoz illeszkedő problémaközpontú elemzés (3-5 oldal), amely 3 magyar nyelvű és 2 idegen nyelvű szakirodalom feldolgozására épül. Az elemzés tartalmazza a kulcsfogalmakat és a kulcskérdést egyaránt.

Szakirodalom

- [Sine nomine] (2010): *Zöld Könyv a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról*. Európai Bizottság, Brüsszel.
http://ec.europa.eu/culture/documents/greenpaper_creative_industries_hu.pdf Letöltés: 2012. november 1.
- Altrichter, H. (2005): *Curriculum implementation – limiting and facilitating factors*. Johannes Kepler University, Linz.
- Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciált tanításelmélet vázlat*. OKKER Oktatási Kiadó, Budapest.
- Craft, A. (2005): *Creativity in schools: tensions and dilemmas*. Routledge, London.
- Cullen, R., Harris, M. and Hill, R. R. (2012): *The Learner-Centered Curriculum. Design and Implementation*. John Wiley and Sons, San Francisco.
- Csíkszentmihályi Mihály (2008): *Kreativitás*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- De Bono, E. (2009): *A kreatív elme*. HVG Könyvek, Budapest.
- Fixsen, D. L. (2005): *Implementation research*.
http://www.fpg.unc.edu/~nirn/resources/publications/Monograph/pdf/Monograph_full.pdf Letöltés: 2012. november 1.
- Fullan, M. (2008): *Változás és változtatás – III. A ráadás*. Oktatókutató és Fejlesztő

Intézet, Budapest.

- Gönczöl Enikő és Vass Vilmos (2004): Az oktatási programok fejlesztése. *Új Pedagógiai Szemle*, 54. 10. sz. 10–19. <http://www.ofi.hu/tudastar/oktatasi-programok> Letöltés: 2012. november 1.
- Guilford, J. P. (1950): Creativity. *American Psychologist*. 5. No. 444–454.
- Hargreaves, A., Lieberman, A. and Fullan, M. (2010, ed.): *Second International Handbook of Educational Change*. Springer.
- Havas Péter (2003): A pedagógiai rendszerek fejlesztése. *Új Pedagógiai Szemle*, 53. 9. szám. 3–13.
- Hopkins, D. (2006): Minden iskola nagyszerű iskola – tanulás, tanítás és nagy léptékű reform. *Új Pedagógiai Szemle*, 56. 3. sz. 46–52.
- Kelly A. V. (1999): *The Curriculum. Theory and Practice*. Paul Chapman Publishing Ltd., London.
- Kerber Zoltán (2011, szerk.): *Sokarcú implementáció, kompetenciafejlesztő programcsomagok bevezetése a HEFOP 3.1.3 iskolákban*. <http://www.ofi.hu/kiadvanyaink/sokarcu-implementacio> Letöltés: 2012. november 1.
- Letschert, J. (2005, szerk.): *Curriculum Development Re-invented*. Enschede, The Netherlands.
- Mező Ferenc és Mező Katalin (2003): *Kreatív és iskolába jár*. Tehetségvadász Stúdió – Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület, Debrecen.
- Perjés István és Vass Vilmos (2008): A curriculumelmélet műfaji fejlődése. *Új Pedagógiai Szemle*, 58. 3. sz. 3–10.
- Pőcze Gábor (1995): A NAT és a gyakorlat – A Nemzeti alaptanterv implementációja. *Új Pedagógiai Szemle*, 45. 4. sz. 12–36.
- Robinson, K. és Lou Aronica L. (2010): *Az alkotó elem*. HVG Könyvek, Budapest.
- Thijs, A. and Van den Akker, J. (2009, szerk.): *Curriculum in Development*. SLO, Enschede. 16–17.
- Vass Vilmos (2008): *A Nemzeti alaptanterv implementációja*. http://www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/nat_implement_090702.pdf Letöltés: 2012. november 1.
- Werner, A. (2004): *A guide to implementation research* <http://www.urban.org/pubs/implementationresearch/chapter1.html> Letöltés: 2012. november 1.

- Zsolnai József (2002): Pedagógiai kreatológia és pedagógiai talentológia. In: Czeizel Endre, Gáborjáni Péter és Gyarmathy Éva (2002, szerk.): *Almanach 2002*. Magyar tehetséggondozó Társaság, Budapest. 21–34.

5. A pedagógiai innováció

Tantárgyfelelős: Lénárd Sándor

A tantárgy célja: A tantárgy célja, hogy áttekintést adjon a pedagógiai innovációk sajátosságairól, fogalmi keretinek és értelmezési lehetőségeinek összevetésével. A nemzeti oktatási innovációs rendszer megismerése mellett hazai és nemzetközi példák segítségével kíván a kurzus hozzájárulni a hallgatók egyéni kutatásának, fejlesztésének sikeres lebonyolításához.

Tematika:

1. Bevezetés és problémafelvetés. A pedagógiai innováció értelmezése.
2. A pedagógiai innováció hazai története, eredményei, képviselői.
3. A nemzeti oktatási innovációs rendszer fejlesztésének stratégiája.
4. Intézményfejlesztés I. - a pedagógiai innovációk elindítása.
5. Intézményfejlesztés II. - a pedagógiai innovációk hatása a szervezetre, a vezetésre.
6. Motiváció a szervezetben.
7. Sikeres hazai innovációk (MAG, Dobbantó)

Hallgatói munkaidő ráfordítás: 210 óra, ebből kontaktóra: 15

A modultárgy felvételének feltétele: nincs

Oktatási forma: a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

A hallgatók önálló félévi munkaformái:

- szakirodalom feldolgozása,
- a hallgató doktori témájának innováció szempontú átgondolása,
- külföldi szakmai tapasztalatok bemutatása.

A félév elfogadásának feltétele:

- aktív részvétel a kontaktórákon.
- egy kiválasztott irodalomról annotáció készítése,
- 8-10 oldalas esettanulmány elkészítése: „Egy hazai innováció tapasztalatai”

Az értékelés módja: érdemjegy hagyományos ötfokú skálán

A tantárgy feldolgozásának módszerei: A kurzus kontakt óráit egy bevezető előadás indítja, melyet megbeszélés és vita követ, amelyek során a hallgatóknak lehetősége nyílik a saját kérdéseik mentén a doktori témájukhoz ötleteket, információkat szerezni, ezzel műhelyszerűen gazdagítani a tervezett kutatásukat.

A tantárgy (félév) elfogadásának feltételei: Önálló esettanulmány elkészítése az előre megadott szempontok mentén.

A vizsga típusa: házi dolgozat leadása és megvédése

Szakirodalom:

Balász Éva – Palotás Zoltán (2006): A közoktatás irányítása In: Halász Gábor – Lannert Judit (szerk., 2006): *Jelentés a magyar közoktatásról*, OKI, Budapest, 55-104. o.

Bakacsi Gyula (1998): *Szervezeti magatartás és vezetés* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 81-92. o.

Bognár Mária (2004): *Oktatásfejlesztés, iskolafejlesztés az ezredfordulón*. Új Pedagógiai Szemle, 1. sz., 40-58. o.

Bognár Mária (szerk. 2011) : *Dobbantó az FSZK Dobbantó projektje*. FSZK, Budapest

Fullan, Michael (2008): *Változás és változtatás I. Az oktatási reform mélysége* OFI, Budapest

Fullan, Michael (2008): *A változás erői II.: A folytatás*. OFI, Budapest

Fullan, Michael (2008): *Változás és változtatás III*. OFI, Budapest

Gáspár László (1996): *Innovációs folyamatok menedzselése és az iskola*. OKKER. Budapest

Halász-Balázs-Fisher-Kovács (szerk. 2011): *Javaslat a nemzeti oktatási innovációs rendszer fejlesztésének stratégiájára*, Budapest, OFI (<http://www.ofi.hu/kiadvanyaink/javaslat-nemzeti>)

- Hall, G. E. – Hord, S. M. (2002): *Implementing Change*. The CBAM. Allyn & Bacon, New York.
- Hopkins, David (2008): *Fejlesztési útmutató nehéz körülmények között működő iskoláknak* – megjelenés alatt In: Bognár Mária szerk. (szerk): OFI, Budapest
- Kállai Mária - Szabó Mária (2007): *MAGTÁR – Ötlettár intézményvezetők számára az adaptív tanulásszervezés elindításához és fenntartásához 2. OKI*, Budapest
- (<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=MAGTAR-VI>)
- Klein Sándor (szerk., 2001): *Vezetés és szervezetpszichológia* – Vezetői hatalom c. fejezet SHL, Hungary Kft, Szeged, 91-131. o.
- K. Nagy Emese (2012): *Több, mint csoportmunka – munka heterogén csoportokban*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Kovács Sándor (1988): *Innováció az iskolában*. Tankönyvkiadó, Budapest
- Kotter, John (2007): *Olvad a jéghegyünk*. Trivium Kiadó, Budapest
- Lénárd Sándor - Rapos Nóra (2007): *MAGTÁR - Ötletek pedagógusoknak az adaptív tanulásszervezés elindításához és fenntartásához 4.*, OKI, Budapest
- (<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=MAGTAR-VII>)
- Loránd Ferenc (1985): *Az iskola szerepe a folyamatos fejlesztési stratégiában. Iskolafejlesztések –fejlesztő iskolák I.* Országos Pedagógiai Intézet, Budapest
- Loránd Ferenc (1991): *Az iskolai innovációról. Új Pedagógiai Szemle 7-8. sz.*
- L. Ritók Nóra (2012): *A „szociális iskola” modelljének adaptációs segédanyaga*
- (<http://igazgyongy-alapitvany.hu>)
- Mertens, N.–van Os, M.–Petri, M. (2006): *How sensitive are your bones*. APS, Utrecht.
- Mihály Ottó (1983): *Innováció és permanens fejlesztés az oktatásügyben*. Baranyai Művelődés 3. sz.
- Nagy Mária (1982): *Innováció az oktatásügyben*. Oktatókutató Intézet, Budapest

Pőcze Gábor (1984): Közoktatásfejlesztés - kísérletező iskolák. Pedagógiai Szemle 5.sz.

Stoll, L., McMahon, A., Bolam, R., Thomas, S., Wallace, M., Greenwood, A. and Hawkey, K.
(2006): *Professional Learning Communities*

Szabó Mária (2008): *Pedagógiai fejlesztések módszertani ötlettára*. OFI, Budapest

ATÍPIKUS FEJLŐDÉS, SPECIÁLIS SZÜKSÉGLETEK INTERDISZCIPLINÁRIS VIZSGÁLATA TEMATIKUS MODUL

Modulfelelős: Mesterházi Zsuzsa

A programközi tematikus modul képzési célja, hogy a Gyógypedagógia Programba jelentkezett hallgatók a gyógypedagógiai elmélet vagy gyakorlat területéről választott kutatási témáiknak megfelelően tanulmányozhassák a Tematikus egységek adekvát tantárgyait, amelyek bemutatják, áttekintik az adott témakör aktuális kérdésfeltevéseit, legfrissebb tudományos megállapításait, illetve azokat a kutatási eljárásokat, amelyeket a hazai és nemzetközi gyakorlatban napjainkban a kutatócsoportok eredményesen alkalmaznak. A modul valamennyi tantárgya hozzájárul a különböző műhelyekben végzett kutatómunka interdiszCIPLINÁRIS szemléletének és módszertani gyakorlatának megismeréséhez, a kutatási eredmények alkalmazásához szükséges innováció-képesség fejlesztéséhez.²

1. A MEDICINA EREDMÉNYEINEK ALKALMAZÁSA A GYÓGYPEDAGÓGIÁBAN

Felelős: Kullmann Lajos

Főbb témakörök:

A gyógypedagógia szempontjából egyes meghatározó témakörök legújabb eredményeinek megismerése, mint pl. a fejlődő idegrendszeri plaszticitásának kérdése az egyéni fejlődési eltérések miatt nehezített tanulás esetén; az ún. „hibajavító” idegrendszeri folyamatok befolyásolásának lehetőségei; a regenerációs folyamatok nyomon követése. A pszichiátriai kutatások eredményeinek alkalmazhatósága a gyógypedagógia területén, a fogyatékkal élő gyermek- és felnőtt személyek esetében.

² A Tematikus egységekben felsorolt tantárgyak önálló tematikával, képzési feladattal, a kreditek teljesítéséhez szükséges követelmények leírásával és irodalomjegyzékkel kerülnek meghirdetésre a doktori képzés 6 féléves keretterve szerint.

AZ IDEGRENSZER PLASZTICITÁSA ÉS A TANULÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI
Tantárgyfelelős: Takács József

A kurzus célja, hogy megismertesse a hallgatókkal az idegrendszeri plaszticitás különböző formáit, amely megnyilvánulhat szerkezeti, elemi működési és magatartási változásokban, és amelyek az alapját képezik olyan kiemelt fontosságú tulajdonságoknak mint a memória, a tanulás, az ontogenezis és a regeneráció. A képzés további célja, hogy áttekintést adjon a szenzoriumban, a motoriumban és centrálisan a neuronhálózatokban a tanulási folyamat során megerősödő szinaptikus kapcsolatokról, a pályarendszerek aktuális együttműködéséről és a folyamatok mögötti elemi molekuláris biológiai, neurokémiai és elektrofiziológiai jelenségekről.

Tematikai elemek

- az idegrendszeri plaszticitás fogalma, fajtái; a plaszticitás mint lehetőség elvesztett, vagy ki sem alakult képességek rehabilitációs, illetve habilitációs technikáinak szempontjából (mozgásszervi károsodások, érzékszervi károsodások, memóriazavarok, olvasási vagy beszédzavarok, ADHD, kényszerek stb.),
- a fejlődő idegrendszer plaszticitása I. a látórendszer fejlődésének állomásai, kritikus periódusai; a kulcsinger (fény) megvonás hatása fejlődő kismacskák látórendszerére (Wiesel és Hubel munkássága); kvalitatív és kvantitatív változások morfológiai elemzése,
- a fejlődő idegrendszer plaszticitása II. az idegrendszer fejlődésének kísérletes manipulálása. Az ionizáló sugárzás hatása; a replikálódó DNS károsítása timidin-analóg (brómdeoxi-uridin) alkalmazásával: a kisagyfejlődés programozott károsítása,
- a fejlődő idegrendszer plaszticitása; III. a szomatoszenzoros rendszer fejlődésének állomásai; a bajuszszőr-rendszer fejlődésének kísérletes manipulálása; a morfológia átszerveződése agytörzsi, thalamikus és kérgi szintjei (a barreloid- barrel reprezentációk elemzése),
- a fejlődő idegrendszer plaszticitása IV. a fejlődő idegrendszer programozott károsításával párhuzamosan megjelenő „hibajavító” mechanizmusok; az ingerszegény és ingergazdag környezet hatása,
- az érett (kifejlett) idegrendszer plaszticitása I. a látópálya kísérletes károsítása; a látóideg átvágása, illetve a thalamo-kortikális kapcsolatok (corona radiata) megszakítása és a beavatkozások morfológiai következményeinek kvalitatív és kvantitatív vizsgálata (macskákon és újlágyi majmokon),
- az érett idegrendszer plaszticitása II. a szomatoszenzoros rendszer afferens ágának károsítása (infraorbitális ideg átvágása); a regenerációs folyamatok nyomon követése morfológiai és elektrofiziológiai vizsgálatokkal,
- a károsodott halló-és egyensúlyozó rendszer rehabilitációjának legújabb eredményei (implantált accelerométer, mesterséges cochlea); a brain-machine paradigma rövid áttekintése.
- veleszületett agyi deficittek (olvasás-írási zavarok, figyelemzavar, munkamemória zavar, lassúság, számfogalom zavar stb.) kompenzálása más szenzoriumok bevonására alapozott technikákkal; az agy „újratervezése”, a neurorehabilitáció új útjai és technikái.
- neuronális összejtek, mint potenciális lehetőség a károsodott központi és perifériás idegrendszer rehabilitációjában; az emberi agy folytonosan „megújuló” területei (rostral migratory stream, gyrus dentatus/hippokampusz); az összejtteriapiás eljárások eddigi tapasztalatai, korlátai.

Tanulásszervezés

előadás, valamint a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, a témakörökhöz kapcsolódó önálló rövid prezentáció ismertetése

Szakirodalom

- Csoknya Mária és Hámosi József (1998): Az idegrendszer összehasonlító morfológiája. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- Freund Tamás (2005): Lassú frekvenciájú agyhullámok és zajszűrés a hippocampusban Magyar Tudomány, 50. 1. sz. 5–9.
- Hámosi József (1991): Fejlődő és érett idegrendszer plaszticitása. Magyar Tudomány. 47. 11. sz. 1307–1316.
- Hámosi József (2006) Az emberi agy aszimmetriái. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- Katona, I. and Freund, T. F. (2012): Multiple functions of endocannabinoid signaling in the brain. Annual Review of Neuroscience, 35. Vol. 529–558.
- Király Tibor és Szakály Zsolt (2011): Mozgásfejlődés és a motorikus képességek fejlesztése gyermekkorban. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- Kozma Petra és Kovács Ilona (2005): „Gyakorlat teszi a mestert”, avagy a perceptuális tanulás. Magyar Tudomány, 50. 1. sz. 36–42.
- Lénárd László, Jandó Gábor és Karádi Zoltán (2005): Katecholamin rendszerek és plaszticitás. Magyar Tudomány, 50. 1. sz. 10–16.
- Szodorai Edit (2011) A szinapszis molekuláris szerkezete, szinaptikus plaszticitás: dinamikus molekuláris változások. (Szakdolgozat, biológia alapszak, biológus szakirány.) ELTE TTK Biológiai Intézet, Budapest.
- Takács József and Hámosi József (1994): Developmental Dynamics of Purkinje Cells and Dendritic Spines in Rat Cerebellar Cortex. Journal of Neuroscience Research, 38. Vol. 515–530.
- Takács, J., Hámosi, J. and Silakov, V. L. (1991): GABA containing neuronal processes in normal and cortically deafferented dorsal lateral geniculate nucleus of cat: an immunogold and quantitative EM study. Exp. Brain Res., 83. Vol. 562–574.
- Toldi József (2005): Az agykérgi képviselő plaszticitásáról. Magyar Tudomány, 50. 1. sz. 17–27.
- Vastagh Cs., Víg J. and Hámosi J. (2005): Delayed postnatal settlement of cerebellar Purkinje cells in vermal lobules VI and VII of the mouse: Anat Embryol, 209. Vol. 471–484.

**A PSZICHIÁTRIA ÚJABB EREDMÉNYEI: 21. SZÁZADI ÉLETHELYZETEK GYERMEK- ÉS
SERDÜLŐPSZICHIÁTRIAI VONATKOZÁSAI**

Tantárgyfelelős: Csorba János

A kurzus célja: a hallgatók bevezetése a) egyes fontos speciális pszichiátriai kórképek ismeretébe, b) néhány, társadalmilag fontos szituáció pszichopatológiai ismereteibe, c) az értelmileg akadályozott egyének és minták pszichiátriai zavarainak vizsgálatába

Tematikai elemek

a) tematikai csoport

- a figyelemzavar-hiperaktivitás szindróma korszerű szemlélete
- a gyermek-serdülőkorú magatartászavar magasabb szintű ismeretei
- öndestruktív magatartás serdülőkorban (szuicídium, önsértő magatartás)
- serdülőkor és szociális izoláció
- személyiségzavar és disszociatív zavarok gyermek/serdülőkorban
- factitiousus zavar, Münchhausen szindróma
- nemi identitászavar
- szomatiform zavarok, pszichoszomatikus zavarok

b) tematikai csoport

- gyermek új családban
- egyedüli gyermek
- örökbefogadás problémái
- homoszexuális szülők gyermeke
- gyászol a gyermek
- a szülői depresszió és rák hatása a gyermekre
- krónikus betegség, fogyatékoság, pszichiátriai betegség
- a szülő alkoholizmusának hatása a gyermekre

c) tematikai csoport

- pszichiátriai zavarok és észlelésük, mérésük értelmileg akadályozott populáción (Kihívó magatartás, agresszivitás, önsértő magatartás, depresszió stb.)

Tanulásszervezés

előadás szemináriummal egybeépítve

Követelmények

a számonkérés anyaga az elhangzott előadások. Aktív részvétel az előadásokon (jelenléti ív), referálókon, amennyiben doktori kutatási témája a hallgatónak gyermek-pszichopatológiai vagy értelmi fogyatékoság pszichopatológiája témakörbe tartozik, bekapcsolódás a kutatási terep munkájának egyikébe (az érintett szaktanszékek és a Gyógypedagógiai-Kórtani Tanszék együttműködésében megvalósuló felmérések, vizsgálatok), ill. beszámolás az önálló kutatás állásáról.

Szakirodalom

- Cicchetti, D. and Cohen, D. J. (2006, ed.): Developmental Psychopathology, I–III. 2nd Ed. Wiley and Sons, Chichester
- Eggers, C., Lempp R., and Strunk, P. (1994, ed.): Kinder- u. Jugendpsychiatrie. Springer V., Berlin – New York.

- Harrington, R. (2001): Causal processes in development and psychopathology. Br. J. Psychiat. 179. No. 93–94.
- Remschmidt, H., Belfer, M. L. and Goodyer, I. (2005, Ed.): Facilitating Pathways. Care, Treatment and Prevention in child and adolescent mental health. Springer V., Berlin – New York.
- Rutter, M., and Sroufe, A. (2000): Developmental psychopathology: concepts and challenges. Development and Psychopathology. 12. No. 265–296.
- Vetró Á. (2008, szerk.): Gyermek- és Ifjúságpszichiátria. Medicina Kiadó, Budapest.
- Wiener, J. M. (1991, ed.): Textbook of child and adolescent psychiatry. Am. Psychiat. Press, Washington.

2. KOGNITÍV GYÓGYPEDAGÓGIA, FEJLŐDÉSI MODELLEK

Felelős: Győri Miklós

Főbb témakörök:

A megismerés kutatásának egyes filozófiai és történeti kérdései. A tipikus és atipikus kognitív fejlődés és a kognitív rendszer átfogó modelljei; az emberi megismerés atipikus fejlődése, ennek vizsgálhatósága. A korszerű technológiai támogatás lehetőségei, etikai dilemmái. A kognitív tudományok és a kommunikációtudomány közös jegyeinek áttekintése; összehasonlító elemzések fogyatékos populációkban, neurokognitív fejlődési zavarok esetében; a kulturális különbségekből adódó nyelvi eltérések vizsgálata. A képességfogalom új szempontú elemzése; intelligencia-koncepció a strukturált kognitív funkciók értelmezése alapján.

AZ ATÍPIKUS MEGISMERÉS ÉS FEJLŐDÉS ÁTFOGÓ MODELLJEI

Tanárgyfelelős: Győri Miklós

A kurzus célja bemutatni és viszonylag részletesen elemezni azokat a nagy, átfogó modelleket az emberi megismerésről és fejlődéséről, amelyek valamilyen értelemben máig meghatározó előfutárait, illetve mai kereteit jelentik mind a tipikus, mind az atipikus emberi megismerésről folytatott mai tudományos diskurzusoknak.

Tematikai elemek

- 1. A modellalkotás alapkérdései az emberi megismerés kapcsán.**
- 2. A kognitív architektúra és fejlődésének alapkérdései.**
 - a. A kiindulási állapot definíciója és jellemzése
 - b. Területspecifitás
 - c. A fejlődési folyamatok természete és a tanulás paradoxonai
 - d. Az érett állapot kérdései
 - e. Alapvető módszertani dilemmák
 - f. Tipikus és/vagy atipikus modellálás
- 3. Klasszikus, empirista jellegű modellek részletes elemzése**
 - a. Klasszikus brit empirizmus

- b. Behaviorista „megismerésmodellek”
- c. Piaget
- d. Empirizmus és atipikus kognitív fejlődés
- e. Pontosán mi halott a klasszikus empirizmusból?
- 4. Nativizmus és modularitás**
 - a. Chomsky alapvető révszerve
 - b. Fodor modularitás tétele
 - c. Masszív modularitás
 - d. Nativista modularitás és atipikus kognitív fejlődés
- 5. A mai konstruktivizmusok felé**
 - a. Visszatekintés: Piaget konstruktivista aspektusai
 - b. Elmélet-elmélet
 - c. „Klasszikus” konnekciónizmus
 - d. Karmiloff-Smith modellje
 - e. Kortárs neurokonstruktivizmusok
- 6. Összegzés és visszatekintés az alapkérdésekre.**

Tanulásszervezés

előadás és szeminárium

Követelmények

aktív részvétel és megfelelő színvonalú elemző referátum(ok)

Szakirodalom

- Carruthers, P. (2006): The Architecture of the Mind. OUP.
- Elman, J. E., Bates, E. A. and Johnson, M. H. (1996): Rethinking Innateness. A connectionist perspective on development. MIT Press, Cambridge.
- Fodor, J. A. (1983): Modularity of Mind. MIT Press, Cambridge.
- Gopnik, A. and Meltzoff, A. (1996): Words, Thoughts and Theories. MIT Press, Cambridge.
- Győri M., (2006): Autism and cognitive architecture. Domain specificity and psychological theorising on autism. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Győri M. (2008): A megismerő elme átfogó modelljei. In: Csépe V., Győri M. és Ragó A. (szerk.): Általános pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás. Osiris Kiadó, Budapest. 229–266.
- Győri M. (2008): Tudatosság és megismerés. In: Csépe V., Győri M. és Ragó A. (szerk.): Általános pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás. Osiris Kiadó, Budapest. 267–297.
- Karmiloff-Smith, A. (1992): Beyond Modularity. A Developmental Perspective on Cognitive Science. MIT Press, Cambridge.
- Mareschal et al. (2007) Neuroconstructivism. Volume One. New York, OUP.
- Quartz, S., and Sejnowski, T. J. (1997): The neural basis of cognitive development: A constructivist manifesto. Behavioral and Brain Sciences. 20. No. 537–596.
- Chomsky, N. (1995): Language and Nature. Mind.104. No. 1–61.

KOGNITÍV PROFILOK ATIPIKUS FEJLŐDÉSŰ CSOPORTOKBAN
Tantárgyfelelős: Marton Klára

A kurzus célja a hallgatók megismertetése a modern kognitív tudomány azon elméleteivel, amelyek teoretikus keretül szolgálhatnak az atipikus fejlődés leírásánál. A tantárgy hozzásegíti a hallgatókat ahhoz, hogy megértsék és elemezzék az atipikus fejlődést mutató csoportokra jellemző különböző profilokat, integrálják a kísérleti pszichológiai módszerekkel szerzett eredményeket a gyógypedagógiai-pszichológiában használatos vizsgálati eljárásokkal, és mindezek alapján leírják a különböző neurokognitív fejlődési zavarok esetén megfigyelhető kognitív profilokat. A hallgatók a hagyományos mérési módszerek mellett (hibaszám, reakcióidő, stb.) olyan elemzési módokkal is megismerkednek, amelyek hozzájárulnak az atipikus csoportokban tapasztalható egyéni különbségek, hibatípusok, megoldási stratégiák elemzéséhez és a csoportok közötti eltérések feltárásához.

Tematikai elemek

- a megismerő funkciók, az ismeretszerzés és –feldolgozás kognitív folyamatait tárgyaló elméleti modellek elemzése;
- a kognitív pedagógiai, -pszichológiai, -neuropszichológiai és –nyelvészeti vizsgálatok gyógypedagógiai vonatkozásainak áttekintése;
- a megismerő funkciók tipikustól eltérő alakulásának elemzése különböző fogyatékoságokat mutató csoportokban;
- neurokognitív fejlődési zavart mutató csoportok teljesítményprofiljainak és fejlődési görbéinek összehasonlító elemzése;
- hibatípusok és alkalmazott stratégiák áttekintése;
- a kognitív funkciók szerepe a fogyatékos emberek hétköznapi tevékenységeinek hátterében.

Tanulásszervezés

szeminárium jellegű csoportos és egyéni oktatási formák

Követelmények

szakirodalmi referálás, aktív szemináriumi részvétel, portfólió összeállítása

Szakirodalom

- Csépe V. (2005): Kognitív fejlődés-neuropszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Goswami, U. (2008): Cognitive Development.
- Marton K. (2009, szerk.): Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája. Példák a bizonyítékon alapuló gyakorlatra. Eötvös Kiadó, Budapest.
- Mazzocco, M. M. and Ross, J. L. (2007): Neurogenetic developmental disorders. The MIT Press, Cambridge.
- Pléh Cs., Kovács Gy. és Gulyás B. (2003): Kognitív idegtudomány. Osiris Kiadó, Budapest.
- Racsmány M. (2007): A fejlődés zavarai és vizsgálómódszerei. Akadémiai Kiadó, Budapest

- Reed, J. and Warner-Rogers, J., (2008, ed). Child neuropsychology: Concepts, theory and practice. Blackwell Publishing, New York.
- Válogatott tanulmányok szakirodalmi folyóiratokból.

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS NYELVI FEJLŐDÉS FOGYATÉKOS POPULÁCIÓKBAN
Tantárgyfelelős: Marton Klára

A kurzus célja a hallgatók megismertetése a kommunikáció és nyelvi funkciók élethosszon át tartó változásainak sajátosságaival különböző fogyatékos populációkban. A fenti folyamatok áttekintése és elemzése a kognitív tudomány és a kommunikációtudomány elméleti modelljei alapján történik. Cél a kommunikációs és nyelvi zavarok kognitív és interkulturális megközelítésének összehasonlítása, az elméleti különbségekből adódó gyakorlati javaslatok eltéréseinek elemzése.

Tematikai elemek

- a kognitív tudomány és a kommunikációtudomány sajátos és közös jegyeinek áttekintése
- a kommunikáció és nyelv viszonyára vonatkozó modellek a kognitív tudományban és a kommunikációtudományban
- kommunikációs és nyelvi változások gyermek- és felnőttkorban
- a kommunikáció és nyelv tipikustól eltérő alakulása atipikusan fejlődő csoportokban, keresztmetszeti összehasonlító elemzések neurokognitív fejlődési zavarok esetében
- a kulturális különbségekből fakadó nyelvi eltérések és a fogyatékoságokkal összefüggő nyelvi zavarok összehasonlítása, a jellegzetességek elemzése
- teljesítményprofilok, hibatípusok, fejlődési görbék elemzése kognitív és interkulturális elméleti megközelítésekkel

Tanulásszervezés

szeminárium jellegű csoportos és egyéni oktatási formák

Követelmények

szakirodalmi referálás, aktív szemináriumi részvétel, portfólió összeállítása

Szakirodalom

- Braithwaite, D.O. and Thompson, T. L. (2000): Handbook of communication and people with disabilities. Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah.
- Nguyen Luu, L. A. és Fülöp, M.. (2006, szerk.): Kultúra és pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.
- Pléh Cs., Kovács Gy. és Gulyás B. (2003): Kognitív idegtudomány. Osiris Kiadó, Budapest.
- Pléh Cs., Siklaci I. és Terestyéni T. (2001). Nyelv-kommunikáció-cselekvés. Osiris Kiadó, Budapest.
- Rosengren, K. E. (2004). *Kommunikáció*. Typotex Kiadó, Budapest.

A KÉPESSÉGSTRUKTÚRA ÉS KÉPESSÉGFEJLESZTÉS KUTATÁSA A GYÓGYPEDAGÓGIÁBAN
Tantárgyfelelős: Zsoldos Márta

A kurzus célja: a kognitív architektúra, ill. az intellektuális képességek szerveződésének és változásának elemzése a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók különböző csoportjainál diagnosztikai és terápiás empirikus képességkutatások tükrében, figyelemmel a társuló specifikus tanulási zavarok kérdésére

Tematikai elemek

- a képességfogalom új szempontú értelmezése, intelligencia-konceptió a strukturált kognitív funkciók interakciói alapján
- hallássérült tanulók intelligenciaprofiljának mintázata és a Wechsler-típusú tesztek differenciáldiagnosztikai érzékenysége a társuló neurogén tanulási zavar/diszfázia irányában
- vak gyermekek intelligencia struktúrájának vizsgálati lehetősége.
- újabb neurológiai vizsgálatok és a Braille betűtévesztés kognitív háttere (nyelvi funkció, emlékezet, téri funkció, végrehajtó funkció) vak koraszülött és időre született csoportok esetében
- mozgáskorlátozott tanulók kognitív képességprofilja
- a tanulási képességstruktúra változásának mérlegelése tanulásban akadályozott gyermekeknél
- a kognitív képességfejlesztés lehetőségei és korspecifikus tendenciái a neurogén tanulási zavar terápiájában

Tanulásszervezés

előadás, szeminárium

Követelmények

prezentációval kísért korreferátum megtartása, önálló felkészülés, aktív közreműködés a kontaktórákon és a kapcsolódó szakmai tapasztalatokat elemző megbeszéléseken, nemzetközi szakirodalmak adott szempontok szerinti összehasonlító feldolgozását tartalmazó zemináriumi dolgozat készítése a képességszintdiagnosztika és -terápia témakörében, bevonva a kontaktórákon megvitatott releváns kérdéseket és a saját PhD kutatás tartalmi vonatkozásait.

Szakirodalom

- Baars, B. J. and Gage, N. M. (2010): Cognition Brain and Consciousness. Academic Press, Elsevier.
- Bass L., Kuncz E. and Lányiné Engelmayer Á. (2008): Tapasztalatok a WISC-IV Gyermek-intelligenciateszt magyarországi standardizálásáról. Educatio Kht., Budapest.
- Csépe V. (2005): Kognitív fejlődés-neuropszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.
- intelligenciaprofiljának újabb vizsgálati lehetősége. Fejlesztő Pedagógia, 18. 5. sz. 36–42.
- Keith, T. Z. and Reynolds, M. R. (2010): Cattell-Horn-Carroll Abilities and Cognitive Tests: What we have learned from 20 years of research. Psychology in the School, 47. Vol. 7. No. 635–650.

- Mlinkó R. (2012): Újabb intelligenciavizsgáló eljárások felhasználása mozgáskorlátozott tanulók kognitív képességvizsgálataiban. GYOSZE. 1. sz. 36–48.
- Newton, J.H. and McGrew, K. (2010): Introduction to the special issue: Current research in Cattell-Horn-Carroll –based Assessment. Psychology in the School, 47 Vol. 7. No. 621–634.
- Pajor E. (2009): Braille olvasászavar. GYOSZE. 5. sz. 343–355.
- Prónay B. (2004): Vak gyermekek verbális intelligenciájának vizsgálata. Tapasztalatok a MAWGYI-R tesztel. In: Lányiné Engelmayer Á (szerk.): Képességzavarok diagnosztikája és terápiája a gyógypedagógiai pszichológiában. Akadémiai Kiadó, Budapest. 57–77.
- Racsmány M. (2007): A fejlődés zavarai és vizsgálómódszerei. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Reed, J. and Warner-Rogers, J. (2008): Child Neuropsychology: Concepts. Theory, and Practice. Blackwell
- Virányi A. (2008): A szabad tanulás hatása a tanulási képesség változására. In: Szabó Á. (szerk.): Tanulmányok a tanulásban akadályozottak pedagógiája és határtudományai köréből. Educatio – Sulinova, Budapest. 231–245.
- Zsoldos M. (2007): Tanulási zavart mutató, diszfáziás hallássérült tanulók
- Zsoldos M. (2009): A kognitív képességfejlesztés korspecifikus sajátosságai a neurogén tanulási zavar terápiájában. In: Marton K. (szerk.): Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 123–151.

3. A KLINIKAI GYÓGYPEDAGÓGIA GYAKORLATÁNAK ELMÉLETI KÉRDÉSEI

Felelős: Gereben Ferencné

Főbb témakörök:

A klinikai gyógypedagógia és a klinikai pszichológia, valamint a pszichodiagnosztika és a pedagógiai diagnosztika összehasonlítása. A funkcióképesség feltérképezése (FNO). A különböző fogyatékosági populációk számára alkalmazott diagnosztikus és terápiás eljárások továbbfejlesztésének elméleti és gyakorlati kérdései, a kórerediti különbözőségek figyelembevétele. A gyakorlatban elterjedten alkalmazott speciális fejlesztő és terápiás eljárások hatékonyságának vizsgálata. A felnőtt fogyatékos emberek életútja, életminősége nemzetközi összehasonlítások alapján.

A KLINIKAI GYÓGYPEDAGÓGIA GYAKORLATÁNAK ELMÉLETI KÉRDÉSEI

Tantárgyfelelős: Gereben Ferencné

A kurzus célja, hogy áttekintést nyújtson a multidiszciplináris társadalomtudományként értelmezett gyógypedagógia klinikai aspektusaira, lehetőséget adjon arra, hogy a hallgatók képesek legyenek saját szakterületük szempontjából értelmezni a klinikai gyógypedagógia diagnosztikus, terápiás és rehabilitációs aspektusait, képesek legyenek reflektálni annak elméleti és gyakorlati kérdéseire.

Tematikai elemek

- a klinikai tudományok megjelenésének tudomány és társadalomtörténeti kérdései,
- a klinikai gyógypedagógia tartalmi körülhatárolása, a neveléstudomány és a klinikai tudományok kapcsolata,
- a (gyógypedagógiai) pszichológia szerepe a gyógypedagógia tudományos elméletének és gyakorlatának klinikai irányultságú megközelítésében, szakmatörténeti háttér, a XX–XXI. század eredményei, kihívásai,
- Diagnosztikus modellek és trendek a fejlődési, és társadalmi beilleszkedési zavarok megismerésében hazai és nemzetközi áttekintésben,
- A nevelés és terápia határai, a terápia-értelmezés háttere, szaktudományi forrásai, terápiás modellek, rendszerek különböző kérdései. Terápia evaluáció, evidencia-alapú terápiák, terápiás hatékonyság mérése,
- A habilitáció és rehabilitáció kérdései, a multidiszciplináris segítő teamek szerepe, működésének kérdései

Tanulásszervezés

előadás és a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken, a témakörökhöz kapcsolódó önálló prezentáció ismertetése, megadott témakörök alapján választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre

Szakirodalom

- Gereben Ferencné (2004): A gyógypedagógiai pszichológia szerepe a gyógypedagógia tudományos elméletének fejlődésében. *Gyógypedagógiai Szemle*, 32. 2. sz. 84–92.
- Illyés S. (2004, 2012): Tudomány és gyakorlat. In: Gordosné Szabó A. (szerk.): *Gyógyító pedagógia*. Medicina Kiadó, Budapest. 55–68.
- Lányiné Engelmayer Á. (2004, 2012): *Gyógypedagógia és terápia*. In: Gordosné Szabó A. (szerk.): *Gyógyító pedagógia*. Medicina Kiadó, Budapest. 71–87.
- Leschnick, A. (2012): *Clinical Reasoning bei Kindern*. Verlag Modernes Lernen.
- Mesterházi Zs. (2005): A gyógypedagógia elméletképzésének főbb irányai. In: Zászkaliczky P. és Verdes T. (szerk.): *A tágabb értelemben vett gyógypedagógia*. ELTE GGYFK – Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium, Budapest. 17–65.
- Pléh Cs. (2001): A klinikai nyelvszemlélet útjai és elméletei. *Pszichológia*, 22. 3. sz. 239–234.
- Schuchodoletz, W. (2010, Hrsg.): *Therapie von Entwicklungsstörungen*. Hogrefe Verlag Göttingen.

**DIAGNOSZTIKUS ÉS TERÁPIÁS ELJÁRÁSOK INNOVÁCIÓJA, HATÁSVIZSGÁLATOK A
GYÓGYPEDAGÓGIA SZAKTERÜLETEIN
Tantárgyfelelős: Gereben Ferencné**

A kurzus célja, hogy a hallgatóknak betekintés nyújtson azokba az újabb ismeretekbe, amelyek a diagnosztikus és terápiás munkában hatékonyan segíthetik az eltérő fejlődésből és megnehezült társadalmi beilleszkedésből eredő hátrányok leküzdését; nyújtson ismereteket a diagnosztikus és terápiás modellek, módszerek tanulmányozásra, alkalmazására irányuló kutatásokba a hazai és nemzetközi gyakorlatban. A kurzus tartalmilag ráépül „A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései” tantárgyra és bővíti annak ismeretrendszerét

Tematikai elemek

- fejlődésdiagnosztika interdiszciplináris megközelítésben. A döntési folyamat elvei, diagnosztikus céljai, interdiszciplináris kooperáció,
- határok tágulása – a neuropszichológiai diagnosztika újabb lehetőségei,
- fejlődési zavarok terápiájának lehetőségei és határai,
- diagnosztikus protokollok különböző népességcsoportok problémáinak megismerésében
- bázis terápiák, speciális és alternatív terápiák alkalmazásának kérdései különböző életkorú személyeknél, a terápiás protokoll kérdései.
- diagnosztikus módszerfejlesztés, adaptálás eredményei újabb kutatási adatok tükrében,
- terápiás módszerfejlesztés, adaptálás eredményei újabb kutatási adatok tükrében

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken, a témakörökhöz kapcsolódó önálló prezentáció ismertetése, megadott témakörök alapján választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre

Szakirodalom

- Gordosné Szabó A. (2004, szerk.): Gyógyító pedagógia. Medicina Kiadó, Budapest.
- Lányiné Engelmayer Á. (2004, szerk.): Képességszavarok diagnosztikája és terápiája a gyógypedagógiai pszichológiában. Akadémia Kiadó, Budapest.
- Marton Klára (2009 szerk.): Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája. Példák a Bizonyítékon Alapuló Gyakorlatra. ELTE BGGYFK – ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Rindermann, Quaiser-Pohl (2010): Entwicklungsdiagnostik. Reinhardt Verlag, Basel – München.
- Schaefgen, R. (2007): Praxis der Sensorischen Integrationstherapie. Thieme Verlag, Stuttgart – New York.
- Schuchodoletz, W. (2010, Hrsg.) : Therapie von Entwicklungsstörungen. Hogrefe Verlag, Göttingen.
- Scxheepers, C., Steding-Albrecht U. und Jehn, P. (2000): Ergotherapie. Vom Behandeln zum Handeln. Tieme Verlag Stuttgart – New York.

LOGOPÉDIAI SZŰRŐVIZSGÁLATOK, FEJLŐDÉSI SKÁLÁK, ADAPTÁCIÓS ELJÁRÁSOK
Tantárgyfelelős: Lajos Péter

A kurzus célja, hogy áttekintést biztosítson a multidiszciplináris társadalomtudományként értelmezett gyógypedagógia bölcséleti – tudomány- és morálfilozófiai, valamint antropológiai – alapjairól, illetve a kérdéskör egy-egy részterületébe történő elmélyedés biztosításával lehetőséget adjon a filozófiai szintű reflexióra, a „Gyógypedagóga van, hogyan lehetséges?” kérdés válaszadási kísérleteinek kidolgozására.

Tematikai elemek

- a Preschool Language Scale (PLS),
- kisgyermekkorai Nyelvi Skála klinikai alkalmazása a logopédiában. A MacArthur-Bates Communicative Development Inventory hazai adaptálásának eredményei,
- fejlődési Adattár (KOFA) elnevezésű vizsgálóeljárás alkalmazása nyelvfejlődési elmaradások sajátosságainak feltárásában, szerepe az iskolai teljesítményzavarok megelőzésében,
- SZOL-E? Szűrőeljárás az óvodáskori logopédiai ellátáshoz,
- kisiskolások olvasásának megismerése, hibaelemzése, a fonológiai tudatosság szerepe az írás-olvasás elsajátításában,
- felnőtt dadogók komplex (logopédiai–pszichológiai) diagnosztikájában és terápiás effektusmérésében felhasználható módszerek metodológiai kérdései, felhasználásuk eddigi külföldi és hazai tapasztalatai

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken a kidolgozott tematika szerinti; a témakörökhöz kapcsolódó önálló rövid prezentáció ismertetése, megadott témakörökből választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre

Szakirodalom

- [Sine nomine] (1992): Preschool Language Scale – 3. TX Psychological Corporation, San Antonio.
- Bates, E., DALE, P. and Thal, D. (1995): Individual differences and their implications for theories of language development. In: Fletcher, P. and Macwhinney, B. (ed.): The handbook of child language. Blackwell, Oxford. 96–151.
- Eysenck, S. B. G., and Matolcsi, Á. (1984): Az Eysenck-féle személyiség-kérdőív (EPQ) felnőtt változatának hazai adaptációja. Pszichológia, 4. 2. sz. 231–240.
- Kas B. – Lőrík J. – SZ. Vékony A. – K. Kasziba H. (2010): A korai nyelvi fejlődés új vizsgálóeszköze, a MaCarthur-Bates Kommunikatív Fejlődési Adattár (KOFA) bemutatása és validitási vizsgálata. Gyógypedagógiai Szemle, 38. 2. sz., 114–125.
- Kas B., Lőrík J. és M. Bogáth R. (2012): SZÓL-E? Szűrőeljárás az óvodáskori logopédiai ellátáshoz. LogoTech+ Kft., Székesfehérvár.
- Lőrík J. (2005): Gyengén olvasás és diszlexia. In: Gervain J., Kovács K. és Lukács Á. (szerk.): Az ezerarcú elme. Tanulmányok Pléh Csaba 60. születésnapjára. Akadémiai Kiadó, Budapest. 69–87.
- Lőrík J. (2006): A gyermeki fonológiai tudatosság megismeréséről. Beszédgyógyítás, 17. 2. sz., 32–60.
- Lőrík J. (2006): Jól és gyengén olvasó gyermekek olvasása (idő- és hibajellemzők). I. rész. Gyógypedagógiai Szemle, 34. 3. sz. 177–192.
- Lőrík J. (2006): Jól és gyengén olvasó gyermekek olvasása (idő- és hibajellemzők). II. rész. Gyógypedagógiai Szemle, 34. 4. sz. 241–254.
- Lőrík J. (2007): 5–10 éves gyermekek írásának fejlődéséről: óvodások spontán írása, alsó tagozatosok helyesírás-fejlődése. Fejlesztő Pedagógia, 18. 2. sz. 44–49.
- Lőrík J. és Kászonyiné J. I. (2009): A fonológiai tudatosság fejlesztése és hatása az írott nyelv elsajátítására. In: Marton Klára. (szerk.): Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája. Példák a bizonyítékon alapuló gyakorlatra. ELTE BGGYFK – ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 11–41.
- Maital, S., DROMI, E. and SAGI, A. (2000): The Hebrew Communicative Development Inventory: Language specific properties and cross-linguistic generalizations. Journal of Child Language, 27. No. 1–25.
- Szantai D. és Nagy B. (2006): A koraszülöttség, mint a nyelvi fejlődést befolyásoló tényező. Gyógypedagógiai Szemle, 34. 1. sz. 23–37.

Tantárgyfelelős: Radványi Katalin

A kurzus célja, hogy kiemelve azokat a legfontosabb szempontokat, amelyek a felnőtt (értelmileg) akadályozott emberek gyógypedagógiai kísérésénél különösen jelentősek, bemutassa a külföldi és hazai kezdeményezéseket, ütköztesse az ellátás területének elméleti és hazánkban megvalósítható gyakorlatát. Az ismeretnyújtáson és véleményalkotáson kívül a tanegység célja még, hogy a hallgatókat a jövő lehetőségeinek átgondolására készítse.

Tematikai elemek

- a sikeres idősor előfeltételei, hatásrendszere, modelljei (Heller in.: Kemp & Mosqueda),
- az asszisztált segítség területei és formái, pedagógiai munka a hospitalizálódott értelmileg akadályozott emberekkel (Theunissen, 2001),
- a lakóotthoni élet szociális elfogadásának problémái (Seifert, in.: Theunissen, 2001),
- külföldi integratív felnőttképzési minták: MENCAP, EIP, Zürich (Schöler, 2000),
- az időskorú értelmileg akadályozott emberek körében végzett kutatások módszertani nehézségei, lehetőségei (Drew et al, 1986; Kemp et al. 2004; Mair, 2008;),
- segítség vagy kísérés? – az önállóság kérdései (Hähner et al. 2003),
- az intézményi férőhelyek kiváltásának törvényi háttere és rendeleti szintű megvalósítása Magyarországon

Tanulásszervezés

szeminárium, egyéni és kiscsoportos feldolgozás

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, a tematika szerinti témakörökben önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken; a témakörökhöz kapcsolódó önálló prezentáció, megadott témakörökből választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre

Szakirodalom

- Bruckmüller, Maria (2006): Alapszükségletek időskorban. In: [Sine nomine] (szerk.): Időskorú értelmi fogyatékos emberek kísérése, segítése. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Csorba J., Radványi K. és Regényi E. (2010): Magatartásprofil és pszichiátriai tünetdimenziók vizsgálata értelmi akadályozottsággal gondozott intézeti betegeken. *Psychiatria Hungarica*, 25. 3. sz. 221–232.
- Csorba J., Radványi K. és Regényi E., (2011): A study of behaviour profiles among intellectual disabled people in residential care in Hungary. *Research in Developmental Disabilities*. Elsevier Ltd.
- Drew, C.J., Logan, D.R. and Hardman, M.L. (1986): *Mental Retardation*. Merrill Publishing Company, London – Melbourne. 357–376.
- Hähner, U., Niehoff, U. and Sack, R. (2003): Vom Betreuer zum Begleiter. Eine Neuorientierung unter dem Paradigma der Selbstbestimmung. Lebenshilfe-Verlag, Marburg.
- Illyés S., Radványi K. és Csorba J. (2012) : Az értelmi fogyatékoság prevalenciája 40 és 60 év közötti korcsoportban Magyarországon. *Gyógypedagógiai Szemle*, 40. 1. sz. 48–63.
- Kemp, B.J. and Mosqueda, L. (2004): *Aging with a Disability. What the Clinician Needs to Know*. The John Hopkins University Press, Baltimore – London.
- Mair, H. (2008): Abschlussbericht des Projekts „Den Ruhestand gestalten lernen“ : Erhebung von Praxiserfahrungen und Entwicklung von Perspektiven für ältere Menschen mit Behinderung. Westfälische Wilhelms – Universität, Münster
- Radványi K. (2006): Pszichés problémák előfordulása értelmileg akadályozott időskorú embereknél In.: [Sine nomine] (szerk.): Időskorú értelmi fogyatékos emberek kísérése, segítése. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Radványi K. (2007): A személyiség fejlődését és vizsgálatát nehezítő tényezők fogyatékossgal élő személyeknél. *Erdélyi Pszichológiai Szemle*, 8. 1. sz. 1–20.
- Schöler (2000, Hrsg.): *Integrative Erwachsenenbildung für Menschen mit Behinderung. Praxis und Perspektiven im internationalen Vergleich*. Luchterhand, Berlin.
- Theunissen, G. (2001): *Verhaltensauffälligkeiten – Ausdruck von Selbstbestimmung?* Verlag Julius Klinkhardt, Bad Heilbrunn.

Tantárgyfelelős: Stefanik Krisztina

A kurzus célja, hogy (1) áttekintse az autizmus spektrum zavarok jelenlegi diagnosztikáját és terápiás megközelítéseit megalapozó kutatásokat, (2) felvázolja a jövőbeni kutatási irányokat és módszereket, valamint (3) felkészítsen a diagnosztikus és terápiás eljárások tudományos igényű értékelésére.

Tematikai elemek

1. Problémafelvetés. Bevezetés az autizmus spektrum zavarok történetébe.
2. A tudományos igényű autizmus-kutatás és a gyakorlat együttműködése. Hogyan irányítja a gyakorlati tapasztalat az alapkutatások fókuszát és miként hatnak a kutatási eredmények a gyakorlati munkára?
3. Alap- és alkalmazott kutatások autizmus spektrum zavarokban – hazai és nemzetközi viszonylatban
 - A kutatások különböző szintjei.
 - Diagnosztikus eljárások fejlesztése.
 - Terápiás eljárások fejlesztése.
 - Módszertani dilemmák
 - Etikai kérdések.
4. Evidencia-alapú terápiás és diagnosztikus munka a gyakorlatban. Módszertani dilemmák és etikai megfontolások.

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken; a témakörökhöz kapcsolódó önálló, rövid prezentáció ismertetése, megadott témakörökből választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre.

Szakirodalom

- Goldstein, S. and Ozonoff, S. (2009): Historical perspective and overview. In: Goldstein, S., Naglieri, J. and Ozonoff, S. (ed.): Assessment of autism spectrum disorders. Guilford Press, New York. 1–17.
- Howlin, P. (2005): The effectiveness of interventions for children with autism. J. Neural Transm Suppl. 69. No. 101–119.
- National Initiative for Autism: Screening and Assessment (2003): National Autism Plan for Children. (NAPC): Plan for the identification, assessment, diagnosis and access to early interventions for pre-school and primary school aged children with autism spectrum disorder (ASD). National Autistic Society, London.
- Pérez, J. M., González, P. M. and Comí, M. L. (2007, ed.): New Developments in Autism. The Future is Today. Jessica Kingsley Publishers.

- Roth I. and Rezaie P. (2011): Researching the Autism Spectrum: Contemporary Perspectives. Cambridge University Press, Cambridge.
- Rutter, M. (2007): Autizmus – a kutatás és a klinikum közötti kétirányú kölcsönhatás. Kapocs Kiadó, Budapest.
- Rutter, M. (2011): Progress in Understanding Autism: 2007–2010. Journal of Autism and Developmental Disorders, 41. Vol. 395–404.
- SIGN; Scottish Intercollegiate Guidelines Network (2007): Assessment, diagnosis and clinical interventions for children and young people with autism spectrum disorders. A national clinical guideline. Scottish Intercollegiate Guidelines, Edinburgh, Network www.sign.ac.uk Letöltés: 2012. november 3.
- Volkmar, F., Paul, R. and Klin, A. (2005, ed.): Handbook of autism and pervasive developmental disorders. 1–2. Vol. 3rd Ed. Hoboken, Wiley, New York.
- Volkmar, F., Wiesner, L. A. (2010): A Practical Guide to Autism: What Every Parent, Family Member and Teacher Needs to Know. Wiley, New York.

4. AZ INTEGRÁLT ÉS INKLUZÍV NEVELÉS TUDOMÁNYOS ALAPJAI**Felelős: Papp Gabriella****Főbb témakörök:**

A magyarországi és a nemzetközi integrációs és inkluzív nevelési modellek megvalósulásának áttekintése, kritikai elemzése. Az együttnevelés és különnevelés filozófiai kérdései. Az integrált és inkluzív pedagógia elveinek és gyakorlatának összehasonlítása, szabályozása; a nemzetközi szervezetek (pl. OECD) és a tudásmérések (pl. PISA) szerepe az integrált és inkluzív nevelésre vonatkozó törvényi szabályozásban. Inkluzív oktatási modell tervezése. Hatékonyságvizsgálatok. – A fogyatékkal élő személyek iránti sztereotípiák, előítéletek, stigmák pszichológiai mechanizmusai.

AZ INTEGRÁLT ÉS INKLUZÍV NEVELÉS NEMZETKÖZI SZABÁLYOZÁSA**Tantárgyfelelős: Csányi Yvonne**

A kurzus célja nemzetközi körkép felvázolása, a megvalósuló feltételek összehasonlító elemzése alapján, a nemzetközi tendenciák összevetése a hazai adatokkal.

Tematikai elemek

- nemzetközi szervezetek, egyezmények támogató szerepe
- alapfogalmak különös hangsúllyal az integrált és inkluzív oktatás-nevelés között fennálló különbségekre.
- az orvosi és pedagógiai-szociális megközelítés megegyező és eltérő jegyei
- az integrált oktatás-nevelés kialakulásának mozgatórugói külföldön
- a törvényi szabályozás főbb jellemzői különböző országokban
- a sajátos nevelési igény tartalmának eltérő jegyei
- a kategorizálás és a szakvéleményezés nemzetközi megoldási módjai
- összehasonlító statisztikai adatok
- az integráció/inklúzió feltételeinek teljesülése (finanszírozás, különtámogatás, tantervek, módszerek, szülők szerepe, pedagógusképzés, a speciális iskolák feladatköre)
- az inklúziós index.

Tanulásszervezés

előadás és szeminárium

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, a fenti önálló félévi munkaformák közül az egyik teljesítése

Szakirodalom

- Ainscow, M., Booth, T. és mtsai (2006): Improving schools, developing inclusion. Routledge, London.

- Booth, T. and Ainscow, M (2009). Inklúziós index. Útmutató az inkluzív iskolák fejlesztéséhez. Mozgáskorlátozottak Békés megyei Egyesülete, Békéscsaba.
- Csányi Y. (2007): Integráció és inklúzió. Nemzetközi és hazai körkép. In Girasek, J. : (szerk.): Inkluzív nevelés – A tanulók hatékony megismerése. SuliNova, Budapest.
- Csányi Y. (2008): Új utak és törekvések a sajátos igényű személyek oktatása terén az OECD szakmapolitikájában és ennek néhány hazai vonatkozása. Fejlesztő Pedagógia. 28–33.
- Ernst Reinhardt Verlag, München – Basel.
- European Association for Service Providers for Persons with Disability (2012): Manifesto on Inclusive Learning. What should be done now? EASPD, Brüsszel.
- Glaesel, B. (2009): Inklúzió – szemlélet és tervezés kérdése. In: Csányi Y., Kereszty Zs. és mtsai. (szerk.): Inklúziós tanterv és útmutató. Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Budapest. 55–62.
- Ijsseldijk, F. (2009): A speciális és a többségi oktatás együttműködése Hollandiában. In: Csányi Y.- Kereszty Zs. és mtsai. (szerk.): Inklúziós tanterv és útmutató. Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Budapest. 63–67.
- Meijer, J. C. W. (2001) Inclusive Education an Effective Classroom Practices. European Agency for Development in Special Needs Education, Odense.
- Meijer, J. C. W. (2004): Inclusive Education and Classroom Practice in Secondary Education. Literature Review. European Agency for Development in Special Needs Education, Odense.
- Speck, O. (2011): Schulische Inklusion aus heilpädagogischer Sicht – Rhetorik und Realität.

AZ INTEGRÁLT ÉS INKLUZÍV NEVELÉS PEDAGÓGIÁJA
Tantárgyfelelős: Papp Gabriella

A kurzus célja, hogy áttekintést biztosítson az együttnevelés és különnevelés filozófiai kérdéseiről, támogassa a magyarországi és nemzetközi modellek megismerését, valamint elmélyedést biztosítson hatékonyságvizsgálatok megismerésében, tervezésében, illetve lehetőséget teremtsen a korábbi tanulmányoktól eltérő, új nézőpontok keresésére.

Tematikai elemek

- az integráció, inklúzió fogalmak tartalomelemzése. Összehasonlító gyógypedagógiai terminológia-elemzés. Magyarországi terminológiai áttekintés tekintettel a korszerű fogyatékos-ság-fogalomra,
- az integratív/inkluzív didaktika fogalmának leírása, meghatározása. Az integratív/inkluzív gyógypedagógia oktatásméleti alapjai,
- a nemzetközi folyamatok jelenlegi állapotának áttekintése,
- Magyarország viszonya, kapcsolata a nemzetközi folyamatokhoz,
- nemzetközi modellek bemutatása, összehasonlítása, elemzése,
- hatékonyságvizsgálaton alapuló kutatások megismerése, elemzése, tervezése

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken az adott félévre kidolgozott tematika szerinti; a témakörökhöz kapcsolódó önálló vagy csoportreferátum ismertetése, megadott témakörökből választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre

Szakirodalom

- Biewer, G. (2002): „Inclusive Schools” – Die Erklärung von Salamanca und die internationale Integrationsdebatte, Gemeinsam Leben. 8. sz. 152–155.
- Bless, G. und Mohr, K. (2007): Die Effekte von Sonderunterricht und gemeinsamen Unterricht auf die Entwicklung von Kindern mit Lernbehinderungen. In: Walter, J. und Wember, F. (Hrsg.): Sonderpädagogik des Lernens. Band 2. Handbuch des Lernens. Hogrefe, Göttingen. 375–382.
- Bürli, A. (2003): Normalisierung und Integration aus internationaler Sicht. In: Leonhardt, A. und Wember, F. B. (Hrsg.): Bildung- Erziehung-Behinderung. Weinheim, Beltz. 128–154.
- Bürli, A. (Hrsg.) (2009): Integration/Inklusion aus internationaler Sicht. Klinkhardt Verlag, Bad Heilbrunn.
- Feuser, G. (1999) Integration – eine Frage der Didaktik einer Allgemeinen Pädagogik. <http://bidok.uibk.ac.at/library/beh1-99-frage.html#id3445620> Letöltés: 2012. március 21.
- Inklusive Bildung von Kindern und Jugendlichen mit Behinderungen in Schulen. Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 20. 10. 2011.
- Papp G. (2011, szerk.): Középiskolás fokon? Sajátos nevelési igényű fiatalok együttnevelése a középiskolákban. ELTE Eötvös Kiadó – ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.
- Porter, Gordon L. and Smith, Déridre (2011, ed.): Exploring Inclusive Educational Practices Through Professional. Inquiry Sense Publishers, Rotterdam – Boston – Taipei.
- Rapos Nóra, Gaskó Krisztina és Kálmán Orsolya (2011): Az adaptív-elfogadó iskola koncepciója. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. <http://tamop311.ofi.hu/kiadvanyok/konyvek/adaptiv-elfogado-iskola> Letöltés: 2012. március 21.
- Réthy Endréné (2002): A speciális szükségletű gyermekek nevelése, oktatása Európában. Az integráció és inklúzió elméleti és gyakorlati kérdései. Magyar pedagógia, 102. 3. szám 281–300. http://www.magyarpedagogia.hu/document/endrene_rethy-the_education_of_children_with_special_needs_in_the_eu.pdf Letöltés: 2012. március 19.
- Szekeres Ágota (2011): Az integráció és az akadályozott személyek megítélése. In: Papp G. (szerk.): A diagnózistól a foglalkozási rehabilitációig. Új utak és eredmények a tanulásban akadályozott személyek gyógypedagógiájában. ELTE Eötvös Kiadó – ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest. 89–102.
- Zászkaliczky P. (2012, szerk.): A társadalmi és iskolai integráció feltételrendszere és korlátai. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
- Elektronikus oldalak:
 - www.european-agency.org/IECP/IECP_intro.htm
 - http://www.eenet.org.uk/resources/docs/Index_Hungarian.pdf

- <http://www.pathwaystoinclusion.eu/>
- <http://www.inclusion.org.uk/>

INTEGRÁLT ÉS INKLUZÍV NEVELÉS A KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYEKBEN

Tantárgyfelelős: Perlusz Andrea

A kurzus célja a köznevelési intézmények integrációs/illetve inkluzív törekvéseinek háttérben álló komplex hatásrendszer megismerése, illetve a megvalósulás elemzése, beleértve az inklúzió ellen ható látens tényezőket. A kurzus során választ keresünk a tanulásszervezés és az inkluzív gyakorlat összefüggéseire, az integráció eredményességére tanulmányi és szociális szempontból, a befogadó iskolai koncepció jellemzőire az iskola kultúrája, a gyógypedagógiai támogatás, a szülővel való együttműködés és a tanulói értékelés területein. A tantárgy célja a hallgatók hazai gyakorlatra való reflektív viszonyulásának fejlesztése, a témához illeszkedő kutatások megismerése, esetleírások és video elemzések révén.

Tematikai elemek

- a hazai közoktatás integrációs-inklúziós szempontú elemzése,
- a tanulásszervezés és az inkluzív oktatás összefüggései,
- az integrált tanulók tanulmányi eredményességét és szociális beilleszkedését, valamint a befogadó közösségek viszonyulását érintő hazai kutatások legfontosabb tanulságai,
- a gyógypedagógus szerepe az inkluzív oktatási gyakorlat támogatásában,
- a mérés-értékelés formáinak hatása az iskolák inkluzív gyakorlatára, a kompetenciamérések SNI adaptációja,
- a szülői bevonásra irányuló nemzetközi és hazai törekvések és ezek hatása

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken az adott félévre kidolgozott tematika szerint, prezentáció elkészítése és bemutatása intézményi gyakorlat elemzése alapján

Szakirodalom

- Ainscow M. (2012): Az inkluzív oktatás elősegítésére tett nemzetközi intézkedések tanulságai. In: Perlusz Andrea (szerk.): „...aki olvassa, értse meg...” ELTE BGGYK, Budapest. 13–20. (Megjelenés alatt.)
- Bánfalvy Cs. (2008, szerk.): Az integrációs cunami. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Booth T. és Ainscow M. (2009): Inklúziós index. Útmutató az inkluzív iskolák fejlesztéséhez
Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete, Békéscsaba.

- Csányi Y. (2007): Integráció és inklúzió. Nemzetközi és hazai körkép. In: Girasek, J. (szerk.): Inkluzív nevelés – A tanulók hatékony megismerése. SuliNova, Budapest.
- Dyson, A., Howes, A. and Roberts, B. (2004): What do we really know about inclusive schools? A systematic review of the research evidence. In: Mitchell, D. (ed.): Special Educational Needs and Inclusive Education: major themes in education. Routledge, London.
- http://pszichologia.phd.elte.hu/vedesek/teziszuzet_Szekeres.pdf Letöltés: 2012. november 4.
- Kókayné Lányi M. (2007): Könyv az integrációról – sajátos nevelési igényű gyermekek a gyermekek házában. SuliNova, Budapest.
- Papp G. (2011, szerk.): A diagnózistól a foglalkozási rehabilitációig – Új utak és eredmények a tanulásban akadályozott személyek gyógypedagógiájában. ELTE Eötvös Kiadó – ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.
- Papp G. (2011, szerk.): Középiskolás fokon? Sajátos nevelési igényű fiatalok együttnevelése a középiskolákban. ELTE Eötvös Kiadó – ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.
- Perlusz A. (2001): Az integrált hallássérült gyermekek sikeres iskolai teljesítményét befolyásoló tényezők. Educatio, 10. 2. sz. 389–394.
- Perlusz A. és Balázs J. (2008): Az empátia, tolerancia, segítőkészség vizsgálatára kidolgozott eljárás első alkalmazásának tapasztalatai. Iskolakultúra, 18. 1–2. sz. 92–99.
- Perlusz A., Marton E. és Glauber A. (Sine anno): A szülő-iskola partnerségre, a szülői bevonásra irányuló nemzetközi törekvések és gyakorlati megoldások. (Megjelenés alatt.)
- Szekeres Á. (2011): Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek szociális integrációja az általános iskola 4. 5. és 6. Osztályában. ELTE PPK, Budapest. (Doktori értekezés tézisei.)
- Zászkaliczky P. (2012, szerk.): A társadalmi és iskolai integráció feltételrendszere és korlátai. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.

5. FOGYATÉKOSSÁG ÉS TÁRSADALOM – SZOCIÁLIS ELLÁTÓ RENDSZEREK

Felelős: Könczei György

Főbb témakörök:

A Fogyatékoságtudomány (Disability Studies) fő kutatási irányai (emancipatív, etc.); fontosabb műhelyek, folyamatban levő külföldi és hazai kutatások, eredmények és ezek hasznosítása; kutatásetikai kérdések. – A társadalmi helyzet szociológiai, gazdasági és pedagógiai vonatkozásai a fogyatékosággal élő emberek életében. A társadalmi szerepekben, élethelyzetekben való akadályozottság szociális meghatározottsága. – Kirekesztés, befogadás és társadalmi részvétel kérdéseinek vizsgálata, folyamatban levő kutatások elemzése; a kirekesztés elleni akciók típusai.

FOGYATÉKOSSÁGTUDOMÁNY

Tantárgyfelelős: Könczei György

A kurzus célja, hogy általános kontextusba fogva, áttekintést nyújtson a tudományág történetéről, főbb értékeiről, tartalmairól, előadások és idegen nyelvű szövegek olvasását követő szemináriumok és egyéni munkák útján.

Tematikai elemek

- tudománytörténet (DS)
- főbb értékek, tipikus kutatási irányok (emancipatív, etc.)
- fontosabb műhelyek, eredmények
- a hazai eredmények bemutatása
- jövőbeli irányok
- kutatásetikai kérdések
- disszemináció és hasznosítás
- irányzatok és jövő

Tanulásszervezés

a szemináriumra jellemző egyéni és csoportos oktatási formák, és blended learning (kevert tanulási mód) előadás + szeminárium elektronikus felhangokkal

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés a szemináriumi megbeszéléseken az adott félévre kidolgozott tematika szerinti; a témakörökhöz kapcsolódó önálló rövid prezentáció ismertetése, megadott témakörökből választható szemináriumi dolgozat elkészítése határidőre

Szakirodalom

- A Fogyatékoság és Társadalom c. periodika egyes számai
- Albrecht, G. et. al. (2005): Encyclopedia of Disability, I–V. Sage Publishing, Thousand Oaks.
- Albrecht, G. L., Seelman, K. D., and Bury, M. (2001, ed.): Handbook of Disability Studies. Sage Publications, Thousand Oaks.
- Davis, L. J. (1997, ed.): The Disability Studies reader. Routledge, New York – London.
- Kálmán Zsófia és Könczei György (2002): A Taigetosztól az esélyegyenlőségig. Osiris Kiadó, Budapest.
- Továbbá: angol és esetenként más nyelvű feldolgozandó olvasmányok a Hallgatók nyelvi felkészültségének függvényében

A FOGYATÉKOSSÁG/AKADÁLYOZOTTSÁG SZOCIÁLIS MEGHATÁROZOTTSÁGA
Tantárgyfelelős: Szabó Ákosné

A kurzus célja, hogy a fogyatékoság/akadályozottság szociális dimenzióit, a szocializáció jelenségvilágának komplex értelmezésével kínálja fel a hallgatóságnak további tanulmányozásra és kutatásra. A fogyatékos/akadályozott ember társadalmi integrációját a társadalmi alrendszerek (gazdasági, jogi, politikai) és az életvilág – az érvényes tudás keletkezése, a csoportsszolidaritás megszilárdítása és a felelősen cselekvő személyek nevelése útján újrateremtődő – szimbolikus szerkezetei alapján közelíti meg.

Tematikai elemek

- a fogyatékoságok társadalmi meghatározottsága, a WHO fogyatékoság-definíciók változásai; a fogyatékoságok oktatáspolitikai, rehabilitációs- és szociálpolitikai meghatározottsága: kontraszelekciós mechanizmusok; a gyógypedagógiai rehabilitáció modern szemlélete,
- a témakör áttekintése tudományközi metszetekben – a szocializáció jelenségvilága a szociológia, a pszichológia és az antropológia (etnológia) átfedéseiben,
- szocializáció és társadalomelmélet: a társadalom, a kultúra és a fogyatékos/akadályozott személy/iség/,
- a kulturális átörökítés és a szociális integráció – a sajátosságok és különösségek határain túlmutató – folyamatai; a kulturális átörökítés jelenségei,
- a szociális integráció témakörei: a szerepek és intézmények, illetve a társas és társadalmi világ normatív rendjének kérdései (a szocializáció elsődleges intézményei és ezek együttműködése, ellentéteinek problémái – a pedagógia és a szocializáció ellentétei, a gyógypedagógia és a szocializáció összehangoltsága),
- az életmód társadalmi és egyéni meghatározottságának szociológia elméleti alapjai

Tanulásszervezés

szeminárium jellegű egyéni és csoportos formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló problémafeltáró, illetve elemző prezentáció készítése a tantárgy keretében tárgyalt tematika alapján

Szakirodalom

- Berényi E., Berkovits B. és Erőss G. (2008): Iskolarend. Kiváltságok és különbségtétel a közoktatásban. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Bradley, E.A., Summers, J. and Brereton, A.V. (2007): Intellectual disabilities and behavioral, emotional and psychiatric disturbances. In: Brown, I. and Percy, M. (ed.): A comprehensive guide to intellectual and developmental disabilities. Paul H. Brookes Publishing Co., Baltimore – London – Sydney. 645–666.
- Erőss G. (2008): Különbség és szórás. Kategorizációs és szelekciós finommechanizmusok az oktatásban: SNI-k, lóköttők és társaik. In: Erőss G. – Kende

- A. (szerk.): Túl a szegregáción. Kategóriák burjánzása a magyar közoktatásban. L'Harmattan Kiadó, Budapest. 157–235.
- Glautier, N. (2004, szerk.): Fogyatékosággal, akadályozottsággal élő emberek befogadása – az európai gyakorlat. Kézenfogva Alapítvány, Budapest.
 - Hungarian Disability Caucus (2012): Additional information about Hungary's compliance with the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, with respect to the List of Issues and Replies from the Government of Hungary to the List of issues. 5 September 2012
 - Mesterházi Zs. (2007): Változik-e a gyógypedagógia identitása? Iskolakultúra, 17. 6–7. sz. 150–163.
 - Somlai P. (1997): Szocializáció. A kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. Corvina Kiadó, Budapest.
 - Szabó Á. (2009): A gyógypedagógiai segítség mint többszintű beavatkozás. In: Petróczi E. (szerk.): Mentális és pszichés problémák XXI. századi megoldásmódjai. Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula Kiadó, Szeged. 75–92.
 - Zászkaliczky P. és Verdes T. (2004, szerk.): Tágabb értelemben vett gyógypedagógia. A fogyatékoság jelensége a gyógypedagógia határtudományaiban. ELTE GYFK – Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium, Budapest.

6. ALKALMAZOTT KUTATÁSMÓDSZERTAN A GYÓGYPEDAGÓGIAI KUTATÁSOKBAN

Felelős: Balázs János

Főbb témakörök:

A speciális populációk definiálásának nehézségei. A kisméretű és nem reprezentatív mintákból származó adatok kezelése. A nem egyértelmű ok-okozati összefüggések értelmezése. A mérőeszközök korlátozott megbízhatósága. Sokváltozós statisztikai módszerek alkalmazásának lehetőségei gyógypedagógiai kutatásokban. A fogyatékos személyekre vonatkozó kutatásetikai kérdések. – A kutatásmenedzsment alapkérdései: kutatási célok és pályázat elkészítése; a költségvetés és a forrásokkal való gazdálkodás; a kutató team munkájának szervezése; a kutatás vezetése, partnerek koordinálása; kutatási eredmények prezentálása; disszemináció és hasznosítás.

PROBLÉMAFELVETŐ MÓDSZERTAN – AZ EMPIRIKUS GYÓGYPEDAGÓGIAI KUTATÁSOK METODIKAI ÉS KUTATÁSETIKAI PROBLÉMÁI

Tantárgyfelelős: Balázs János

A kurzus célja: felkészíteni a hallgatót az önálló kutatási stratégiák megtervezésére, a standard kutatás-módszertani eszköztár differenciált alkalmazására, az empirikus adatokból származtatható eredmények érvényességének és relativitásának értelmezésére, a korrekt következtetések és magyarázatok megalkotására, a teoretikus és a doktriner kutatói attitűd érvényesítésére. Feldolgozásra kerülnek azok a kutatási problémák, amelyek a gyógypedagógiai terepkutatásra jellemző speciális helyzetekkel magyarázhatók. A kurzus során rendszeres beszámolás és reflexió történik a saját és a többi kurzustag doktori kutatási folyamatában felmerülő módszertani kérdésekre és problémákra is.

Tematikai elemek

- kvalitatív és kvantitatív módszerek,
- a speciális populációk definiálásának nehézségei,
- a kis méretű és a nem reprezentatív mintákból származó adatok kezelése,
- a nem egyértelmű ok-okozati összefüggések értelmezése,
- a mérőeszközök korlátozott megbízhatósága,
- sokváltozós statisztikai módszerek alkalmazásának lehetőségei,
- a fogyatékos személyekre vonatkozó kutatásetikai kérdések figyelembevétele

Tanulásszervezés

szeminárium jellegű egyéni és csoportos formák

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, önálló felkészülés és aktív közreműködés az órákon, a doktoranduszi kutatási programhoz kapcsolódó módszertan önálló prezentációban való bemutatása

Szakirodalom

- Babbie, E. (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. 6. átdolgozott kiadás. Balassi Kiadó, Budapest.
- Falus Iván (2002): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Golnhofer Erzsébet (2001): Az esettanulmány. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Horváth György (2004): A kérdőíves módszer. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Jánosa András (2011): Adatelemzés SPSS használatával. Computer Books Kiadói Kft., Budapest.
- Mason, J. (2005): A kvalitatív kutatás. József Kádár Kiadó, Budapest.
- Moksony F. (1999): Gondolatok és adatok. Társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése. Osiris Kiadó, Budapest.
- Szokolosky Ágnes (2004): Kutatómunka a pszichológiában. Metodológia, módszerek, gyakorlat. Osiris kiadó, Budapest.

KUTATÁSMENEDZSMENT
Tantárgyfelelős: Bánfalvy Csaba

A kurzus célja, hogy áttekintést biztosítson a fogyatékosügyet érintő kutatások menedzsmentjének mikéntjéről. Az EU kutatási pályázati rendszerét és pályázati anyagait felhasználva lépésenként mutatja be a kutatási projektek létrehozásának, a teamek felépítésének és működtetésének, a projekt lefolyásának, az eredmények hasznosításának és terjesztésének jellemzőit, az ezekkel kapcsolatos feladatokat.

Tematikai elemek

- Az EU kutatási keretprogramjai dokumentációja alapján:
- A kutatási célok megfogalmazása
- A kutatási pályázat elkészítése

- A kutatói team
- A költségvetés és a forrásokkal való gazdálkodás
- A kutatás vezetése, a feladatok és a partnerek koordinálása
- Etikai kérdések
- A kutatási eredmények megfogalmazása
- Disszemináció és hasznosítás
- A kutatás értékelése

Tanulásszervezés

szeminárium jellegű egyéni és csoportos formák

Követelmények

aktív részvétel és a fenti önálló hallgatói feladatokból egy határidőre történő teljesítése

Szakirodalom

- Az EU kutatási keretprogramjaiban szereplő aktuális pályázati dokumentumok.

NARRATÍV MÓDSZEREK ÉS BIOGRÁFIAKUTATÁS A GYÓGYPEDAGÓGIÁBAN

Tantárgyfelelős: Garai Dóra

A kurzus célja a narratív tartalomelemzés kvalitatív és kvantitatív lehetőségeinek bemutatása a fogyatékoság modern megközelítéseinek vizsgálatában. Személyes és nyilvános dokumentumok elemzésével a fogyatékoság kollektív és egyéni reprezentációinak fonalán haladva vizsgáljuk a társas jelentésadás, a stigma, a fogyatékos identitás összefüggéseit. A fogyatékoság léthelyzetének megértését kutatva elemezzük a fogyatékos test és az identitás-alakulás, valamint a felnőttkorban szerzett fogyatékoság és trauma-feldolgozás narratív szerveződését és a fogyatékos állapothoz való alkalmazkodás jeleit az élettörténeti elbeszélésekben.

Tematikai elemek

- a narratív kutatási módszer és a biográfia kutatás elhelyezése a kvantitatív és kvalitatív kutatási stratégiák körében. Mögöttes metodológiai paradigmák áttekintése,
- narratívumok elméleti megközelítései és elemzési módjai a társtudományokban (művészettörténet, irodalom, történelem, filozófia, néprajz, szociológia, pszichológia),
- narratív megközelítések a gyógypedagógiában,
- a narratív kutatási módszer alkalmazásának etikai kérdései fogyatékos embereknél,
- narratív kutatási módszer a gyakorlatban: az interjú megszerkesztésének, összeállításának szempontjai, az interjúfelvétel szempontjai, rögzítés módjai, interjúgépelési szabályok, narratívumok kvantitatív és kvalitatív elemzési lehetőségei

Tanulásszervezés

szeminárium, szakmai vita előzetesen megadott szakirodalmak alapján, a tudományos kutatás módszereinek alkalmazása

Követelmények

szakmai vitákra való felkészülés, aktív részvétel az órákon, önálló elemző dolgozat készítése

Szakirodalom:

- Bognár V. (2010, szerk.): Láthatatlanok. Autista emberek a társadalomban. Scolar Kiadó, Budapest.
- Falus I. (2004, szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. 4. kiadás, Műszaki Könyvkiadó, Budapest
- Garai D. (2006): Alkalmazkodás a baleset következtében kialakult mozgáskorlátozott állapothoz. Az identitás-alakulás jellegzetességei, ahogy arról önéletrajzi emlékek mesélnek. Rehabilitáció. Az Orvosi Rehabilitáció és a Fizikális Medicina Magyarországi Társaságának Folyóirata. 17. 2. sz. 20–28.
- Heiszer K. és Marton K. (2011): Williams szindrómás személyek nyelvhasználatának vizsgálata a tartalomelemzés módszerével. In: [Sine nomine] (szerk.): „Officinae Barczii”. Bemutatkoznak az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának kutatói, fejlesztői, műhelyei. Magyar Tudomány Ünnepe.
- Katona V. és Zászkaliczky P. (2011): Felnőtt értelmi fogyatékos személyek életútjainak feltérképezése. In: Baska Gabriella, Hegedűs Judit, Kempf Katalin és Németh András (szerk.): XI. Országos Neveléstudományi Konferencia, Közoktatás, pedagógusképzés, neveléstudomány. A múlt értékei és a jövő kihívásai. Kivonatkiötet. ELTE PPK, Budapest.
- Kovács É. és Vajda J. (2002): Mutatkozás. Zsidó Identitás Történetek. Múlt és Jövő Kiadó, Budapest.
- Kovács Éva (2006): Narratív Biográfiai elemzés. Letölthető: http://szabadbolcseszet.elte.hu/index.php?option=com_tanelem&id_tanelem=840&tip=0 Letöltés: 2012. november 4.
- László J. (2005): A történetek tudománya. Bevezetés a narratív pszichológiába. Új Mandátum Kiadó, Budapest.
- Stalker, K. (1998): Some Ethical and Methodological Issues in Research with People with Learning Difficulties. Disability & Society, 13. Vol. 1. No. 5–19.
- Szokolszky A. (2004): Kutatómunka a pszichológiában. Metodológia, módszerek, gyakorlat. Osiris Kiadó, Budapest.

FELNŐTTOKTATÁS, SZAKKÉPZÉS ÉS FELSŐOKTATÁS-KUTATÁS TEMATIKUS MODUL

Modulfelelősök: Halász Gábor és Striker Sándor

A modul célja a felső- és felnőttoktatás területén kutatást végző doktori hallgatók szakmai fejlődésének támogatása. Tartalmát a felnőtt tanulás felsőoktatási és felnőttoktatás intézményeiben és szervezeteiben valamint informálisan végbemenő folyamatainak kontextusba helyezésével a tanulás és a munka világa közötti kapcsolatoknak, továbbá és az élethosszig tartó tanulás gondolatának elméleti kritikai elemzése határozza meg. A modul hat tantárgyat foglal magában (ezek egyikének oktatása angol nyelven történik):

- A felnőtt tanulás társadalmi-kulturális kontextusai
- Az oktatás gazdaságtana
- A felnőttkori szakképzés közösségi, gazdasági és társadalomfejlesztő funkciói
- A felsőoktatás-kutatás irányai és forrásai
- A felsőoktatás fejlődésének globális trendjei
- Academic Language Skills for Andragogy and Cultural Theory

A modul tantárgyai releváns háttértudást nyújtanak a formális és nem-formális felnőtt tanulás területén végzett kutatásokhoz, fejlesztve azokat a kompetenciákat, amelyek e területen az önálló kutatómunka végzéséhez szükségesek. Valamennyi tantárgy a hallgatók aktív bevonására és az önálló hallgatói munka támogatására épül. Az egyénre szabott tanulási feladatok és a tanulási eredmények értékelése az egyes hallgatók saját kutatási területéhez illeszkedik és közvetlenül támogatja az egyéni kutatási tervük megvalósítását, csakúgy mint a doktori értekezés elkészítését és eredményes megvédését. A modul egésze és az egyes kurzusok külön-külön és összességükben hozzájárulnak ahhoz, hogy a doktori hallgatók szuverén és kritikai módon tudjanak reflektálni a felnőttkori tanulás, a szakképzés és felsőoktatás lokális, regionális és globális vonatkozásaira, és képesek legyenek saját kutatási témájukat e kontextusba illesztve értelmezni.

A FELNŐTTOKTATÁS TÁRSADALMI-KULTURÁLIS MEGHATÁROZOTTSÁGA

Tantárgyfelelős: Striker Sándor

A kurzus célja: a hallgató saját doktori kutatásának tágabb társadalmi-kulturális összefüggésekbe helyezése a nemzetközi társadalomtörténeti kontextusok feltárásával, a hazai és külföldi hagyományok és praxis komparatív elemzésének elősegítése érdekében.

Tematikai elemek

- a felnőtt tanulás társadalmi-gazdasági céljai. Az integratív és a felszabadító felnőttoktatás mintái,
- a formális és nemformális felnőttoktatás intézményeinek kialakulása és típusai Európában
- mindennapi informális felnőtt tanulás, 'lifewide learning' felnőttkorig és felnőttkorban
 - a szinterek és a rejtett felnőttoktatók szerepe, formálásuk és képzésük lehetőségei,

- életszintér-váltás, migráció – adaptációs felnőtt tanulás a kortárs Európában,
- az aufklärismus mint kockázatkezelés – a felnőttoktatás szociális-kulturális és gazdasági,
- célcsoportjai a mai Magyarországon, érdekeltség orientáció a formális és nem-formális felnőtt tanulásban

Tanulásszervezés

előadás, aktív hallgatói részvétel, önálló hallgatói munka és írásbeli elemzés

Követelmények

legalább három konzultáción történő aktív részvétel, valamint a részfeladatok és a vizsga teljesítése, a félév során a hallgatók saját kutatási témájukat a kurzus-konzultációk egyik kontextusába helyezve 8-10000n terjedelmű írásbeli elemzést készítenek

Szakirodalom

- (www.nepfoiskola.hu)
- A lisszaboni stratégia új kezdete (2005):
- A Magyar Köztársaság Kormányának stratégiája az egész életen át tartó tanulásról. 2005.
- A tanulás hatalma. A Magyar Népfőiskolai Társaság Küldetés Nyilatkozata, 2004. január
- Angelusz Róbert és Tardos Róbert (2001, szerk.): Társadalmak rejtett hálózata. Magyar
- Arapovics Mária (2007a): Felnőttképzési nonprofit szervezetek Magyarországon. Az egész életen át tartó tanulás és a civil szervezetek. Ráció Kiadó – ELTE Az Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány, Budapest.
- Arapovics Mária (2007b): Oktatási és felnőttoktatási nonprofit szervezetek a statisztika tükrében. Képzés és Gyakorlat. 3. sz. 73–88.
- Bábosik István (1993): A spontán kirekesztődés, mint iskolai ártalom. Új Pedagógiai Szemle, 43. 7–8 sz. 86–88.
- Bajusz Klára (2008): A felnőttkorban szükséges kulcskompetenciák. In: Andragógiai ismeretek, HEFOP 3.5.1. Budapest. 117–177.
- Balogh Bence, Mészáros Geyza és Sebestény István (2003): Módszer és gyakorlat. A nonprofit statisztika 10 éve. 1992–2002, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Blaskó Zsuzsa (2002): Kulturális reprodukció vagy kulturális mobilitás. Szociológiai Szemle, 11. 2. sz. 3–27.o.
- Bourdieu, P. (1997): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz R. (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest. 156–177.
- CESA M. (1994): Iskolarendszeren kívüli felnőttoktatás Svédországban. Centrum for samhallsarbete och mobilisering. In: Közösségfejlesztők Egyesülete (2003): Képzők képzője www.kkapcsolat.hu Letöltés: 2012. november 1.
- Coleman, J. S. (1996): Társadalmi tőke. In: Lengyel György és Szántó Zoltán (1996, szerk.): A gazdasági élet szociológiája. Budapest: BKE Szociológiai és Szociálpolitikai Tanszék, Budapest. 99–129.
- Európa Tanács (2006): Felnőttkori tanulás: Tanulni sohasem késő. Bizottság Közleménye, Brüsszel.

- Eurostat Statistics in Focus, Population and Social Conditions (2005): „Lifelong learning in Europe.” www.eurostat.europa.eu Letöltés: 2012. november 1.
- Eurydice Lifelong Learning (2000): The Contribution of Education Systems in the Member States of the European Union. Eurydice European Unit, Lisszabon.
- Feketéné Szakos Éva (2002): A felnőttek tanulása és oktatása – új felfogásban. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Feketéné Szakos Éva (2006, szerk.): Fókuszban a felnőttek tanulása. Szent István Egyetem Gazdasági és Társadalomtudományi Kar, Tanárképző Intézet, Gödöllő.
- Field, John (2006): Lifelong Learning and the New Educational Order. Trentham Books, Stoke on Trent.
- Folkehøjskolernes Forening i Danmark (Népfőiskolák Dániai Egyesülete): www.danishfolkhighschools.com Letöltés: 2012. november 1.
- Fukuyama, F. (1999): Social Capital and Civil Society. In: Second Generation Reforms. IMF, Washington.
- Futó Péter, Hanthy Kinga és Lányi Pál (2005): A szociális gazdaság jelene és jövője Magyarországon. Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Gelencsér Katalin (1998): A felnőttművelődés funkcióinak főbb változásai. In: Maróti-Rubovszky-Sári (1998, szerk.): A magyar felnőttoktatás története. Budapest. 15–25.
- Gelencsér Katalin és Pethő László (2002, szerk.): Közművelődés és felnőttképzés. ELTE Az Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány, Budapest.
- Granovetter, Mark (1988): A gyenge kötések ereje. A hálózatelemzés felülvizsgálata. In: Angelusz Róbert és Tardos Róbert (1991, szerk.): Társadalmak rejtett hálózata. Magyar Közvéleménykutató Intézet, Budapest. 371–400.
- Griffin, Colin (Sine anno): Lifelong Learning and Social Democracy. International Journal of Lifelong Education, 18. Vol. 5. No. 27–329.
- Halász Gábor (2002): Egész életen át tartó tanulás: az új oktatáspolitikai paradigma. Felnőttoktatási Akadémia, Gyula. In: Mayer József (szerk.): Kihívások és válaszok: Új pályán az iskolarendszerű felnőttoktatás (2002). Országos Közoktatási Intézet, Felnőttoktatási és Kisebbségi Központ, Budapest.
<http://www.ofi.hu/tudastar/kihivasok-valaszok/egesz-eleten-at-tarto> Letöltés: 2012. november 1.
- Halász Gábor (Sine anno): A vállalkozói készség fejlesztése. In: Sine nomine (szerk.): A kompetencia. Kihívások és értelmezések. <http://www.oki.hu> Letöltés: 2012. november 1.
- Harangi László, Heribert Hinzen és Sz. Tóth János (1998, szerk.): Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete, Budapest.
- http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/comm_spring_hu.pdf Letöltés: 2012. november 1.
- http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/DOKUMENT.Nsf/0/3a2f7d8d9d16c03ac1256ce60038a62c?OpenDocument Letöltés: 2008. november 6.
- <http://www.om.hu/main.php?folderID=1074> Letöltés: 2012. november 1.
- Hunyady Györgyné, M. Nádas Mária és Serfőző Mónika (2006): „Fekete pedagógia” Értékelés az iskolában. Argumentum Kiadó, Budapest.
- Jarvis, Peter (2007): Globalisation, Lifelong Learning and the Learning Society. Routledge, London.
- Kailis, Emanuel and Pilos, Spyridon (2005): Lifelong Learning in Europe. Statistic in Focus. Population and Social Conditions, European Communities.

- Kovalcsik József (1987): A kultúra csarnokai I–III. Művelődéskutató Intézet, Budapest.
- Kovalcsik József (2003): A kultúra csarnokai. 2. kiadás. Editio Pluringua, Budapest.
- Közvéleménykutató Intézet, Budapest.
- Lawson, K. H. (1975): Filozófiai fogalmak és értékek a felnőttoktatásban. In: Maróti Andor (2001, szerk.): Andragógiai Szöveggyűjtemény. 9. kiadás. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 65–107.
- Mark K. Smith and Tony Jeffs (1999): Informal Education – conversation, democracy and learning. Educational Heretics Press, Nottingham.
- Maróti Andor (1992): A résztvevő-központúság a felnőttek tanításában. In: Sine nomine (szerk.): A fordulat esélye a felnőttek tanulásában (1992). TIT Szövetség, Budapest.
- Molnár Máté (2007): A többszörösen hátrányos helyzetű, fiatal munkanélküliek közösségi nevelése – az Első Magyar–Dán Termelő Iskola Alapítvány. Parola, 17. 5. sz. 11–14.
- Nahalka István (1997): Az oktatás társadalmi meghatározottsága. In: Falus Iván (1997, szerk.): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Németh Balázs (2007): A lifelong learning paradigma értelmezése. OFA, Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara.
- Norvég Oktatási és Kutatási Minisztérium honlapja
<http://www.norvegia.hu/education/education/folk/folk.htm> Letöltés: 2012. november 1.
- OECD (2001): Knowledge and Skills for Life. First results from PISA 2000. Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris.
- OECD (2007): Oktatási körkép 2007. Az OECD összefoglalása Magyarországról.
- Polónyi István (2002): Az oktatás gazdaságtana. Osiris Kiadó, Budapest.
- Pordány Sarolta (2000): Fejlesztési irányok és szükségletek az iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben. In: Sine nomine (szerk.): Felnőttképzés a közművelődésben. MMI, Budapest.
- Putman, Robert (2004): A prosperáló közösség. A társadalmi tőke és a közélet (részletek). In: Parola, 14. 3. sz.
- Putnam, Robert D. (2000): Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community. Simon and Schuster, New York.
- Report on Learning in Canada (2007): Redefining how success is measured in First Nations, Inuit and Métis Learning, Canadian Council for Learning (2008) Ottawa – Vancouver www.ccl-cca.ca Letöltés: 2012. november 1.
- Rónay Jácint, Hugo Münsterberg és Kurt Lewin (2003): Nemzetkarakterológiák. Osiris Kiadó, Budapest.
- Sáska Géza (1992): Ciklikusság és centralizáció – A központosított tanügyigazgatás és a felnőttoktatás esete. Educatio Kiadó, Budapest.
- Striker Sándor (1989): Az öntevékenység társadalmi üzenete. Kultúra és Közösség. 3. sz. 79–92. http://www.striker.hu/sites/default/files/attach/ontevtarsuz_str.pdf Letöltés: 2012. november 1.
- Striker Sándor (2010): A felnőttoktatás mint kulturális válasz Európában. In: Szabolcs Éva (szerk.): Neveléstudomány – reflexió – innováció. Gondolat Kiadó, Budapest. 52–70.
- Striker, Sándor (1987): Voluntary Education as Public Communication. In: Katus-Tóth (ed.): On the role of voluntary associations in social and cultural development in Hungary and the Netherlands. Budapest.

- Striker, Sándor (2012): Democracy, Participation vs. Paternalism - Patterns of Informal Adult Learning In: Sine nomine (ed.): Adult Education theoretical and historic perspectives. Eötvös Kiadó, Budapest. 35–51.
- Sz. Molnár Anna (2005): Az idős felnőtt rétegek (45 év felettiek): felnőttképzési igényei és képzési lehetőségei. Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Sz. Tóth János (2001, szerk.): Európa Kézikönyv az élethosszig tartó tanulásról. Magyar Népfőiskolai Társaság – Szent István Egyetem, Budapest.
- Sz. Tóth János (2004, szerk.): Felnőttképzés az Európai Unióban. Magyar Népfőiskolai Társaság – Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- T. Healy, S. Coté and J. F. Helliwell (2000): The Well-Being Nations. The Role of Human and Social Capital. Education and Skills, OECD.
- Tót Éva (1998): A nem formális tanulás elismerése – szemlélet és módszerek. Szakképzési Szemle, 48. 2 sz.
- Tót Éva (2005): A munkavégzéshez kapcsolódó informális tanulás jellemzői, az így szerzett tudás feltárásának és hasznosításának lehetőségei. OFA Kutatási Zárótanulmány. www.ofa.hu Letöltés: 2012. november 1.
- UNESCO (1996): Learning: the Treasure Within, the report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century. UNESCO, Paris.
- Unesco (1997): Oktatás – Rejtett kincs. Osiris Kiadó –Magyar Unesco Bizottság, Budapest.
- Varga A. Tamás, Varga Máté és Vercseg Ilona (2002): Közösségfejlesztés és felnőttképzés – Gondolkodjunk a demokráciáról. In: Gelencsér Katalin és Pethő László (2002): Közművelődés és felnőttképzés. ELTE Az Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány, Budapest. 385–389.
- Weber, Max (1979): A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, Gondolat Kiadó.
- www.oecd.org/edu/eag2007. Letöltés: 2012. november 1.
- Zachár László (2002): Az egész életen át tartó tanulás irányjai. Szakképzési Szemle, 52. 4. sz. 370–383.
- Az Európai Bizottság releváns iratai

AZ OKTATÁS GAZDASÁGTANA

Tantárgyfelelős: Pogátsa Zoltán

A kurzus célja: az ökoszociális gondolkodásmód megismerése, annak elemzése, hogy az ökopolitikai alapelvek és az oktatási rendszer alapelvei, céljai, működése, finanszírozása középtávon hogyan változik.

Tematikai elemek

- ökopolitika az oktatásról
- alapfokú oktatás
- középfok
- szakképzés
- felsőoktatás
- felnőttképzés
- kutatás- fejlesztés

Tanulásszervezés

szeminárium, egyéni és csoportos oktatási formák

Követelmények

Önálló elemző dolgozat készítése valamely előzetesen egyeztetett problémafelvetés vonatkozásában

Szakirodalom

- Kötelező olvasmányok, weblapok:
- Fazekas Károly, Köllő János és Varga Júlia (2008, szerk.): Zöld Könyv. Ecostat, Budapest.
- Köllő János (2009): A pálya szélén. Iskolázatlan munkanélküliek a poszt szocialista gazdaságban. Osiris Kiadó, Budapest.
- Nagy József (2004): A szóolvasó készség fejlődésének kritériumorientált diagnosztikus feltérképezése. Magyar Pedagógia, 104. 2. sz. 123–142.
- Pogátsa Zoltán (2009): Álomunió – Európai piac állam nélkül Nyitott Könyv, Budapest.
- Pogátsa Zoltán (2012): Oktatáspolitikai. Ökopolisz Alapítvány, Budapest.
- Polónyi István (2005): A hazai oktatás gazdasági jellemzői a 20–21 századfordulón. Felsőoktatási Kutató Intézet – Új Mandátum Kiadó, Budapest.
- Polónyi István (2008): Oktatás, oktatáspolitikai, oktatásgazdaság. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest.
- Ronald Inglehart and Pippa Norris (2009): Cosmopolitan Communications: Cultural Diversity in a Globalized World. Cambridge University Press, New York – Cambridge.
- www.europa.eu Letöltés: 2012. november 1.
- www.ksh.hu Letöltés: 2012. november 1.
- www.oecd.org Letöltés: 2012. november 1.

**A FELNŐTTKORI SZAKKÉPZÉS KÖZÖSSÉGI, GAZDASÁGI ÉS
TÁRSADALOMFEJLESZTŐ FUNKCIÓI**

Tantárgyfelelős: Henczi Lajos

A kurzus célja: a hallgató saját doktori kutatásainak támogatása felnőttkori szakképzés afunkcióinak, folyamatának, feltételrendszerének, szervezési módszereinek, trendjeinek bemutatásával, azzal a céllal, hogy az érintettek a munkavégzéssel kapcsolatos szakmai és szociális kompetenciák fejlesztésével konstruktív válaszokat találjanak a felnőttkori élethelyzetekben, közösségekben, illetve régiókban felmerülő foglalkoztathatósági és életviteli problémákra, a szociális életképesség fenntartására.

Tematikai elemek

- a felnőttkori szakképzés történeti fázisai, megvalósításának kiemelkedő személyiségei

- a foglalkoztathatóság, illetve munkavégzés jelentősége az egyén és a közösség szempontjából. A munkanélküliség destruktív következményei
- a felnőttek részvételi motivációi és esélyei a felnőttkori szakképzésben
- a munkavégzéssel kapcsolatos szakmai és szociális kompetenciák fejlesztésében alkalmazható módszerek és feltételek
- hazai és nemzetközi trendek/példák a felnőttkori szakképzésben
- a felnőttkori szakképzés egyéni, közösségi és regionális igényei, feltárásuk módszertani kérdései
- az igényekre alapozott konstruktív kompetenciafejlesztési reflexiók a felnőttkori szakképzés jellemzőinek, formáinak és megvalósításuk domináns terepeinek kialakításával

Tanulásszervezés

egyéni és/vagy csoportos projektmunka, amely a felnőttkori élethelyzetre, közösségi vagy régiós problémára fókuszálva konstruktív felnőttkori szakképzési megoldásokat mutat be

Az értékelés módja:

Értékelési szempont	Adható (%)	Önértékelés (%)	Tanári értékelés (%)	Elért teljesítmény (%)
Irodalmi források felhasználása	10			
A választott témakör kapcsolódása a kurzus céljához	10			
A tartalom feldolgozása	50			
Előadás/prezentáció minősége	20			
A kérdés(ek)re adott reflexió	10			
Összesen:	100			

Az elérhető %-os teljesítmények és osztályzatok:

90-100%	jeles (5)
80-89%	jó (4)
70-79%	közepes (3)
61-69%	elégséges (2)
60% vagy 60% alatt	elégtelen (1)

Követelmények

részvétel a kontaktórák legalább 80%-án, konkrét (egyéni, csoport, szervezet, közösség, régió stb.) szakképzési igény felderítése és bemutatása, a munkavégző képességet fejlesztő felnőttkori szakképzési javaslat kimunkálása (15-20 oldal terjedelemben) és prezentálása (PowerPoint) a feltárt szituációra

Szakirodalom*Kötelező olvasmányok*

- Minden hallgató legalább három-három magyar és idegen nyelvű forrást köteles feldolgozni és az esettanulmányban dokumentálni

Ajánlott irodalom

- Henczi Lajos (2009, szerk): Felnőttoktató. A felnőttek tanításának-tanulásának elmélete és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Henczi Lajos (2011): Tudásmaraton. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Alanen, A. (1988): Efficient service as the professional ideal of adult educators. Adult Education in Finland, 25. Vol. 4. No. 12.
- Apps, J. W. (1997): A felnőttek tanításának mestersége. In: Maróti A. (szerk.): Andragógiai szöveggyűjtemény II. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Bábosik István (2007, szerk): Pedagógia és személyiségfejlesztés. Okker Kiadó, Budapest.
- Benedek András (2003): Változó szakképzés. Okker Kiadó, Budapest.
- Benedek András, Koltai Dénes és Szekeres Tamás (2008, szerk.): Távoktatás és e-learning a felnőttképzésben. HEFOP 3.5.1 „Korszerű felnőttképzési módszerek kidolgozása és alkalmazása”. NSZFI, Budapest.
- Buzan, T. (1993): The Mind Map Book. BBC Books, London.

- Csepeli György (2010): Szervezet és kultúra. In: Török József (szerk.): Közművelődési Nyári Egyetem 1999–2008. Válogatás a 10 év előadásából. Csongrád Megyei Népművelők Egyesülete, Szeged.
- Csíkszentmihályi Mihály (2010): Az öröm művészete. Flow a mindennapokban. Nyitott Könyvműhely, Budapest.
- Csoma Gyula (2005): Andragógiai szemelvények. Bevezetés a felnőttképzés tanulmányozásába. Nyitott könyv, Budapest.
- Csoma Gyula (2004): A magyar felnőttképzés új korszakának értelmezéséhez. Felnőttképzés, 2. 4. sz. 17–26.
- Durkó Mátyás (1968): Felnőttnevelés és népművelés. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Fales, A. W. (1989): Lifespan Learning Development. In: Titmus, Colin J. (ed.): Lifelong Education for Adults. An International Handbook. Pergamon Press. Oxford – Toronto. 183–187.
- Feketéné Szakos Éva (2009): A felnőttoktatás és -képzés tudománya (andragógia) és a pedagógia különbségeiről. In: Henczi Lajos (szerk.): Felnőttoktató. A felnőttek tanításának-tanulásának elmélete és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Frankl, V. E. (1996): Az ember az értelemre irányuló kérdéssel szemben. Kötet Kiadó, Nyíregyháza.
- Jack J. Philips (2000): A képzési célú befektetések nyeresége. BOI, Budapest.
- Jakkola, R. (1988): Self-valuating Learning Styles of Adult Learners. Adult Education in Finland. 4.
- Kadocska László (2008): Az atipikus tanulási formák elterjedésének lehetőségei és korlátai. In: [Sine nomine] (szerk.): „Korszerű felnőttképzési módszerek kidolgozása és alkalmazása” HEFOP 3.5.1. A felnőttképzés módszertani kérdései. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Kálmán Anikó (2008): A kompetencia alapúság a program és tananyagtervezésben. In: [Sine nomine] (szerk.): „Korszerű felnőttképzési módszerek kidolgozása és alkalmazása”. HEFOP 3.5.1. A felnőttképzés módszertani kérdései. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Kálmán Anikó (2008): A tanulási feladatok (instrukciók) megadásának módjai, követelményei. In: [Sine nomine] (szerk.): „Korszerű felnőttképzési módszerek kidolgozása és alkalmazása”. HEFOP 3.5.1. A felnőttképzés módszertani kérdései. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Kerülő Judit (2011): Az oktatásszervezés és felnőttoktatás etikai kérdései. In: Henczi Lajos (szerk.): Szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata. Raabe Kiadó, Budapest.
- Klein Balázs és Klein Sándor (2006): A szervezet lelke. EDGE 2000 Kiadó, Budapest.
- Koltai Dénes és Zrinszky László (2008): A tanulás az andragógiai pszichológiában. In: [Sine nomine] (szerk.): „Korszerű felnőttképzési módszerek kidolgozása és alkalmazása”. HEFOP 3.5.1. Andragógiai ismeretek. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Kraiciné Szokoly Mária (2011): Új kihívások az oktatás-képzés világában: a tudásmenedzsment és a tanuló szervezetek fogalma. In: Henczi Lajos (szerk.): Szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata, Raabe Kiadó, Budapest.
- Mundsack A., Deese J. és Deese E. K. (2006): Hogyan tanuljunk? Kulcs a sikeres tanuláshoz. Panem Kiadó, Budapest.
- Nort, K. und Reinhardt, K. (2005): Kompetenzmanagement in der Praxis. Mitarbeiterkompetenzen systematisch identifizieren, nutzen und entwickeln. Mit vielen Fallbeispielen, Wiesbaden, Gabler.

- Pethő László (2010): Az utca embere és az európai integráció. Franz Pöggelerre emlékezünk. In: Henczi Lajos (szerk.): Szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata, Raabe Kiadó, Budapest.
- Schaffhauser, F. (2000): A nevelés alanyi feltételei. Telosz Kiadó, Budapest.
- Striker Sándor (2005): Az időskorúak képzési igényei Európában. In: Sz. Molnár Anna (szerk.): Az idős felnőtt rétegek (45 év felettiek) felnőttképzési igényei és képzési lehetőségei. Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Striker Sándor (2010): Amit nem mutat az Eurostat – a magyar felnőttoktatás sajátos történeti meghatározottsága. In: Henczi Lajos (szerk.): Szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata. Raabe Kiadó, Budapest.
- Sz. Molnár Anna (2011): Az idősek tanulási esélyei, jövőt befolyásoló szerepük. In: Henczi Lajos (szerk.): Szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata. Raabe Kiadó, Budapest.
- Sz. Tóth János (2004, szerk.): Felnőttképzés az Európai Unióban, Kézikönyv az élethosszig tartó tanulásról. Magyar Népfőiskolai Társaság, Budapest.
- Szűcs András és Zarka Dénes (2008): A távoktatás. In: Benedek András, Koltai Dénes és Szekeres Tamás (szerk.): Távoktatás és e-learning a felnőttképzésben. „Korszerű felnőttképzési módszerek kidolgozása és alkalmazása”. HEFOP 3.5.1. NSZFI, Budapest.
- Tennant, M. (1990): Psychology and Adult Learning. Routledge, London.
- Vidékiné Reményi Judit (2009): A távoktatás, az e-learning elméleti és gyakorlati alapjai, a digitális távoktatás jövője. In: Henczi Lajos (szerk.): Felnőttoktatás. A felnőttek tanításának-tanulásának elmélete és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Vidékiné Reményi Judit (2011): Az élethosszig tartó nyelvtanulás. In: Henczi Lajos (szerk.): Szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata, Raabe Kiadó, Budapest.
- Zrinszky László (2006): Mi segíti a felnőttek tanulását? In: Feketéné Szakos Éva (szerk.): Fókuszban a felnőttek tanulása, Szent István Egyetem Gazdasági és Társadalomtudományi Kar, Tanárképző Intézet, Gödöllő. 19–24.

Ajánlott weblapok

- Balogh László és Vitális Emese: Egész életre szóló tanulási képességek kialakításának követelményei a tanárképzési programban.
http://mek.niif.hu/04600/04669/html/balogh_pedpszich0012/balogh_pedpszich0012.html Letöltés: 2012. november 1.
- Balogh László: A tanulók egyéni tanulási módszerei fejlesztésének pszichológiai háttere.
http://mek.niif.hu/04600/04669/html/balogh_pedpszich0026/balogh_pedpszich0026.html Letöltés: 2012. november 1.
- Csoma Gyula: Az andragógiai elmélet kialakulása és alapproblémái.
<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=kihivasok-csoma> Letöltés: 2012. november 1.
- Halász Gábor: A vállalkozói készség fejlesztése. In: [Sine nomine] (szerk.): A kompetencia, Kihívások és értelmezések.
http://www.oki.hu/printerFriendly.php?tipus=cikk&kod=kompetencia-06_vallalkozoi Letöltés: 2012. november 1.
- Kispálné Horváth Mária: A felnőttek tanulási jellemzői II. Vizsgálat a főiskolai felnőttoktatásban tanulók körében. <http://www.ofi.hu/tudastar/kispalne-horvath-maria-090617> Letöltés: 2012. november 1.

- Kulcsár Zsolt: A hálózat alapú tanulás. <http://www.crescendo.hu/2008/08/11/a-halozatalapu-tanulas> Letöltés: 2012. november 1.
- Kulcsár Zsolt: Hálózati tanulás. <http://matchsz.inf.elte.hu/TT/docs/Kulcsar-Zsolt-Halozati-tanulas.pdf> Letöltés: 2012. november 1.
- Maróti Andor: Felnőttképzés a posztmodern társadalomban. <http://www.ofi.hu/tudastar/maroti-andor> Letöltés: 2012. november 1.
- Maróti Andor: Lehet-e tanulni egy életen át? <http://www.ofi.hu/tudastar/maroti-andor-lehet>. 2009. június 17.
- Siemens, G. (2005): Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. http://www.itdl.org/journal/jan_05/article01.htm Letöltés: 2012. november 1.
- Tóth Máté (2008): Tématérképek a felsőoktatásban. Országos Széchényi Könyvtár – Könyvtári Intézet, Budapest. <http://www.agr.unideb.hu/if2008/kiadvany/papers/F74.pdf> Letöltés: 2012. november 1.

A FELSŐOKTATÁS-KUTATÁS IRÁNYAI ÉS FORRÁSAI

Tantárgyfelelős: Halász Gábor

A kurzus célja: a hallgató saját doktori kutatásának támogatása a felsőoktatás-kutatás problémavilágának, kutatási területeinek és forrásainak bemutatásával

Tematikai elemek

- az oktatáskutatás globális trendjei és a felsőoktatás-kutatás az oktatáskutatás rendszerében
- a felsőoktatás-kutatás interdiszciplináris kapcsolódása (a felsőoktatásra irányuló közgazdasági, szociológiai, politikatudományi és szervezeti kutatások)
- a felsőoktatás-kutatás jellegzetes irányai és témái
- a felsőoktatás-kutatás legfontosabb nemzetközi és hazai forrásai
- „Nagy nevek”, „nagy műhelyek”, „nagy művek” a felsőoktatás-kutatásban

Tanulásszevezés

előadás, aktív hallgatói részvétellel

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, a kötelező szakirodalom és a kötelezően megismerendő weblapok feldolgozása, tételenként a megkívánt összefoglaló elkészítése, a hallgató saját doktori kutatásához illeszkedő, közösen kiválasztott témakörből kb. 10-15 oldalas dolgozat elkészítése

Az értékelés módja:

Szempont	Kapható pontszám
Jelenlét az órákon (egy hiányzás -2 pont)	20
Aktív részvétel a kontaktórákon, kérdések írásban történő megfogalmazása	20

A kötelező irodalom/weblapok mindegyik tételéről az összefoglalók elkészítése	20
Záró dolgozat	40
Összesen	100

Pontszám	Indexbe kerülő jegy
85–100	5
70–80	4
61–70	3
51–60	2

Szakirodalom:*Kötelező olvasmányok:*

- Neville, A. T., Burton, Clark, and Guy, R., Neave (1999, szerk.): „Education: the complete encyclopedia”. Elsevier Science/Pergamon, Amsterdam. következő szócikkei:
 - national models of higher education
 - higher education studies
- Altbach, Philip G. (1991, ed.): International higher education: an encyclopedia. A következő szócikkek:
 - The Academic Profession
 - The Expansion of Higher Education
- Altbach, Philip G. (2002): Research and Training in Higher Education: The State of the Art. Higher Education in Europe, 27. Vol. 1–2. No. 153–168.
- Clark, Burton R. (1986): The Higher Education System. University of California Press, Berkeley – Los Angeles.
- Kogan, Maurice (2000): Higher Education Research in Europe. In: [Sine nomine] (ed.): OECD: Knowledge Management in the Learning Society. Paris. 193–211
- OECD (2011): Education at a Glance. (felsőoktatási adatok)
- Tight, M. (2003). Introduction. In: Tight, M. (ed.): Researching in Higher Education. Open University Press, Maidenhead. 3–13.

+ megegyezés alapján két könyv a saját kutatási területhez kapcsolódóan

Kötelezően megtekintendő weblapok:

- ACA (Academic Cooperation Association) <http://www.aca-secretariat.be> Letöltés: 2012. november 1.
- AIR (Association for Institutional Research) <http://www.airweb.org/pages/default.aspx> Letöltés: 2012. november 1.

- Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching (Publications Archive)
http://www.carnegiefoundation.org/publications_archive Letöltés: 2012. november 1.
- CHE (Welcome) <http://www.che.de/cms/?getObject=302&getLang=en> Letöltés: 2012. november 1.
- CHEPS (The CHEPS PhD portal) <http://www.utwente.nl/mb/cheps/phdportal> Letöltés: 2012. november 1.
- CHERD (Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ)
<http://cherd.unideb.hu> Letöltés: 2012. november 1.
- CSHE (Research) <http://cshe.berkeley.edu/research/> Letöltés: 2012. november 1.
- CIHE (About CIHE) <http://www.bc.edu/content/bc/research/cihe/about.html> Letöltés: 2012. november 1.
- COE (Council of Europe – Higher Education)
http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/Activities_en.asp Letöltés: 2012. november 1.
- EAIR (European Association for Institutional Research) <http://www.eair.nl> Letöltés: 2012. november 1.
- EHEA (EHEA official website) <http://www.ehea.info> Letöltés: 2012. november 1.
- EMMI (Emberi Erőforások Minisztériuma – felsőoktatási statisztika)
<http://www.nefmi.gov.hu/miniszterium/statisztika/oktatasi-statisztikak> Letöltés: 2012. november 1.
- ENQA (Publications) <http://www.enqa.eu/pubs.lasso> Letöltés: 2012. november 1.
- EUA (Trends in European Higher Education) (<http://www.eua.be/eua-work-and-policy-area/building-the-european-higher-education-area/trends-in-european-higher-education.aspx>)
- European Commission (Higher education - Studies)
http://ec.europa.eu/education/higher-education/studies_en.htm Letöltés: 2012. november 1.
- FELVI (Diplomán túl) (<http://www.felvi.hu>)
- FM (Felsőoktatási Műhely <http://www.felvi.hu/felsooktatasisimuhely/periodika/femu>)
Letöltés: 2012. november 1.
- HERDSA (Higher Education Research and Development Society of Australasia)
<http://www.herdsa.org.au/> Letöltés: 2012. november 1.
- INCHER (Research)
<http://www.incher.uni-kassel.de/content/section/4/85/lang,english> Letöltés: 2012. november 1.
- MAB (Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság - Publikációk)
http://www.mab.hu/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=359&Itemid=526&lang=hu Letöltés: 2012. november 1.
- NFKK (Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központja)
<http://www.uni-corvinus.hu/index.php?id=24873> Letöltés: 2012. november 1.
- OECD (Online Education Database)
<http://www.oecd.org/edu/onlineeducationdatabase.htm> Letöltés: 2012. november 1.
- OFI (Az egykori Oktatáskutató Intézet kiadványai)
http://www.ofi.hu/kiadvanyaink/cikk-cime#_2 Letöltés: 2012. november 1.
- The World Bank (Tertiary Education - Higher Education)
<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTEDUCATION/0,,contentMDK:20298183~menuPK:617592~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:282386,00.html> Letöltés: 2012. november 1.
- SIHER (Stanford Institute for Higher Education Research)
<http://siher.stanford.edu/index.html> Letöltés: 2012. november 1.

- SHRE (Society for Research into Higher Education)
<http://www.srhe.ac.uk/> Letöltés: 2012. november 1.
- TEMPUS (Tudásközpont)
http://www.tpf.hu/pages/content/index.php?page_id=10 Letöltés: 2012. november 1.
- Unesco (Higher education - publications)
<http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/higher-education/publications> Letöltés: 2012. november 1.

A FELSŐOKTATÁS FEJLŐDÉSÉNEK GLOBÁLIS TRENDJEI

Tantárgyfelelős: Halász Gábor

A kurzus célja: a hallgató saját doktori kutatásának támogatása a felsőoktatás fejlődésére jellemző globális trendek megismerésén keresztül. Cél emellett a nemzetközi oktatási térben való tájékozódás képességének erősítése.

Tematikai elemek

- A felsőoktatási rendszerek társadalmi-gazdasági környezete, a rendszereket érő jelentősebb 21. századi kihívások
- A felsőoktatási rendszerek kormányzását, az intézmények irányítását és a finanszírozást jellemző globális trendek. A felsőoktatás és az „új közmenedzsment”
- Strukturális változások a felsőoktatásban: diverzitás, differenciálódás, szerkezeti reformok. A felsőoktatás és a munka világa közti kapcsolatok átalakulása
- Globalizálódás, nemzetköziesedés, nemzetközi hallgatói mobilitás, nemzetközi hatások a felsőoktatásban
- A felsőoktatás szereplőinek (oktatók, hallgatók) helyzetének alakulása
- A tanulási környezet átalakulása: a felsőoktatásban folyó tanulást jellemző trendek
- Kutatás, innováció és felsőoktatás

Tanulásszervezés

előadás, aktív hallgatói részvétellel

Követelmények

aktív részvétel a kontaktórákon, a kötelező szakirodalom és a kötelezően megismerendő weblapok feldolgozása, tételenként a megkívánt összefoglaló elkészítése, a hallgató saját doktori kutatásához illeszkedő, a közösen kiválasztott témakörből 10-15 oldalas dolgozat elkészítése

Az értékelés módja:

Szempont	Kapható pontszám
Jelenlét az órákon (egy hiányzás -2 pont)	20
Aktív részvétel a kontaktórákon, kérdések írásban történő megfogalmazása	20
A kötelező irodalom/weblapok mindegyik tételéről az összefoglalók elkészítése	20

Záró dolgozat	40
Összesen	100

Pontszám	Indexbe kerülő jegy
85–100	5
70–80	4
61–70	3
51–60	2

Szakirodalom

Kötelező olvasmányok:

- European Commission (2003): The role of the universities in the Europe of knowledge. Communication from the Commission, Brussels.
- Halász Gábor (2009): A felsőoktatás globális trendjei és szakpolitikai válaszok az OECD országokban és az Európai Unióban. In: Drótos György és Kovács Gergely (2009, szerk.): Felsőoktatás-menedzsment. Aula Kiadó, Budapest. 13–31.
[http://halaszg.ofi.hu/download/BCE_\(teljes\)_\(2010\).pdf](http://halaszg.ofi.hu/download/BCE_(teljes)_(2010).pdf) Letöltés: 2012. november 1.
- Halász Gábor (2010): A tanulás minősége a felsőoktatásban: intézményi és nemzeti szintű folyamatok http://halaszg.ofi.hu/download/A_study_TANULAS.pdf Letöltés: 2012. november 1.
- Halász Gábor (2012): Finanszírozási reformok a felsőoktatásban: nemzetközi összehasonlító elemzés. In: Temesi József (szerk.): Felsőoktatás-finanszírozás. Nemzetközi tendenciák és a hazai helyzet. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest. 9–65. (Digitálisan is elérhető.)
- Hénard, Fabrice (2010): Learning Our Lesson. Review of Quality Teaching in Higher Education. OECD, Paris. (Digitális formában is elérhető.)
- OECD (2008): Tertiary Education for the Knowledge Society. Paris. (Digitális formában is elérhető.)

Kötelezően megtekintendő weblapok:

- CHEPS (The CHEPS research profile)
<http://www.utwente.nl/mb/cheps/research> Letöltés: 2012. november 1.
- EUA (Trends in European Higher Education)
<http://www.eua.be/eua-work-and-policy-area/building-the-european-higher-education-area/trends-in-european-higher-education.aspx> Letöltés: 2012. november 1.
- European Commission (Higher education in Europe)
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/higher_en.htm Letöltés: 2012. november 1.

- OECD (Higher education and adult learning)
<http://www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/highereducationandadultlearning> Letöltés: 2012. november 1.
- The World Bank (Tertiary Education (Higher Education))
<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTEDUCATION/0,,contentMDK:20298183~menuPK:617592~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:282386,00.html> Letöltés: 2012. november 1.
- Unesco (Higher education)
<http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/higher-education> Letöltés: 2012. november 1.
- University World News
<http://www.universityworldnews.com/topic.php?topic=Newshttp://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/higher-education/> Letöltés: 2012. november 1.

ACADEMIC LANGUAGE SKILLS FOR ANDRAGOGY AND CULTURAL THEORY

Tantárgyfelelős: Striker Sándor

A kurzus célja: hallgató saját doktori kutatásának angol nyelvű támogatása a felnőtt- és felsőoktatás-kutatás, valamint a kultúraelmélet problémavilágának, kutatási területeinek és forrásainak bemutatásával.

Tematikai elemek

- oral and written professional introduction. CV writing skills for academics. Outlines of the professional career in Education, Andragogy or Cultural Management.
- the build up for English keywords for a thesis.
- thesis outlines, oral presentation. Accumulating the necessary vocabulary.
- thesis outlines in writing. Presenting the summary of the thesis orally.
- thesis summary in writing. Presentation, evaluation of the summaries.
-

Tanulásszervezés

előadás, aktív hallgatói részvétel, önálló hallgatói munka és prezentáció

Követelmények

legalább három konzultáción történő aktív részvétel, valamint a részfeladatok és a vizsga teljesítése.

Az értékelés módja:

Szempont	Kapható pontszám
Jelenlét az órákon (egy hiányzás - 4 pont)	20
Az óra tartalmához kért szakmai anyagok angol nyelvű elkészítése	20

Aktív órai részvétel, angol nyelvű szakmai kérdés-válasz a résztvevőkkel	20
Záró prezentáció	40
Összesen	100

Pontszám	Indexbe kerülő jegy
85–100	5
70–80	4
61–70	3
51–60	2

Szakirodalom:*Kötelező olvasmányok:*

- minden hallgató saját, legalább öt-öt angol és magyar nyelvű szakirodalmat csatol prezentációjához

Kötelezően megtekintendő weblapok:

- angol-magyar, magyar angol fordító-honlapok
- <http://thesaurus.com/>

Mellékletek

Neveléstudományi Doktori Iskola, Andragógia Program Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)							Megjegyzés
Törzsmodul							Összesen 35 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	5 tanegység elvégzése kötelező
NEVD13-102	Elméleti: Társadalom- és nevelésfilozófia	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-103	Elméleti: Történetiség és neveléstudomány	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-101	Elméleti: A neveléstudomány hazai és nemzetközi irányzatai	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-105	Kutatási: Kora gyermekkor kutatásának specifikumai és gyakorlata	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-107	Kutatási: Kvalitatív és kevert kutatási módszerek, eszközök	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-106	Kutatási: Kutatási stratégiák és paradigmák	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-108	Kutatási: Kvantitatív kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-109	Kutatási: Osztálytermi kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-110	Kutatási: Pedagógia történeti kutatások	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-104	Kutatási: How to write and publish a research paper?	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
Alapmodul							Összesen 28 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező.
NEVD13-AN105	Innovatív trendek és kutatási irányok az ezredforduló utáni andragógiában	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN104	Andragógiaelmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN102	A felnőttoktatás szociológiai kérdései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN101	A felnőtt tanulás történelmi-társadalmi kontextusai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

NEVD13-AN103	A felnőttoktatók interaktív kompetenciái és a felnőttek tanulásának segítése	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
--------------	--	-----------	-----	---	---	------

* A rövidítések jelentése: gyj=gyakorlati jegy; koll=kollokvium

** Az ajánlott félévek megjelölése a mintatanterv szerint. A mintatanterv a tanegységek félévekre történő elosztását tartalmazó, az Egyetem által a tanegységek elvégzésének sorrendjére, valamint az elvégzés időbeli ütemezésére ajánlott tanulmányi rend. A mintatanterv szerinti tanulmányi előrehaladással a hallgató tanulmányait a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott képzési idő alatt, egyenletes terhelés mellett fejezheti be. A hallgató ettől tanulmányainak ütemezésében eltérhet.

Neveléstudományi Doktori Iskola, Andragógia Program Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)							Megjegyzés
Választható modulok							42 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	
NEVD13-GY102	A gyógypedagógia tudományelméleti, nevelésfilozófiai és nevelésetikai összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Gyógypedagógia Program alapmodulja
NEVD13-GY105	Bevezetés a tudományelméletbe	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY106	Gyógypedagógia nemzetközi összehasonlításban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY103	A komplex rehabilitáció eszköz- és feltételrendszere	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY101	A fogyatékos emberek társadalmi kirekesztése és befogadása	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY104	A neveléstudomány és a gyógypedagógia interdiszciplináris kapcsolatai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE104	Pedagógiai antropológia és neveléstudomány	előadás	koll	7	2	1, 2	Neveléstudomány Program alapmodulja
NEVD13-NE102	Bevezetés a pedagógiai (történeti) antropológiába	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-NE105	Szabályszerűségek a nevelési folyamatban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

NEVD13-NE103	Klasszikus és mai neveléslméletek, nevelési modellek	előadás	koll	7	2	1, 2	Pedagógiatörténet Program alapmodulja
NEVD13-NE101	Általános pedagógia és neveléslmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT105	Összehasonlító és magyar pedagógiai professzió-történet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT103	Nő- család- és gyermekkortörténet I.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT104	Nő- család- és gyermekkortörténet II.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT102	A reformpedagógia és az iskolai alternatívás története és elmélete	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Tanulás - tanítás Program alapmodulja
NEVD13-PT101	A múzeumpedagógia elmélete és története	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT104	Tanulás- és tanításelméletek	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT101	A pedagógus szakma és életpálya	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT103	Szervezeti tanulás	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT102	Oktatás és európai integráció	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
Iskolakutatás és nevelésszociológia programközi tematikus modul							
NEVD13-I105	Válság vagy változás? Újabb elméletek a családkutatásban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I103	Iskolakutatósok nevelésszociológiai szempontjai I.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I104	Iskolakutatósok nevelésszociológiai szempontjai II.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I101	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban I.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I102	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban II.	gyakorlat	gyj	7	2		
Történeti-rendszerező és összehasonlító neveléstudomány programközi tematikus modul							
NEVD13-T105	Történeti pedagógiai antropológia	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-T102	Összehasonlító neveléstudomány I. (Oktatási rendszerek közoktatási és felsőoktatási modellek, egyetem- és tudományfejlődési, pedagógusképzési modellek történeti alapú összehasonlító	gyakorlat	gyj	7	2		

	vizsgálata)					
NEVD13-T103	Összehasonlító neveléstudomány II. (A kultúraátadás, nevelés-oktatás alappjelenségeinek interkulturális összehasonlító vizsgálata)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T101	Interkulturális nevelés, multikulturális társadalom	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T104	Posztmodern és neveléstudomány	gyakorlat	gyj	7	2	
Kora gyermekkor pedagógiája programközi tematikus modul						
NEVD13-K102	A kora gyermekkori nevelés új irányai. (A társtudományok új eredményeinek hatása a gyermekkori nevelés koncepcióira)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K104	Tudományosan megalapozott, komplex fejlesztési, nevelési metodikák.	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K101	A kora gyermekkori nevelés oktatáspolitikai és oktatáspolitikai-történeti összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K103	A változó kultúra és a kora gyermekkori nevelés	gyakorlat	gyj	7	2	
A pedagógusi praxis, a gyakorlat kutatása programközi tematikus modul						
NEVD13-P101	A reflektív gondolkodás	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P102	Általános oktatáselmélet és szaktárgyi pedagógiák	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P104	Tanítás és tanulás digitális környezetben	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P107	Tanulás-tanítás kutatás a felsőoktatásban	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P106	Tanulás-tanítás kutatása, tanuló-és pedagóguskutatás a közoktatásban	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P105	Tanórákutató, osztálytermi és iskolakutatás	gyakorlat	gyj	7	2	
Rendszer- és szervezetkutatások programközi tematikus modul						
NEVD13-R101	A oktatás fejlődésének globális trendjei	gyakorlat	gyj	7	2	

NEVD13-R104	Rendszer- és szervezeti működések kutatása	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R102	Az oktatás alrendszerei és intézményei	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R103	A kreativitás, a fejlesztés, az innováció	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R105	Pedagógiai innováció	gyakorlat	gyj	7	2		
Atipikus fejlődés, speciális szükségletek interdiszciplináris vizsgálata programközi tematikus modul							
NEVD13-G107	Az idegrendszer plaszticitása és a tanulás összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2		1. A medicina eredményeinek alkalmazása a gyógypedagógiában
NEVD13-G104	A pszichiátria újabb eredményei. (21. századi élethelyzetek gyermek- és serdülőpszichiátriai vonatkozásai)	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G106	Az atipikus megismerés és fejlődés átfogó modelljei	gyakorlat	gyj	7	2		2. Kognitív gyógypedagógia, fejlődési modellek
NEVD13-G115	Kognitív profilok atipikus fejlődésű csoportokban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G116	Kommunikáció és nyelvi fejlődés fogyatékos populációkban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G102	A képességstruktúra és képességfejlesztés kutatása a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G103	A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései	gyakorlat	gyj	7	2		3. A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései
NEVD13-G110	Diagnosztikus és terápiás eljárások innovációja, hatásvizsgálatok a gyógypedagógia szakterületein	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G118	Logopédiai szűrővizsgálatok, fejlődési skálák, adaptációs eljárások	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G111	Felnőtt értelmileg akadályozott személyek élethelyzete	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G105	Autizmus spektrumzavarral összefüggő diagnosztikus és terápiás eljárások fejlesztése	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G108	Az integrált és inkluzív nevelés nemzetközi szabályozása	gyakorlat	gyj	7	2		4. Az integrált és inkluzív nevelés tudományos alapjai
NEVD13-G109	Az integrált és inkluzív nevelés pedagógiája	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G113	Integrált és inkluzív nevelés a köznevelési	gyakorlat	gyj	7	2		

	intézményekben						
NEVD13-G114	Interkulturális pszichológia	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G112	Fogyatékoságtudomány	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G101	A fogyatékoság/akadályozottság szociális meghatározottsága	gyakorlat	gyj	7	2		5. Fogyatékoság és társadalom – szociális ellátó rendszerek
NEVD13-G120	Problémafelvető módszertan – az empirikus gyógypedagógiai kutatások metodikai és kutatásetikai problémái	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G117	Kutatásmenedzsment	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G119	Narratív módszerek és biográfiakutatás a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		6. Alkalmazott kutatómódszertan a gyógypedagógiai kutatásokban
Felnőttoktatás, szakképzés és felsőoktatás-kutatás programközi tematikus modul							
NEVD13-F105	Felnőttoktatás	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F104	Az oktatás gazdaságtana	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F101	A felnőttkori szakképzés közösségi, gazdasági és társadalomfejlesztő funkciói	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F102	A felsőoktatás-kutatás irányai és forrásai	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F103	Academic Language Skills for Andragogy and Cultural Theory	gyakorlat	gyj	7	2		

Neveléstudományi Doktori Iskola, Andragógia Program							Megjegyzés
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	K	heti óra	ajánlott félév**	
Tudományos kreditek							
<i>Publikáció, előadás, egyéb</i>							
NEVD13-PBL	Publikáció	vizsgakurzus	nincs megadva	24	0		
NEVD13-ANM1	Műhelymunka I.	gyakorlat	min	3	0		4 félévben kötelező,

NEVD13-ANM2	Műhelymunka II.	gyakorlat	min	3	0	gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé
NEVD13-ANM3	Műhelymunka III.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-ANM4	Műhely IV.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-TUD	Egyéb kutatói, tudományos, tudományszervezési tevékenység (Hallgatói beszámoló, kötelező)	vizsgakurzus	nincs megadva	11	0	
Összesen				47		
Felsőoktatási gyakorlat						
NEVD13-FOK	Felsőoktatási gyakorlat	vizsgakurzus	nincs megadva	28	0	
Összesen				28		
ÖSSZESEN				75		

Neveléstudományi Doktori Iskola, Gyógypedagógia Program Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)							Megjegyzés
Törzsmodul							Összesen 35 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	5 tanegység elvégzése kötelező
NEVD13-102	Elméleti: Társadalom- és nevelésfilozófia	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-103	Elméleti: Történetiség és neveléstudomány	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-101	Elméleti: A neveléstudomány hazai és nemzetközi irányzatai	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-105	Kutatási: Kora gyermekkor kutatásának specifikumai és gyakorlata	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-107	Kutatási: Kvalitatív és kevert kutatási	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

	módszerek, eszközök					
NEVD13-106	Kutatási: Kutatási stratégiák és paradigmák	előadás	koll	7	2	1, 2
NEVD13-108	Kutatási: Kvantitatív kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-109	Kutatási: Osztálytermi kutatások 1-2	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-110	Kutatási: Pedagógia történeti kutatások	előadás	koll	7	2	1, 2
NEVD13-104	Kutatási: How to write and publish a research paper?	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2

Alapmodul**Összesen 28 K**

Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező.
NEVD13-GY102	A gyógypedagógia tudományelméleti, nevelésfilozófiai és nevelésetikai összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY105	Bevezetés a tudományelméletbe	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY106	Gyógypedagógia nemzetközi összehasonlításban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY103	A komplex rehabilitáció eszköz- és feltételrendszere	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY101	A fogyatékos emberek társadalmi kirekesztése és befogadása	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY104	A neveléstudomány és a gyógypedagógia interdiszciplináris kapcsolatai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

Neveléstudományi Doktori Iskola, Gyógypedagógia Program
Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)
Megjegyzés**Választható modulok****42 K**

Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**
-----	-----------	--------	--------------------	--------	--------------	------------------

NEVD13-AN105	Innovatív trendek és kutatási irányok az ezredforduló utáni andragógiában	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Andragógia Program alapmodulja
NEVD13-AN104	Andragógiaelmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN102	A felnőttoktatás szociológiai kérdései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN101	A felnőtt tanulás történelmi-társadalmi kontextusai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN103	A felnőttoktatók interaktív kompetenciái és a felnőttek tanulásának segítése	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE104	Pedagógiai antropológia és neveléelmélet	előadás	koll	7	2	1, 2	Neveléelmélet Program alapmodulja
NEVD13-NE102	Bevezetés a pedagógiai (történeti) antropológiába	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-NE105	Szabályszerűségek a nevelési folyamatban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE103	Klasszikus és mai neveléelméletek, nevelési modellek	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-NE101	Általános pedagógia és neveléelmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT105	Összehasonlító és magyar pedagógiai professzió-történet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Pedagógiatörténet Program alapmodulja
NEVD13-PT103	Nő- család- és gyermekkortörténet I.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT104	Nő- család- és gyermekkortörténet II.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT102	A reformpedagógia és az iskolai alternativitás története és elmélete	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT101	A múzeumpedagógia elmélete és története	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT104	Tanulás- és tanításelméletek	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Tanulás - tanítás Program alapmodulja
NEVD13-TT101	A pedagógus szakma és életpálya	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT103	Szervezeti tanulás	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT102	Oktatás és európai integráció	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
Iskolakutatás és nevelésszociológia programközi tematikus modul							
NEVD13-I105	Válság vagy változás? Újabb elméletek a családkutatásban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I103	Iskolakutatók nevelésszociológiai szempontjai I.	gyakorlat	gyj	7	2		

NEVD13-I104	Iskolakutatók nevelésszociológiai szempontjai II.	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-I101	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban I.	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-I102	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban II.	gyakorlat	gyj	7	2	
Történeti-rendszerező és összehasonlító neveléstudomány programközi tematikus modul						
NEVD13-T105	Történeti pedagógiai antropológia	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T102	Összehasonlító neveléstudomány I. (Oktatási rendszerek, közoktatási és felsőoktatási modellek, egyetem- és tudományfejlődési, pedagógusképzési modellek történeti alapú összehasonlító vizsgálata)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T103	Összehasonlító neveléstudomány II. (A kultúraátadás, nevelés-oktatás alapjelenségeinek interkulturális összehasonlító vizsgálata)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T101	Interkulturális nevelés, multikulturális társadalom	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T104	Posztmodern és neveléstudomány	gyakorlat	gyj	7	2	
Kora gyermekkor pedagógiája programközi tematikus modul						
NEVD13-K102	A kora gyermekkor nevelés új irányai. (A társtudományok új eredményeinek hatása a gyermekkor nevelés koncepcióira)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K104	Tudományosan megalapozott, komplex fejlesztési, nevelési metodikák.	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K101	A kora gyermekkor nevelés oktatáspolitikai és oktatáspolitikai-történeti összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K103	A változó kultúra és a kora gyermekkor nevelés	gyakorlat	gyj	7	2	
A pedagógusi praxis, a gyakorlat kutatása programközi tematikus modul						
NEVD13-P101	A reflektív gondolkodás	gyakorlat	gyj	7	2	

NEVD13-P102	Általános oktatáselmélet és szaktárgyi pedagógiák	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-P104	Tanítás és tanulás digitális környezetben	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-P107	Tanulás-tanítás kutatás a felsőoktatásban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-P106	Tanulás-tanítás kutatása, tanuló- és pedagóguskutatás a közoktatásban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-P105	Tanórákutatás, osztálytermi és iskolakutatás	gyakorlat	gyj	7	2		
Rendszer- és szervezetkutatások programközi tematikus modul							
NEVD13-R101	Az oktatás fejlődésének globális trendjei	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R104	Rendszer-és szervezeti működések kutatása	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R102	Az oktatás alrendszerei és intézményei	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R103	A kreativitás, a fejlesztés, az innováció	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R105	Pedagógiai innováció	gyakorlat	gyj	7	2		
Atipikus fejlődés, speciális szükségletek interdiszciplináris vizsgálata programközi tematikus modul							
NEVD13-G107	Az idegrendszer plaszticitása és a tanulás összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2		1. A medicina eredményeinek alkalmazása a gyógypedagógiában
NEVD13-G104	A pszichiátria újabb eredményei. (21. századi élethelyzetek gyermek- és serdülőpszichiátriai vonatkozásai)	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G106	Az atipikus megismerés és fejlődés átfogó modelljei	gyakorlat	gyj	7	2		2. Kognitív gyógypedagógia, fejlődési modellek
NEVD13-G115	Kognitív profilok atipikus fejlődésű csoportokban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G116	Kommunikáció és nyelvi fejlődés fogyatékos populációkban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G102	A képességstruktúra és képességfejlesztés kutatása a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G103	A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései	gyakorlat	gyj	7	2		3. A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései
NEVD13-G110	Diagnosztikus és terápiás eljárások innovációja, hatásvizsgálatok a gyógypedagógia szakterületein	gyakorlat	gyj	7	2		

NEVD13-G118	Logopédiai szűrővizsgálatok, fejlődési skálák, adaptációs eljárások	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G111	Felnőtt értelmileg akadályozott személyek élethelyzete	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G105	Autizmus spektrumzavarral összefüggő diagnosztikus és terápiás eljárások fejlesztése	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G108	Az integrált és inkluzív nevelés nemzetközi szabályozása	gyakorlat	gyj	7	2		4. Az integrált és inkluzív nevelés tudományos alapjai
NEVD13-G109	Az integrált és inkluzív nevelés pedagógiája	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G113	Integrált és inkluzív nevelés a köznevelési intézményekben	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G114	Interkulturális pszichológia	gyakorlat	gyj	7	2		5. Fogyatékoság és társadalom – szociális ellátó rendszerek
NEVD13-G112	Fogyatékoságtudomány	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G101	A fogyatékoság/akadályozottság szociális meghatározottsága	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G120	Problémafelvető módszertan – az empirikus gyógypedagógiai kutatások metodikai és kutatásetikai problémái	gyakorlat	gyj	7	2		6. Alkalmazott kutatómódszertan a gyógypedagógiai kutatásokban
NEVD13-G117	Kutatásmenedzsment	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G119	Narratív módszerek és biográfiakutatás a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		
Felnőttoktatás, szakképzés és felsőoktatás-kutatás programközi tematikus modul							
NEVD13-F105	Felnőttoktatás	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F104	Az oktatás gazdaságtana	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F101	A felnőttkori szakképzés közösségi, gazdasági és társadalomfejlesztő funkciói	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F102	A felsőoktatás-kutatás irányai és forrásai	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F103	Academic Language Skills for Andragogy and Cultural Theory	gyakorlat	gyj	7	2		

Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	K	heti óra	ajánlott félév**
Tudományos kreditek						
<i>Publikáció, előadás, egyéb</i>						
NEVD13-PBL	Publikáció	vizsgakurzus	nincs megadva	24	0	
NEVD13-GYM1	Műhely I.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-GYM2	Műhely II.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-GYM3	Műhely III.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-GYM4	Műhely IV.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-TUD	Egyéb kutatói, tudományos, tudományszervezési tevékenység (Hallgatói beszámoló, kötelező)	vizsgakurzus	nincs megadva	11	0	
Összesen				47		
Felsőoktatási gyakorlat						
NEVD13-FOK	Felsőoktatási gyakorlat	vizsgakurzus	nincs megadva	28	0	
Összesen				28		
ÖSSZESEN				75		

4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé

Neveléstudományi Doktori Iskola, Neveléstudományi Program Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)	Megjegyzés
Törzsmodul	Összesen 35 K

Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	5 tanegység elvégzése kötelező
NEVD13-102	Elméleti: Társadalom- és nevelésfilozófia	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-103	Elméleti: Történetiség és neveléstudomány	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-101	Elméleti: A neveléstudomány hazai és nemzetközi irányzatai	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-105	Kutatási: Kora gyermekkor kutatásának specifikumai és gyakorlata	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-107	Kutatási: Kvalitatív és kevert kutatási módszerek, eszközök	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-106	Kutatási: Kutatási stratégiák és paradigmák	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-108	Kutatási: Kvantitatív kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-109	Kutatási: Osztálytermi kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-110	Kutatási: Pedagógia történeti kutatások	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-104	Kutatási: How to write and publish a research paper?	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
Alapmodul							Összesen 28 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező.
NEVD13-NE104	Pedagógiai antropológia és nevelélmélet	előadás	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE102	Bevezetés a pedagógiai (történeti) antropológiába	előadás	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE105	Szabályszerűségek a nevelési folyamatban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE103	Klasszikus és mai nevelélméletek, nevelési modellek	előadás	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE101	Általános pedagógia és nevelélmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

* A rövidítések jelentése: gyj=gyakorlati jegy; koll=kollokvium

** Az ajánlott félévek megjelölése a mintatanterv szerint. A mintatanterv a tanegységek félévekre történő elosztását tartalmazó, az Egyetem által a tanegységek elvégzésének sorrendjére, valamint az elvégzés időbeli ütemezésére ajánlott tanulmányi rend. A mintatanterv szerinti tanulmányi előrehaladással a hallgató tanulmányait a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott képzési idő alatt, egyenletes terhelés mellett fejezheti be. A hallgató ettől tanulmányainak ütemezésében eltérhet.

Neveléstudományi Doktori Iskola, Neveléstudományi Program Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)							Megjegyzés
Választható modulok							42 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	
NEVD13-AN105	Innovatív trendek és kutatási irányok az ezredforduló utáni andragógiában	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Andragógia Program alapmodulja
NEVD13-AN104	Andragógiaelmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN102	A felnőttoktatás szociológiai kérdései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN101	A felnőtt tanulás történelmi-társadalmi kontextusai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN103	A felnőttoktatók interaktív kompetenciái és a felnőttek tanulásának segítése	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY102	A gyógypedagógia tudományelméleti, nevelésfilozófiai és nevelésetikai összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Gyógypedagógia Program alapmodulja
NEVD13-GY105	Bevezetés a tudományelméletbe	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY106	Gyógypedagógia nemzetközi összehasonlításban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY103	A komplex rehabilitáció eszköz- és feltételrendszere	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY101	A fogyatékos emberek társadalmi kirekesztése és befogadása	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

NEVD13-GY104	A neveléstudomány és a gyógypedagógia interdiszciplináris kapcsolatai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Pedagógiatörténet Program alapmodulja
NEVD13-PT105	Összehasonlító és magyar pedagógiai professzió-történet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT103	Nő- család- és gyermekkortörténet I.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13PT104	Nő- család- és gyermekkortörténet II.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT102	A reformpedagógia és az iskolai alternativitás története és elmélete	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-PT101	A múzeumpedagógia elmélete és története	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Tanulás - tanítás Program alapmodulja
NEVD13-TT104	Tanulás- és tanításelméletek	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT101	A pedagógus szakma és életpálya	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT103	Szervezeti tanulás	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT102	Oktatás és európai integráció	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
Iskolakutatás és nevelésszociológia programközi tematikus modul							
NEVD13-I105	Válság vagy változás? Újabb elméletek a családkutatásban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I103	Iskolakutatók nevelésszociológiai szempontjai I.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I104	Iskolakutatók nevelésszociológiai szempontjai II.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I101	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban I.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I102	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban II.	gyakorlat	gyj	7	2		
Történeti-rendszerező és összehasonlító neveléstudomány programközi tematikus modul							
NEVD13-T105	Történeti pedagógiai antropológia	gyakorlat	gyj	7	2		

NEVD13-R101	Az oktatás fejlődésének globális trendjei	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-R104	Rendszer- és szervezeti működések kutatása	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-R102	Az oktatás alrendszerei és intézményei	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-R103	A kreativitás, a fejlesztés, az innováció	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-R105	Pedagógiai innováció	gyakorlat	gyj	7	2	

Atipikus fejlődés, speciális szükségletek interdiszciplináris vizsgálata programközi tematikus modul

NEVD13-G107	Az idegrendszer plaszticitása és a tanulás összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2		1. A medicina eredményeinek alkalmazása a gyógypedagógiában
NEVD13-G104	A pszichiátria újabb eredményei. (21. századi élethelyzetek gyermek- és serdülőpszichiátriai vonatkozásai)	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G106	Az atipikus megismerés és fejlődés átfogó modelljei	gyakorlat	gyj	7	2		2. Kognitív gyógypedagógia, fejlődési modellek
NEVD13-G115	Kognitív profilok atipikus fejlődésű csoportokban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G116	Kommunikáció és nyelvi fejlődés fogyatékos populációkban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G102	A képességstruktúra és képességfejlesztés kutatása a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G103	A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései	gyakorlat	gyj	7	2		3. A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései
NEVD13-G110	Diagnosztikus és terápiás eljárások innovációja, hatásvizsgálatok a gyógypedagógia szakterületein	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G118	Logopédiai szűrővizsgálatok, fejlődési skálák, adaptációs eljárások	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G111	Felnőtt értelmileg akadályozott személyek élethelyzete	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G105	Autizmus spektrumzavarral összefüggő diagnosztikus és terápiás eljárások fejlesztése	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G108	Az integrált és inkluzív nevelés nemzetközi szabályozása	gyakorlat	gyj	7	2		4. Az integrált és inkluzív nevelés tudományos alapjai
NEVD13-G109	Az integrált és inkluzív nevelés pedagógiája	gyakorlat	gyj	7	2		

NEVD13-G113	Integrált és inkluzív nevelés a köznevelési intézményekben	gyakorlat	gyj	7	2		5. Fogyatékoság és társadalom – szociális ellátó rendszerek
NEVD13-G114	Interkulturális pszichológia	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G112	Fogyatékoságtudomány	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G101	A fogyatékoság/akadályozottság szociális meghatározottsága	gyakorlat	gyj	7	2		6. Alkalmazott kutatómódszertan a gyógypedagógiai kutatásokban
NEVD13-G120	Problémafelvető módszertan – az empirikus gyógypedagógiai kutatások metodikai és kutatásetikai problémái	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G117	Kutatásmenedzsment	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G119	Narratív módszerek és biográfiai kutatás a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		
Felnőttoktatás, szakképzés és felsőoktatás-kutatás programközi tematikus modul							
NEVD13-F105	Felnőttoktatás	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F104	Az oktatás gazdaságtana	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13F101	A felnőttkori szakképzés közösségi, gazdasági és társadalomfejlesztő funkciói	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F102	A felsőoktatás-kutatás irányai és forrásai	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F103	Academic Language Skills for Andragogy and Cultural Theory	gyakorlat	gyj	7	2		

Neveléstudományi Doktori Iskola, Nevelélmélet Program							Megjegyzés
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	K	heti óra	ajánlott félév**	
Tudományos kreditek							
Publikáció, előadás, egyéb							
NEVD13-PBL	Publikáció	vizsgakurzus	nincs	24	0		

			megadva			
NEVD13-NEM1	Műhely I.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-NEM2	Műhely II.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-NEM3	Műhely III.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-NEM4	Műhely IV.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-TUD	Egyéb kutatói, tudományos, tudományszervezési tevékenység (Hallgatói beszámoló, kötelező)	vizsgakurzus	nincs megadva	11	0	
Összesen				47		
Felsőoktatási gyakorlat						
NEVD13-FOK	Felsőoktatási gyakorlat	vizsgakurzus	nincs megadva	28	0	
Összesen				28		
ÖSSZESEN				75		

4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé

Neveléstudományi Doktori Iskola, Pedagógiatörténet Program							Megjegyzés
Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)							
Törzsmodul							Összesen 35 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	5 tanegység elvégzése kötelező
NEVD13-102	Elméleti: Társadalom- és nevelésfilozófia	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-103	Elméleti: Történetiség és neveléstudomány	előadás	koll	7	2	1, 2	

NEVD13-101	Elméleti: A neveléstudomány hazai és nemzetközi irányzatai	előadás	koll	7	2	1, 2
NEVD13-105	Kutatási: Kora gyermekkor kutatásának specifikumai és gyakorlata	előadás	koll	7	2	1, 2
NEVD13-107	Kutatási: Kvalitatív és kevert kutatási módszerek, eszközök	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-106	Kutatási: Kutatási stratégiák és paradigmák	előadás	koll	7	2	1, 2
NEVD13-108	Kutatási: Kvantitatív kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-109	Kutatási: Osztálytermi kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-110	Kutatási: Pedagógia történeti kutatások	előadás	koll	7	2	1, 2
NEVD13-104	Kutatási: How to write and publish a research paper?	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2

Alapmodul**Összesen 28 K****A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező.**

Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**
NEVD13-PT105	Összehasonlító és magyar pedagógiai professzió-történet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-PT103	Nő- család- és gyermekkortörténet I.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-PT104	Nő- család- és gyermekkortörténet II.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-PT102	A reformpedagógia és az iskolai alternativitás története és elmélete	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-PT101	A múzeumpedagógia elmélete és története	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2

* A rövidítések jelentése: gyj=gyakorlati jegy; koll=kollokvium

** Az ajánlott félévek megjelölése a mintatanterv szerint. A mintatanterv a tanegységek félévekre történő elosztását tartalmazó, az Egyetem által a tanegységek elvégzésének sorrendjére, valamint az elvégzés időbeli ütemezésére ajánlott tanulmányi rend. A mintatanterv szerinti tanulmányi előrehaladással a hallgató tanulmányait a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott képzési idő alatt, egyenletes terhelés mellett fejezheti be. A hallgató ettől tanulmányainak ütemezésében eltérhet.

Neveléstudományi Doktori Iskola, Pedagógiatörténet Program Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)							Megjegyzés
Választható modulok							42 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	
NEVD13-AN105	Innovatív trendek és kutatási irányok az ezredforduló utáni andragógiában	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Andragógia Program alapmodulja
NEVD13-AN104	Andragógiaelmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN102	A felnőttoktatás szociológiai kérdései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN101	A felnőtt tanulás történelmi-társadalmi kontextusai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN103	A felnőttoktatók interaktív kompetenciái és a felnőttek tanulásának segítése	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE104	Pedagógiai antropológia és nevelélmélet	előadás	koll	7	2	1, 2	Nevelélmélet Program alapmodulja
NEVD13-NE102	Bevezetés a pedagógiai (történeti) antropológiába	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-NE105	Szabályszerűségek a nevelési folyamatban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE103	Klasszikus és mai nevelélméletek, nevelési modellek	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-NE101	Általános pedagógia és nevelélmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY102	A gyógypedagógia tudományelméleti, nevelésfilozófiai és nevelésetikai összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Gyógypedagógia Program alapmodulja
NEVD13-GY105	Bevezetés a tudományelméletbe	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY106	Gyógypedagógia nemzetközi összehasonlításban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY103	A komplex rehabilitáció eszköz- és feltételrendszere	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-GY101	A fogyatékos emberek társadalmi kirekesztése és befogadása	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

NEVD13-GY104	A neveléstudomány és a gyógypedagógia interdiszciplináris kapcsolatai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT104	Tanulás és tanításelméletek	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Tanulás - tanítás Program alapmodulja
NEVD13-TT101	A pedagógus szakma és életpálya	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT103	Szervezeti tanulás	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-TT102	Oktatás és európai integráció	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
Iskolakutatás és nevelésszociológia programközi tematikus modul							
NEVD13-I105	Válság vagy változás? Újabb elméletek a családkutatásban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I103	Iskolakutatók nevelésszociológiai szempontjai I.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I104	Iskolakutatók nevelésszociológiai szempontjai II.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I101	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban I.	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-I102	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban II.	gyakorlat	gyj	7	2		
Történeti-rendszerező és összehasonlító neveléstudomány programközi tematikus modul							
NEVD13-T105	Történeti pedagógiai antropológia	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-T102	Összehasonlító neveléstudomány I. (Oktatási rendszerek, közoktatási és felsőoktatási modellek, egyetem- és tudományfejlődési, pedagógusképzési modellek történeti alapú összehasonlító vizsgálata)	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-T103	Összehasonlító neveléstudomány II. (A kultúraátadás, nevelés-oktatás alapjelenségeinek interkulturális összehasonlító vizsgálata)	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-T101	Interkulturális nevelés, multikulturális társadalom	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-T104	Posztmodern és neveléstudomány	gyakorlat	gyj	7	2		
Kora gyermekkor pedagógiája programközi tematikus modul							

NEVD13-K102	A kora gyermekkori nevelés új irányai. (A társtudományok új eredményeinek hatása a gyermekkori nevelés koncepcióira)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K104	Tudományosan megalapozott, komplex fejlesztési, nevelési metodikák.	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K101	A kora gyermekkori nevelés oktatáspolitikai és oktatáspolitikai-történeti összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K103	A változó kultúra és a kora gyermekkori nevelés	gyakorlat	gyj	7	2	
A pedagógusi praxis, a gyakorlat kutatása programközi tematikus modul						
NEVD13-P101	A reflektív gondolkodás	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P102	Általános oktatáselmélet és szaktárgyi pedagógiák	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P104	Tanítás és tanulás digitális környezetben	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P107	Tanulás-tanítás kutatás a felsőoktatásban	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P106	Tanulás-tanítás kutatása, tanuló- és pedagóguskutatás a közoktatásban	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P105	Tanórakutatás, osztálytermi és iskolakutatás	gyakorlat	gyj	7	2	
Rendszer- és szervezetkutatások Programközi tematikus modul						
NRVD13-R101	Az oktatás fejlődésének globális trendjei	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-R104	Rendszer- és szervezeti működések kutatása	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-R102	Az oktatás alrendszerei és intézményei	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-R103	A kreativitás, a fejlesztés, az innováció	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-R105	Pedagógiai innováció	gyakorlat	gyj	7	2	
Atipikus fejlődés, speciális szükségletek interdiszciplináris vizsgálata programközi tematikus modul						
NEVD13-G107	Az idegrendszer plaszticitása és a tanulás összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-G104	A pszichiátria újabb eredményei. (21. századi élethelyzetek gyermek- és serdülőpszichiátriai vonatkozásai)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-G106	Az atipikus megismerés és fejlődés átfogó modelljei	gyakorlat	gyj	7	2	
						1. A medicina eredményeinek alkalmazása a gyógypedagógiában
						2. Kognitív gyógypedagógia, fejlődési modellek

NEVD13-G115	Kognitív profilok atipikus fejlődésű csoportokban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G116	Kommunikáció és nyelvi fejlődés fogyatékos populációkban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G102	A képességstruktúra és képességfejlesztés kutatása a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G103	A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései	gyakorlat	gyj	7	2		3. A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései
NEVD13-G110	Diagnosztikus és terápiás eljárások innovációja, hatásvizsgálatok a gyógypedagógia szakterületein	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G118	Logopédiai szűrővizsgálatok, fejlődési skálák, adaptációs eljárások	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G111	Felnőtt értelmileg akadályozott személyek élethelyzete	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G105	Autizmus spektrumzavarral összefüggő diagnosztikus és terápiás eljárások fejlesztése	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G108	Az integrált és inkluzív nevelés nemzetközi szabályozása	gyakorlat	gyj	7	2		4. Az integrált és inkluzív nevelés tudományos alapjai
NEVD13-G109	Az integrált és inkluzív nevelés pedagógiája	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G113	Integrált és inkluzív nevelés a köznevelési intézményekben	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G114	Interkulturális pszichológia	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G112	Fogyatékoságtudomány	gyakorlat	gyj	7	2		5. Fogyatékoság és társadalom – szociális ellátó rendszerek
NEVD13-G101	A fogyatékoság/akadályozottság szociális meghatározottsága	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G120	Problémafelvető módszertan – az empirikus gyógypedagógiai kutatások metodikai és kutatásetikai problémái	gyakorlat	gyj	7	2		6. Alkalmazott kutatómódszertan a gyógypedagógiai kutatásokban
NEVD13-G117	Kutatásmenedzsment	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G119	Narratív módszerek és biográfia kutatás a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		

Felnőttoktatás, szakképzés és felsőoktatás-kutatás programközi tematikus modul

NEVD13-F105	Felnőttoktatás	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-F104	Az oktatás gazdaságtana	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-F101	A felnőttkori szakképzés közösségi, gazdasági és társadalomfejlesztő funkciói	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-F102	A felsőoktatás-kutatás irányai és forrásai	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-F103	Academic Language Skills for Andragogy and Cultural Theory	gyakorlat	gyj	7	2	

Neveléstudományi Doktori Iskola, Pedagógiatörténet Program							Megjegyzés
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	K	heti óra	ajánlott félév**	
Tudományos kreditek							
<i>Publikáció, előadás, egyéb</i>							
NEVD13-PBL	Publikáció	vizsgakurzus	nincs megadva	24	0		
NEVD13-PTM1	Műhely I.	gyakorlat	min	3	0		4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé
NEVD13-PTM2	Műhely II.	gyakorlat	min	3	0		
NEVD13-PTM3	Műhely III.	gyakorlat	min	3	0		
NEVD13-PTM4	Műhely IV.	gyakorlat	min	3	0		
NEVD13-TUD	Egyéb kutatói, tudományos, tudományszervezési tevékenység (Hallgatói beszámoló, kötelező)	vizsgakurzus	nincs megadva	11	0		
Összesen				47			
Felsőoktatási gyakorlat							
NEVD13-FOK	Felsőoktatási gyakorlat	vizsgakurzus	nincs megadva	28	0		
Összesen				28			
ÖSSZESEN				75			

Neveléstudományi Doktori Iskola, Tanulás-tanítás Program Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)							Megjegyzés
Törzsmodul							Összesen 35 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	5 tanegység elvégzése kötelező
NEVD13-102	Elméleti: Társadalom- és nevelésfilozófia	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-103	Elméleti: Történetiség és neveléstudomány	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-101	Elméleti: A neveléstudomány hazai és nemzetközi irányzatai	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-105	Kutatási: Kora gyermekkor kutatásának specifikumai és gyakorlata	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-107	Kutatási: Kvalitatív és kevert kutatási módszerek, eszközök	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-106	Kutatási: Kutatási stratégiák és paradigmák	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-108	Kutatási: Kvantitatív kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-109	Kutatási: Osztálytermi kutatások	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-110	Kutatási: Pedagógia történeti kutatások	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-104	Kutatási: How to write and publish a research paper?	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
Alapmodul							Összesen 28 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	A meghirdetett tanegységekből 4 elvégzése kötelező.
NEVD13-TT104	Tanulás- és tanításelméletek	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

NEVD13-TT101	A pedagógus szakma és életpálya	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-TT103	Szervezeti tanulás	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2
NEVD13-TT102	Oktatás és európai integráció	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2

* A rövidítések jelentése: gyj=gyakorlati jegy; koll=kollokvium

** Az ajánlott félévek megjelölése a mintatanterv szerint. A mintatanterv a tanegységek félévekre történő elosztását tartalmazó, az Egyetem által a tanegységek elvégzésének sorrendjére, valamint az elvégzés időbeli ütemezésére ajánlott tanulmányi rend. A mintatanterv szerinti tanulmányi előrehaladással a hallgató tanulmányait a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott képzési idő alatt, egyenletes terhelés mellett fejezheti be. A hallgató ettől tanulmányainak ütemezésében eltérhet.

Neveléstudományi Doktori Iskola, Tanulás-tanítás Program Tanulmányi kreditek (összesen 105 K)							Megjegyzés
Választható modulok							42 K
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	kredit	heti óraszám	ajánlott félév**	
NEVD13-AN105	Innovatív trendek és kutatási irányok az ezredforduló utáni andragógiában	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Andragógia Program alapmodulja
NEVD13-AN104	Andragógiaelmélet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN102	A felnőttoktatás szociológiai kérdései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN101	A felnőtt tanulás történelmi-társadalmi kontextusai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-AN103	A felnőttoktatók interaktív kompetenciái és a felnőttek tanulásának segítése	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	
NEVD13-NE104	Pedagógiai antropológia és neveléstudomány	előadás	koll	7	2	1, 2	Neveléstudományi Program alapmodulja
NEVD13-NE102	Bevezetés a pedagógiai (történelmi) antropológiába	előadás	koll	7	2	1, 2	
NEVD13-NE105	Szabályszerűségek a nevelési folyamatban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	

NEVD13NE103	Klasszikus és mai neveléstudományok, nevelési modellek	előadás	koll	7	2	1, 2	Gyógypedagógia Program alapmodulja	
NEVD13-NE101	Általános pedagógia és neveléstudomány	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-GY102	A gyógypedagógia tudományelméleti, nevelésfilozófiai és nevelésetikai összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-GY105	Bevezetés a tudományelméletbe	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-GY106	Gyógypedagógia nemzetközi összehasonlításban	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-GY103	A komplex rehabilitáció eszköz- és feltételrendszere	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-GY101	A fogyatékos emberek társadalmi kirekesztése és befogadása	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Pedagógiatörténet Program alapmodulja	
NEVD13-GY104	A neveléstudomány és a gyógypedagógia interdiszciplináris kapcsolatai	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-PT105	Összehasonlító és magyar pedagógiai professzió-történet	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-PT103	Nő- család- és gyermekkor-történet I.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13PT104	Nő- család- és gyermekkor-történet II.	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-PT102	A reformpedagógia és az iskolai alternativitás története és elmélete	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2		
NEVD13-PT101	A múzeumpedagógia elmélete és története	gyakorlat	gyj	7	2	1, 2	Iskolakutatás és nevelésszociológia programközi tematikus modul	
NEVD13-I105	Válság vagy változás? Újabb elméletek a családkutatásban	gyakorlat	gyj	7	2			
NEVD13-I103	Iskolakutatások nevelésszociológiai szempontjai I.	gyakorlat	gyj	7	2			
NEVD13-I104	Iskolakutatások nevelésszociológiai szempontjai II.	gyakorlat	gyj	7	2			
NEVD13-I101	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban I.	gyakorlat	gyj	7	2			
NEVD13-I102	A nevelés intézményrendszere és szervezetei az iskolán kívüli világban II.	gyakorlat	gyj	7	2			

Történeti-rendszerező és összehasonlító neveléstudomány programközi tematikus modul

NEVD13-T105	Történeti pedagógiai antropológia	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T102	Összehasonlító neveléstudomány I. (Oktatási rendszerek, közoktatási és felsőoktatási modellek, egyetem- és tudományfejlődési, pedagógusképzési modellek történeti alapú összehasonlító vizsgálata)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T103	Összehasonlító neveléstudomány II. (A kultúraátadás, nevelés-oktatás alapjelenségeinek interkulturális összehasonlító vizsgálata)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T101	Interkulturális nevelés, multikulturális társadalom	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-T104	Posztmodern és neveléstudomány	gyakorlat	gyj	7	2	
Kora gyermekkor pedagógiája programközi tematikus modul						
NEVD13-K102	A kora gyermekkori nevelés új irányjai. (A társtudományok új eredményeinek hatása a gyermekkori nevelés koncepcióira)	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K104	Tudományosan megalapozott, komplex fejlesztési, nevelési metodikák.	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K101	A kora gyermekkori nevelés oktatáspolitikai és oktatáspolitikai-történeti összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-K103	A változó kultúra és a kora gyermekkori nevelés	gyakorlat	gyj	7	2	
A pedagógusi praxis, a gyakorlat kutatása programközi tematikus modul						
NEVD13-P101	A reflektív gondolkodás	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P102	Általános oktatásmélet és szaktárgyi pedagógiák	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P104	Tanítás és tanulás digitális környezetben	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P107	Tanulás-tanítás kutatás a felsőoktatásban	gyakorlat	gyj	7	2	
NEVD13-P106	Tanulás-tanítás kutatása, tanuló- és pedagóguskutatás a közoktatásban	gyakorlat	gyj	7	2	

NEVD13-P105	Tanórakutatás, osztálytermi és iskolakutatás	gyakorlat	gyj	7	2		
Rendszer- és szervezetkutatások programközi tematikus modul							
NEVD13-R101	Az oktatás fejlődésének globális trendjei	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R104	Rendszer- és szervezeti működések kutatása	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R102	Az oktatás alrendszerei és intézményei	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R103	A kreativitás, a fejlesztés, az innováció	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-R105	Pedagógiai innováció	gyakorlat	gyj	7	2		
Atipikus fejlődés, speciális szükségletek interdiszciplináris vizsgálata programközi tematikus modul							
NEVD13-G107	Az idegrendszer plaszticitása és a tanulás összefüggései	gyakorlat	gyj	7	2		1. A medicina eredményeinek alkalmazása a gyógypedagógiában
NEVD13-G104	A pszichiátria újabb eredményei.(21. századi élethelyzetek gyermek- és serdülőpszichiátriai vonatkozásai)	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G106	Az atipikus megismerés és fejlődés átfogó modelljei	gyakorlat	gyj	7	2		2. Kognitív gyógypedagógia, fejlődési modellek
NEVD13-G115	Kognitív profilok atipikus fejlődésű csoportokban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G116	Kommunikáció és nyelvi fejlődés fogyatékos populációkban	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G102	A képességstruktúra és képességfejlesztés kutatása a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G103	A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései	gyakorlat	gyj	7	2		3. A klinikai gyógypedagógia gyakorlatának elméleti kérdései
NEVD13-G110	Diagnosztikus és terápiás eljárások innovációja, hatásvizsgálatok a gyógypedagógia szakterületein	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G118	Logopédiai szűrővizsgálatok, fejlődési skálák, adaptációs eljárások	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G111	Felnőtt értelmileg akadályozott személyek élethelyzete	gyakorlat	gyj	7	2		

NEVD13-G105	Autizmus spektrumzavarral összefüggő diagnosztikus és terápiás eljárások fejlesztése	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G108	Az integrált és inkluzív nevelés nemzetközi szabályozása	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G109	Az integrált és inkluzív nevelés pedagógiája	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G113	Integrált és inkluzív nevelés a köznevelési intézményekben	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G114	Interkulturális pszichológia	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G112	Fogyatékoságtudomány	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G101	A fogyatékoság/akadályozottság szociális meghatározottsága	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G120	Problémafelvető módszertan – az empirikus gyógypedagógiai kutatások metodikai és kutatásetikai problémái	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G117	Kutatásmenedzsment	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-G119	Narratív módszerek és biográfiakutatás a gyógypedagógiában	gyakorlat	gyj	7	2		
Felnőttoktatás, szakképzés és felsőoktatás-kutatás programközi tematikus modul							
NEVD13-F105	Felnőttoktatás	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F104	Az oktatás gazdaságtana	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F101	A felnőttkori szakképzés közösségi, gazdasági és társadalomfejlesztő funkciói	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F102	A felsőoktatás-kutatás irányai és forrásai	gyakorlat	gyj	7	2		
NEVD13-F103	Academic Language Skills for Andragogy and Cultural Theory	gyakorlat	gyj	7	2		

Neveléstudományi Doktori Iskola, Tanulás-tanítás Program							Megjegyzés
Kód	Tanegység	jelleg	értékelés formája*	K	heti óra	ajánlott félév**	

Tudományos kreditek						
Publikáció, előadás, egyéb						
NEVD13-PBL	Publikáció	vizsgakurzus	nincs megadva	24	0	
NEVD13-TTM1	Műhely I.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-TTM2	Műhely II.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-TTM3	Műhely III.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-TTM4	Műhely IV.	gyakorlat	min	3	0	
NEVD13-TUD	Egyéb kutatói, tudományos, tudományszervezési tevékenység (Hallgatói beszámoló, kötelező)	vizsgakurzus	nincs megadva	11	0	
Összesen				47		
Felsőoktatási gyakorlat						
NEVD13-FOK	Felsőoktatási gyakorlat	vizsgakurzus	nincs megadva	28	0	
Összesen				28		
ÖSSZESEN				75		

4 félévben kötelező, gyakorlatként meghirdetett, 4×3 kutatási kredit megszerzését teszi lehetővé